

DE BELOOFDE MESSIAS

DE TIEN ADVENTSPREDICATIES

Uit

"DE EVANGELISCHE JESAJA"

door

Abraham Hellenbroek

(1658 - 1731)

Predikant te Rotterdam

1976

UITGEVERIJ J. P. VAN DEN TOL - DORDRECHT

Stichting de Gihonbron

Middelburg

2019

INHOUD

VERANTWOORDING

AAN DE LEZER

EERSTE ADVENTSPREDICATIE

"Te dien dage zal des HEEREN SPRUIT zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, en de Vrucht der aarde tot voortreffelijkheid en tot versiering dengen, die het ontkomen zullen in Israël." (Jesaja 4 : 2).

TWEEDE ADVENTSPREDICATIE

"Te dien dage zal des HEEREN SPRUIT zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, en de Vrucht der aarde tot voortreffelijkheid en tot versiering dengen, die het ontkomen zullen in Israël." (Jesaja 4 : 2)

DERDE ADVENTSPREDICATIE

"Daarom zal de Heere Zelf ulieden een teken geven; ziet, een maagd zal zwanger worden en zij zal een zoon baren, en Zijn naam IMMANUEL heten". (Jesaja 7 : 14).

VIERDE ADVENTSPREDICATIE

"Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een licht schijnen." (Jesaja 9 : 1)

VIJFDE ADVENTSPREDICATIE

"Want daar zal een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï, en een Scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen". (Jesaja 11 : 1).

ZESDE ADVENTSPREDICATIE

"Want daar zal een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï, en een Scheut uit Zijn wortelen zal vrucht voortbrengen." (Jesaja 11 : 1).

ZEVENDE ADVENTSPREDICATIE

"Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven. Jesaja 9:5

ACHTSTE ADVENTSPREDICATIE

"En de heerschappij is op Zijn schouders". (Jesaja 9 : 5).

NEGENDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn Naam Wonderlijk". (Jesaja 9 : 5).

TIENDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn naam RAAD". (Jesaja 9 : 5).

ELFDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn Naam Sterke God". (Jesaja 9 : 5).

TWAALFDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn Naam "Vader der Eeuwigheid". (Jesaja 9 : 5).

DERTIENDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn Naam ... Vredevorst". (Jesaja 9 : 5).

4 BIJBELSE KEURSTOFFEN

INHOUD

1. WEGENS DE STERFTE VAN HET RUNDVEE

Exodus 9:3. *"Zie, de hand des HEEREN zal zijn over uw vee, dat in het veld is, over de paarden, over de ezelen, over de kemelen, over de runderen, en over het klein vee, door een zeer zware pestilentie. "*

2. DES HEEREN LAST

Biddagpreek over Hosea 9:12. *"Want ook, wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn!"*

3. Een bijna-christen

Handelingen 26:28. *En Agrippa zeide tot Paulus: Gij beweegt mij bijna een Christen te worden.*

4. De grote schare voor de troon

Openbaring 7:9. *"Na dezen zag ik, en ziet, een grote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen, staande voor de troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte klederen, en palmtakken waren in hun handen"*

VERANTWOORDING

Abraham Hellenbroek werd 3 december 1658 te Amsterdam geboren als zoon van de koopman Jan Hellenbroek. Hij studeerde te Leiden en werd in 1683 predikant te Zwammerdam; daarna te Zwijndrecht (1691), te Zaltbommel (1694) en vervolgens te Rotterdam in 1695, waar hem in 1728 emeritaat werd verleend. Hij overleed in 1731. Zijn predicaties zijn niet alleen exegetisch (verklarend en uitleggend), maar bijzonder kenmerkend betreffende de praktijk der godzaligheid. De toepassing neemt er dan ook een grote plaats in.

De in dit boek opgenomen dertien adventspredicaties zijn overgenomen uit zijn bekende werk "De Evangelische Jesaja", het 1ste deel van vier delen.

De Advents-stoffen zijn onveranderd wat tekst en inhoud betreft, alleen zijn zij in onze huidige Nederlandse taal herschreven en daardoor voor ieder duidelijk leesbaar geworden. De inhoud van deze preken is soms behoorlijk ingekort. Maar de weggelaten stukken zijn o.i. voor de gemiddelde lezer niet relevant. De weergave van de kern is betrouwbaar.

De preken zijn geselecteerd op Advent. De vervolgteksten uit Jesaja 9 zijn ook vol van geestelijke lessen die voornamelijk betrekking hebben op de Zalving van Christus met de Heilige Geest. Het is wel begrijpelijk maar toch jammer dat deze niet zijn opgenomen.

Er werd eens van de preekstoel opgemerkt, dat de Heilige Geest een wat achteruitgesteld Persoon is geworden. Niet in Zijn werk van wedergeboorte, maar meer in Zijn volgende werkingen en niet minder in Zijn wijze van Bestaan en Persoonlijke kennis in een gevallen maar uitverkoren mens.

Om het groot belang hiervan kort aan te tonen mag de onderstaande schets dienen; kon het zijn om meer aandacht te geven aan de Geest van God.

Ten 1^e. Als de Derde Persoon in het aanbiddelijke Wezen Gods, is Hij volkomen werkzaam, - om het menselijk uit te drukken, - in het eeuwige besluit en voornemen van de Drie-enige God om zondaren zalig te maken. Dit besluit is in de raad van de Goddelijke Personen een oneindige nederbuigende goedheid.

Ten 2^e. Was Hij met dit doel mede werkzaam in het scheppen van de wereld, en met name de mens. Deze Goddelijke daad, - hoewel die in zekere zin geen nederbuigende goedheid was, want Zijn scheppingswerk was hoogst volmaakt -, was toch zo door een stap te doen buiten het Goddelijk Wezen. En daarin ligt een diepte van bewondering en aanbidding.

Ten 3^e. Het was een onuitsprekelijke nederbuigende goedheid van de Heilige Geest dat Hij wilde afdalen in deze wereld die na de zondeval in het boze ligt. Hij wilde gezonden worden van de Vader en de Zoon; de woorden houden volgens de Bijbel een knechtelijke gestalte in. Wie kan dat verklaren? Afdalen namelijk in Zijn werk in mensen, in Zijn Woord wat Hij Zijn knechten openbaarde en inspireerde. De Bijbel te beschrijven werd gedaan met inkt en papier, maar Zijn werk was onzichtbaar, als een Rad in het midden van andere raderen.

Ten 4^e. Onuitsprekelijk groot was de nederbuigende goedheid van de Geest om intrek te nemen in een zondige maagd, in Maria; geboren uit zondaren. Dit was een ongedwongen en geheel Persoonlijk en vrijwillig werk van de Geest. En daaraan vastligt het grote feit dat de Geest bij en op Jezus bleef, Die in de gelijkheid des zondigen vleses werd geformeerd en op deze aarde kwam en leefde. In deze gelijkheid

des zondigen vleses - en dat Christus als Borg de oneindige schuld droeg van de gehele uitverkoren kerk, - te wonen, daarin is de Geest zoveel te meer te bewonderen, want Hij is de Heiligheid Zelf. De Geest bleef bij Hen, behalve bij de 3-urige duisternis onder de uitstorting van de volmaakte heilige rechtvaardige toorn van de almachtige God. Hij week naar de achtergrond.

Ten 5^e. Het is een buitengewone genade van de Heilige Geest dat Hij wilde afdalen op de Pinksterdag met Zijn Persoonlijke Inwoning en velerlei gaven. De kerk van Christus, collectief gezien, werd nu de draagster van de Geest en het Woord.

Ten 6^e. Wie kan bevatten of begrijpen, de oneindige nederbuigende goedheid, liefde, zorg, trouw en barmhartigheid van de Heilige Geest, om inwoning te nemen in een zondaarshart, het zij Jood of heidenvolken? Kan het dieper? Een mensenhart als de duivel in zijn beginsel. Uit de vader de duivel. En daarbij mogen we zeker wel rekenen, de buitengewone trouw dat de Geest niet wijkt nadat wij Hem zo dikwijls hebben bedroefd en tegengestaan. En dat Hij toch eeuwig bij Zijn beminde volk zal blijven die Zijn heilige Tempelen zijn geworden!

Ten 7^e. De tempelen van de Heilige Geest liggen wat het lichaam betreft bijna allen te verrotten in het graf en zijn tot stof en stank geworden. Is dat dan geen eeuwig wonder dat de Geest zal komen in al de Zijnen in hun lichamen zal opwekken, verenigen met de ziel en aller heerlijkste doet blinken in sieraad en heiligheid als de Bruid van Christus? De Geest is nu een Onderpand van de toekomstige erve der heiligen in het licht. Dus zo zeker als degenen die Hem als Onderpand ontvangen, zo zeker zal Hij er zorg voor dragen dat deze gekochten met het bloed van Christus weer heilig en volmaakt bij de Vader gebracht zullen worden. Deze dingen liggen in het besluit van de Almachtige en liggen verankerd in de Godsspraken van de Heilige Geest, gefundeerd in het lijden en de verheerlijking van de eeuwige Immanuël.

Waarvoor een trouw en Drie-enig Verbondsgod eeuwig de eer zal ontvangen, zonder dat de verheerlijkte mens moede of zatheid kent. Waarom niet? Omdat de Geest eeuwig zal blijven invloeden met nieuw en vernieuwend Goddelijk Leven. Voortvloeiend uit de troon van God en het Lam, Openb. 22:1

Met deze wens sturen we de preken in de wereld onder inwachting van de blazing van de Heilige Geest.

Middelburg, 18 juni 2019

Willem Westerbeke

AAN DE LEZER

Weinig zaken, waarheid en vredelievende lezer heb ik met weinig woorden tot uw voorbericht.

De stof aan te prijzen, is mijn toeleg niet; het is ook buiten noodzakelijkheid, want zij maakt zichzelf beminnelijk.

De aanleiding die ik heb gehad om er van te handelen en vervolgens over te schrijven is buiten belang van de lezer. En gewoonlijk zijn voorreden veelal met stinkende eigen lof doorweven.

De wijze waarop ik het uitgevoerd heb. zal onder het oog en oordeel van de lezer vallen. En daarin verzoek ik gunst te mogen vinden. Ik weet wel het algemene lot van alle boeken, dat zich naar de verschillende opvattingen van de lezer ook een verschillende achting vinden. Ik verwacht ook niet anders van het mijne. Mijn menselijkheid bewust, ben ik ook wel verzekerd, dat er iets berispelijks in zal kunnen gevloeid zijn, dat een gunstig overzien nodig zal hebben.

Voor al zou de hoedanigheid van de stof aanleiding geven tot verscheidenheid van oordeel; omdat er vooral in deze tijd, nergens meer verschil van oordeel is, dan over stoffen die profetisch zijn. Elk houdt daarover al heel wat vrijheid voor zichzelf. Zoals ik die dan in een ander - onder behoorlijke bepaling - niet betwist, eis ik ze met hetzelfde recht ook voor mijzelf.

Niemand's gedachten zoude ge hatelijk of hard door mij vinden doorgehaald. Ik verzoek op gelijke wijze te worden behandeld. Heeft iemand een ander oordeel over de samenhang, over de zin en het oogwit van de profeet, hij make dat terstond tot geen grond om eens anders oordeel, dat ook zijn gronden kan hebben, verachtelijk te verkleinen. Is alles niet naar de lekkere smaak van deze eeuw gesaust, wie kon ooit voldoen aan alle smaken? Oordeel maar niet al te schielijk, niet uit vooroordeel. Niemand make zijn eigen uitleggregels tot een maatstaf voor een ander; hetzelfde recht dat gij voor uzelf eist, moet mij ook gegund zijn. Elk naar zijn licht, naar overtuiging; en die zo doet, al feilt hij, is in zijn oogmerk toch te prijzen. Dit kort vooraf.

Nu nog met een woord. Dat u dit werk op de trant van predicates aan het licht ziet komen, heeft bij mij veel overleg gehad, veel aanrading dan dus en dan zo; maar alles overwegende haalde de nuttige stichting die velen onder mijn gemeente, welker opbouw ik in dit geschrift voornamelijk beoog, uit de toepassing betuigden en wensten te mogen hebben, mij over tot de tegenwoordige verklaring.

Zo evenwel dat, gelijk gij de uitleggingen meest en ruimer uitgebreid zult vinden dan zij door mij zijn gepredikt, zult ge integendeel de toepassingen ten meeste vooral in dit 1e deel, veel korter vinden en daarom dikwijls door een *enzovoort* worden afgekort. Ten dele om het werk te bekorten en ten dele omdat ik deze voor mijn eigen gebruik niet ruimer - en velen nog zo ruim niet uitgeschreven had, - mij de moeite van uitbreiding niet geluste. Wat eens gezegd is, poog ik andermaal niet wederom te herhalen. Dit is de reden omdat in Jesaja veel ongelijksoortige uitwerkingen en zaken voorkomen dat u dikwijls zult vinden, dat van het een naar het ander wordt verwezen.

Dat daarin nu soms wel gebeurd, dat gij in een stof die hier in orde voorgaat wordt gewezen op een stof die later volgt; of nog wel in het 2e deel eerst zal volgen, dat komt, omdat ik al deze stoffen zolang ik nog geen toeleg had om ze aan de drukker te geven, in die orde juist niet behandeld heb, zoals ze in Jesaja staan. Daardoor zijn in mijn geschriften over een voorafgaande stof, - doch die ik later heb behandeld, wel kom te wijzen op een volgende stof, maar die eerder door mij gepredikt zijn. En dat het nu bij deze druk mij niet gelustte om het weer te verschikken.

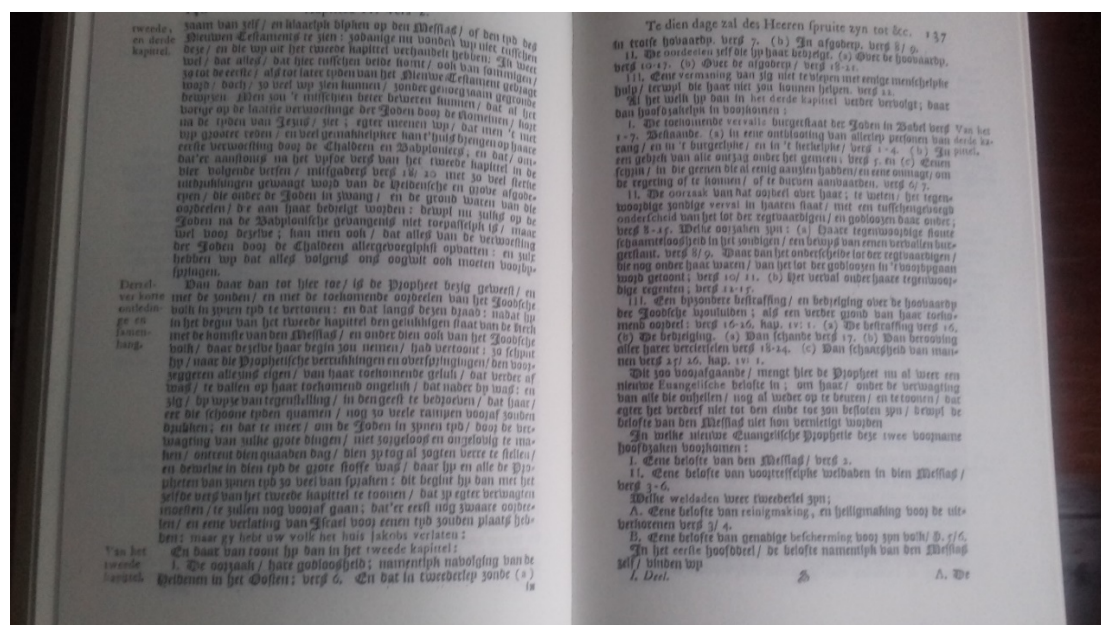
De titel van Voornamelijk Evangelische Profetieën doet u zien, dat mijn toelag alleen is voornamelijk Keurstoffen te behandelen, die meest naar aller toestemming op de tijd van het Nieuwe Testament haar opzicht hebben. Zonder daardoor echter uit te sluiten dat er hier en daar tussenbeide ook meer andere zaken tussenlopen.

Van de gedeelten en kapitels die van mij worden overgeslagen, heb ik mij vergenoegd met een korte ontleding ervan te geven, die telkens als ik tot een nieuwe stof overga voor een de eerste verhandeling te vinden is.

Meer zal ik nu niet zeggen. Doorlees alles met bescheidenheid en in de liefde. De duisterheid van vele stoffen en de weinige voorlichting van anderen die wij in dit werk gehad hebben, geven ons al enige verschoning.

Maak er gebruik van tot uw stichting. Kan er iemand door opgeleid worden om de Koning in Zijn schoonheid meer te lieven, om door de kostbare voorrechten van de Evangeliekerk gelokt te worden tot haar gemeenschap, dat alleen, - mijn grote toelag, - zal loon genoeg voor mijn arbeid zijn.

Vaarwel.

EERSTE ADVENTSPREDICATIE

"Te dien dage zal des HEEREN SPRUIT zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, en de Vrucht der aarde tot voortreffelijkheid en tot versiering dengenegen, die het ontkomen zullen in Israël." (Jesaja 4 : 2).

Gewoonlijk tempert de Heere de bedreigingen van Zijn toorn met liefelijke beloften van Zijn weldaden; als Hij zware oordelen over een volk dreigt uit te voeren, dan eindigt dat dreigement dikwijls in zachte zegeningen. Zo gedenkt de Heere in 't midden van Zijn toorn nog des ontfermens. Hab 3 : 2. Hij snijdt bij de bedreigde onheilen nooit de hoop af van Zijn beminden; zelfs in Zijn grote toorn doet Hij niet twijfelen aan de onfeilbaarheid van Zijn beloften, aan de onveranderlijkheid van Zijn Verbond en aan de duurzaamheid van Zijn genade. Daarom mengt Hij Zijn toorn altijd met ontferming en Zijn bedreigingen met beloften. Hij handelt met Zijn volk meestal gelijk als met het volk Israël toen het optrok naar Kanaän en te Mara kwam, waar zij het bittere water niet konden drinken. Toen beschikte de Heere een hout, om het water zoet te maken. En als zij in het hete zand van de woestijn Zin dachten van dorst te sterven, opende Hij voor hen een rots, waar het water uit voortvloeide. Zo mengt God het bittere nog altijd met het zoete, Zijn verbolgenheid met goedheid. In de Heilige Schrift zijn daarvan vele voorbeelden te noemen, die een zonneklaar bewijs geven van Zijn toezeggingen en beloften.

De profeet Jesaja heeft in het laatste van het tweede, en in het gehele derde hoofdstuk van zijn profetie, alsook in het eerste vers van ons teksthofdstuk, zware dreigementen over het Joodse volk uitgesproken; maar, opdat de overgeblevenen in Israël niet denken zouden, dat Gods gonade geheel door toorn zou worden afgesloten, of Zijn verbond zou worden vernietigd, zo laat hij daarop voor de gelovigen de liefelijke troostbelofte volgen van de komst van de Messias, wat we nu gaan verhandelen.

De profeet heeft in de vorige hoofdstukken het Joodse volk vanwege hun grove zonden de oordelen aangezegd; in het begin van het tweede hoofdstuk tekent hij eerst de gelukkige staat van het Joodse volk en van de Kerk die te komen stond, in een tijd, die evenwel nog veraf was. Maar dan volgt daarop dat, éér die tijd daar zou zijn, hun nog veel rampen te wachten stonden. Om hen niet zorgeloos en ongelovig te maken wanneer die kwade dagen over hen komen zouden, die zij meenden dat veraf maar toch dichtbij waren, spreekt hij van dit grote geluk. Maar hij zegt er meteen bij, dat er eerst nog veel aan zou voorafgaan, dat er zware oordelen te verwachten waren en de God Israëls hen voor een tijd zou verlaten. "Maar Gij hebt Uw volk, het huis van Jacob, verlaten want zij zijn vervuld met goddeloosheid." Jes. 2 : 6.

In het tweede hoofdstuk wijst hij hun goddeloosheden aan, namelijk de navolging van de heidenen van het Oosten, bestaande in tweeërlei zonden, namelijk in trotse hovaardij en in afgoderij. Daarover spreekt hij dan de oordelen uit en hij vermaant hen dat ze zich niet moeten vleien met enige menselijke hulp, daar hun dit toch niet zal baten.

In het derde hoofdstuk gaat de profeet met de opsomming van de zonden en de te verwachten oordelen door: "Want ziet, de Heere Heere der heirscharen zal van Jeruzalem en van Juda wegnemen de stok en de staf, alle stok des broods, en alle stok des waters."

Hij profeteert van de verstoting der Joden in Babylonische gevangenschap; van een wegnemen van alle rangen en standen zowel in het burgerlijke als in het kerkelijke leven. De Heere zal wegnemen de held en de krijgsman, de rechter en de profeet (vers 1- 4); alle gezag zou verdwijnen en er zou een schrik komen over alle aanzienlijken en

een onmacht om de regering van het land te volvoeren of te durven aanvaarden (vers 6 en 7).

De oorzaak van dit oordeel ligt in het zondige verval van hun staat, met een tussengevoegd onderscheid van het lot der rechtvaardigen, die nog onder hen waren. "Zegt de rechtvaardige dat het hem wel gaan zal, dat zij de vrucht hunner werken zullen eten" (vers 10). Hij profeteert ook tegen de afval der regenten, bestraft en bedreigt de Joodse vrouwen: "want de drijvers Mijns volks zijn kinderen en vrouwen heersen over hetzelfde." De profeet spreekt van de beroving van haar versierselen en van de schaarsheid der mannen. "Uw mannen zullen door het zwaard vallen en uw helden in de strijd." (vers 25)

Na dit alles gezegd te hebben last de profeet in ons teksthoofdstuk een nieuwe Evangelische belofte in, om hen, onder de verwachting van al die oordelen weer op te beuren en hun te tonen dat het oordeel niet ten volle over hen besloten is, omdat de belofte van de komende Messias niet vernietigd kan worden.

In deze nieuwe Evangelische profetie komen twee voorname hoofdzaken naar voren:

I. Een belofte van de Messias;

II. Een belofte van de voortreffelijke weldaden, die in de Messias worden gevonden. (vers 3-6)

Deze weldaden zijn tweërlei: een belofte van reinigmaking en heiligmaking voor de uitverkorenen (vers 3 en 4) en een belofte van genadige bescherming voor Zijn volk. (vers 5 en 6)

En de eerste hoofdgedachte, namelijk de belofte van de Messias, wordt allereerst genoemd de tijd van deze belofte: te dien dage. Ten tweede de Messias zelf, voorgesteld onder een tweërlei benaming: Des Heeren Spruit, en de Vrucht der aarde. Ten derde, wat van Hem gezegd en beloofd wordt: Hij zal zijn tot sierlijkheid en heerlijkheid, tot voortreffelijkheid en tot versiering. Ten vierde voor wie het is bestemd en tot wiens voordeel: degenen die het ontkomen zullen in Israël.

Alle zaken die onder de zon geschieden hebben hun tijd; dit is de reden dat Jesaja aan de volvoering van deze beloften ook een tijd toekent: het zal geschieden "te dien dage".

Van een dag weten wij, dat die soms betekent een dag die door de zon verlicht wordt, n.l. van de morgen tot de avond. Daarvan zegt ons Mozes in Genesis 1 : 5: En God noemde het licht dag. Soms wordt er ook onder verstaan een dag van 24 uren, dat wil zeggen een dag en ren nacht: Toen was het avond geweest en het was morgen geweest, de eerste dag.

in deze engere zin is het "te dien dage" waarvan Jesaja spreekt niet op te vatten; hij doelt hier op een ruim verloop van een achtereenvolgende tijd, zoals dikwijls in de H. Schrift genoemd wordt. Bedoeld wordt zal Ik een tijd, die óf door Gods oordelen, Of door Zijn zegeningen opmerkelijk is, waarin Hij Zijn bijzondere besluiten of voornemens na voert. Zo wordt die ganse tijd, waarin Hij Zijn oordelen zal uitvoeren. de dag des Heeren genoemd. "Want de dag des Heeren zal zijn over alle hoovaardigen" (2 : 12). Van de tijd dat dit geschieden zal wordt gezegd, dat het geschieden zal "te dien dage". "In die dag zal de mens zijn zilveren afgoden wegwerpen" (2 : 20); "ten zelven dage zal de Heere wegnemen het sieraad der kousebanden" (3 : 18). En in het volgende hoofdstuk (4 : 1): "En te dien dage zullen zeven vrouwen een man aangrijpen".

Er wordt dus een verloop van tijd mee aangeduid, wanneer de profeet zegt: "te dien dage". Welk een dag, en welke tijd wordt hier dan bedoeld door de profeet Jesaja? Ongetwijfeld die tijd waarvan hij tevoren had gesproken; niet, dat het juist in die tijd, maar na die tijd zou geschieden, zoals de spreekwijze wel meer gebruikt wordt voor een vervolg van hetgeen, dat in het vorige gezegd is. "Te dien dage", dat wil zeggen nadat de Heere al die oordelen over het Joodse volk zou volvoerd hebben en het gebracht had tot een staat van het uiterste verval. Na die tijd zou het geschieden.

Als we dan de belofte zelf bezien, die geheel Evangelisch is, dan blijkt daaruit duidelijk, dat hier de dag des Nieuwen Testaments bedoeld wordt.

"Te dien dage zal des HEEREN SPRUIT zijn".

Zo wordt de tijd van het Nieuwe Testament wel meer aangeduid; luister maar eens naar onze Jesaja in hoofdstuk 11 : 10: "Want het zal geschieden te dien dage, dat de heidenen naar de Wortel van Isaï, die staan zal tot een banier der volken, zullen vragen". "Te dien dage", daarmee wordt dus duidelijk de dag des Nieuwen Testaments bedoeld.

En wat zou er "te dien dage" zijn? "Des HEEREN SPRUIT en de Vrucht der aarde" zo staat er. De uitleggers zijn het er niet allen over eens wat hieronder verstaan moet worden.

De zeventig Griekse overzetters brengen dit alles tot God terug en vertalen het aldus: te dien dage zal God in Zijn raad met heerlijkheid opgaan, of schijnen over de aarde, om te verhogen en te verheerlijken het overblijfsel Israëls. Dit is echter geheel in strijd met de grondtekst. Anderen menen dat hier letterlijk van een spruit, van een aardvrucht gesproken wordt, van een vruchtbaar gewas dat de Heere zegenen zou. Maar, behalve dat dit niet "des HEEREN SPRUIT" kan genoemd worden, zou het ook een veel te schrale belofte zijn, waar niet zo heerlijk van kan worden gesproken, als de Geest des Heeren hier doet. Hetzelfde zeggen wij ook tegen degenen, die des HEEREN SPRUIT toepassen op koning Hiskia of Zerubbábel.

Het is ook tegenstrijdig zoals sommige rabbijnen beweren, dat hiermee bedoeld wordt het overblijfsel der gevangenen, die ten tijde van Ezra en Nehemia naar hun land teruggekeerd zijn. Anderen zeggen dat de Kerk, of in het algemeen Gods volk er onder verstaan moet

worden. Deze SPRUIT wordt van die alle wel uitdrukkelijk onderscheiden, zij zou zijn voor het overblijfsel van de ontkomenen in Israël, derhalve kunnen zij de SPRUIT zelf niet zijn. Bovendien wordt er hier maar van één SPRUIT, in het enkelvoudig getal gesproken. Deze uitleggingen passen niet op onze tekst en ook niet op het derde vers; als wij al zouden toegeven dat hier op de verlossing uit Babel wordt gedoeld als een zinnebeeld van de geestelijke verlossing door de Messias, dan zou dat wel het alleruiterste zijn en nog maar een flauw beeld van de werkelijke zin die hier bedoeld wordt.

Om de *geestelijke zin* van deze belofte niet te radbraken, zal men dit alles tot de tijd van het Nieuwe Testament moeten terugbrengen. Door "des HEEREN SPRUIT" en door "de Vrucht der aarde", moet hier niemand anders verstaan worden dan de Messias. Hierin zijn ook de meeste uitleggers het met ons eens, zelfs de aanzienlijkste onder de oude Joodse rabbijnen. Ook Hieronymus en andere kerkvaders stellen, dat onder de naam SPRUIT de Messias moet verstaan worden. Er zijn sommige geleerden die het wortelwoord vertalen door "opgaan of voortkomen". Nu is het geen ongerijmdheid om de Messias de Opgang te noemen; in Openbaringen 2 : 28 wordt gesproken van de Morgenster, in Maleachi 4 : 2 van de Zon der gerechtigheid en in

Lucas 1 : 78 als een opgang uit de hoogte. Wij zien echter niet in, om al deze vertalingen boven de onze te achten; integendeel. Het wartelwoord mag dan al een "opgaan" en "voortkomen" inhouden, dit doelt toch meer op het voortkomen van aardgewas, dat groeiend ontstaat, zoals het haar van ons hoofd, waarvan met hetzelfde grondwoord gesproken wordt in Leviticus 13 : 37. Nooit echter bedoelt het een opgaan van de zon.

Het komt ons veel gevoegelijker voor om van een SPRUIT des HEEREN te spreken, dan van het Oosten, of: de opgang des HEEREN. En het is ook een veel zoetere overeenkomst de Messias Twee namen te geven aan dezelfde gelijkenis ontleend, n.l. een SPRUIT en een Vrucht der aarde.

Wij hebben dus reden genoeg om bij onze overzetting te blijven en het grondwoord te vertolken door een SPRUIT. Zo wordt de Messias Biel alleen in deze tekst, maar ook dikwijls zo genoemd in de Goddelijke profetieën, wat ons nog te meer aanleiding geeft om door deze Spruit niemand anders dan de Messias te verstaan. Hij wordt in Jesaja 11 : 1 een Rijsje uit de afgehouden tronk van Isaï genoemd, een Scheut Die uit zijn wortelen voortkomen zal. "Ziet de dagen komen, zegt God, dat Ik David een rechtvaardige SPRUIT zal verwekken, en dit zal Zijn Naam zijn, de Heere onze Gerechtigheid" (der. 23 : 5 e.v.). En in Zacharia 3: "Ik zal Mijn knecht, de SPRUIT doen komen". Verder: "Ziet een Man, Wiens naam is SPRUIT, die zal uit Zijn plaats spruiten, en Hij zal des Heeren tempel bouwen" (Zach. 6 : 12).

Om nu de diepste zin van deze benaming in onze tekst te bevatten, moet er nadrukkelijk op gelet worden, dat Hij hier genoemd wordt: Des HEEREN SPRUIT. Soms wordt Hij in 't algemeen een SPRUIT genoemd, zoals in de twee genoemde plaatsen van de profeet Zacharia, soms een Spruit die uit David verwekt zou worden of uit zou spruiten, alsook bij de profeet Jeremia, maar in onze tekst een "SPRUIT des HEEREN".

Nu weten wij dat de Messias tweeërlei naturen heeft, een Goddelijke en een menselijke. Naar die beide naturen heeft Hij tweeërlei oorsprong. Een tweeërlei spruit dus Of een spruit van een mens, óf een spruit van Jehovah. Wanneer Hij dan zonder bepaling een Spruit wordt genoemd, kan men zowel de ene als de anderen benaming er in opsluiten. Maar als er een bepaling wordt bijgezet, achten wij dat het nodig is, ook naar die bepaling zijn oorsprong als spruit te bepalen. Als Jeremia Hem dan een Spruit noemt, die uit David zou spruiten, kan men dat niet anders zien als naar Zijn menselijke natuur, omdat Hij als een wettig nakomeling uit de lendenen van David zou voortkomen en also uit hem voortspruiten.

Hier wordt Hij echter des "HEEREN SPRUIT" genoemd, wat moet worden toegekend aan Zijn Goddelijke natuur. En dit te meer, omdat de volgende benaming spreekt van "de Vrucht der aarde", die de

Messias naar Zijn mensheid draagt. Deze benaming moet van de eerste wel worden onderscheiden, al maken beide de bedoeling van de Heilige Geest zonder herhaling nog duidelijker.

Omdat de benaming SPRUIT naar Zijn Godheid op Hem zeer gepast is, geven we vier voorname eigenschappen van een spruit. Ten eerste dat die ergens uit voortkomt en zijn oorsprong heeft uit iets anders; ten tweede dat een spruit één is met hetgeen waaruit hij voortkomt; ten derde, dat de spruit niet op zichzelf staat en ten vierde toch van dezelfde aard en natuur is, van waaruit hij voortkomt.

Wat een treffend beeld van de verborgene, eeuwige generatie van de Messias naar Zijn Godheid! Hij is immers als de Zoon Gods, als de Tweede Persoon in het Goddelijk Wezen ook een Spruit. Een Spruit van geen mens, maar een SPRUIT des

HEEREN, van Hem, Die de HEERE, de Jehovah is, n.l. de Vader.

Een SPRUIT die uit de Vader is voortgekomen door eeuwige generatie, waardoor Hij in het heden van Gods besluiten, dat is van eeuwigheid al gegenereerd was. Zoals Hij zelf getuigt: "Ik zal van het besluit verhalen, de Heere heeft tot Mij gezegd: "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd" Psalm 2 : 7. Wat komt er nader met die generatie overeen dan een voortspruiting, n.l. een SPRUIT te zijn. Hoe nadrukkelijk leert ons dat, dat Hij geen Zoon van God is door aanneming of door zending, of door ontvangenis uit de Heilige Geest, neen, Hij is een SPRUIT uit het Wezen, uit de natuur van de Vader zelf. Gods eigen Zoon, de eniggeboren Zoon die in de schoot des Vaders was, een afschijnsel van Gods heerlijkheid, het uitgedrukte beeld van Zijn zelfstandigheid. Een natuurlijke Zoon, een SPRUIT.

Zoals een spruit met de stam één is, en hetzelfde leven van de stam deelachtig, zo is Hij in wezen één met de Vader. Ik en de Vader zijn één. Joh. 10 : 30. "Want gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelf, also heeft Hij ook de Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelf." Joh. 5 : 26. '

Gelijk nu de spruit de stam zelf niet is, en in dat opzicht onderscheiden, zo ook voor zover Hij een SPRUIT, een Persoon is, is Hij onderscheiden van de Vader en de Vader zelf niet. Hier is een Persoon die genereert, waaruit Hij als SPRUIT is voortgekomen. En er is er Eén, die de SPRUIT zelf is, die gegenereerd wordt.

Zoals nu alle spruiten van dezelfde natuur zijn met hetgeen waar zij uit voortspruiten, zo is ook de eeuwige SPRUIT dezelfde Goddelijke natuur deelachtig met de Vader en daarom "de waarachtige God en het eeuwige leven" 1 Joh. 5 : 20. "Die het geen roef behoefde te achten Gode even gelijk te zijn". Phil. 2 : 6.

Het is opmerkelijk dat de grondtekst niet alleen vertaald kan worden als de SPRUIT des HEEREN, maar ook als: "de SPRUIT de HEER! ?", de SPRUIT die de Jehovah is. Wel van de Heere, maar óók de Jehovah zelf.

Zo heeft dit dezelfde zin met de belofte uit Jesaja 28 : 5: "Te dien dage zal de Heere der heirscharen tot een heerlijke Kroon en tot een Heldijk e Krans zijn de overgeblevenen Zijns volks". De Chaldeeuwse overzetters vertalen de woorden "de Heere der heirscharen" als: de Messias des Heeren der heirscharen " Inderdaad is deze SPRUIT Jehovah; *Jehovah onze gerechtigheid*. Hij is de sterke God, de Vader der eeuwigheid. Jes. 9 : 6.

Nu we de SPRUIT bezien hebben naar Zijn Godheid, als Gods Zoon en de waarachtige God zelf, zo wordt Hij ook getekend naar Zijn mensheid. Hij is niet alleen des Heeren Spruit, maar ook "de Vrucht der aarde". Dat dit ook weer bij gelijkenis gezegd wordt zal ieder begrijpen. Wij lezen in Genesis 2 : 7 dat de Heere God de mens geformeerd heeft uit het stof der aarde. Daarom kreeg de eerste mens de naam Adam, dat is: rode aarde. Men kon tot hem zeggen: gij zijt stof. Wanneer nu iemand uit zo'n mens, die aarde is, voortkomt, die kan men een vrucht der aarde noemen. Als David van zijn ontvangenis uit het lichaam van zijn moeder spreekt, zegt hij: "ik ben als een borduursel gewrocht in de nederste delen der aarde". Psalm 139 : 15. Dat de kinderen de vrucht van de moeder genoemd worden is een bekende taal. Gelijk het zaad in de aarde geworpen uitgroeit tot een vrucht van de aarde, zo is het ook met de kinderen in het lichaam van de moeder, die als een vrucht des buiks geboren worden. Waar nu de moeder in haar oorsprong aarde is en de kinderen een vrucht zijn van de moeder, zo zijn zij buiten alle tegenspraak een vrucht der aarde. Hieruit moge duidelijk blijken, dat in deze zin de Messias naar Zijn mensheid een vrucht der aarde is; immers was Zijn moeder Maria, gelijk alle mensen uit de aarde aards. Hij dan zijnde de Vrucht uit de buik van Maria, Lucas 1 : 42, was ook een

"Vrucht der aarde". Niet in die zin, dat Hij maar door Maria doorgegaan is en Zijn vlees uit de hemel meegebracht heeft, of, dat Hij maar in haar en niet uit haar vlees en bloed zou zijn voortgekomen, zoals de Mennonieten leren. Neen, dan zou Hij aarde zijn, maar geen vrucht der aarde. Een vrucht moet zijn substantie of zijn zelfstandigheid hebben, en de stof waardoor zij groeit en groot wordt uit de aarde zelf verkrijgen, door de natuurlijke kracht die in de aarde is. Anders zou het een schepping zijn en geen wasdom of groei; daarom, indien Jezus niet uit het vlees en bloed van Maria geboren was, zou Hij haar vrucht niet zijn.

Als wij de eerste mensen, Adam en Eva bezien, die waren wel aarde, maar geen vrucht der aarde. Dat was alleen een eigenschap van al hun nakomelingen, die op een natuurlijke wijze uit hen zijn voortgekomen. Zo is het ook met Christus: "gelijkerwijs de kinderen des vleses en des bloeds deelachtig worden, alzo is Hij ook derzelver deelachtig geworden". Hebr. 2 : 14.

Het is waar, dat Zijn ontvanging in plaats van door een natuurlijke vader door de kracht des Heiligen Geestes geschied is, maar voor het overige heeft Zijn geboorte in alles zijn natuurlijke loop gehad.

Ten opzichte van deze ontvanging wordt Hij daarom met nadruk "het zaad der vrouw" en niet des mans genoemd. Gen. 3 : 15. Wanneer Hij daarna wel het zaad eens mans, van Abraham of David genoemd wordt, dan is dat alleen omdat uit hen. de moeder zou voortkomen, wier vrucht de Messias zijn zou. Voor het overige heeft Hij in alles de eigenschappen van een waarachtige vrucht des mensen, gelijk alle kinderen. Hij was een waarachtig mens, de Mens Christus Jezus. Een zoon des Mensen. Joh. 12 : 4. Er was toch van Hem voorzeggd: "Ziet, een maagd zal zwanger worden en een zoon baren", en gelijk Jesaja zegt: "Er zal een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï en een Scheut uit zijn wortelen". En Jesaja zegt ook in onze tekst: Hij zal een Vrucht der aarde zijn. En dat nu Dezelfde "des Heeren SPRUIT" is, daarin liggen de twee naturen van de Messias verklaard; naar Zijn Godheid "des Heeren SPRUIT" en naar Zijn mensheid "de Vrucht der aarde". Hij zou de Immanuël zijn, de God met ons. Als een Kind zou Hij geboren en als een Zoon gegeven worden. De Spruit die David verwekt zou worden, zou ook de Jehovah onze Gerechtigheid zijn. Zo is het ook geschied; het was het Woord dat God was, wat vlees geworden is. Hij was uit de vaders zoveel het vlees aangaat, maar God te prijzen in der eeuwigheid. Hij was God, Die geopenbaard is in het vlees. Zo woonde in Hem de volheid der Godheid lichamelijk. Ziet daar dan, onze Messias, God en Mens! Als des Heeren SPRUIT is Hij de vrucht der aarde en als de vrucht der aarde is Hij des Heeren SPRUIT niet. Beide zijn wel onderscheiden naturen doch niet afgescheiden, want ze zijn verenigd in één Persoon, tot een enige Messias.

Nu zouden wij moeten overgaan om te overwegen wat van de Messias over die beide naturen wordt voorzeggd, n.l. *dat Hij zou zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, tot voortreffelijkheid en versiering degenen die het ontkomen zullen in Israël.* Daarin ligt echter zoveel stof tot overdenking, dat wij dit zullen bewaren tot een volgende verhandeling.

TOEPASSING.

Ach, dat de Joden hier ogen hadden om te zien en oren om te horen! Wal is het, gij nazaat van Israël, dat gij zo verduisterd zijt in uw verstand bij het lezen der Profeten? Zo hardnekkig om onze Jezus aan te nemen? Wat stoot gij u aan die ontzaglijke Waarheid, dat wij Hem God en Mens noemen? Die verborgenheid is in uw ogen een verdichtsel, een gedurige steen des aanstoots. O Joden, opent uw ogen voor uw eigen leermeesters en blijft niet langer omfloerst met het deksel van Mozes! *Och, dat de tijd*

eens spoedig aanbrak, dat zij de Heere hun God en David hun koning zoeken zullen en vrezende komen tot de Heere en tot Zijn goedheid in 't laatste der dagen." Hosea 3 : 5.

Dat ook Socinus en zijn aanhang deze waarheid niet langer weigerden te erkennen! Die èn het natuurlijk Zoonschap van de Messias èn Zijn ware Godheid verdraaien en ontkennen en Hem niet erkennen als des Heeren SPRUIT. Al wat Socinus er van gelooft is, dat Hij een zogenaamde God is en niet de SPRUIT die Jehovah zelf is. Een. geschapen God en niet Gods Zoon vóórdat Hij "een vrucht der aarde" werd door de geboorte uit Maria. Een Zoon alleen door aanneming, door een bijzondere liefde, uit bovennatuurlijke ontvangenis verheven tot Middelaar. Hij erkent Hem niet als een SPRUIT van Jehovah, voor geen natuurlijke, geen eigen Zoon van God, door eeuwige generatie! O, eerloze eerrovers van onze Zaligmaker! Kust de Zoon, opdat Hij op u niet toorne als des HEEREN SPRUIT, buigt u voor die Jehovah neder.

Wij wensten ook, dat de Mennisten de Messias leerden kennen als een Vrucht der aarde! Dat zij Zijn ware Mensheid niet bezoedelden met ongerijmde gedachten, als zou Hij maar door Maria zijn doorgegaan als water door een goot, of als de stralen der zon door een glas! Of, dat Hij Zijn vlees maar in, en niet uit Maria zou hebben aangenomen. O, dat zij Jezus leerden kennen als de ware Vrucht, Die ons in alles gelijk geworden is, een mens uit de mensen die Hij heiligen moest. Als een eersteling, "want en Hij die heiligt en zij die geheilgd worden zijn een." Hebr. 2.

Laat ons deze beide troostbronnen, dat onze Jezus des Heeren SPRUIT is en de Vrucht der aarde altijd geopend houden, want daarin ligt al de rust van ons geloof, al de zekerheid van onze zaligheid.

- Leer Hem in Zijn beide naturen recht kennen, als de waarachtige Zoon Gods en tegelijk als de Zoon des mensen. Zoek hierop uw geloof onwankelbaar te gronden. Doorzoek in de Goddelijke Schriften deze verborgenheid niet enkel met uw natuurlijk verstand, maar buig u onder de onfeilbaarheid van de Goddelijke openbaring en tracht door het onderzoek van Gods Woord u hoe langer hoe meer te overtuigen, dat het u geopenbaard is.
- Laat het u daarbij dan niet genoeg zijn die verborgenheid te kennen als de waarheid, maar zoek u zelf ook te overtuigen van deszelfs noodzakelijkheid, dan zal u de Waarheid meer zekerheid geven.
- Leer toch recht begrijpen dat het nodig was dat uw Messias "des Heeren SPRUIT" is. Gods eeuwige Zoon en de waarachtige God zelf. Immers, zo moest Hij in staat zijn om Zijn menselijke natuur Goddelijk te ondersteunen, om een eeuwig gewicht van een oneindige toom te dragen, om een eindeloze waardij aan Zijn verdiensten toe te brengen. Om hetgeen Hij deed, voor rekening van een ander te kunnen doen, voor Zichzelf niets verschuldigd zijnde; om hetgeen Hij verdiend had Zelf te kunnen toepassen en de hoge eer, die uit dit alles vloeyde, als een betamelijk onderwerp te kunnen dragen.
- Leer ook recht beseffen, dat Hij een Vrucht der aarde Zijn moest, 'een waarachtig Mens, want: "en Hij die heiligt en zij die geheilgd worden moesten uit één zijn". Een mens heeft gezondigd, een mens moet er ook voor betalen. Zo was Hij alleen in staat om voor zondaren te lijden, Zijn bloed te storten en te sterven. Om als Hogepriester iets te hebben dat Hij zou opofferen, om door het lijden van zwakheid ook mede-lijden te leren.
- Leer Hem zowel in het een als in het ander voor u te gebruiken en km als zodanig in het geloof aan te nemen. O, dan vindt gij in Hem een Rotssteen Wiens werk volkomen is, aan Wie gij uw zaligheid veilig moogt

- toevertrouwen. Zet u dan in het geloof op Hem neer en zit onder Zijn schaduw.
- Leer Hem in Zijn beide naturen ook verheerlijken, en als des HEEREN SPRUIT naar Zijn Godheid te gehoorzamen. "Indien Hij uw Heer is, zo buig u voor Hem neder". Ps. 45 : 12.
 - Leer Hem als een mens Die u gelijk geworden is te beminnen en bijzonder te danken, dat Hij uw menselijke natuur zoveel eer verwaardigd Leeft, door die Zelf aan te nemen. O, dan wordt het een weg van heil, om met vreugde wateren van verkwikking te scheppen uit deze beide fonteynen des heils.

Beminden des Heeren, zie uw Middelaar nu eens aan als des Heeren Spruit, als de waarachtige God en het eeuwige Leven. Nu wordt uw Jehovah u tot een Zaligmaker; uw Maker wordt uw Man, uw God uw Heiland.

Drukt het gewicht van uw zonden zwaar en wenst gij er van verlost te worden? Ziet hier dan die sterke God, Die u er van kan ontheffen. "Ziet, Deze is onze God, en Hij zal ons zalig maken". Jes. 25 : 9. Wie zucht er onder de last van zijn zonden, dat hij zijn hoofd niet kan opheffen? Hoort ge die God niet roepen: "Komt herwaarts tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven" Matth. 11 : 28.

Hebt gij lust tot heiligmaking, tot een nieuw hart? Hier is de Schepper, Die het alleen kan herscheppen, tot Hem kunt gij toevlucht nemen. "Schepp mij een rein hart en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest". Ps. 51 : 12.

Is Hij des Heeren SPRUIT? Hij maakt u ook tot spruiten, tot zonen en dochteren van Jehova. "Zovelen Hem aangenomen hebben, Die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden. Joh. 1 : 12. Wat zucht ge dan onder de gebrekkigheid van uw heiligmaking? Hier is des HEEREN SPRUIT u alles en in allen.

Wie kan de sterke binden en hem zijn vaten ontroven dan Eén, die machtiger dan Hij is? Ziet hier is de SPRUIT Die de Heere is, de sterke God, Die de dood zijn prikkel en de hel zijn overwinning heeft ontnomen. Wat beeft ge dan voor de dood, de hel of de duivel? Zij zijn door deze God verbroken. Het leven dat in Hem is, is ook bereid voor uw zielen. Hij kan en zal u niet alleen hier, maar ook hiernamaals vervullen met Zijn volmaaktheid. Omdat Hij de Zoon van God is, heeft Hij ook het recht verworven om u in het huis van Zijn Vader in te leiden.

Maar, gelovige zielen, zie ook uw Middelaar eens aan als de Vrucht der aarde. Bij Hem vindt ge die macht, die u kan en ook een genegen wil heeft om u te helpen. Uw Heiland is uw Broeder, uw Goël en uw Bloedvriend. Zijn Goddelijke Majesteit kan u niet verschrikken, want Hij is ook Mens geworden. Hij heeft de menselijke natuur aangenomen, waarin Hij u, Zijn broeders, in alles gelijk is geworden.

Hebt ge zwakheden? Hij is in alle zwakheden geweest en Hij heeft met de uwe medelijden. (Hebr. 2 : 17 e.v.) Ja, Hij heeft Zich in Zijn menselijke natuur gemaakt om uw gelukzaligheid te volmaken. Nu kunt ge God zien in de toekomstige heerlijkheid en met de taal van Job in de mond sterven, als hij zegt in Job 19 : 25-27: "Ik weet, Mijn verlosser leeft en Hij zal de laatste over het stof opstaan; en als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen; Dewelke ik voor mij aanschouwen zal en mijn ogen zien zullen en niet een vreemde; mijn nieren verlangen zeer in mijnen schoot."

AMEN.

TWEEDE ADVENTSPREDICATIE

"Te dien dage zal des HEEREN SPRUIT zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, en de Vrucht der aarde tot voortreffelijkheid en tot versiering degenen, die het ontkomen zullen in Israël." (Jesaja 4 : 2)

Wij lezen in Hooglied 5 : 9 tot 16, dat de Bruid haar Liefste verloren heeft en met onvermoeide naarstigheid naar Hem zoekt. Onderweg ontmoet zij de dochters van Jeruzalem, die, verwonderd over haar haastig zoeken vragen: "Wat is uw Liefste meer dan een andere Liefste, o gij schoonste onder de vrouwen? Wat is uw Liefste meer dan een andere Liefste, dat gij ons zo bezworen hebt?"

Een vraag die gesteld werd uit onkunde, maar die meteen door de Bruid wordt beantwoord.

Haar ziel is vol van Jezus; daarom geeft zij een lange beschrijving van haar Bruidegom, Hem van top tot teen schilderend in Zijn schoonheid. Als zij Hem aldus in Zijn beminnelijkheid heeft voorgesteld, besluit zij, alles samenvattend met de uitroep: "Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk; zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem!"

Het is een beschrijving van Christus, waarin zij Zijn schoonheid en heerlijkheid niet mooier maakt dan Hij in werkelijkheid is, Of, dat zij Hem meer prijst dan Hij waarlijk is. Neen, daar is in de Zaligmaker zoveel schoonheid, dat al wat begeerlijk is, in Hem is besloten. Alles wat aan Hem is, is beminnelijk. Men kan geen sieraad, geen heerlijkheid, geen voortreffelijkheid opnoemen, of zij is in Jezus te vinden. Al wat in Hem is, is ook tot nut van Zijn lievelingen; Zijn schoonheid wordt door de Bruid niet enkel geroemd omdat Hij zo schoon is in Zichzelf, maar vooral ook omdat Hij alles voor háár is. Omdat zij zeggen kon: "Ik ben mijns Liefsten en mijn Liefste is mijn". Hoogl. 6 : 13. Het allerbegeerlijkste dat er in Jezus is houdt vooral in dat al dat heerlijke, al dat beminnelijke dat aan Hem is, ook voor een ander is. Het is van Hem zo waar wat de Psalmddichter in Ps. 36 : 9, 10 uitroept: "Gij drenkt hen uit de beek Uwer wellusten; want bij U is de fontein des levens, in Uw licht zien wij het licht". Hij bewaart Zijn beminnelijkheid niet voor Zichzelf, maar "Hij strekt Zijn goedertierenheid uit over degenen die Hem kennen en Zijn gerechtigheid over de oprechten van hart". (vers 11). Zij ontvangen iets uit Zijn volheid, namelijk genade voor genade. Joh. 1 : 16. En zo is al die volheid die in Jezus is voor Zijn verlore Kerk, voor het getal Zijner gunstelingen.

Wij zien dat zeer duidelijk in onze tekst. Daarin wordt ons, zoals wij in de vorige verhandeling gezien hebben, de Messias voorgedragen als "des Heeren Spruit en de Vrucht der aarde". Maar bezie nu ook eens hoe beminnelijk Zijn schoonheid is en van hoe groot nut voor degenen die het ontkomen zullen in Israël; Hij zou hen zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, tot voortreffelijkheid en tot versiering. En, zo zal al dat heerlijke dat aan de Messias is, ook voor hen zijn.

Wij hebben in de vorige predicaie de tekstwoorden onderscheiden in vier hoofdgedachten:

I. De tijd van de belofte: te dien dage.

II. De beloofde Persoon, des Heeren Spruit en de Vrucht der aarde.

III. Hetgeen van Hem beloofd wordt; dat Hij zou zijn tot sieraad en tot heerlijkheid, tot voortreffelijkheid en versiering.

IV. Voor wie: Degenen die het ontkomen zullen in Israël.

Wij hebben tevoren gesproken van de tijd, van de beloofde Persoon, en Hem voorgesteld naar Zijn Goddelijke natuur als des Heeren Spruit en naar Zijn menselijke natuur als de Vrucht der aarde.

Nu hebben wij te bezien, wat van de Messias in Zijn tweeërlei naturen verder gezegd wordt, namelijk: *"Hij zal zijn tot sieraad en tot heerlijkheid; tot voortreffelijkheid en tot versiering". En voor wie? "Voor degenen die het ontkomen zullen in Israël!"*

Onder vier woorden zegt hier Gods Geest, wat van de Messias wordt beloofd: sieraad, heerlijkheid, voortreffelijkheid, en versiering. Dit zijn alle zaken, die in het algemeen op de ganse Persoon van de Messias betrekking hebben en samen de uitnemendheid en voortreffelijkheid van Hem uitmaken. Toch menen wij, dat we deze namen enigszins onderscheiden moeten, vooral omdat Gods Geest de namen die aan de Messias gegeven worden ook enigszins verdeeld, namelijk aan Zijn Goddelijke natuur sieraad en heerlijkheid toekent en aan Zijn menselijke voortreffelijkheid en versiering. Wij willen dit daarom in onze verhandeling ook volgen.

Laten wij eerst bezien de uitdrukking die over Hem gebezigd wordt: "Hij zal zijn TOT sieraad". Deze spreekwijze "TOT" wordt wel meer in de H. Schrift gebruikt in die zin, dat niemand iets ten voordeel of tot nut doet, met betrekking op een ander. Dikwijls komt dit woord ook voor om uit te drukken, dat het iemand zelf is; waardoor dan met tot, bedoeld wordt, die zaak of persoon zelf te zijn Wanneer er in Jesaja 1 : 21 gevraagd wordt: "Hoe is de getrouwe stad tot een hoer geworden?" betekent of bedoelt het de hoer zelf. Of op een andere plaats: "Uw zilver is tot schuim geworden", dan is dat het schuim zelf. Als wij nu het ene niet uitsluiten, menen wij, dat ook het andere hier Wurg en moet worden ingesloten. Daarom zullen wij naar de orde van zaken eerst zien, hoe de Messias dit alles is in Zichzelf en daarna, als wij genoemd zullen hebben voor wie Hij het zijn zal of is, hoe Hij het ook is voor anderen. Het een zit onafscheidelijk vast aan het andere; want die voor een ander iets zijn zal, die dient het ook hebbelijk in Zichzelf te bezitten. Die een ander tot sieraad zijn zal, moet zelf niet onsierlijk zijn. Beginnen we dus eerst de Messias te bezien, dat Hij tint alles zou zijn, aangemerkt in Zichzelf.

Van Hem wordt gesproken dat Hij als "des Heeren Spruit" naar Zijn Godheid zijn zou "tot sieraad en heerlijkheid". Het Hebreeuwse grondwoord, dat hier door sieraad vertaald is, betekent eigenlijk zulk een sieraad, dat door zijn schoonheid het oog en de ziel met vergenoeging en blijdschap aanlokt en tot zich trekt. Het schijnt zijn betekenis ontleend te hebben aan een Chaldeeus woord, wat vertolkt kan worden door behagen en aangenaam zijn; de Chaldeeuse overzetter heeft liet daarom vertaald door vreugde: "Hij zal zijn tot vreugde". En hoe waar is dit van des Heeren Spruit!

Als de Zoon Gods, als de Spruit van Jehovah, is Hij een sieraad vol van begeerlijkheid, van vermaak, van vergenoeging naar Zijn eeuwige Godheid bij de Vader. Moet de Vader Zichzelf liefhebben en Zich vermaken in Zijn eigen heerlijkheid, Hij moet Zich noodzakelijk ook verblijden in Hem, "Die het afschijnsel is van Zijn heerlijkheid en het uitgedrukte Beeld van Zijn zelfstandigheid!" Hebr. 1 : 3. Hoor het Hem Zelf eens betuigen in Spreuken 8 : 30: "Toen was Ik een voedsterling bij Hem en Ik was dagelijks Zijn vermaken, te allen tijd voor Zijn aangezicht spelende". Hij is Hem een sieraad van volkomen vermaning en het volle welbehagen, waarom Hij dan ook met nadruk wordt genoemd: "Zijn geliefde Zoon". (2 Petr. 1 : 17) En met een zoete zinspeling: "de Eniggeboren Zoon, die in de schoot des Vaders is."

Joh. 1 : 11. Aan de maaltijden der ouden lag de meest geliefde in iemands schoot, zoals we ook lezen kunnen in Johannes 13: "En een van Zijn discipelen was aanzittende in de schoot van Jezus, welken Jezus liefhad". Ziedaar, een sieraad, waar de Vader alle genoeg in vindt.

Hij is voor de Vader niet alleen een sieraad vol begeerlijkheid, vol vreugde en welbehagen om Zijn Zoonsschap, maar ook als Borg en Middelaar, om het werk der verzoening, dat Hij op Zich heeft genomen. In de eeuwige Vrederaad was Hij al tot zulk een begeerlijk sieraad, wanneer Hij Zich vrijwillig bereid verklaarde, om de wil Zijns Vaders te doen, waardoor des Heeren welbehagen op Hem kon rusten. Daarom riep de Vader, toen Hij op aarde was van Hem uit: "Deze is Mijn geliefde Zoon, in welke Ik mijn welbehagen heb". Matth. 3 : 17: Immers, dat Hij de Zoon is, een onderscheiden Persoon van de Vader, is de grondslag van de ganse raad der zaligheid. Hierdoor is de Vader in staat om zondaren te zaligen; Hij vond in de Zoon zoveel sieraad, zoveel volmaaktheid, om door Zijn hand het welbehagen des Heeren gelukkiglijk te doen voortgaan. Jes. 53 : 10.

Zo werd Hij Hem tot een Knecht, Die Hij ondersteunde, tot een uitverkorene, in Welke Zijn ziel een welbehagen had. Jes. 40 : 1.

Nu zou men kunnen denken, wanneer Hij zulk een sieraad van vermaak en van vergenoeging is voor Zijn Vader, ligt daarin dan niet opgesloten, dat Hij het ook zou zijn voor Zichzelf? Dan moet dat bevestigend beantwoord worden; Immers alles wat Hij doen zou, in de uitvoering van Zijn Middelaarschap, dat zou Hij doen met een bijzondere gewilligheid, zoals het Chaldeeuse woord, waar dit van schijnt te zijn afgeleid, ook willen betekent. Gelijk Hij Zich nu in de eeuwige Vrederaad gewillig aanbood, zo zou Hij dat, komende in de tijd, ook gewillig doen: "Ziet Ik kom; in de rol des Boeks is van Mij geschreven, Ik heb lust, o God, (vermaak, vergenoeging) om Uw welbehagen te doen". (Ps. 40 : 8 en 9).

Zoals Hij nu in de uitvoering van Zijn Middelaarschap tot een sieraad en vergenoeging was, zo was Hij het ook voor Zichzelf. Hij had lust in Zijn eigen werk en Hij betoonde er alle bereidheid en gewilligheid toe. Het kan in dit opzicht dienstig zijn te vermelden, dat het Hebreeuwse grondwoord niet alleen een sieraad betekent maar ook een ree, misschien om de vaardigheid en de snelheid van dit dier in zijn loop. Zo drukt het ook de snelle bereidheid van de Messias uit in de loop van Zijn Middelaarsbediening. In het hooglied wordt Hij ook bij een ree vergeleken: "Kom haastelijk mijn Liefste, en wees Gij gelijk een ree, of gelijk een welp der herten op de bergen van Bether". (hoofdst. 8 : 14). Zo zou het ook met de Messias zijn: "En snellijk zal tot Zijn tempel komen die Heere, Dien gijlieden zoekt." Maleachi 3 : 1. Ziet, dat is dan het eerste wat van des Heeren Spruit wordt gezegd: Hij zou tot een sieraad zijn.

Maar dat alleen niet: *ook tot heerlijkheid*.

Het grondwoord betekent eigenlijk een overvloedige volmaaktheid en heerlijkheid. Het stamt af van een woord, dat "zwaar zijn" betekent. Zo drukt het een zwaarte, een grootheid, een gewicht van eer uit. David, wanneer hij het gewicht van Gods volmaaktheid wil uit melen, roept er van uit: "De heerlijkheid des Heeren is groot!" Ps. 138 : 5. En nog eens: "Boven de hemelen is Zijn heerlijkheid. Wie is gelijk de Heere onze God?" Ps. 113 : 4 en 5. En zo zou de Messias dan ook hij uitnemendheid heerlijkheid zijn.

Heerlijkheid zou Hij voor Zijn Vader zijn, want die zou in Hem op een bijzondere wijze worden opgeluisterd. Het zou de Messias zijn, Die loven alles wat ooit Gods heerlijkheid groot gemaakt had, verre zou zijn verheven en daaraan zulk een luister geven als nooit tevoren.

De hemelen mochten Gods eer vertellen naar Ps. 19 : 1; de engelen juichen: "heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen, alle huden zijn Zijner heerlijkheid vol" Jes. 6 : 3. De wet mag in heerlijkheid gegeven zijn op de berg Sinaï, het aangezicht van Mozes mag schijnen in heerlijkheid; de ark achter het voorhangsel mag met de cherubiem de stoel zijn van Gods heerlijkheid, dat alles bijeengenomen zou ver beneden blijven bij dié heerlijkheid, die door des Heeren Spruit aan Zijn Vader zou worden toegebracht. Immers zonder Hem had de Vader nooit de heerlijkheid van Zijn barmhartigheid kunnen openbaar maken; zonder Hem nooit kunnen tonen dat Hij machtig was om zondaren zalig te maken en dat Zijn rechtvaardigheid en barmhartigheid konden samengaan.

Is het niet des Heeren Spruit geweest, Die, omdat Hij het afschijnsel is van Gods heerlijkheid, op een wijze als ooit tevoren maakt, dat degene die de Zoon zag ook de Vader zag? Was het niet des Heeren Spruit, Die de Jehovah gesteld heeft in de dadelijke oefening van Zijn algenoegzaamheid! en daardoor alleen bekend geworden is onder de mensen? Door wie is Gods wijsheid, door wie Zijn rechtvaardigheid, door wie Zijn barmhartigheid, door wie Zijn almacht, door wie Zijn waarheid, zó openbaar gemaakt als door des HEEREN Spruit? En daarom is door Hem zonder roem gesproken: "Vader, Ik heb U verheerlijkt op de aarde, Ik heb Uw Naam geopenbaard de mensen." (Joh. 17 : 4, 6 en 13 : 31). Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt. En wederom in Joh. 14 : 13: "Opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde". Immers door de Zoon heeft God ten volle Zijn eer gekregen in de hoogste hemelen. Zo is dan des HEEREN Spruit tot heerlijkheid.

Maar, zoals Hij het voor de Vader was, zo is Hij het ook in Zichzelf. Is niet in des Heeren Spruit een overwicht van heerlijkheid, daar Hij de heerlijke God Zelf is?" Uit de vaderen zoveel het vlees aangaat, maar ook God, boven alles te prijzen in der eeuwigheid. Hij is het afschijnsel van Gods heerlijkheid en in dat opzicht had Hij al een heerlijkheid bij de Vader, éér de wereld was. Joh. 17 : 5. Al de heerlijkheid die op God ligt, ligt ook op deze Spruit, want Hij is: "Jehovah, onze Gerechtigheid". der. 23 : 6. De sterke God en de Vader der eeuwigheid zelf. De waarachtige God en het eeuwige leven. In het kort, al de aanbiddelijke namen, die aan Jehovah gegeven worden, al de Goddelijke eigenschappen en werken en eer, die de ware God eigen zijn, die komen ook de Zoon toe. Zo bezit Hij alle heerlijkheid die niet uit te denken is, alle overwicht van eer en van Goddelijke Majesteit. Ziet, zo is des Heeren Spruit sieraad en heerlijkheid.

Maar er ligt nog meer in Zijn menselijke natuur. *Als de Vrucht der aarde, is hij ook tot voortreffelijkheid en tot versiering.*

Het grondwoord van onze tekst, dat hier door voortreffelijkheid is vertaald, betekent in zijn oorsprong eigenlijk hoogheid en verhoging; daarom ligt in de voortreffelijkheid van de menselijke natuur van Jezus opgesloten, dat er hoogheid en verhoging aan zou worden toegebracht. Zij was in zichzelf maar een vrucht der aarde, ja, een nederige vrucht, die maar als langs de aarde groeide, bemorst met het stof, die uit een afgehouden tronk, een overgebleven wortel van Isaï was voortgesproten. Zichzelf vernietigende, toen Hij de gestalte van een dienstknecht had aangenomen. Phil. 2 : 7. Evenwel, al was Hij laag vernederd, Hij zou voortreffelijkheid, Hij zou majesteit en hoogheid hebben en dit doen uitblinken in het midden der vernedering en ook daarna. Is het niet Zijn ganse leven door gebleken, dat er bij Hem voortreffelijkheid was? Is Hij niet in het midden van Zijn vernedering menigmaal verhoogd? Dat Hij op een voorafgaande boodschap, in een maagd ontvangen en geboren is, had Hij daarin niet

een voortreffelijkheid, die nooit aan een mensenkind is toegepast? Dat er bij Zijn geboorte een engel met de heerlijkheid des Heeren, ja, een menigte des hemelsen heirlegers Gode lof zingende in de velde van Efratha verscheen; dat er, geleid door een ster aan de hemel, wijzen uit het Oosten kwamen, die voor Zijn krib met offergaven knielden; dat bij Zijn doop de Heilige Geest onder de gedaante van een duif uit de hemel daalde met de stem des Vaders: "Deze is Mijn geliefde Zoon, Mijn geliefde"; dat de engelen meer dan eens neerdaalden en Hem dienden; dat Hij op de berg der heerlijkheid veranderd werd van gedaante, Zijn aangezicht blonk gelijk de zon en Zijn klederen wit werden gelijk het licht; dat er een stem uit de wolk kwam: "Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem!"; dat Hij door ontelbare wonderen Zich ontzagelijk maakte in het gehele Joodse land; dat er ten aanhore van een grote schare een stem uit de hemel kwam, - waarbij het volk meende dat het een donderslag was, of dat er een engel met Hem sprak: - "En Ik heb Hem verheerlijkt, en Ik zal Hem wederom verheerlijken". (Joh. 12 : 28, 29); dat Hij aan het kruis hangende zelfs het voorhangsel in de tempel deed scheuren, de zon deed verduisteren, de graven deed openspringen, de aarde deed beven - wat zijn het anders dan onnoemelijke blijken van Zijn voortreffelijkheid en tastbare bewijzen, dat Hij als de Vrucht der aarde, in het midden van Zijn vernedering nog tot hoogheid was?

Maar in het bijzonder zou Hij nog tot voortreffelijkheid worden ná Zijn vernedering in de staat van Zijn verhoging. Dan zou de Vrucht der aarde, Zijn menselijke natuur, bij uitnemendheid tot hoogheid worden, wanneer Hij door een doorluchtige opstanding "de dood verslinden zou tot overwinning". 1 Cor. 15 : 54. Dan zou Hij "krachtiglijk bewezen te zijn de Zoon Gods, door de opstanding uit de doden". Rom. 1: 4. Ook wanneer Hij door Zijn wonderlijke Hemelvaart zou opvaren nirl gejuich en met geklank der bazuin. Ps. 47 : 6; onder zulk een heerlijkheid, dat al de hemelingen Hem zouden toejuichen: "Heft uw hoofden op gij poorten, verheft u gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga". Ps. 24 : 7. Wanneer Hij zou gaan zitten aan de rechterhand der Majesteit in de hemelen, om daar in volle luister als het Hoofd, als een Koning vol aanbiddelijke hoogheid Zijn Kerk te regel en, dan zou die Vrucht der aarde bij uitnemendheid tot voortreffelijkheid en hoogheid worden.

In de tekst wordt ook nog genoemd dat Hij zal zijn tot "versiering".

Het grondwoord geeft de juistheid van deze eigenschap aan. Versiering betekent, dat het iets opsiert, het mooier maakt, dan het van zichzelf is. Op de Messias is dit, naar Zijn menselijke natuur zeker van toepassing. Die natuur zou een versiering krijgen bóven hetgeen haar uit kracht van geboorte eigen zou zijn. Deze versiering zou bijzonder bestaan in een overvloedige mededeling en overstorting van de gaven des Heiligen Geestes. Hij zou naar Zijn mensheid "de Geest ontvangen zonder mate". Joh. 3 : 34. "De Geest des Heeren Heeren zou op Hem zijn, omdat de Heere Hem gezalfd had" Jes. 61 : 1. En daardoor zou Hij veel schoner zijn dan de mensenkinderen.

Wilt ge weten, waarin die versiering door de Geest des Heeren HEEREN Die op Hem was, in het bijzonder bestaan zou? Zijn menselijke natuur zou boven alle andere mensen versierd en opgepronkt worden met een wonderlijke wijsheid, een ontzaglijke macht en een onbevleete heiligheid.

Zijn eerste versiersel zou een onvergelykelijke wijsheid zijn, die zich in Hem reeds op de leeftijd van 12 jaren openbaarde, toen Hij in de tempel onder de leraren zat en hen ondervraagde, zodat allen die Hem hoorden zich ontzetten over Zijn verstand en antwoorden.

En dit kwam te meer uit, toen Hij Zijn leerambt begon uit te oefenen met zoveel

wijsheid en kracht, dat het zijn toehoorders verbaasde. "De schare ontzette zich over Zijn leer; want Hij leerde hen als machthebbende". Matth. 7 : 28. En in Markus 6 : 2 lezen we: "Die Hem hoorden ontzetten zich, zeggende: Vanwaar komen Deze deze dingen? En wat wijsheid is het, die Hem gegeven is? Zij gaven Hem allen getuigenis en verwonderden zich over de aangename woorden, die uit Zijn mond voortkwamen; ja, zij versloegen zich over Zijn leer, want Zijn woord was met macht". Lucas 4 : 22, 32. Het was zelfs zo, dat degenen die uitgezonden waren om Hem te vangen, terugkwamen met het antwoord: "Nooit heeft een mens zo gesproken, gelijk deze Mens". Joh. 7 : 46.

Een tweede versiersel van Zijn wonderlijke macht in Zijn menselijke natuur, is die macht, die Hij ten aanzien van de gehele wereld vertoond heeft in een oneindig aantal wonderen, waardoor Hij gehele scharen zieke en gebrekkige mensen tot Zich trok, die door Hem genezen werden. Zij waren verbaasd, dat zulke krachten door Zijn Hand geschiedden; zij verwonderden zich en verheerlijkten God, die een zodanige macht de mensen gegeven had.

Was het niet een buitengewone versiering voor Zijn menselijke natuur, dat de schare Hem maar zocht aan te raken, want er ging kracht van Hem uit en Hij genas ze alle. Dat zien we ook bij de bloedvloeiende vrouw, die maar de zoom van Zijn kleed aanraakte en genezen werd, terwijl Jezus bekende, dat er kracht van Hem uitgegaan was.

Maar nog meer werd Zijn menselijke natuur versierd door een onbevleete heiligheid. Door Zijn ontvangen van de Heilige Geest werd Hij zo sierlijk gemaakt, dat Hij het Heilige was, dat uit Maria geboren werd. Gelijk Hij in Zijn geboorte vrij was van alle erfsmet, zo was Hij dat in Zijn ganse leven ook van alle zonde. Met opgeheven aangezicht kon Hij Zijn vijanden zelfs tot rechters over Hem stellen met de vraag: "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" Joh. 8 : 46. Hij is het, "die nooit geen zonde gekend heeft" 2 Cor. 5 : 21. "Die geen zonde gedaan heeft en er is geen bedrog in Zijn mond gevonden"; 1 Petr. 2 : 22, "zijnde heilig, onnozel, onbesmet, en afgescheiden van de zondaren" Hebr. 7. Voorwaar, een treffelijke versiering voor de menselijke natuur van Jezus, waardoor Hij verheven werd boven alle mensenkinderen. Ziet, zo was Hij als de Vrucht der aarde, door dit alles tot versiering. Zoals Hij dit alles nu in en voor Zichzelf was, zo was Hij het ook voor een ander. Hij zou zijn TOT sieraad en TOT heerlijkheid.

Wilt ge weten voor wie? Voor "degenen die het ontkomen zullen in Israël".

In de grondtekst staat eigenlijk: de ontkomenen Israëls, dat is: degenen die het ontkomen zullen uit Israël. Het zou zonder tegenspraak ook vertaald kunnen worden met de woorden: tot een ontkoming, tot verlossing Israëls. Zo zou de Messias groot profijt aanbrengen tot voortreffelijkheid en versiering inzake de ontkoming Israëls. Dat wil eggen: Hij zou de oorzaak zijn dat Israël óf tijdelijk, óf geestelijk ontkomen zou en verlost worden, óf van lichamelijke onheilen, óf van zijn zonden en ongerechtigheden.

Alle uitleggers vatten de beschrijving zo op, dat de Messias zou zijn tot sieraad van hen, "die het ontkomen zullen in Israël", te weten diegenen, die uit het Joodse volk zouden overblijven na al de oordelen en plagen, waarmee zij tevoren bedreigd werden. Bijzonder dat overblijfsel, dat met de komst van de Messias, door waarachtige bekering tot het Christendom ontkomen zou van ik algemene verwerping en van het oordeel der verharding over de Joden. In één woord: de gelovigen uit de Joden; in het

volgende vers hopen wij duur meer van te zeggen. Voor dezulken nu zou de Messias dat alles tot hun nut en voordeel zijn, want, hetgeen Hij in Zichzelf tot sieraad was, zou Hij ook voor hen zijn.

Hij is de gelovigen tot een sieraad van vreugde en vergenoeging, waar zij hun rust en vermaak in vinden. Wanneer zij Hem aanzien als de Zoon van Gods liefde, als de eigen Spruit van Jehovah, dan vinden zij in Hem de grondslag van berusting en van gelovige vergenoeging; niet alleen omdat zij verzekerd zijn van het welbehagen, dat de Vader in Hem als Zijn Zoon heeft, maar ook, dat de Vader door Hem een welgevallen in hen heeft. In Hem vinden zij, als de waarachtige God, een verzekerde grond van volkomen vergenoeging. Zo wordt Hij hun tot een sieraad, door en om hetwelk de Vader ook in hen genoegen en vermaak vindt. En zij zelf mogen daardoor blijdschap, vergenoeging en rust voor hun geloof ontvangen.

Maar vooral wordt Hij hun ook tot sieraad als Middelaar. Voor zover zij Hem, door het geloof omarmd hebben, vinden zij al het sieraad dat in Hem is overgedragen op zichzelf. Daardoor kan de Heere hen ook aanzien als een sieraad, omdat Hij daar om des Middelaars wil vermaak in vindt en Zijn welbehagen op hen kan rusten.

Ja, Hij wordt hun tot een sierlijke ree, Die door Zijn vaardige bereidheid gedurig als met open armen gereed staat om hen te ontvangen; en hen ontvangen hebbende, hen gedurig komt te ondersteunen en te helpen op weg naar de eeuwigheid.

Gelijk Hij hun tot sieraad is, zo is Hij hun ook tot heerlijkheid. Het brengt hun een grote mate van heerlijkheid toe, dat de Vader door Hem is verheerlijkt; want zonder dat hadden zij geen kennis van al de volmaaktheden, die in de Vader door de Messias zo klaar zijn opgehelderd. Hierdoor wordt hun verstand wonderlijk verlicht en verheerlijkt, dat zij al die diepten van volmaaktheid nu zien en kennen mogen. Hij wordt hun van God tot wijsheid, 1 Cor. 1 : 30 en zij krijgen in Hem verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus. 2 Cor. 4 : 6.

Maar vooral is het hun tot heerlijkheid, omdat des Heeren Spruit Zelf zo heerlijk is; immers daardoor wordt haar gemeenschap met Hem te rijker, omdat Hij al de heerlijkheid Gods bezit, met wie zij verenigd zijn. Aldus wordt de Heere der heerscharen hun tot een heerlijke kroon en tot een sierlijke krans. Jes. 28 : 5. En met Hem verenigd zijnde, vinden zij hun heerlijkheid in Jehovah zelf; zij worden daardoor enigszins der Goddelijke natuur deelachtig.

Behalve dit alles wordt Hij hun ook tot voortreffelijkheid, *tot hoogheid en tot verhoging*. Wanneer Hij hun hier in dit leven verheft tot een veel gelukkiger staat dan die zij door de natuur en hun geboorte eigen waren en hen maakt tot erfgenamen van die heerlijkheid; hen trekt uit de diepte van de rampzaligheid; uit de dood tot het leven; van hellewichten maakt tot hemellingen, van verworpenen "tot de heerlijken die op de aarde zijn" (Ps. 16), is hen dat dan niet tot voortreffelijkheid en verhoging? Bovenal, wanneer Hij hen hiernamaals verhoogt tot de staat der gelukzaligheid, om met Hem te zitten op Zijn troon, gelijk Hij met Zijn Vader op de troon gezeten is. Openb. 3.

Zo wordt Hij hun tot voortreffelijkheid en tenslotte ook tot versiering. Is Hij met Gods Geest versierd en overstort zonder mate? Die heilige olie daalt ook van Hem, Die het Hoofd is, tot in de zomen Zijner klederen, en Zijn kinderen worden daardoor dezelfde zalving deelachtig. Hij wordt hun van God tot wijsheid, tot rechtvaardigheid, heiligmaking en volkomen verlossing. Al Zijn gerechtigheid wordt hun een sierlijk kleed, want: Hij bekleedt hun met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid doet Hij

hun om, gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad versiert, en als een bruid zich versiert met haar gereedschap, Jesaja 61 : 10; zo wordt Hij ook haar tot versiering.

TOEPASSING.

Ziet daar dan de zin en de mening van hetgeen hier van des Heeren Spruit en de Vrucht der aarde zo treffend wordt voorspeld, namelijk dat "Hij zou zijn tot sieraad, en tot heerlijkheid, tot voortreffelijkheid en tot versiering dengenen, die het ontkomen zouden in Israël".

Wat een voortreffelijke weldaad! Wat zijn er in de Zaligmaker schatten van genade en heerlijkheid verborgen voor de uitverkorenen!

- Zij mogen dan al in zichzelf niets hebben waarmee zij de Vader behagen kunnen, zij hebben geen sieraad noch bevalligheid voor Gods aangezicht, maar hier wordt hun des Heeren Spruit tot sieraad en tot volkomen genoegen in des Heeren ogen.
- Zij mogen dan alle heerlijkheid in zichzelf missen en verloren hebben door de zonde; de Spruit van Jehovah wordt hun hier tot heerlijkheid en zij vinden in Hem alle roem en eer, die alle heerlijkheid van de wereld Ir loven gaat.
- Zij mogen vervallen zijn in de allerlaagste jammerpoel van ellende, hier wordt hun de Vrucht der aarde toot voortreffelijkheid, tot een oorzaak van de allergelukkigste verhoging.
- Zij mogen van nature bloot liggen in de allerschandelijkste naaktheid, hier, in deze Vrucht der aarde vinden zij hun versiering; zij worden bekleed met de allerheerlijkste genadegaven en gerechtigheid van de Middelaar.

En waren wij nu allen maar zo gelukkig, dat ieder van ons die beloften op zich persoonlijk kon toepassen en zeggen: Hij is mij geworden tot sieraad, tot heerlijkheid, tot voortreffelijkheid en versiering! Zouden wij ons niet gaarne tellen onder diegenen die het ontkomen zijn in Israël, onder de verlost van de Zaligmaker? Hier is dan een toetssteen om uw roeping en verkiezing vast te maken.

Is Hij u al tot sieraad geworden?

O, wat moeten wij van velen anders denken. Hoe weinig zielen zijn zo gelukkig in de genade. Hoe' weinigen zijn er zo geestelijk en hemels gesteld, zo weinigen, die roemen kunnen in dit voorrecht. Hoe weinigen, bij wie het uit hun leven blijkt, dat des Heeren Spruit hun is tot sieraad en tot heerlijkheid! Zoeken zij niet veeleer hun sieraad in de zonde, hun heerlijkheid in oneer, hun voortreffelijkheid in haar schande, hun versiering in hun naaktheid?

O, rampzalige zielen! De zodanigen is Jezus onnut; in plaats van sieraad zal hun afprijzing, in plaats van heerlijkheid zal hun verderf, in plaats van voortreffelijkheid zal hun rampzaligheid, in plaats van versiering zal eeuwige verbranding het deel huns bekens zijn.

Welaan dan! Is dit het geluk dat de gelovigen bereid is? Is Jezus hun tot sieraad en tot heerlijkheid, tot voortreffelijkheid en tot versiering geworden? Laat ons er dan naar staan, om aan die voorrechten deel te hebben.

- Leert Jezus kiezen tot uw sieraad; laat Hij u dierbaarder zijn dan alles wat op de wereld te vinden is; dierbaar in Zijn eeuwige Goddelijkheid, dierbaar in de volmaaktheid van Zijn Middelaarsambt. Zet Hem als een zegel op uw hart en wordt door het geloof met Hem verenigd, opdat de Vader door Hem in u Zijn welbehagen heeft.

- Houdt Hem ook voor uw heerlijkheid; laat al uw roem alleen in Jezus wezen. De wereld mag het dan heerlijkheid noemen om met koningen en vorsten, die de adem in de neus dragen, gemeenzaam en vertrouwelijk om te gaan; dit is alleen uw heerlijkheid, dat de heerlijke God de uwe is en dat gij in en door Hem veranderd wordt van heerlijkheid tot heerlijkheid, als door des Heeren Geest.
- Ja, zoekt in Hem alleen uw voortreffelijkheid. Al uw geluk hier in dit leven, al uw zaligheid hiernamaals, moet gij alleen in Jezus zoeken. Uw leven, en nu, en na de dood, is met Christus verborgen in God. Al uw heil, al uw verhoging, al uw voortreffelijkheid, komt van Jezus af.
- Tenslotte: zoekt in Hem ook al uw versiering; schikt u niet op met sieraad van ingebeelde verdiensten, maar wacht alles van Zijn volheid af. Dekt u met de mantel van Zijn gerechtigheid en zoekt alleen in Zijn heil uw versiering. Dan zult gij in des HEEREN Spruit al die heerlijkheid vinden die hier wordt beloofd aan Zijn lievelingen, al die vreugde der ziel, die uit zoveel heerlijkheid voortvloeit.

Dan zullen uw zonden u niet benauwen, uw onwaardigheid u niet doen treuren. Immers dan is Jezus u tot een sieraad, waar alles in te vinden is. Dan heeft de Vader in u Zijn welbehagen en zal Hij Zich in u vermaken.

De tegenstand in de wereld, de verachting, versmading, vervolging of verdrukking kan dan niet schaden, want Jezus is u tot heerlijkheid. Hoe verachtelijk uw uiterlijk aanzien ook is, gij zijt nochtans schoner en heerlijker boven de alleraanzienlijkste wereldlingen.

De dood kan u niet verschrikken, want Jezus is u niet alleen hier in dit leven, maar ook na de dood tot voortreffelijkheid. Al wordt uw lichaam als een aarden hut gesloopt, er is verhoging voor uw ziel! Lichaam en ziel zullen beide ten jongsten dage tot een zalige voortreffelijkheid worden.

Dan zal de Zaligmaker ons zijn tot een eeuwige versiering, wanneer wij in die witte klederen, die sierlijk gemaakt zijn in het bloed des Lams, Hem altijd zullen nawandelen. Dan zullen wij deel hebben aan die heerlijkheid, die ons zoveel sieraad en heerlijkheid, zoveel voortreffelijkheid en versiering geven zal wat met een eindig verstand niet is te vatten, maar, wat weggelegd is voor al Gods gunstgenoten.

AMEN.

DERDE ADVENTSPREDICATIE

"Daarom zal de Heere Zelf ulieden een teken geven; ziet, een maagd zal zwanger worden en zij zal een zoon baren, en Zijn naam IMMANUEL heten". (Jesaja 7 : 14).

De voorrede bestaat uit ca 9 bladzijden. Deze is sterk ingekort.

De Heere onze God is krachtiglijk bevonden een hulp in benauwdheden. Hij helpt echter meestal eerst, als de nood op het hoogst is. Wanneer alle moed is verloren, alles moet worden losgelaten, dan komt de Heere gewoonlijk met Zijn hulp. In de grootste duisterheden doet Hij het zonlicht van Zijn verlossing doorbreken.

Een treffend voorbeeld daarvan vinden wij bij de belegering van Samaria door de Syrische koning Benhadad. Toen de hongersnood zo groot geworden was, dat een ezelskop werd verkocht voor tachtig, een kab duivenmest voor vijf zilverlingen; toen een moeder van honger haar eigen zoon gegeten had; toen de koning Israëls ten einde raad aan Eliza liet zeggen: "Dit kwaad is van de Heere, wat zou ik verder op de Heere wachten?"; toen een hoofdman van Samaria, de belofte van verlossing aanhorend, ongelovig antwoordde: "zo de Heere vensteren in de hemel maakte, zou die zaak kunnen geschieden", toen, toen was het voor de Heere onze God tijd om Samaria te redden. Hij liet de Syriërs een geluid horen van wagens en paarden, het geluid van een grote heirkracht, waar zij zo van schrokken, dat zij alles achter lieten en wegvluchtten om huns levens wil. 2 Kon. 6 en 7. Zo verlost onze God dikwijls eerst dan, als er geen uitzicht meer is, waardoor Hij er alleen de eer en de heerlijkheid van krijgt. Dan komt het helder uit, dat de Hand des Heeren het heeft gedaan; immers is de mens geneigd nog iets toe te schrijven aan eigen kracht en vermogen. Als echter alle hoop is afgesneden, wordt hij wel genoodzaakt om de Heere alleen de roem en eer te geven en te erkennen, dat Die hem alleen heil beschikt heeft.

Wij vinden van deze handeling, die de Heere gewoonlijk komt te houden een voortreffelijk bewijs in onze tekst. Jeruzalem en de koning Achaz werd door de koningen van Syrië en Israël belegerd en dermate benauwd, "dat zijn hart en het hart zijns volks zich zo bewoog, gelijk de bomen des wouds bewogen worden door de wind". De Heere God liet de benauwdheid eerst op het hoogst komen, voor en al eer Hij hem zou redden. In die uiterste nood was het Gods tijd om te helpen. Toen eerst zond Hij Jesaja, om Jeruzalems verlossing aan te zeggen. En, om hun daarvan de grootste zekerheid te geven, zou Hij dit met een Goddelijk wonderteken bevestigen. Een wonderteken, dat ons stof geeft tot een uitvoerige verhandeling.

Wij willen daar vooraf nog aan toevoegen, dat het bij de profeten de gewoonte was, bij voorzeggingen van tijdelijke uitreddingen te gewagen van de verlossing, die in de Messias te verwachten was, omdat in Hem "alle beloften ja en amen zijn". 2 Cor. 1 : 20. Want, omdat alle beloften uit Gods liefde, en alle liefde Gods uit de Messias voortvloeit, zo wordt een belofte van tijdelijke verlossing meestal versterkt door een belofte van de komende Messias.

Dat was ook zo bij Achaz; hij vreesde de ondergang van het Joodse land en het huis van David. De Heere toonde hem, dat dit onmogelijk was. Immers moest de Messias uit de stam van David voortkomen: "De scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en Denzelven zullen de volken gehoorzaam zijn." De bekommring van Achaz, dat zijn land en het huis van David zou worden uitgeroeid, vóór dat de Messias geboren zou zijn, was dan ook geheel ongegrond. De voorzegging van de geboorte van Christus, al zou dit nog lang duren,

zou hem de verzekering geven, dat hij met land en volk voor het tijdelijke zou worden gered en niet geheel en al zou worden verdelgd. De Heere openbaarde hier Zijn wil, dat Hij de verlossing van Achaz en zijn land gebruikte als een middel, om de belofte van de komst van de Messias te Zijner tijd uit te werken. Al zou de verlossing, in absolute zin niet nodig zijn, de Heere acht het nu nodig om Zijn Raad uit te voeren.

De Geest des Heeren drukt het door middel van de profeet Jesaja zó uit : "Daarom zal de Heere Zelf ulieden een teken geven". En wat voor leken zou dit zijn? "Ziet, een maagd zal zwanger worden en zij zal een loon haren, en Zijn Naam IMMANUEL heten".

Wij vinden in onze Tekst:

- I. *De bevruchting: Ziet, een maagd zal zwanger worden.*
- II. *De baring: En zij zal een Zoon baren.*
- III. *De benaming: En zijn naam IMMANUEL heten.*

Jesaja begint deze profetie met het woord: "Ziet!" Een woord van opmerking en verwondering. Dit woord "Ziet" wordt wel meer in de Heilige Schrift gebruikt, wanneer er over nieuwe, ongewone, wonderlijke en opmerkelijke zaken wordt gesproken, en ook wel, wanneer het Goddelijke of heilzame aangelegenheden betreft. Het dient om Of tot verwondering, óf tot aandacht op te wekken; hier beoogt het beide te samen. Hier wordt van een wonder gesproken, dat nooit te voren was gehoord: "een maagd zal zwanger worden". Omdat nu het ongeloof van Achaz en de zijnen zo groot was, was het wel nodig, dat hun aandacht en geloof opgewekt werden. Vandaar het begin met het woordje "Ziet", dat wil zeggen: let er op, het zal zéker geschieden. De historieschrijvers uit de oudheid gebruikten dit woordje "ziet" ook wel, als zij melding maakten van geboorten, die met iets opmerkelijks gepaard gingen; de geboortedag van Alexander de Grote viel tegelijk met het afbranden van de beroemde tempel van Diana te Efeze; bij de geboorte van keizer Augustus zou er een krans met korenaren rond de zon gezien zijn en zo zouden nog veel meer voorbeelden te noemen zijn. Al verwijzen wij dit alles naar het rijk der fabelen, in onze tekst is sprake van het grootste geboortewonder, dat zijns gelijks niet heeft, waarom het met het woordje "ziet" bekend gemaakt wordt.

Nu wordt door de Joodse geleerden wel tegengesproken, dat dit woord nooit gebruikt wordt dan voor een tegenwoordige zaak of voor iets dat nadien zou geschieden. Men wil daarmee aantonen, dat het dus niet op de komst van de Messias past. Dit is echter een grove onwaarheid, want dikwijls wordt dit woordje "ziet" geplaatst voor zaken, die nog ver af zijn, in het bijzonder bij de beloften over de Messias. Jes. 42 : 1, 52 : 13 enz. Het is duidelijk, dat deze Schriftwoorden, waarbij dit woord gebruikt wordt toekomend zijn en tegelijk, alsof zij reeds tegenwoordig waren. De Joodse Rabbinen zeggen elders zelf, dat de profeten van toekomende zaken spreken als reeds gebeurde of tegenwoordige. Hier wekt het woordje "ziet" tot verwondering en opmerking en drukt tevens de zekerheid van de zaak uit: "Ziet, een maagd zal zwanger worden".

Na het woord "ziet" volgt het wonder dat gebeuren zou: *Een maagd zal zwanger worden.*

Het grondwoord, dat hier door "maagd" vertaald wordt, heeft ook al veel twist bij de Joden opgeroepen; zij willen dit met alle geweld op een ander en niet op de moeder van de Messias toepassen. Volgens hen zou er geen maagd, maar in het algemeen alle jonge vrouwen mee bedoeld worden, hetzij gehuwd of ongehuwd. Zij menen daarvoor bewijs te vinden in de woorden van Salomo in Spreuken 30 : 10. Onder de vier dingen

die voor Salomo te wonderlijk waren, wordt in die tekst genoemd: "de weg eens mans bij een maagd". Daarmee pogen zij te bewijzen, dat door oen maagd ook wel iemand bedoeld wordt, die een man heeft. Sommigen beweren, dat deze maagd de vrouw van Jesaja is; anderen zegden de huisvrouw van Achaz en weer anderen een dochter van Achaz, die pas getrouwd zou zijn.

Wij willen niet ontkennen, dat de zoon, die uit de vrouw van Jesaja geboren werd, door zijn naam tot een teken aan Israël gesteld is, namelijk dat de Heere hierdoor zinnebeeldig de ondergang der Syriërs voorstelde. Toen Jesaja dit profeteerde had hij echter al een zoon, namelijk Schear Jaschub, zodat zijn vrouw geen maagd meer was. En het is een verzinsel zonder bewijs, dat die zoon uit een andere vrouw geboren zou zijn. Dat kind wordt bovendien met een geheel andere naam genoemd: nooit is het de koning van Juda geworden, nooit heeft het "de heerschappij op zijn schouders" gehad, wat echter wel van deze Zoon, in Jesaja 9 gezegd wordt.

Ook kan het de vrouw van Achaz, de moeder van koning Hiskia niet zijn. Toen dit teken aan Achaz gegeven werd, was hij al koning; Hiskia was ook reeds geboren eer Jesaja dit profeteerde; hij was al negen jaar oud, toen Achaz koning werd, die maar zestien jaar geregeerd heeft. En Hiskia was al vijf en twintig jaar oud, toen hij zijn vader opvolgde en daarom niet de zoon kon zijn, die hier bedoeld wordt. Daar komt bij, dat ook de naam IMMANUEL niet op hem past, een naam, die hem ook nooit gegeven is. Op een andere vrouw van Achaz kan het ook niet worden toegepast, want van de zoon die dan daaruit geboren zou zijn, zou men niet kunnen zeggen, dat hij de heerschappij zou hebben over Israël, omdat geen van Achaz' kinderen, dan alleen Hiskia, hem als koning opgevolgd is. Een andere vrouw van Achaz wordt in de Heilige Schrift niet genoemd, noch andere kinderen, zodat dit een veronderstelling is zonder enige grond. Hetzelfde kan ook gezegd worden van een dochter van Achaz; nergens vinden wij haar naam of lezen wij iets over haar man. Het staat dns vast, dat hier door de vertaling van het woord maagd niet een jonge vrouw in het algemeen wordt bedoeld, maar uitdrukkelijk een maagd, die geen man bekend had. Gezaghebbende Chaldeeuse en Syrische uitleggers en ook de zeventig overzetters geven dezelfde betekenis aan dit woord.

Hier komt nog bij, dat het grondwoord maagd afgeleid is van een woord dat schuilen of verborgen zijn betekent; hier wordt, om met de taal van de Heilige Schrift te spreken, een maagd bedoeld, die door geen man is bekend en wier schaamte niet ontbloot is. Ook de kerkvader Hieronymus en vele anderen met hem, zijn van oordeel dat het Hebreeuwse woord de betekenis heeft van iemand, die nog in het huis van haar ouders schuilt, die nog niet openbaar tot het huwelijk is uitgegeven.

Het was namelijk de gewoonte in het Oosten, zowel bij de Joden als bij de Grieken, dat de jonge dochters en maagden zeer zelden buiten het huis gezien werden, maar daar als 't ware opgesloten en verborgen bleven. Zo moet het toch wel duidelijk zijn, dat het Hebreeuwse woord de volle betekenis heeft van een reine maagd.

Zevenmaal komt het woord maagd voor in het Oude Testament en ook bij de profeet Jesaja in onze tekst in dezelfde betekenis. In Spreuken 30 waar "van de weg eens mans bij een maagd" gesproken wordt, heeft het ook dezelfde zin; daar doelt het op een jongeling, die een reine maagd ten huwelijk zoekt. Laat het ons genoeg zijn dat het geen gehuwde vrouw kan betekenen. Wanneer Jeremia zegt: "want de Heere heeft wat nieuws op de aarde geschapen; de vrouw zal de man omvangen" (31 : 22), tekent de kerkvader Hieronymus hierbij aan, dat ook dit woord de betekenis van een maagd heeft.

Wij voegen hieraan toe, dat er anders geen teken, geen wonder in zou liggen, in

hetgeen hier door de mond van de profeet wordt voorzien. Het is immers een gewone zaak, wanneer de jonge gehuwde vrouw zwanger wordt en een zoon baart. Dan eerst wordt het een wonder, wanneer een maagd, zonder een man te bekennen, zwanger wordt. Vandaar de vraag van Maria aan de engel Gabriël: "Hoe zal dat zijn, dewijl ik geen man bekenne?" Lucas 1 : 34. De Joden, die dit alles tegenspreken, zoeken in hun eigen verklaring bij deze tekst nog wel een wonder, maar zonder enige grond.

Het is een maagd en niemand anders dan de moeder van onze Messias. Zo brengt Jesaja deze belofte terug tot de eerste belofte, die in het Paradijs was gegeven; daar was Hij de Beloofde, niet uit het zaad des mans, maar - en met nadruk - alléén als het zaad der vrouw.

Al scheen ten tijde van Abraham de belofte veranderd, n.l. wanneer de Messias als zijn zaad - dus het zaad van Abraham - wordt genoemd en naderhand nog eens van David, dan moet daar echter niet door worden verstaan dat de Messias, Die eerst het zaad der vrouw was, nu het zaad des mans zou zijn geworden. Onze Jesaja brengt die belofte terug tot de eerste in het Paradijs, wat bewijst, dat Hij geen zaad van Abraham of David zijn kan óf het zaad van een van hun dochters; maar wel, dat het samen kan gaan: het zaad van David en tegelijk het zaad der vrouw.

Nu vitten de oude Joodse Rabbijnen op één Hebreeuwse letter, die vóór het grondwoord maagd geplaatst is, waarmee ze trachten waar te maken, dat hier van een tegenwoordige en niet van een toekomstige zaak gesproken wordt. Zij willen het daarheen draaien, dat het gaat over iemand, die toen al leefde. Dit is echter onwaar en uit andere Schriftuurplaatsen, waar in het Hebreeuws ditzelfde voorzetsel gebruikt wordt, duidelijk te weerleggen. Wij willen niet ontkennen dat het bedoelde woord geen betekenis heeft, maar niet in de zin, zoals de Joden willen. Hier wordt op een bepaalde maagd gewezen; die maagd namelijk, die al in het Paradijs was beloofd. De gewraakte Hebreeuwse letter toont aan, dat het een bijzondere maagd zou zijn; een ongeschonden maagd, die maagd zijnde en blijvende deze zoon ontvangen zou. Het staat dus vast, dat de moeder van de Messtas een maagd was.

Die maagd nu, "zou zwanger worden". De grondtekst kan, zowel in het verleden als in het tegenwoordige opgevat worden; eigenlijk staat er: "oen zwangere maagd een zoon barend", dat wil zeggen: zij zou zwanger worden en tegelijk maagd blijven. Anders zou het ook geen wonder zijn: het zou door de Heilige Geest geschieden; door de kracht des Allerhoogsten zou zij worden overschaduwd en zwanger worden.

Naar de gewoonte der natuur is het zo, dat iemand die zwanger is, ook op zekere tijd baren moet. Zo zou het ook met deze maagd gaan. Zij zou niet alleen zwanger worden, maar ook "een Zoon baren". Hij zou haar Zoon zijn, de vrucht van haar buik, van dezelfde natuur als die maagd en als gevolg daarvan: waarachtig mens. Hij zou op dezelfde wijze als alle andere kinderen geboren worden, hoewel Hij op een andere wijze was ontvangen. Zij zou Hem baren; de oorsprong van Zijn ontvangenis mocht dan anders zijn, maar voorts zou alles zijn natuurlijk verloop hebben.

Laten wij nu pens bezien, hoe schoon de geboorte van de Messias ooit in de Heilige Schrift wordt getekend en hoe de vervulling van de belofte ons een geruste zekerheid van ons geloof in de Heere Jezus geeft.

- Lucas leert ons, dat de engel Gabriël gezonden werd tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, wiens naam was Jozef, uit het huis Davids, en de naam der maagd was Maria. Lucas 1 : 27. Als de engel haar aankondigde, dat zij zwanger zal worden, is Maria daarover zeer verbaasd en vraagt: "Hoe zal dat wezen, dewijl ik geen man bekenne?" (vs. 34)

- Aldus maagd zijnde, werd zij ook zwanger. Dat voorspelde haar de engel ook: "Ziet, gij zult bevrucht worden". (vs. 31) Zo is het ook geschied: "zij werd zwanger bevonden" (Matth. 1 : 18). Toen Jozef met haar opging naar Bethlehem wordt van haar gezegd, dat zij "bevrucht" was. Lucas 2 : 5.
- Zij was als een maagd bevrucht door toedoen van de Heilige Geest, want: eer zij en Josef te samen gekomen waren, werd zij zwanger bevonden uit de Heilige Geest. Dat had de engel ook voorspeld: "de Heilige Geest zal over u. komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen". Lucas 1 : 35. De engel sprak tot Josef: "hetgeen uit haar ontvangen is, is uit de Heilige Geest". Matth. 1 : 20.
- Zwanger zijnde, baarde zij ook een Zoon, onze Heere Jezus Christus. Dat beloofde de engel ook aan Maria: "gij zult bevrucht worden en een Zoon baren". Zo gebeurde het ook: want "het geschiedde als zij te Bethlehem waren, dat de dagen vervuld werden dat zij baren zou; en zij baarde haar eerstgeboren Zoon". Luc. 2 : 6. Dit is in het kort de vervulling van de geboorte van Jezus uit de maagd Maria, wat hier door de profeet Jesaja wordt voorspeld.

Daar dit nu zulk een wonderlijke geboorte is, moet de Geborene wel een doorluchtig Persoon zijn. Dat toont Jesaja in onze tekst nader aan, als hij zegt: "zij zal een Zoon baren en Zijn naam IMMANUEL heten". Ik wil hier bij aantekenen, dat de zeventig Griekse overzetters en ook de apostel Mattheüs, deze naam uitdrukken door Emmanuël. De reden daarvan is, dat het in de oudheid bij de geleerden de gewoonte was, ofschoon er een I in het Hebreeuws staat, daarvoor een E te lezen, dus Emmanuël. In Mattheüs 1 : 23 lezen we: "en gij zult Zijn naam Emmanuël heten hetwelk is, overgezet zijnde, God met ons". Mattheüs geeft hier meteen de betekenis van deze naam. De zeventig Griekse vertalers waren hem hierin al voorgegaan, die deze naam in Jesaja 8 : 8 eveneens. als "de God met ons" vertolken.

Nu tornen de Joden ook weer aan deze betekenis; zij willen Immanuël zien als een gewoon mens, zoals Ithiël in Spreuken 30. De vertaling daarvan is: God is met mij; er ligt dus wel enige overeenkomst in, waarom velen onder Ithiël ook de Messias verstaan als een naam, die Hem dan ook alleen toekomt. De Joodse overzetters verfraaien het, als zou het betekenen de tijdelijke verlossing door de hulp Gods tegen de Syriërs, die Juda benauwden.

De belofte is echter van veel groter betekenis Immers zou zulk een wonderlijke geboorte niet nodig zijn geweest, indien de geboren persoon tot geen ander doel op de wereld zou zijn gekomen, dan enkel tot een tijdelijke verlossing. Bovendien, zo zijn naam zou zijn, zou Hij ook inderdaad blijken te zijn; want, waar deze geboorte eerst lang nadien zou geschieden en Hij dan "Immanuël zou heten" moet dit ons toch wel tot de gedachte brengen wat Hij dan zijn en doen zou, anders was die benaming tijdens de belofte onnodig geweest. Wij willen nu in het kort de betekenis van die naam bezien.

1. Immanuël, God met ons, wat betekent het anders dan dat Hij God en Wiens zou zijn? Vele van onze Kerkvaders verklaren dit op dezelfde wijze, n.l. Hij zou Immanuël, dat is God zijn. En dat: met ons, dat wil zeggen dat Hij ook zou zijn gelijk als wij, namelijk: waarachtig mens. In de beloften aangaande de Messias wordt Hij getekend als de "Spruit des Heeren" en tegelijk als "een vrucht der aarde". (Jes. 4) Als een gegeven Kind en als de Sterke God. (Jes. 9) Als een Spruit Davids en Iegelijk als de Heere onze Gerechtigheid (Jer. 23) En

zodanig is onze Jezus ook geweest: het zelfstandige Woord des Vaders en nochtans zelf vlees geworden. (Joh. 1). Uit de vadersen zoveel het vlees aangaat en Iegelijk: God, te prijzen in der eeuwigheid. (Rom. 9) Gode even gelijk en de mensen gelijk geworden. (Phil. 2) De volheid der Godheid woonde in Hem lichamelijk. (Coll. 2) Hij was God, geopenbaard in het vlees. (1 Tim. 3).

2. Immanuël, God met ons, wat betekent het anders, dan dat met de geboorte van de Messias het wonder gezien zou worden, dat Hij, Die Heere was, met en onder ons zou omwandelen? God zou met de mensen gemeenzaam omgaan en zo zou Hij God bij en met ons zijn. Zo lag het ook in de belofte: "juicht en verblijdt u, gij dochteren Sions, want ziet Ik kom en Ik zal in het midden van u wonen". Zach. 2: 10. Hij zou gezien worden in 't midden van de steden van Juda, want de Heere zou haar toeroepen: "Ziet, hier is uw God!" Jes. 40 : 9. "De Heere zou tot Zijn tempel komen" lezen we in Maleachi 3 : 1. Deze voorzeggingen zijn ook in de tijd vervuld, toen Hij, die de Heere uit de hemel was, gezien werd onder de mensen. "Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd" Joh. 1 : 14. "Hij, door Wien de wereld is gemaakt, was in de wereld" (vers 10).
3. *Immanuël, God met ons*, wat betekent het anders, dan dat God door de Messias bevredigd en verzoend zou worden met ons? Met ons, van Wie we eerst door onze zonden waren afgescheiden en Die daarom tegen ons was. Die zou nu weer met ons zijn, die zou ons gunstig en genadig zijn en met ons verenigd door de Middelaar. Immers; "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende". 2 Cor. 5 : 19. "Vijanden zijnde, zijn we met God verzoend door de dood Zijns Zoons" Rom. 5 : 10. "Door Hem vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, heeft Hij alle dingen verzoend tot Hem Zelf. Coll. 1 : 20.
4. Immanuël, God met ons, het geeft te kennen dat niet alleen Gods hart door verzoening maar ook Zijn hand door dadelijke hulp en bijstand met Zijn volk zijn zou. Zo wordt met iemand te zijn dikwijls bedoeld: iemand te helpen. "De Heere is met ons, vreest hen niet". Numeri 14 : 9. "Vreest niet, want Ik ben met u". Jes. 43 : 5. Welnu, zo zou Immanuël ook voor Zijn Kerk zijn; daartoe zou Hij opvaren in de hoogte om vandaar als Koning over Zijn volk, haar gedurig te beschermen en met Zijn zegeningen en hulp gedurig bij te staan. Dat was Zijn belofte bij Zijn heengaan naar de hemel: "Mij is gegeven alle macht in de hemel en op de aarde; en ziet, Ik ben met ulieden tot aan de vol-einding der wereld". Matth. 28 : 18-20.

Ziedaar, de naam Immanuël benadrukt, waarvan de profeet zegt: "zo zal Zijn naam heten". Wat houdt nu dit "heten" van Zijn Naam in? Het wil niet zeggen, dat Immanuël de eigenlijke en gewone naam zou zijn, waarmee de Messias onder de mensen zou worden genoemd. De Joden pogen daaruit op te maken, dat onze Jezus niet degene zijn kan, die hier door de profeet Jesaja wordt beloofd, omdat Hij de naam Immanuël niet gevoerd heeft. Deze bewering is echter geheel ten onrechte, want al is het dat de namen Immanuël en Jezus in klank en letters niet dezelfde zijn, zijn ze dat wel in kracht en inhoud en van dezelfde betekenis, gelijk dit ook door Tertullianus wordt aangemerkt. Want waardoor is God met ons, dan door de Zaligmaker? En waartoe is Hij Zaligmaker, dan om God met ons te verenigen? De spreekwijze: "Hij zal zo geheten worden", betekent in de Hebreeuwse taal niet anders dan: Hij zal dat zijn, Hij zal daarvoor erkend worden. De Heilige Schrift sluit dikwijls de uitkomst van de zaken in de namen op. Zo wil dus deze spreekwijze: "gij zult Zijn naam heten" niet

zeggen, dat Hij deze naam in de dagelijkse omgang zou voeren, maar wel, dat Hij datgene zijn zou wat deze naam ten inhoud heeft en dat dit ook door anderen geloofd en erkend zou worden. En inderdaad is dit alles in onze Heere Jezus Christus bewaarheid geworden, gelijk we dit tevoren verklaard hebben.

Zie daar dan die doorluchtige voorzegging van de Messias, die wel de grootste der beloften genoemd kan worden in de profetische geschriften. Deze profetie is onder de oude Joden en hun nakomelingen vaak een twistappel geweest, hoewel er een legende is, dat in Arabië op de berg Horeb een steen zou zijn gevonden, waarin ten tijde van Mozes al op geschreven stond: "Een maagd zal zwanger worden". Wij laten dit verhaal maar voor wat het is, al blijkt er uit, dat deze profetie altijd voor zeer gewichtig is gehouden. En terecht, want, wanneer we deze profetie in het juiste licht zien, ligt er het grootste wonder in, die alle wonderen, die ooit op de wereld geweest zijn, in het niet stelt. Hemel en aarde, de dingen van boven en beneden, worden hier de almachtige kracht Gods gewaar. Als men de zon of de maan ziet verbleken, een komeet aan de hemel ziet verschieten, wat kijkt men dan verwonderlijk op naar deze natuurlijke tekenen. Hoeveel te meer zal men opzien naar deze Immanuël als het grootste wonderteken, in welke alle wonderen die in de hemel en op de aarde zijn, zijn verenigd.

Hoe verbaasd stond David, toen hij overlegde, hoe wonderbaarlijk de mens gemaakt en toebereid wordt in zijns moeders lichaam! Ps. 139. Wie zal dan hier niet verbaasd staan, als in het lichaam van een maagd een mens bereid wordt, niet uit de wil des mans maar uit God, en door een onbegrijpelijke overschaduw van de kracht en de Geest des Allerhoogsten? Bij alle wonderen die op de wereld gebeuren of kunnen gebeuren is de geboorte van Jezus het grootste wonder. Zijn geboorte komt alleen de eer toe en heeft alleen de roem, dat het de wonderlijkste is van alle geboorten.

Het is waar, dat er bij sommige personen, die de Heere tot een hoofd gesteld heeft van volken of geslachten, of geroepen tot verschillende bedelingen van Gods verbond, opmerkelijke en miraculeuze dingen zijn waar te nemen bij hun geboorte.

Adam, als het hoofd van het verbond der werken en daarna van de eersten in de genade, werd uit een dorre aarde geboren, zonder vader of moeder; Isaäc, met wie de belofte, die tot nog toe in het beloofde vrouwenzaad gestaan had een meerdere ruimte en klaarheid kreeg, werd uit een verstorven vader en moeder, door de bijzondere kracht des Allerhoogsten geboren.

Mozes, het voorbeeld van de profeet die God verwekken zou als het hoofd van de meer wezenlijke bediening, werd als 't ware voor de tweede maal uit het water geboren, waarin hij zijn ondergang tegemoet ging.

En Johannes de Doper, de voorloper van de Zaligmaker, de aankondiger van het Evangelische jaar der vrijheid, werd op een belofte uit de hemel uit een onvruchtbare Elisabeth en Zacharia voortgebracht.

Maar onze Zaligmaker, het hoofd van het Nieuwe Testament, overtreft die allen in Zijn wonderlijke geboorte. Hij wordt uit een maagd, die door de Heilige Geest bevrucht werd geteeld en op een nooit geziene wijze voortgebracht. Trouwens, déze geboorte niet alleen, maar alle geboorten van de Zaligmaker zijn wonderlijk en voor het verstand onbegrijpelijk. Zijn geboorte van eeuwigheid uit de Vader, wie kan dat vatten? Zijn geboorte in onze harten, waardoor Jezus gestalte in ons krijgt, is zo wonderbaarlijk, dat Nicodémus, een leraar Israëls, er van moest uitroepen: "Hoe kunnen deze dingen geschieden?" Joh. 3 : 9. Zijn geboorte uit het graf, toen Hij door Zijn opstanding als het ware uit de buik der aarde gebaard werd, was zulk een groot wonder, dat de Godheid van de Zaligmaker er van afstraalde. De apostel Paulus

getuigt hiervan in Romeinen 1 : 4: "Die krachtiglijk bewezen is te zijn de Zoon van God, naar de Geest der heiligmaking, uit de opstanding der doden, namelijk Jezus Christus, onzen Heere".

Is het dan geen wonder, dat zijn eerste geboorte uit Maria omringd is geweest met bovennatuurlijke omstandigheden, die alle wonderen in de wereld overtreffen? Men behoeft er geen verdere franje omheen te weven om dit grote wonder op te luisteren zoals dat wel gedaan is met kunstig verdichte fabelen. Er zijn er die allerlei wonderen verzonnen hebben, die bij de geboorte van Immanuël zouden zijn geschied. De hemellichamen zouden hebben stilgestaan, de vogelen bij haar vlucht onbeweeglijk in het luchtruim blijven hangen; de geiten, met haar mond op het water zonder te drinken blijven staan; de hand van een zeker herder, olie zijn staf had opgeheven om de schapen voort te drijven, zou in de lucht zijn blijven hangen; een luchtige wolk zou de plaats waar Maria haar Zoon baarde hebben overdekt; welke wonderen Josef, toen hij uitging om een vroedvrouw te halen, alle zou gezien hebben. Er wordt dan nog bij verteld, dat de hand van de vroedvrouw, nadat Jezus geboren was met brandwonden bedekt was en door het aanraken van het Kind weer hersteld werd. Ook, dat het lichaam van Jezus, toen het uit Maria voortkwam een glans had als de zon die opgaat in haar kracht en de donkerheid van de nacht over de gehele wereld daardoor zo in het licht werd gezet als op een heldere middag.

Keizer Augustus zou de Zaligmaker in de lucht gezien hebben; er zou een kring, in de vorm van een regenboog, om de zon gezien zijn; in de plaats waar Jezus is geboren zou een waterfontein zijn ontsprongen om het Kind te wassen en dergelijke fabelen meer. Met al deze hersenschimmen wordt het wonder van de geboorte van de Zaligmaker maar verduisterd; zij behoeft geen franje, want zij heeft aan haar eigen heerlijkheid genoeg.

TOEPASSING. 2 1/2 bladzij overgeslagen

Voor ons is nodig, dat wij bij de verwondering van deze doorluchtige geboorte ons daarin tegelijk zullen verheugen en ons geloof versterken. Wat geeft het een gerustheid voor ons geloof met zekerheid te weten, dat Jezus de Messias is. Ach, dat de ogen van de Joden hier eens voor opengingen, om onze Jezus ook in de profetische geschriften te leren kennen! Wie kan nu twijfelen aan Zijn Messiasschap, daar alles wat van Hem voorzegt is, letterlijk is vervuld geworden Immers geeft dat de vastheid aan ons geloof; zoek het daarom maar meer en meer op te bouwen uit de profetische geschriften van het Oude, in vergelijking met die van het Nieuwe Testament.

,eer ook God te danken, dat wij nu mogen delen in de voltrekking van deze beloften. Het is nu niet meer: "een maagd zal zwanger worden", maar nu kunnen we juichen: "een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven". Jes. 9.

Nu kunt gij die geboren Immanuël in Zijn schoonheid aanschouwen en met Simeon uitroepen: "Nu laat gij Heere Uw dienstknecht gaan in vrede, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien" Lucas 2 : 29, 30. Nu behoeft nu niet meer te zuchten: "Och, dat Gij de hemelen scheurde!, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van voor uw aangezicht vervloten".Jesaja 64 : 1.

Wij zien en delen nu in de grote blijdschap, die "alle den volke" geworden is. Een van de wensen van de kerkvader Augustinus was, dat hij Jezus naar het vlees mocht gezien hebben; maar wat baat het, Hem alleen met het lichamelijk oog te aanschouwen? Is het niet veel groter, Hem door het geloof met een geestelijk oog te mogen zien, Hem, Die de vaders zo lang hadden verbeid en met zoveel verlangen hadden tegemoet gezien en verwacht. Verheug u dan in deze zaligheid.

1.

2.

3. Maar leer ook die geboren Immanuël altijd de behoorlijke plichten van uw ziel op te dragen. Want, is het voor ons geen oorzaak van verheuging, dat Hij, "God met ons" heeft willen worden? Dat Hij, Die in de gestaltenis Gods was, ons, mensen, heeft willen gelijk worden? Dat Hij onze gestalte heeft aangenomen en zo met en onder ons heeft willen verkeren? Wat zijn wij, mensen, daardoor wonderlijk vereerd, wat is onze waardigheid daardoor uitermate verhoogd! Het wordt immers als iets groots geacht, rijken en aanzienlijken in onze familie te hebben; wat krijgen wij, dan een roem in deze hemelse Bloedvriend! David achtte het als iets groots om in het huisgezin van Saul opgenomen te worden, daar hij een veracht man was. 1 Sam. 18 : 23. Is het dan voor ons, arme en verachte mensen ook niet wat groots, ja veel groter, dat de Koning van hemel en aarde met ons een bloedverwantschap aangaat en Hij "God met ons" wordt? Bracht die discipel, die de Hogepriester bekend was, Petrus in de zaal (Joh. 18 : 15) hoeveel te meer zal Hij, Die onze bloedvriend, Die één met God is, ons kunnen brengen in het huis van Zijn Vader, waarin vele woningen zijn?

4. Maar vooral hebben wij zoveel redenen om op die Immanuël te vertrouwen, omdat Hij de oorzaak is dat God weer met ons is, dat God door Hem met ons verzoend, bevredigd en genadiglijk verenigd wordt. Immers zonder dat middel waren wij voor eeuwig verloren geweest; onze zonden maken een scheiding tussen God en ons. Jes. 59 : 2.

Maak dan toch van Hem als Immanuël behoorlijk gebruik en rust niet voordat God ook met u is, zodat gij Hem die naam persoonlijk kunt toeëigenen. Rust toch niet, al eer het voor u ook waar wordt: zij werd zwanger en baarde een Zoon.

A. O, zal Jezus uw Immanuël zijn, dan moet ge ook van Hem zwanger worden. En, wilt gij weten hoe dat gaat? Dat gaat niet anders dan door het geloof en heiligmaking. Door het geloof; Hij moet allereerst in u ontvangen worden. "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en 't geen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons van God". Gal. 2 : 20. Zie dus, dat Hij door het geloof ook in u woont. Door de heiligmaking krijgt Hij ook verder gestalte en groei in ons. "Mijne kinderkens, die ik wederom arbeide te baren, totdat Christus een gestalte in u krijg". Gal. 4 : 19. Daardoor wordt Zijn beeld in ons vernieuwd: "Ik in haar en gij. in Mij". Joh. 17 : 23. "Blijft in Mij en ik in u". (15 : 4).

B. Van Hem zwanger zijnde moet gij Hem ook baren, namelijk in uw werken. Naar buiten moet het ook blijken, dat Jezus in u is. "Die in Mij blijft en Ik in Hem, die draagt veel vrucht." Joh. 15 : 5.

En als God met ons is, wie zal dan tegen ons zijn?

- Zou het de wereld zijn? Immers is God meer dan de wereld en deze Immanuël heeft de wereld overwonnen.
- Zou het de zonde zijn? Immers kan de zonde Gods genade niet meer tenietdoen: God is met ons.
- Zou het de Wet zijn? Immers haar eis kan God niet meer tegen ons verbitteren; door de Wet te voldoen heeft de Immanuël ons met God verzoend. God is met ons.

- Zou het de duivel zijn? Immers, al kwam die met al zijn hellemacht tegen ons, hij heeft aan ons niets, want God is met ons.
- Zou het de dood zijn? Immers al moeten wij alles in dit leven verlaten, wij behouden hetgeen het hoogste goed is, namelijk nabij God te zijn. Al schijnt ons alles te begeven, onze God zal ons niet verlaten.

Immanuël, God is met ons.

AMEN.

VIERDE ADVENTSPREDICATIE

"Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een licht schijnen." (Jesaja 9 : 1)

Wij lezen in de aanvang van de geschiedenis van de Schepping in Genesis 1: "In den beginne schiep God de hemel en de aarde; de aarde nu was woest en ledig en duisternis was op de afgrond. En God zeide: daar zij licht, en daar was licht". Het allereerste dat God in het scheppen van de wereld, door de kracht van Zijn Goddelijke almacht voortbrengt, is "het licht uit de duisternis". Paulus, daarop zinspelende in 2 Corinthhe 4 : 6 zegt, dat God gezegd heeft "dat het licht uit de duisternis zou schijnen". Door dit werk in de natuur heeft God op een bijzondere wijze willen afschaduwen, hoe Hij gewoonlijk handelt in het werk der genade. Het is een zinnebeeld van Gods handelwijze in de genade; want in het genadewerk scheidt God ook altijd het licht in en uit de duisternis, namelijk bij diegenen, in welker hart Hij komt schijnen, „om hun te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus". Dezulken vindt Hij: "verduisterd in het verstand, vervreemd van het leven Gods".

Wanneer de Heere onze God, in verschillende perioden van tijd, het licht van Zijn genade op een uitnemende wijze heeft doen doorbreken, deed Hij dat altijd wanneer het op het allerduisterste of in de meest vervallen staat was. De allereerste oprichting van het genadeverbond geschiedde, toen onze eerste ouders door de rampzalige zondeval, zichzelf en al hun nakomelingen in tijdelijke en eeuwige duisternis neergestort hadden; in later tijd werd dit verbond nog meer bevestigd aan Abraham, die uit het Ur der Chaldeëen werd geroepen, waar zijn vaders andere goden dienden. Joz. 24. En met nog meer luister werd dit verbond bekrachtigd, toen Israël in de grootste duisternis verkeerde in het land van Egypte.

Zo was het ook onder het Nieuwe Testament; het licht van het Evangelie kwam door de komst van de Heere Jezus eerst tot openbaring, toen de ganse wereld, zowel Joden als heidenen, in de diepste duisternis verzonken lagen.

Toen door de bekering van keizer Constantijn het licht van het Evangelie doorbrak over de gehele wereld, geschiedde dit juist, toen de bloedige Christenvervolgingen onder keizer Diocletianus het hevigst waren; het licht der Reformatie is opgegaan, toen de dikke duisternis van het anti-christendom over de gehele wereld was. In de grootste duisternis krijgt het licht van Gods genade te meer luister en te meer aangenaamheid, omdat het licht altijd het meest verkwikkend is, wanneer het schijnt in een duistere plaats.

Jesaja komt deze waarheden ook te bevestigen in onze tekst; hij profeteert hier van een groot en aanzienlijk licht, maar hij zegt er bij dat het licht over degenen zou opgaan, die in duisternis wandelen en wonen in een land van de schaduw des doods. In het laatste vers van het vorige hoofdstuk had hij, ter verzachting van de bedreigde onheilen over de Joden, hun voorzegt, dat nadien gelukkiger tijden zouden aanbreken. Na zeventig jaar zouden zij uit de Babylonische.-- gevangenschap verlost worden; daarop doelt hij als hij zegt "dat het land dat beangstigd was, niet gans zou verduisterd worden". En met nadruk zegt hij hun toe, dat zij ten tijde van het Nieuwe Testament bijzonder verheerlijkt zouden worden en wel dáár het allermeeest, waar zij tevoren het meest veracht waren, te weten in Galiléa. Wij lezen daarvan in het genoemde vers:

"gelijk als Hij het in de eerste tijd verachtelijk gemaakt heeft, naar het land van Zebulon aan, en naar het land van Naftali aan, alzo heeft Hij het in het laatste heerlijk gemaakt, naar de weg zeewaarts aan, gelegen over den Jordaán, aan Galiléa der heidenen".

Nu gaat Jesaja er toe over om die heerlijkheid wat nader te beschouwen en aan te tonen waarin die zou bestaan. Hij doet dat in de eerste zes verzen van dit hoofdstuk. Hij telt daartoe drie uitmuntende voorrechten op, waardoor zij zouden heerlijk gemaakt worden.

I. Het eerste was, dat zij een groot licht zien zouden; (vers 1)

II. het tweede, dat zij in een heerlijke vreugde en blijdschap delen zouden; (vers 2-4).

III. het derde, als oorzaak van die beide, dat de Messias, onder hen geboren zijnde, over haar regeren zou, (vers 5 en 6).

Met vers 1 van het negende hoofdstuk als onze tekst, maken wij nu een begin. Wij vinden daarin beschreven:

1. Degenen, die aan die heerlijkheid zouden deel hebben, namelijk "het volk dat in duisternis wandelt, degenen die wonen in het land van de schaduw des doods".
2. Het geluk zelf, en het voorrecht dat zij hebben zouden, te weten: "zij zouden een groot licht zien en over dezelve zal een licht schijnen."

Er zijn er, die dit gehele vers en ook de drie volgende, alleen verklaren als een voorzegging ten aanzien van de verlossing van het Joodse volk uit de Babylonische gevangenschap. Zij geven ook een geheel andere uitleg aan de voorlaatste verzen, namelijk, het zou niet verduisterd worden na die angst maar wat zachter behandeld worden naar het land Zebulon aan en daarna wat zwaarder naar de weg zeewaarts aan. Het 21ste en 22ste vers van het vorige hoofdstuk zou dus samen hangen; hun werd de Babylonische gevangenschap voorzegd, Wanneer er in het land Kanaän enkel benauwdheid en duisternis zijn zou. De profeet Jesaja echter, om hen in deze omstandigheden niet geheel te doen wanhopen, profeteert aan Juda, dat die duisternis zo ver niet gaan zou als die van Israël, dat namelijk eerst wat zachter door Tiglath Pilezer en daarna wat harder door Salmanassar behandeld zou worden, zonder dat zij echter ooit uit de gevangenschap in Assyrië zouden wederkeren. Het volk van Juda zou het beter hebben; dat volk in de Babylonische gevangenschap, wandelde daar in de duisternis en woonde in een land van de schaduw des doods, maar het zou toch weer een groot licht zien en over hetzelfde zou weer een licht schijnen. Na zeventig jaar, wanneer het licht der verlossing uit Babel over hen zou opgaan, zouden zij uitnemend blij zijn, omdat het juk van hun last en de stok van hun schouderen en de staf desgenen die hen dreef, dat is de overheersende dwinglandij van Babel over hen zou verbroken worden.

Het is waar dat er in deze uitleg enige redelijkheid ligt, maar wij kunnen toch niet over ons verkrijgen, dat wij deze onze tekstwoorden enkel op de verlossing uit Babel zouden toepassen; veel minder zoals sommige rabbijnen, die dit toeschrijven op de verlossing van Sanherib, de koning van Assyrië, voor de poorten van Jeruzalem. Wij willen toegeven, dat de profeet Jesaja op de verlossing uit Babel wel enigszins het oog heeft, maar dan als een voorbeeld van de geestelijke verlossing door de Messias. Het is de profeten veelal eigen, om van de natuurlijke en geestelijke verlossing beide, soms enigszins ingewikkeld te spreken; het ene is vaak een voorspel van het volgende; het eerste wordt soms geschikt om de weg te banen tot het laatste, namelijk tot de

komst van de Messias. Het eerste krijgt dan als 't ware zijn volmaaktheid in het laatste. Wij kunnen dan ook hier aannemen, dat de profeet in zijn spreekwijze op de geestelijke verlossing door de Messias doelt. Dit moeten wij vooral niet uitsluiten, omdat Mattheüs (hoofdstuk 4 : 13-16) deze tekst uit Jesaja ook op de Heere Jezus toepast. De uitdrukking van "een groot licht" schijnt ons ook wel wat verheven, om de staat der Joden na de gevangenschap in Babel uit te beelden en dit te meer, omdat het licht het meest aan de inwoners van Zebulon en Naftali beloofd wordt, die aan de verlossing uit Babel het allerminst hebben deel gehad. Bovendien moet de samenhang van onze tekst in vers 5 en 6 gezocht worden, die de beloften van de Messias ten inhoud hebben. Onze tekst ziet dus niet alleen op de uitwendige verlossing, maar ook op de komst van de Messias.

Volgens de toepassing van Mattheüs op deze tekst en de samenhang van de woorden der profetie van Jesaja, moeten wij door "het volk" waarvan hier wordt gesproken niemand anders dan de inwoners van Zebulon en Naftali worden verstaan, te weten, de Galileërs, het volk van Galiléa, de landstreek, die in het vorige vers uitdrukkelijk genoemd wordt. Die zouden dat licht het allereerst zien; daar is het Evangelie het eerst begonnen en vandaar door Judea, ja, over de gehele wereld verspreid. Zij hebben dit licht het meest en zeer dikwijls gezien, omdat Christus in Galiléa woonde en daar telkens terug kwam. Al wordt hier nu met nadruk gezegd, dat het licht eerst in Galiléa schijnen zou, moet het ook worden toegepast op de Joden in het algemeen, die met de komst van Jezus in een staat waren van zwarte en dikke duisternis. En ook enigszins op de heidenen, die in het bijzonder in duisternis zaten en woonden in een land van de schaduw des doods. In het vorige vers wordt namelijk van het Galiléa der heidenen gesproken; dat Jezus Zich daar het eerst en meer dan elders geopenbaard heeft; daarmee wordt door de profeet voorzeggd, dat Hij hoofdzakelijk komen zou, om een licht te zijn der heidenen.

Dit volk nu wandelde met de komst van Jezus in duisternis; zo wordt al thans de staat beschreven dergenen tot wie Jezus komen zou, zowel Joden als heidenen, maar voornamelijk de Galileërs.

Duisternis is eigenlijk niets anders dan een ontbreken van licht; de Goddelijke Schrifturen zijn in oneigenlijke zin onder die benaming gewoon tweeërlei soort van onheilen uit te drukken, namelijk óf lichamelijke, óf geestelijke en in beide betekenissen moet het hier ook worden opgevat.

Het was een volk, dat in een tijdelijke, een lichamelijke duisternis wandelde of had gewandeld. In welk opzicht die duisternis was valt op te maken uit het vorige vers, waar wordt gezegd, dat zij in de eerste tijd verachtelijk gemaakt waren, namelijk, gelijk wij te voren reeds gezegd hebben, dat zij buiten andere landstreken van Kanaän het eerst en het meest het geweld van Tiglath Pilezer en Salmanasser onderworpen waren in de wegvoering naar Assyrië. Maar na hen ook het gehele Joodse volk, toen zij naar Babel werden weggevoerd en het rondom zo donker werd, dat zij als verduisterd waren door angst en voortgedreven door donkerheid. Jes. 8 : 22. Maar het volk, dat zo in de duisternis van ellende en ongeval was ingewikkeld, dat daar heen ging als in een dal der schaduw des doods, waar de dood en verwoesting bij uitnemendheid heersten, ja, dat nu nog zat in een diepe duisternis van dienstbaarheid en overheersing door de Romeinen, dat volk zou een groot licht zien.

A. Vooral moet hier worden gelet, dat het gans Jodendom met de komst van de Heere Jezus in een diepe, geestelijke duisternis verkeerde. Zij zaten in de duisternis van

onkunde en onwetendheid. De sleutel der kennis was bij de komst van Jezus als verborgen. Lucas 11 : 52. Wanneer Mozes gelezen werd, lag er een deksel op hun hart. 2 Cor. 3 : 15. En zij waren onverstandig en traag van hart om te geloven hetgeen de profeten gesproken hadden. Lucas 24 : 25. Zij hadden geen begrip van de profetische Schriften en konden er de tekenen der tijden niet uit leren onderscheiden. Matth. 16 : 3.

B. Zeer in het bijzonder waren de Galileeërs onwetend, omdat zij afgescheiden waren van Jeruzalem, ongeoeffend in wetenschap en geleerdheid, mede door het gemis van onderwijs van de priesters, en daardoor in de kennis der Wet niet geoefend, waarom zij gehouden werden voor plumpe, onervaren, onwetende mensen.

Zij zaten met al de Joden in de duisternis van allerlei dwalingen; door verschillende senten, die destijds onder de Joden waren, werd het Woord van God schrikkelijk verbasterd, valse leringen werden door de Joodse Schriftgeleerden ingevoerd en de ware godsdienst verdorven. De leer der Schrift- en Wetgeleerden was door allerlei dwalingen enkel duisternis, zoals dat in de Evangeliën te lezen is. Bijzonder erg was dit onder de Galileeërs, daar deze het minst in de Schriften geoefend waren, zodat daar de duisternis wel het allergrootst geweest is.

C. Met al de Joden waren zij ook in een diepe duisternis van zonde en goddeloosheid vervallen; de Joden waren in die tijd "natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende"; levende in een verdorven zondestaat en in zeden verbasterd. Al hun godzaligheid en godsdienst was maar uitwendig; voor de rest was het een samenknoping van allerlei ongerechtigheid, waarvan de Evangelisten ook melding maken. Vooral was dit het ergst in Galiléa, de tucht der Wet deed daar geen kracht meer, er was een vermenging van vreemdelingen, van blinde en goddeloze heidenen waardoor een verval in zeden was gekomen en de uitleving van de zonde daar wel het allergrootst was.

D. Uit dien hoofde lagen zij met al de Joden onder een duisternis van verdoemelijkheid, want zolang men in de zonde leeft is men de verdoemelijkheid onderworpen en ligt men onder de eeuwige duisternis en de schaduw des doods.

Met al de Joden waren zij in een staat van duisternis van allerlei geestelijke ellende; wel was er honger en dorst naar de komst van de Messias, waar de Joden in die tijd naar reikhalsden en vurig verlangden; maar ze leefden in een staat van dienstbaarheid onder de inzettingen van Levi en al de ceremonieën en schaduwen van Mozes die nog wel houdbaar waren; erger was het met de tradities, inzettingen en overleveringen der Schriftgeleerden en Farizeeën, die als zware en ondragelijke lasten op hun schouders gebonden werden. Matth. 23 : 24.

Met al deze duisternissen waren de Joden en wel bijzonder de Galileeërs bezet; is het dan te verwonderen dat Jesaja van hun land uitroept, dat het *"een land van de schaduw des doods" is?*

Sommigen menen, dat met het volk in duisternis de Joden en die in het land van de schaduw des doods woonden de heidenen bedoeld zijn; dit achten wij onjuist, de ene spreekwijze is een verklaring van de andere. De Heilige Schrift bedoeld met duisternis en doodsschaduw hetzelfde; Job voegt het ook samen en zegt "dat de duisternis en de doodsschaduw hem verontreingen". Job 3 : 5. Immers, de schaduw is in zichzelf niet anders dan duisternis; het is een ontbering van licht, dat door iets wal' tussenbeide komt wordt tegengehouden.

Dat hier nu van een doodsschaduw gesproken wordt, is een spreekwijze die ontleend

is aan liet graf, waarin de dood haar troon en zetel heeft, waar gewoonlijk donkere en schaduwachtige plaatsen zijn. De ouden stelden de dood voor als wonende in een plaats waar het altijd nacht is; huizende in een duister en donker paleis, waar alles vol van schaduwen en naarheid is. In Griekse schrijvers, waarin de Latijnse dichter Virgilius hen gevolgd is, noemen de plaatsen der doden: "huizen zonder zon". Met deze spreekwijze heeft "de schaduw des doods" dus overeenkomst; ze heeft ten doel de naarheid, de schrikkelijkheid en het gevaar er mee uit te drukken. Een land van de schaduw des doods betekent een zeer zware en dikke duisternis; een duisternis die voor de ziel dodelijk en verderfelijk is en daarom niet sterk genoeg kan worden uitgedrukt. Waar nu onder het Jodendom zoveel dwalingen heersten, en zoveel goddeloosheid werd bedreven, is het dan teveel gezegd, dat zij midden in de dood zaten? Ja, was het niet een allergevaarlijkste staat vol van allerlei ellende, waarin zij verkeerden? Deze spreekwijze wordt ook gebruikt in Psalm 23 : 4: "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zal niet vrezen".

Nu zegt de profeet *dat dit volk in zulk een land der schaduw des doods wandelde en dat zij daarin woonden*. Mattheüs vertolkt deze beide woorden door "zitten"; zij zaten in het land van de schaduw des doods. Al deze uitdrukkingen die in de Schriftuur worden gebruikt, geven te kennen ergens in of onder te zijn of in te leven; zich er voor kortere of langere tijd in op te houden, te verblijven. Het was geen duisternis die eerst ten tijde van de geboorte van de Messias opkwam, neen, zij hadden er reeds geruime tijd in gewandeld. Die duisternis deed zich niet zo maar ergens in een hoek van het land voor, maar had zich over het gehele land en volk verspreid, zodat zij er midden in woonden. Ziet daar dan, de droeve toestand van het Joodse volk.

Maar bezien wij nu ook eens de wonderlijke omkeer van zaken; dat volk, tevoren levend in duisternis en doods-schaduw, zou een groot licht zien, over dezelve zou een licht schijnen. Dit zijn beide weer uitdrukkingen van een en dezelfde zaak; zij zouden een licht zien, waardoor niet een eigenlijk, maar een oneigenlijk licht moet worden verstaan, namelijk geschikt om gesteld te worden tegenover de oneigenlijke duisternis, waar we zoëven over hebben gesproken.

1. Er moet door dat licht worden verstaan, dat er een staat van geestelijke voorspoed, vreugde, blijdschap en vergenoeging zou aanbreken. Zulk een staat van vreugde wordt wel meer door licht afgebeeld, omdat er; in het licht iets is dat de mens verkwikt en vervrolijkt. In die zin zegt Bildad: "het licht der goddelozen zal uitgeblust worden". Job 18 : 5. En Job zelf zegt in hoofdstuk 30 : 26: "Toen ik het goede verwachtte, kwam het kwade, toen ik hoopte naar het licht, zo kwam de donkerheid."

De zin van het woord is dus, dat zij in plaats van in die ongelukkige staat, waar zij zo lang in geleefd hadden, nu gesteld zouden worden in een staat van voortreffelijk geluk. Een staat, waarin het hun bijzonder wel zou gaan, waarin zij ongekende vreugde en blijdschap zouden ondervinden. Een blijdschap, die in het vers, volgend op onze tekst, nadrukkelijk voorspeld wordt: "zij zullen nochtans blijde wezen voor Uw aangezicht, gelijk men zich verblijdt in de oogst, gelijk men verheugd is, wanneer men de buit uitdeelt".

2. Maar voornamelijk wordt hier door dit licht bedoeld de Zaligmaker Jezus Zelf en Zijn komst in het vlees, Die de oorzaak zou zijn van de vreugde-staat en het geluk der Joden. Menigmaal komt de zaligmaker in de Heilige Schrift als een licht voor, niet alleen ten opzichte van Zijn eeuwige Godheid en voortgang van de Vader, waarvan Hij een afschijnsel Zijner heerlijkheid is, maar in het bijzonder ten opzichte van die

verlichting die Hij toebrengt aan de mensen, door de verkondiging van de leer der zaligheid. De oude Simeon riep daarvan uit, dat Hij gekomen was als een licht tot verlichting der heidenen. Lucas 2 : 32. En Jesaja zegt hoofdstuk 42 : 6: "Ik zal u geven tot een licht der heidenen" en in hoofdstuk 60 : 1: "Maak u op, wordt verlicht, want uw licht komt en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op; want ziet de duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid de volken, doch over u zal de Heere opgaan". En in het Nieuwe Testament komt Hij dikwijls onder die naam voor: "Hij was het waarachtige licht, welk verlicht een iegelijk mens, komende in de wereld". Joh. 1 : 9. En Jezus zegt van Zichzelf: "Ik ben het LICHT der wereld" Joh. 8 : 12 en: "Ik ben een Licht in de wereld gekomen, opdat een iegelijk die in Mij gelooft in de duisternis niet blijve" Joh. 12 : 46. Zo vinden wij dat meermalen vermeld bij Zijn komst in het vlees en Hij wordt in onze tekst terecht onder de naam van een licht beloofd.

3. Door dit licht moet men echter ook het licht van het Evangelie, de leer der zaligheid in al haar rijkdom onder het Nieuw Testament begrijpen. Dit licht der genade en der zaligheid, deze leer van het Evangelie, zou dus opgaan over dit volk, dat zo lang in duisternis gezeten had.

Dat licht noemt de profeet terecht: *een groot licht*.

En waarom? Omdat er voor deze tijd nooit een licht gezien was, dat zijns gelijke was; nooit Tevoren was de wereld met zoveel geluk, met zoveel vreugde bedeed. Men kon geen groter voorrecht wensen, dan Jezus in het vlees te aanschouwen en van Hem de zaligheid in haar voile luister te horen.

Groot was dat licht boven al het licht van het Oude Testament in helderheid en klaarheid; de Wet en de profeten waren maar als een vonkje bij dit sterke licht van het Evangelie; al de schaduwen der ceremonieën waren daarbij vergeleken verhuuld in duisternis.

Groot was dit licht ook in uitbreiding boven het Oude Testament, toen was er alleen maar licht in het land Kanaän onder de Joden, maar nu zou dat licht schijnen over de ganse wereld en niet alleen de Joden, maar alle heidenen verlichten. Daarom noemt Jesaja het terecht: een groot licht. Een licht, dat zij zouden zien, dat over hen zou schijnen. Het zou geen licht zijn dat zich verborgen zou houden, neen, omdat het een licht was dat zichzelf ontdekt, zou het door hen gezien worden.

Gezien, voor zover zij daarvan uiterlijk genieten zouden; gezien, voor zover het velen door het geloof zouden aannemen en zo de dierbaarheid, de beminnelijkheid, het profijt en de noodzakelijkheid daarvan zouden ondervinden. Dat was tot de tijd van de profetie niet gebeurd; vele profeten en rechtvaardigen hadden begeerd het te zien en niet verkregen. Matth. 13 : 17. Maar dat geluk zou hun nu geschonken worden en op hen van toepassing worden: "Zalig zijn de ogen die zien, hetgeen gij ziet". Lucas 10 : 23.

Daarom staat er, dat dit licht een glans zou hebben, *het zou over hen schijnen*. Dit toont ons de grootheid en de klaarheid van dat licht; het zou niet zo maar een kleine flikkering zijn, maar met grote luister over hen schijnen, gelijk de zon opgaat in haar kracht. Dat "schijnen" houdt ook in de algemeenheid en de uitgestrektheid van dat licht; het zou zich niet zo maar hier en daar in een hoekje vertonen, maar door allen gezien worden.

Het zou over het ganse land schijnen. Dit licht zou zeer snel doorbreken; gelijk de stralen van de zon in haar opgang dat doen. Het is een boven-natuurlijk licht, een licht dat niet is na te maken, een licht dat als van boven, van de hemel op hen zou afstralen.

Zoals dit nu voorzeggd was, zo is het ook vervuld; in het bijzonder zijn de inwoners van Galiléa en daarnaast het Joodse volk in het algemeen, alsmede het verduisterde heidendom met de komst van de' Messias door dat grote licht bestraald. Met Zijn geboorte kwam dat licht al openbaar; de herders in de velden van Efratha werden met de heerlijkheid van dat hemelse licht omschenen. En in het bijzonder werd dit licht in Galiléa gezien, wanneer hij kort na zijn geboorte te Nazareth ging wonen. Lucas 2 : 39. Daarna werd het gezien bij Zijn vlucht naar Egypte. Matth. 2 : 22-23. En zijn de Galileeërs dit niet gewaar geworden, toen hij dertig jaar lang onder hen woonde en werkte? Toen Hij daar Zijn predikambt begon? Hij ging ook wel door het ganse Joodse land, maar nergens was Zijn leer zo nadrukkelijk en waren Zijn wonderen zo overvloedig dan in Galiléa, omdat Hij Zijn woonplaats had te Kapernaüm aan de zee, in de landpalen van Zebulon en Naftali, wat de evangelist Mattheüs met nadruk op Hem toepast.

Ook vereerde Hij Galiléa met het grote voorrecht, dat Hij er het grootste deel van Zijn apostelen en kruisgezanten vandaan geroepen heeft, die niet alleen daarna zoveel luister gehad hebben in de wereld, zowel onder Jood als heiden, maar die zelf in de heerlijkheid, de aanbidders rondom de troon en het Lam zijn. Daar komt nog bij, dat de Heere Jezus na Zijn opstanding nog veertig dagen in Galiléa verkeerde en als de verheerlijkte Morgenster, Zich midden onder hen vertoonde. En tenslotte, dat Hij na Zijn hemelvaart Zijn apostelen door het ganse Joodse land zond om het zalige Evangelie des Koninkrijks te prediken en vandaar ook onder de heidenen.

Heeft dat volk nu, dat tevoren in zo grote duisternis zat, niet een groot licht gezien? Hebben zij niet alleen de Zon der Gerechtigheid zelf, maar ook het licht van het Evangelie, waarmee Hij de wereld bestraalde, luisterrijk onder hen zien opgaan? Zij zijn daarmee gesteld geworden in een staat van het grootste geluk en van de grootste vreugde.

TOEPASSING.

Ziedaar nu de profetie van Jesaja en hoe die letterlijk vervuld is. Als wij nu eens inkeren tot ons zelf, moeten wij er niet van overtuigd zijn, dat over ons de belofte van Jesaja ook vervuld is? Was er ooit een land als het onze, een volk dat in de duisternis wandelde en woonde in een land van de schaduw des doods? Kan er van onze voorouders, in deze gewesten van Nederland niet gezegd worden: onze vader was een. Amoriet en onze moeder een Hethietische? Hebben zij allen met het heidendom niet de afgoden gediend en verkeerden zij voortijds niet in een staat van grove onwetendheid, verkeerdheid, verdorvenheid en rampzaligheid?

Door Gods genade mogen wij nu ook delen in dat grote licht, dat hier door Jesaja wordt voorspeld. Het licht van het Evangelie, het licht der genade is ook in Nederland opgegaan; van heidenen zijn wij christenen geworden, ja, het licht van het Evangelie heeft na de Reformatie nergens zo helder geschenen dan in onze gewesten.

Och, dat wij nu in dit licht maar waardig wandelden, dat het aan ons zichtbaar was, dat zulk een groot licht over ons is opgegaan!

Maar helaas! wanneer wij Nederland in het algemeen beschouwen, gelijken wij meer op een volk dat nog in de duisternis wandelt dan dat het een groot licht ziet; dan lijkt het meer op degenen die nog in een land van de schaduw des doods wonen, dan over welken een licht schijnt. Wat is er nog een grote duisternis van onwetendheid en onkunde in het midden van ons! Wat is de kennis nog gering, terwijl het licht dat wij hebben, zo groot is! O, hoe behoorde men in de kennis overvloedig te zijn, gelijk de

wateren die de bodem der zee bedekken! Wat is er nog een domme onwetendheid, zowel bij ouden als bij jongen! Waar komt het toch vandaan dat men het licht veracht en de middelen weigert te gebruiken, die de Heere ons geeft.

Wat is er een duisternis en wat zijn er een dwalingen onder ons! De verderfelijke ketterijen worden in Nederland gevonden; wat is het Gereformeerde lichaam in verschillende secten gespleten en hoe wordt de luister van de Waarheid daardoor verdonkerd! En vooral, wat ligt er op ons een duisternis van zondige verdorvenheid.

O, de ganse Gereformeerde kerk is vervallen tot ergerlijke goddeloosheid; haar uiterlijke gestalte in zeden is geheel verdorven. Hoe is het nu met de wandel van de meeste mensen, die verlicht zijn geworden door het Evangelie? Zij zijn erger dan de heidenen die nog in de duisternis wandelen; nooit heeft men de gruwelen onder hen gezien, die onder ons algemeen zijn geworden.

1. O, wat zullen onze voorouders, die in de duisternis van het heidendom wandelden, in de oordeelsdag tegen ons opstaan!

Gij, die christenen genaamd wordt, zoudt u moeten schamen, dat gij hen in deugden niet evenaart. Zo de Heere hun met het licht van het Evangelie bestraald had, zou hun godzaligheid groter geweest zijn dan de uwe, want al waren zij heidenen, hun ingetogenheid en kuisheid wordt boven vele volkeren geroemd. De geschiedschrijver Tacitus verhaalt, dat onder de heidenen het overspel streng werd gestraft, hij roemt ook hun andere deugden als gastvrijheid en behulpzaamheid. Als wij daarop zien, moeten wij zeggen, waar zijn wij christenen al toe vervallen en wat moesten wij beschaamd staan, dat de heidenen ons in zoveel deugden voorgaan.

2. Is het dan niet te verwachten dat God dat grote licht, dat wij zo misbruiken, eens van ons zal wegnemen? Dat Hij het licht van de kandelaar zal wegnemen en de duisternis van het Pausdom weer onder ons zal invoeren?

3. Ziet het er niet naar uit, dat de Heere ons weer tot een volk maakt, dat in duisternis zal wandelen en Hij alle licht van voorspoed en welvaren komt weg te nemen vanwege onze zonden? Ja, dat wij weer in een land van de schaduw des doods komen te wonen en het duistere anti-christendom weer wordt ingevoerd?

Ach, dat Nederlands volk eens ontwaakte! Dat wij betamelijk in dat licht dat over ons is opgegaan, leerden wandelen! O, dat wij eens overdachten hoe groot onze verplichting daartoe is om uit te munten boven de heidenen en hoeveel zwaarder en verschrikkelijker het oordeel zal zijn van diegenen, die onder dat licht geleefd hebben maar het Evangelie van Jezus Christus niet gehoorzaam zijn geweest.

- Daar wij nu een volk zijn dat met dat grote licht is bedeeld geworden, laat ons door dat licht dan ook verlicht worden; blijf toch niet verduisterd in uw verstand, maar wees gedurig bezig om verlicht te worden in de kennis van Jezus Christus; neem daartoe alle middelen waar, die de Heere God ons nog zo genadiglijk verleent.
- En waar nu dat licht van het Evangelie over ons schijnt, laat de weerslag daarvan ook in onze wandel gezien worden. Het moet uit ons leven blijken, dat wij geen heidenen, maar christenen zijn; "Wandelt clan als kinderen des lichts, want de vrucht des Geestes is in alle goedheid en rechtvaardigheid en waarheid; beproevende wat de Heere welbehagelijk zij; en hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis". Efeze 5 : 8-11

Immers heeft het licht geen gemeenschap met de duisternis. 2 Cor. 6 : 14. Hoe kan het ons dan passen om in het duister te wandelen, terwijl het licht van het Evangelie ons zo heerlijk bestraalt? Daarom waarschuwt de Apostel: "Broeders, gij zijt niet in de duisternis, dat u die dag als een dief zou bevangen; wij zijn niet des nachts noch der duisternis; zo laat ons dan niet slapen gelijk de anderen, maar laat ons waken en nuchteren zijn. Want die slapen, slapen des nachts, maar wij die des daags zijn, laat ons nuchteren zijn, aangedaan hebbende het borstwapen des geloofs en der liefde en tot een helm de hoop der zaligheid". 1 Thess. 5 : 4-8. "Wandelt dan terwijl gij het licht hebt; opdat de duisternis u niet bevange; terwijl gij het licht hebt, gelooft in het licht, opdat gij kinderen des lichts moogt zijn", zegt ons Jezus in Johannes 12 : 36. "Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere, wandelt als kinderen des lichts" Efeze 5.

Onze roeping geeft ons verplichting: wij zien een groot licht, zullen wij dit dan tevergeefs zien en zal het vruchteloos over ons schijnen? Ja, de zoetheit van dat licht verplicht ons in hetzelfde te wandelen; want wat kan er aangenamer voor de ziel zijn, dan in dat licht te leven?

Zeker, er zal ons in dit leven altijd wel duisternis aankleven, omdat wij hier nooit volmaakt zijn. Maar de tijd zal komen, dat alle duisternissen zullen opklaren en ophelderen door dat eeuwige Licht, dat ons na dit leven omschijnen zal. Daar zal geen duisternis, maar alles enkel licht zijn. En volgens de toezegging van Jesaja in hoofdstuk 60: 19-20: "De Heere zal ons tot een eeuwig licht zijn en onze God tot onze sierlijkheid. Onze zon zal niet meer ondergaan en onze maan zal haar licht niet intrekken, want de Heere zal ons tot een eeuwig licht zijn en de dagen onzer treuring zullen een einde nemen".

AMEN.

VIJFDE ADVENTSPREDICATIE

"Want daar zal een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isai, en een Scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen". (Jesaja 11 : 1).

De belofte van de Messias is niet alleen het fundament van alle geestelijke, maar ook de grondslag van alle lichamelijke zegeningen onder des Heeren volk. Het Woord der waarheid zegt, als bevestiging daarvan, dat "in Hem alle beloften Gods zijn Ja en Amen". 2 Cor. 1 : 20 Immers door de Heere Jezus krijgt men het recht tot de goederen van de aarde om deze als zegeningen te bezitten, want in Hem wordt men erfgenaam van alles. Door Hem wordt een volk het voorwerp van Zijn bijzondere bescherming, van Zijn weldaden en zegeningen, waarmee Hij Zijn eigen volk bevoorrecht. Bijzonder geldt dat voor het Joodse volk, omdat aan hen de belofte van de Messias gegeven is. Deze belofte was hun vooral tot steun in hun geestelijke nood en tot sterkte om tot die belofte de toevlucht te nemen, wanneer zij in geestelijke ellende verkeerden. Maar dat niet alleen, die belofte was ook een bemoediging voor hun politieke of uiterlijke staat. En waarom! Omdat hun land het land was van Immanuël. Jesaja 8 : 8. liet land, waar de Messias als koning bijzonder het oog op had; vooral ook omdat daar de Immanuël geboren en geopenbaard moest worden. In dit opzicht waren omtrent de komst van de Messias verscheiden zaken geprofeteerd, die hun de verzekering gaven, dat vóór Zijn komst de Staat van het Joodse volk niet geheel 'ten onder zou gaan. Kwamen zij dan al dikwijls in zeer moeilijke omstandigheden, werden zij door vijanden belaagd en benadeeld, soms tot bijna algehele verwoesting toe, de belofte van de komende Messias moest onder hen, onder stad, tempel, volk en wetgever tot openbaring komen en in vervulling worden gebracht. Dat was de grond van hun hoop, dat zij niet zouden worden ten onder gebracht. Al was het dan dat zij een korte tijd aan de vijanden moesten onderworpen zijn, zij zouden toch weer in eer hersteld worden.

De Heere Zelf gebruikt daarom menigmaal de belofte van de Messias, om de Joden tegen nakende onheilen te troosten en hun met deze belofte de ondergang van hun vijanden te verzekeren. Zo werd koning Achaz gesterkt, toen de koningen Rezin en Pekah de stad Jeruzalem belegerden. Jes. 7. Dit is de reden, dat de profeten, nadat zij Gods oordelen hadden uitgesproken over de Joodse kerk, n.l. de overheersing van de vijanden, telkens weer terugvielen op de belofte van de Messias en op de tijden van het Nieuwe Testament. Dat was de grond van hun vertroosting tegen het eerste en de verzekering omtrent het laatste.

Zo doet de profeet Jesaja dat ook zeer nadrukkelijk in ons teksthofdstuk.

In de twee laatste verzen van het vorige hoofdstuk wordt gesproken van Gods oordelen over het Joodse land en de overmeestering door de Assyriërs. De gehele inhoud van de twee voorgaande hoofdstukken kan in twee zaken worden samengevat; ten eerste de bedreiging van veel onheilen door de Assyriërs en ten tweede de straffen die over de Assyriërs komen zouden, nadat ze als een roede in Gods hand tegen Israël waren gebruikt. Om nu het Joodse volk te bemoedigen' en te verzekeren, dat zij door de Assyriërs niet geheel zouden worden verdelgd, toonde de Heere hun, dat Hij ze Zelf zou uitroeien. Direct daarop laat de profeet in dit hoofdstuk de voor hen zo belangrijke belofte van de komende Messias volgen, Die, als een Scheut uit het huis van David zou voortkomen, de vervallen hut weer zou oprichten en het verstrooide Israël weer zou vergaderen.

Wij gaan nu vooraf even naar het negende hoofdstuk van Jesaja terug, waar de profeet, nadat Hij in de eerste zes verzen een rijke belofte van de Messias had uitgesproken, in het zevende vers terugkomt op de bedreigingen tegen Israël, waarmee hij in het zevende en achtste hoofdstuk al was begonnen. Daar profeteert hij, dat vóór de komst van Immanuël het huis van David zou vernederd worden en wel in het bijzonder het Tienstammenrijk, het Israël, dat ten tijde van Achaz Juda zo benauwde. In het vervolg van het negende hoofdstuk wordt zeer nadrukkelijk van Israëls ondergang gesproken; de Heere laat de profeet daar zeggen, dat zij zó zouden verbroken worden, dat zij geen volk meer zouden zijn; Hij gaf echter meteen aan Achaz de verzekering, dat de stad Jeruzalem door de belegeraars niet zou overmeesterd worden. Dit vaststaande besluit gaat de Heere nader bevestigen vanaf vers zeven en vervolgens, waar de dreigementen over Efraïm vanwege hun hoogmoed en over het volk van Israël vanwege hun hardnekkigheid en de schrikkelijkheid van hun goddeloosheid worden uitgesproken.

In het tiende hoofdstuk gaat de profeet voort met dezelfde bedreigingen, doch nu met inmenging van Juda's belangen.

De profetieën in dit hoofdstuk bevatten drie hoofdzaken:

ten eerste een bedreiging tegen de onrechtvaardige rechters in het gericht;

ten tweede een bedreiging tegen de Assyriërs, die een ander oogmerk hadden in het verderven van de Joden dan de Heere had; hun hoogmoed wordt beschreven en ook de straf die over hen komen zou.

Ten derde een bemoediging voor de Joden onder al die oordelen (van vers 20 tot 34) waar God belooft dat Hij het overblijfsel der Kerk zal redden en zelfs zeer haastiglijk, waarom zij reden hadden om goede moed te houden. "Doch zie - zo staat er - de Heere HEERE der heirscharen zal met geweld de takken afkappen en die hoog van statuur zijn zullen nedergehouden worden en de verhevenen zullen vernederd worden; en Hij zal met ijzer de verwarde struiken des wouds omhouwen en de Libanon zal vallen door de Heerlijke". (vers 33 en 34).

Als Jesaja dit alles nu tot in het brede behandeld heeft, komt hij in ons tekstvers (hoofdstuk 11 : 1) weer in een profetische verrukking op de belofte van de Messias en dat wel heel omstandig en uitvoerig. Met de profetische beloften, waarvan hij in het zevende hoofdstuk al getuigde, komt hij nu voor de derde maal de Joden te bemoedigen onder de oordelen die over hen waren uitgesproken, die hen bedreigden en nóg drukten en gaat nu zijn voorzeggingen met een profetische predicatie afsluiten. Hij doet dat tot opluistering van de beloofde Immanuël, Die aan koning Achaz tot een teken en tot verzekering was toegezegd dat land en volk niet zou ondergaan. Dit elfde hoofdstuk bevat de voorzegging, dat Christus uit de stam van Isaï zou geboren worden en het twaalfde hoofdstuk de dankzegging van de Kerk voor de verlossing door de Messias en een uiting van hartelijke blijdschap daarover. Een stof, die onze aandacht ten volle waard is.

Ons teksthoofdstuk kan onderscheiden worden in drie hoofdzaken.

Ten eerste vinden wij er een beschrijving in van de Persoon van de Messias (vers 1 tot 5).

Ten tweede van Zijn volk en de onderdanen in hun vredige gestalte (vers 6 tot 9).

Ten derde, de grond en oorzaak van de gewenste gestalte onder Zijn volk (vers 10 tot 16).

In de Persoon des Middelaars wordt ons aangetoond,
 ten eerste Zijn oorsprong en herkomst (vers 1);
 ten tweede Zijn kwaliteiten en hoedanigheden (vers 2);
 ten derde de uitwerking van die hoedanigheden, in de wijze van Zijn koninklijk bestuur (vers 3 tot 5).

Zoals gezegd wordt in onze tekst gehandeld over de herkomst van de Messias, wat wij nu nader met elkander willen bezien en bij de volgende zaken stilstaan.

De Messias voorgesteld onder twee namen, te weten *een Rijsje en een Scheut*;
 Zijn oorspronkelijkheid:

- a. ten opzichte van de Persoon, namelijk uit Isaï en
- b. ten opzichte van de hoedanigheid, uit zijn afgehouden tronk, uit zijn wortelen;

De wijze van zijn oorspronkelijkheid: *Hij zou daaruit voortkomen, Hij zou vrucht voortbrengen.*

Onze tekst heeft een uitdrukkelijke samenhang met het vorige hoofdstuk door het redegevende woordje: WANT.

In de Hebreeuwse grondtekst kan dit woord op verschillende wijze vertaald worden; ten eerste: en daar zal een Rijsje voortkomen, waarmee het echter maar weinig samenhang en vervolg van zaken uitdrukt. Ook wordt het vertaald: dan zal er een Rijsje voortkomen, om hiermee de grond en de reden van deze belofte aan te wijzen; óf: maar er zal een Rijsje voortkomen, waarmee het laatste hoofdstuk op de Joden overgebracht wordt en waarmee dan bedoeld wordt, dat het Joodse volk en de Joodse Staat wel bijna, doch niet geheel en al zou uitgeroeid worden.

Onze overzetters, die het vorige hoofdstuk tot de Assyriërs terugbrengen, vertalen het eerste woord van onze tekst met: WANT. "Want er zal een Rijsje voortkomen". Daarmee wordt de reden verklaard; óf van de uitdelging der Assyriërs, die de Heere uit de weg ruimen zal om plaats te maken voor het koninkrijk van de Messias, waarop in hoofdstuk 10 vers 33 en 34 gezinspeeld wordt; óf van de verlossing van Zijn Kerk om des Gezalfden wil, wat in hoofdstuk 10 : 27 nader wordt verklaard. Hij zou het juk van hun hals verscheuren, om onder hen de weg te banen voor het koninkrijk van de Messias. "Want er zal een Rijsje voortkomen".

De Beloofde komt ons hier voor onder de naam van een Rijsje en vervolgens onder de naam van een Scheut. Het lijkt ons nodig om vooraf eens te bezien op welke Persoon hier wordt bedoeld en op Wie in onze tekst en in het vervolg van dit hoofdstuk gewezen wordt. De Joden, wier toelag het is om al de profetieën waarin van de Messias gesproken wordt te verdraaien en op een ander toe te passen, doen dat ook hier. Ze zeggen, dat koning Hiskia het onderwerp van deze profetie is sommigen noemen Josia en anderen Zerubbabel.

De geleerde Hugo de Groot, in 't Latijn Grotius, komt in zijn verklaring van Jesaja bij ons tekstvers de Joden in het gevele, door het ook op Hiskia terug te brengen. Naar zijn oordeel was het huis van David door de wegvoering der tien stammen en de inval van Sanherib geweldig ingekort en tot een afgehouden stam geworden. Evenwel kon naar zijn zeggen in een verhevener zin ook wel enigszins aan de Messias gedacht worden.

Een schrikkelijke verdraaiing, zowel van de Joodse geleerden als van genoemde Grotius, omdat uit dit hoofdstuk toch maar al te klaar blijkt, dat deze profetie op niemand anders dan op de Messias kan toegepast worden.

Hoe zou het nu Hiskia en Josia kunnen zijn, die uit de koninklijke stam van David, toen deze nog in volle luister was, zijn geboren? Die koninklijk opgevoerd waren, hoe kan er dan sprake zijn, dat Davids stam als een afgehouden tronk en dus geen stam van David meer, hier in de geringe gestalte van Isaï's huis wordt ingevoerd? Hoe kan het, dat die koningen er uit voort zouden komen en geringe en onaanzienlijke rijsjes en scheutjes worden genoemd?

Het kan niet op Hiskia passen omdat die al was geboren en al tien jaar oud was toen dit Rijsje voor het toekomende beloofd werd, want het zou immers "voortkomen", het moest nog geschieden. Al trachten de oude Rabbijnen dit te ontwijken door te zeggen dat Jesaja zo spreekt, omdat Hiskia toen nog zo klein en jong was, is dit een bewijs van een verlegen zaak.

Ja, hoe kan de profetie nu op Hiskia, op Josia of Zerubbabel betrekking hebben, die op geen duizendste deel zoveel heerlijkheid gehad hebben als de Persoon van Wie hier geprofeteerd wordt. Hoe kunnen al die ere-namen en grote zaken, die hier van dit Rijsje voorzeggd worden, toegepast worden op een koning die maar een mens is? Wie heeft zulk een overvloed van Geest, zoals in vers twee staat: "en op Hem zal de Geest des Heeren rusten?" Het is het merkteken van de Gezalfde des Vaders, Die de Geest ontvangen heeft zonder mate. Joh. 3.

Aan wie is zulk een ongekennde rechtvaardigheid (vers 3 tot 5) alleen eigen dan aan Hem, Die de scepter bezit der rechtmatigheid en Die gerechtigheid liefheeft? Ps. 45 : 7-8. Wat vergelijk is er met Hem, Die, zoals in vers 4 van ons teksthoofdstuk gezegd wordt: "dat Hij de aarde zal slaan met de roede Zijnsmonds en met de adem Zijner lippen zul Hij de goddeloze doden?" De weergaloze vrede die onder Zijn regering zou zijn (vers 6 tot 9) kan niet op de tijd van Hiskia, Josia of Zerubbabel toegepast worden, omdat die geheel eigen is aan de Messias, de Vredevorst. Jes. 9. De roeping en bekering der heidenen onder de wartel van Isaï (vers 10) zijn alleen toepasselijk op de "Wens aller heidenen". Haggai 2 : 8.

Toch zijn er onder de oudste en voornaamste vertalers onder de Joden, die er de Messias in zien; de Chaldeeuwse uitlegger Jonathan brengt de woorden van onze tekst aldus over: "En daar zal een koning voortkomen uit de zonen van Isaï en de Messias zal uit de zonen zijner zonen voortspruiten". Er zijn ook Joodse vertalers die uit de profetie van Jesaja tien eigenschappen van de Messias optellen; ook zijn er onder de Talmudisten die hier op de Messias wijzen, waaruit blijkt, dat de voornaamsten onder hen toch niet onder de autoriteit van deze belofte uit kunnen komen. Wij meenden voor een goed begrip dit vooraf te moeten zeggen, om nu meer tot onze tekst zelf te komen.

De Messias wordt ons hier eerst voorgesteld onder het *zinnebeeld van een Rijsje*.

De profeet blijft hier bij dezelfde gelijkenis als in het laatste vers van het vorige hoofdstuk, waar hij spreekt van een woud met bomen, welker takken en hoge stammen de Heere dreigt af te houwen; maar hier belooft Hij dat uit een afgehouden tronk een Rijsje tot een boom zal opwassen. Het is een treffende gelijkenis, niet alleen omdat bij de ouden kinderen en nakomelingen dikwijls onder de naam en het zinnebeeld van een spruit en een scheut uit een boom worden vergeleken, maar ook en vooral, omdat het hier op de koninklijke waardigheid van de Messias betrekking heeft. Koningen, koninklijke stammen• en koninkrijken, worden namelijk dikwijls voorgesteld onder het zinnebeeld van bomen. Zo wordt ons Nebukadnézar in de Heilige Schrift getekend onder het begrip van een grote boom. Daniël 4 : 10. En Jechonia als de opperste tak van een ceder. Ezech. 17 : 3 en 4. Zedekia, als een

weelderig uitlopende wijnstok, nederig van stam. Ezech. 17 : 6. De koning van Assyrië, als een ceder op de Libanon. Ezech. 31 : 3.

Ook in de heidense historiën worden koningen en hoogwaardigheidsbekleders onder de gelijkenis van een boom voorgesteld. Het is dus wel zeer toepasselijk, dat de koning Messias hier met een Rijsje wordt vergeleken, Die het vervallen Stamhuis van David weer herstellen zou uit de afgehouden stam van de koninklijke boom en uit dat koninklijke Stamhuis zou voortkomen. Want het mag wel worden benadrukt, dat de Messias hier in betrekking tot Zijn koninklijk ambt wordt ingevoerd, dus niet zo zeer dat Hij naar Zijn menselijke natuur in het algemeen, maar als een koning Davids troon herstellen zou. Hoewel dit op een geestelijke wijze moet verstaan worden, omdat er gezegd wordt "dat Hij er uit zal voortkomen", is toch uit de gehele beschrijving van dit Rijsje in vers 2 tot 5 zonneklaar, dat het alles op Zijn koninklijk ambt betrekking heeft. Dus kan hier dit Rijsje als een Koning worden verklaard.

Een rijsje is iets dat ter zijde van een wortel of stam uitschiet; het beeld dat hier gebruikt wordt toont ook de geringheid en onaanzienlijkheid van de Messias aan, wanneer Hij in het vlees komen zou. Een rijsje is maar iets dat zeer klein, teer en zwak is, dat geen vrucht of schaduw geeft en daardoor ongeacht en onwaardig is. Een beeld, dat op de uiterlijke gestalte van de Messias zeer toepasselijk is.

Met de tweede benaming, die in onze tekst aan de Messias wordt gegeven, wanneer *Hij een Scheut wordt genoemd*, is dit eigenlijk ook zo; deze benaming is maar een nadere verklaring van de vorige, als Hij een Rijsje wordt genoemd.

Onder de oudvaders zijn er wel die onderscheid willen maken tussen een Rijsje en een Scheut; onder meer doet dat de kerkvader Ambrosius. Met een rijsje zou dan Maria worden bedoeld en met een Scheut Christus. Dit is echter geheel ongegrond; het is alleen een nadere verklaring van een en dezelfde zaak.

Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk een zeer teer takje, dat bewaring nodig heeft, of uit een boom als een overblijfsel bewaard wordt. Zo is ook dit weer een treffend voorbeeld om de geringheid en de zwakheid van de Messias in het uiterlijke aan te tonen. Beide uitdrukkingen, als Hij een Rijsje en een Scheut wordt genoemd, komen dus op hetzelfde neer. Jesaja spreekt in hoofdstuk 53 vers 2 en 3 met betrekking op Zijn geringheid ook zo van Hem: "Hij is als een Rijsje voor Zijn aangezicht opgeschoten en als een wortel uit een dorre aarde; Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte dat wij Hem zouden begeerd hebben; Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen".

Op meer plaatsen in de Heilige Schrift wordt de uiterlijke gestalte van de Messias als zeer gering voorgesteld: "Ziet, uw koning zal komen rijdende op een ezel en op het veulen ener ezelin" Zach. 9 : 9. Zijn geringe opvoeding wordt ons ook zo afgebeeld: "boter en honing zal Hij eten". Jes. 7 : 5; Hij zou een worm en geen man zijn, Ps. 22 : 7; een verworpen naren. I's. 118 : 22; een verachte ziel, "een Knecht dergenen die heersen". Jos. 49 : 7.

En betuigde Hij het Zelf niet voor Pilatus? "Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld". Joh. 18 : 36. Was Hij er tijdens Zijn omwandeling op aarde, al die tijd niet het voorbeeld van? Wat was Hij meer dan een veracht en onaanzienlijk Rijsje? Bij Zijn geboorte werd het al aan de herders verkondigd: "gij zult het Kindeke vinden, in doeken gewonden, en liggende in de kribbe". Lucas 2 : 12. En zei men niet van Hem: "Is deze niet de timmerman, de Zoon van Maria?" Matth. 6 : 3. Van Zichzelf getuigde Hij: "De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft niet waar Hij het hoofd nederlegge". Lucas 9 : 58.

Ja, was Hij niet een teer Scheutje, dat nodig bewaard moest worden? Daarom betuigt

Hij in Jesaja 49 : 2: "onder de schaduw Zijner hand heeft Hij Mij bedekt". Bewaarde Zijn Vader Hem niet toen Hij nauwelijks geboren was voor de woede van Herodus, door Hem te laten vluchten naar Egypte? En bracht Hij Hem vandaar niet weder naar Galiléa? Gaf de Vader Hem niet een- en andermaal een vrij geleide, door met een stem uit de hemel te roepen: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, hoort Hem". De Vader zond Hem ook een engel uit de hemel, om Hem in Zijn lijden te versterken. Ja, heeft Hij hem niet voor de dood zelf bewaard en weer tot het leven gebracht? "Gij zult Mijn ziel in de hel niet verlaten, noch toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie". Ps. 16 : 10. Ziet, dat is de inhoud, wanneer Hij hier een Rijsje, een Scheut wordt genoemd.

Nu heeft het grondwoord in het Hebreeuws hier nog iets opmerkelijks, dat we niet willen voorbijgaan.

A. Er zijn zeer vele en voorname uitleggers - en het is ook niet onwaarschijnlijk - die zeggen, dat er in de klank van dit woord iets ligt, dat slaat op de naam Nazaréner, de naam die Jezus heeft gedragen. In Mattheüs 2 : 23 lezen we, "dat door de profeten voorzien was, dat Hij Nazaréner geheten zal worden". Hieronymus stelt vast, dat Mattheüs hier op onze tekst ziet, daarom vertaalt hij het Hebreeuwse woord Scheut door Naziréner: "een Naziréner zal uit zijn wortelen voortspruiten". Twee gedachten over deze tekst van Mattheüs willen we hier naar voren brengen.

B. Sommigen menen, dat Mattheüs ziet op de voorbeelden der Nazirénen en wel bijzonder op Simson, die in Richteren 13 een Naziréner genoemd wordt. Zij denken dat Nazareth daaraan zijn naam te danken heeft en dat Jezus daar is komen wonen, opdat Hij daardoor de naam van de oude Nazirénen zou krijgen, waarvan Hij het type of evenbeeld was.

Anderen denken, dat Mattheüs op deze profetie ziet, omdat Nazareth zijn naam ontleend aan het grondwoord van onze tekst en dat de naam Nazaréner aan de Messias is gegeven om de verachte gestalte waarin Hij beloofd was dat Hij zou komen, uit te beelden. Want Nazareth was een verachte stad, zoals we in het Johannes-evangelie en elders kunnen lezen.

Als de Joden hem Nazaréner noemden, bedoelden zij daarmee de verachte Scheut, waarvan Jesaja in ons tekstvers spreekt. En het is ook niet tegenstrijdig, dat Mattheüs aanhaalt, "dat het gezegd was door de profeten", dus in het meervoud. Want, behalve dat dit een Hebreeuwse spreekwijze is, wanneer iets door één profeet gezegd was, dat men dan sprak van: gezegd door de profeten.

Ziet daar dan, de beschrijving van de hoogst belangrijke Persoon, die ons hier voorgesteld wordt.

Nu zouden wij moeten overgaan tot onze tweede gedachte uit onze tekst, om de *oorspronkelijkheid van de Messias* nader te beschouwen; daar wij het echter nodig oordeelden om het verband van onze tekst eerst duidelijk te verklaren, heeft ons dit zo lang opgehouden, dat wij dit punt tot een volgende verhandeling zullen bewaren.

TOEPASSING.

Kom, gelovige zielen, ga eens uit achter uw Jezus! Beschouw Hem eens in die nederige trekken, als een Rijsje, als een Scheut, zoals Hij u hier en elders bij de profeten wordt vertoond.

Ach dat de Joden, die zoveel uiterlijke luister in de Messias zoeken dit eens recht zien mochten; zij stoten zich vanouds af aan de uiterlijke armoe en geringheid van onze

Jezus, waarom zij door de tijden heen bedrogen zijn geworden door valse Messiassen, zoals bij voorbeeld Theudas, waarvan we lezen in Handelingen 5 : 36, "zeggende dat hij wat was". En na hem stond Judas op, die veel volks afvallig achter zich maakte. O, kenden zij de Messias eens als zulk een veracht Rijsje en een onaanzienlijke Scheut! Dan zouden zij, met de Wijzen uit het Oosten voor de nederige krib van Jezus nederknielen en zich niet langer ergeren aan Zijn uiterlijke armoede, die Hij in de wereld luid. Dan zouden zij het dwaze verdichtsel van een tweeërlei Messias, een die nederig uit Jozefs stam en de ander die heerlijk uit Davids hem zou voortkomen, laten varen.

Laat ons maar, en bijzonder des Heeren volk, gebruik maken van onze nederige Jezus.

1. Laat het opnieuw een steun zijn voor uw geloof, dat uw Jezus de Messias is, van Wie hier gezegd wordt dat Hij komen moest en in Wie alle profetieën zijn vervuld. Gebruik dit dan ook tot opbouw van uw geloof in Hem, om u te verzekeren van het enige fundament dat gelegd is, namelijk Christus.
2. Maar zorg voor alles dat gij u nooit stoot aan de nederige geringheid van de Zaligmaker, van Zijn Kerk of van Zijn leden. Zie op Jezus als zulk een gering Spruitje, aanbid daarin de Goddelijke wijsheid, Die door het onaanzienlijke zulk een groot werk heeft kunnen uitvoeren en beroem u maar daarin, dat gij Christus kent en Dien gekruisigd.
Ziet gij Zijn Kerk, de Spruit Zijner planting, uiterlijk gedrukt en neergebogen? Laat het u niet ontmoedigen. Het lichaam en de leden hebben geen beter lot dan het Hoofd, de onderdanen zijn niet heerlijker dan de Koning.
Ziet gij hier en daar gelovigen in armoede en verachtheid naar de wereld, laat het geen reden zijn om ze te verachten of te smaden. Kan een dienstknecht meer zijn dan zijn Heer?
3. Aanbid de wonderlijke liefde van de Zaligmaker, "daar Hij rijk was, dat Hij om uwentwil heeft willen arm worden". 2 Cor. 8 : 9. En dat Hij zich zo diep heeft willen vernederen.
4. Wees ook bereid Hem in Zijn geringe staat te volgen. Het mocht de Heere behagen u zo te leiden, dat gij u niet door armoede of door verachting laat afschrikken, om Jezus na te wandelen. Maar veeleer, "als gij gemeenschap hebt aan het lijden Christi, zo verblijdt u; opdat gij u ook in de openbaring Zijner heerlijkheid moogt verblijden en verheugen". 1 Petr. 4 : 13.
5. Oefen u ook in navolging van Jezus in nederigheid en geringheid; o, hoe weinig gelijken er op deze nederige Spruit, en op de onaanzienlijke Scheut! Die de begeerlijkheden des vleses en de grootsheid des levens zo liefhebben en navolgen! O, leer van Hem, dat Hij zachtmoedig is en nederig van hart. Matth. 11. Dat is de grote les van de Zaligmaker, die men uit Zijn geringe staat moet leren. Bij de beschouwing van Jezus, die gij toch gekozen hebt als het Patroon van uw navolging, is dit het voornaamste, dat Hij ook voor u als een Rijsje, als een onaanzienlijke Scheut, is geboren geworden.

En wilt gij weten, hoe gij in navolging van Jezus die heilige geringheid hebt uit te werken?

Ten eerste in uw hart en in uw gedachten. Hebt gij genade, hebt gij enige gaven? Wordt er nooit hoog-gevoelend mee: "dat gij niet de een om eens anders wil opgeblazen wordt tegen de andere; want wie onderscheidt u en wat hebt gij, dat gij niet ontvangen hebt? En 'zo gij het ook ontvangen hebt, wat roemt gij, alsof gij het niet ontvangen had? 1 Cor. 4 : 6 en 7. O, die door de Geest wandelen, moeten geen

zoekers zijn van ijdele eer. Gal. 5 : 26. Houdt u altijd en in alles gelijk David: "O Heere, mijn hart is niet verheven, en mijn ogen zijn niet hoog; ik heb niet gewandeld in dingen mij te hoog en te wonderlijk". Ps. 131 : 1 en 2.

Laat die navolging ook blijken in uw taal en in uw woorden; uw mond spreke nooit opgeblazen dingen, zoals de apostel Judas van natuurlijke mensen zegt. (vers 16). Het is een bewijs van nederigheid, dat men als "uit de aarde spreekt, en dat de sprake als uit het stof zachtens voorkomt". Jesaja 29 : 4. Daarin is Jezus ook voorgegaan; Zijn taal zou niet verheven zijn: "Hij zou niet roepen, noch Zijn stem op de straat laten horen". Matth. 12 : 19. O, spreek van uzelf maar gelijk David, als van "een dode hond, een enige vlo". 1 Sam. 24 : 15.

Laat het ook blijken in uw gebaar en uiterlijk fatsoen, want: "hoogheid der ogen en trotsheid des harten zijn zonde" Spr. 21 : 4. Vertoon uw ganse leven door de kleinheid des harten, ook in kleding en gewaad. Laat de wereld haar zondige hovaardij maar uitkramen, maar laat uw kleding in alles eerbaar zijn en met matigheid. In uw gehele doen en laten moet uitkomen dat ge een navolger van Jezus zijt, ook in de omgang met mensen. Laat die gemeenzaam, zachtmoedig en vriendelijk zijn evenals Job: "Ik kon wel een grote menigte geweldiglijk onderdrukt hebben; maar de verachtste der huisgezinnen zou mij afgeschrikt hebben, zodat ik gezwegen zou hebben". Job 31 : 34.

Op deze wijze zouden wij hoe langer hoe meer de Heere Jezus gelijkvormig gemaakt worden en daarin bestaat toch alleen onze volmaaktheid. Ja, het zou de weg zijn tot de alleraangenaamste vertroosting: "Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart". En Hij laat er op volgen: "gij zult rust vinden voor uw zielen". Matth. 11 : 29.

Al moet gij dan Jezus in een geringe, verachte en arme staat naar de wereld volgen, laat het u tot troost zijn, "dat God het onedele der wereld en het verachte heeft uitverkoren, en hetgeen niet is, opdat 114 hetgeen iets is te niet zou maken". 1 Cor. 1 : 28. Is het u geen wonder, dat gij door Zijn armoede rijk wordt? 2 Cor. 8 : 9. En, "dat (God de armen dezer wereld heeft uitverkoren, om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen des Koninkrijks?" Jacobus 2 : 5.

Ik kan u verzekeren, wanneer gij Jezus zo volgt in Zijn geringheid, dat gij Hem ook eens volgen zult in Zijn heerlijkheid: "zo wij met Hem lijden, wij zullen ook met Hem verheerlijkt worden". Rom. 8 : 17. "Vernedert u voor de Heere, en Hij zal u verhogen" Jac. 4 : 10. "Het loon der nederigheid met de vreze des Heeren, is rijkdom en eer, en leven". Spr. 22 : 4.

De tijd zal komen dat Jezus, Die nu met zoveel eer en heerlijkheid is gekroond, uw vernederde lichamen Zijn verheerlijkt lichaam zal gelijk maken en u dan zal leiden tot die zalige verhoging en u met Hem zal doen zitten in Zijn troon, gelijk Hij met Zijn Vader gezeten is in Zijn troon.

AMEN.

ZESDE ADVENTSPREDICATIE

"Want daar zal een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï, en een Scheut uit Zijn wortelen zal vrucht voortbrengen." (Jesaja 11 : 1)

Wonderlijk zijn des Heeren werken en de handelingen, die Hij met Zijn volk komt te houden. Als het van alle zijden donker en duister is, laat Hij dikwijls op ongedachte wijze het licht doorbreken. In tijden van grote nood, als alles hopeloos en verloren schijnt is de behoudenis vaak nabij. Wanneer wij denken dat de Heere ver van ons af is, betoont Hij dikwijls het dichtst bij ons te zijn. Als wij de moed opgeven en alle middelen om behouden te worden blijken te zijn afgesneden, dan eerst begint de Heere meestal te werken. Dan schept Hij uit de duisternis het licht. Dat deed Hij ook met Israël in Egypte. Het volk ging gebukt onder de steeds zwaarder wordende lasten, die hun opgelegd werden. Zij schreeuwden onder de dienstbaarheid der Egyptenaren en zagen geen uitkomst er ooit van ontslagen te zullen worden. Toen de nood op het hoogste was, stond de Heere op om hen te verlossen.

Ging het ook niet zo met het belegerde Samaria? Toen de hongersnood het ergst was, verkregen zij door de haastige vlucht van de Syriërs, een overvloed van spijs en drank. En wat deed de Heere met de Joden in de Babylonische gevangenschap? Zij waren al zeventig jaar verstrooid onder de volkeren; alle verwachting, dat zij nog eens naar hun land konden terugkeren, scheen voor hen afgesneden. Dan verwekt de Heere Cores, de koning der Perzen, om hun de vrijheid uit te roepen.

,ruigs zulke onbegrijpelijke wegen komt de Heere gewoonlijk de heerlijkheid van Zijn almacht, van Zijn wijsheid en getrouwheid, aan Zijn Kerk te betonen. Als alle hulp van menselijke zijde faalt, weet de Heere wel middelen en wegen uit te denken tot verlossing, en wil die ook uitvoeren, opdat daardoor Zijn eer en heerlijkheid op het luisterrijkst naar voren komt. Het hoogste en enige doel des Heeren in dit alles is, Zijn eigen heerlijkheid te bevorderen; daarom moet het ons niet verwonderen, dat Hij met een mens, met een land of een volk, soms zulke diepe wegen inslaat, omdat het alleen gaat om Zijn eer en de verheerlijking van Zijn grote Naam.

Dezelfde orde van handelen vinden wij ook in de samenhang van ons teksthoofdstuk. In het vorige werd de voorzegging gedaan, dat er voor het volk Israël zware en moeilijke tijden zouden aanbreken. Daar zegt de Heere, vast besloten te zijn het ganse land te verdelgen. Maar let nu eens op, hoe Hij in ons tekstvers tot bemoediging komt met de heerlijke toezegging, dat er desondanks voor dat volk een allergelukkigste tijd zal aanbreken. De tijd van naarheid zou veranderen in een tijd van klaarheid; de duisternis zou verwisseld worden met het helderste licht.

In de vorige verhandeling hebben wij de inhoud van het elfde hoofdstuk van Jesaja in hoofdzaken uiteengezet en daarna het eerste vers ten dele behandeld.

Wij hebben toen stilgestaan bij de aankondiging van de Messias, onder de twee namen van een Rijsje en een Scheut. Als vervolg hierop zullen wij nu met elkander bezien:

- I. De oorsprong van de Messias: uit de afgehouden tronk van Isaï en zijn wortelen;***
- II. De wijze van Zijn oorspronkelijkheid: Hij zou daaruit voortkomen, Hij zou vrucht voortbrengen.***

De persoon waaruit de Messias zijn oorsprong heeft is Isaï, en wel uit diens afgehouden tronk, uit zijn wortelen. Sinds de Messias in de eerste belofte in het algemeen als het zaad der vrouw aan onze stamouders was beloofd, (Gen. 3 : 15) en in

de lendenen van moeder Eva, als Een van haar nakomelingen besloten was, behaagde het de Heere om nadien enige nadere aanwijzingen te geven van personen uit haar nakomelingsschap, uit welker lendenen de Messias te verwachten was. Toen in de plaats van Abel aan Eva Seth geboren werd, was in hem de Messias begrepen. (Gen. 9 : 25). Toen van het menselijk geslacht alleen Noach en zijn kinderen bevolen werd in de ark te gaan (Gen. 7 : 1), werd daardoor Noach de vader van de Messias. En als van de zonen van Noach alleen Sem werd gezegend en de Heere hem als zijn God verklaarde, werd daardoor de geboorte van Immanuël aan het nageslacht van Sem vastgemaakt (Gen. 9 : 26).

Als dan later vader Abraham de belofte kreeg: "in uw zaad zullen gezegend worden alle geslachten der aarde", (Gen. 22 : 18) dan werd Abraham daarmee uitgeroepen tot de stamhouder van de Messias. Toen Abraham deze zegen overbracht op Izaäk en Jacob, werden zij daardoor de vaderen van het beloofde Vrouwenzaad. En als vader Jacob op zijn sterfbed zijn zonen zegent en van Juda zegt: "Juda, gij zijt het, u zullen uwe broeders loven; de scepter zal van Juda niet wijken, noch de Wetgever van tussen zijn voeten, totdat de Silo komt" (Gen. 49 : 8-10), dan wordt de Messias in het stamhuis van Juda ingesloten.

Zo ging de belofte van de komende Messias in de loop der tijden door tot David de zoon uit het huis van Isaï, die op de koninklijke troon van het volk Israëls kwam. Aan hem werd particulier de belofte gedaan, dat uit zijn nageslacht de Messias zou geboren worden. Een nadere bepaling omtrent de geboorte van de Messias is er nadien nooit meer gedaan.

In onze tekst wordt ons de Messias nu alzo voorgesteld: *Het Rijsje zou voortkomen uit Isaï.*

Isaï is niet zozeer uit zichzelf een belangrijk persoon, maar is dit meer door David, die zijn jongste zoon was. Maar toch is hij een bekend man uit de Goddelijke Schrifturen; hij was de kleinzoon van Boaz en Ruth, ook wel Jesse genaamd. Ten tijde van koning Saul woonde hij te Bethlehem; hij had een talrijk gezin van acht zonen. Van beroep waren zij schaapherders; enigen van hen dienden in het leger van koning Saul.

Het is opmerkelijk, dat de oorsprong van de Messias, die overal op David wordt betrokken, in onze tekst, en nergens anders in de Heilige Schrift, teruggebracht wordt op Isaï. Ogenschijnlijk zou de herstelling van de koninklijke heerschappij van de Messias toch beter op David passen dan op Isaï, die nooit geen koning geweest is. Ook hier hebben de oude Rabbijnen veel over gebeuzeld, wat we maar voorbijgaan. Ier is voldoende reden voor, dat hier niet David, maar Isaï als de oorsprong van de Messias wordt genoemd.

En waarom? Omdat men niet zou denken dat dit Rijsje, de Messias, Zijn glorie uit de heerlijkheid van David zou ontvangen. De naam van David en zijn geslacht, werd namelijk onder het Jodendom zeer hoog geacht en geprezen; de profeet noemt daarom zijn naam niet, om de schijn weg te nemen, alsof Koning Messias Zijn heerlijkheid aan David te danken zou hebben.

Met nadruk wordt Isaï en niet David genoemd, om daarmee aan te tonen, dat het geslacht van David, wanneer de Messias er uit zou voortkomen, niet meer de voornaamheid van David, maar meer de geringheid van Isaï zou hebben. De profeet brengt het terug tot het eerste begin, tot het huis van Isaï, éér David tot de troon kwam. Hij voert het terug tot het gezin van Isaï, dat toen arm en gering en meer burgerlijk dan koninklijk was.

Dat de familie van Isaï weinig in aanzien was, blijkt wel uit 1 Samuël 13 : 18, waar we uit de mond van David horen: "Wat is mijns vaders huisgezin in Israël?" Hij werd

zelfs door koning Saul uitgescholden als "de zoon van Isaï" en in Kon. 12 : 16 kreeg hij van het volk te horen: "wat deel hebben wij aan David? Ja, geen erve hebben wij aan de zoon van Isaï".

De profeet noemt de naam van Isaï met opzet, omdat men de uiterlijke heerlijkheid van de Messias niet te hoog zou aanslaan en ook, om nader te bevestigen, wat hij tevoren over het wegnemen van de koninklijke heerlijkheid van het huis van David had voorspeld. Straks zullen wij daarop terug komen, als wij de afgehouden tronk van Isaï nader bezien.

Nu hebben de profeten er meermalen op gewezen, dat de oorsprong van de Messias uit de familie van David zou zijn. Isaï wordt hier niet genoemd in verband met zijn zeven andere zonen, maar uitsluitend ten opzichte van David, aan wie de belofte was gedaan, dat uit zijn nakomelingen de Messias zou worden verwekt. Het was om zo te zeggen een gemengde belofte, die ten dele in Salomo en zijn nageslacht en ten dele in de Messias is vervuld. We lezen in 2 Samuël 7 : 12 en 13: "Ik zal uw zaad na u doen opstaan, Ik zal de stoel Zijns Koninkrijks bevestigen tot in eeuwigheid". En in Psalm 132 : "De Heere heeft David de waarheid gezworen, waarvan Hij niet wijken zal, zeggende: van de vrucht uws buiks zal Ik op uw troon zetten: Ik zal David een hoorn doen uitspruiten, Ik heb Mijn Gezalfde een lamp toegericht". Zacharias laat dit ook duidelijk horen in zijn lofzang: "En heeft een hoorn der zaligheid ons opgericht, in het huis van David, Zijn knecht". Jeremia zegt het op meerdere plaatsen: "Ziet de dagen komen, dat Ik aan David een rechtvaardige Spruit zal verwekken" Met nog meer bewijsgronden zouden wij kunnen aantonen, dat de profeten David noemen als de oorsprong van de Messias. In onze tekst echter zegt de profeet Jesaja, dat Hij zou zijn een Spruit uit Isaï.

Het is wel merkwaardig, *dat Isaï ons hier nader wordt aangetoond als een afgehouden tronk en zijn wortelen. De Scheut zou uit deze afgehouden tronk en zijn wortelen voortkomen.*

Het grondwoord in deze betekenis vindt men maar driemaal in het Oude Testament, een enkele maal wordt het ook door een Stam overgezet, zoals in Job 14 : 8; "Indien zijn stam in het stof versterft" en eens door een afgehouden stam: "haar afgehouden stam wortelt niet in de aarde". Jes. 40 : 24. In onze tekst wordt gesproken van "een afgehouden tronk", wat door onze overzetters juist vertaald is.

Uit het vervolg blijkt namelijk, dat die Scheut zou zijn uit de wortelen, zodat deze tronk moet gezien worden, als tot de wortelen afgehouden. Hierbij moeten wij opmerken, dat de Scheut èn uit de tronk èn uit de wortelen tegelijk zou voortkomen. Dit bevestigt opnieuw de geringheid van de oorsprong van de Messias. Er wordt niet alleen van Hem gezegd dat Hij de Zoon van Isaï zou zijn, een onaanzienlijk man in Israël, maar er wordt nog aan toegevoegd, dat zijn geslacht, als er de Messias uit geboren zou worden, slechts een afgehouden tronk zou zijn.

Sommigen willen dat met deze afgehouden tronk op de stam van Juda in het algemeen wordt bedoeld, waaruit ook Isaï afkomstig was en dus uit Isaï's tronk. Het komt ons voor dat wij door deze afgehouden tronk beter de familie, of liever het geslacht van Isaï moeten verstaan en wel in het bijzonder in de lijn van David nederdalende. In David had het geslacht van Isaï een tronk, een stam gekregen, opgeschoten tot een aanzienlijke boom, die koninklijke luister had gekregen. Maar deze boom, dat koninklijke stamhuis, werd af- en omgehouden door Nebukadnézar, ten tijde van koning 'Zedekia, de laatste van Davids zonen, die op de troon Israëls

gezet hebben. Loof en takken en al de heerlijkheid van dat Huis werd afgekap't en, al bleef er nog iets van de stam over, dan werd deze hoe langer hoe meer ingekort, zodat er niet meer overbleef dan een afgehouden tronk.

Dit heeft de Heere door Ezechiël laten profeteren: "Gij, o onheilig, goddeloos vorst van Israël! Wiens dag komen zal ten tijde der uiterste ongerechtigheid; also zegt de Heere HEERE: Doe dien hoed weg en hef de kroon af! Deze zal dezelfde niet wezen; Ik zal verhogen dien, die nederig is en vernederen dien, die hoog is. Ik zal die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen; ja, zij zal niet zijn, totdat Hij kome, die daartoe recht heeft en dien Ik dat geven zal". (Ezech. 21 : 25-27).)a profeet Amos heeft dat ook aangetekend, als hij zegt, dat het huis van David met de komst van de Messias een vervallen hut met retsen en breuken zijn zou. En Ezechiël brengt de tijd van de geboorte van de Messias naar voren onder het zinnebeeld van een nederige en droge boom.

Er zijn uitleggers die de laatste woorden van David (2 Sam. 23 : 5) vertalen met: "Al mijn lust en al mijn heil zal wezen, wanneer mijn huis niet zal bloeien", dat wil zeggen, wanneer zijn heil en zijn lust, de Messias, komen zou, de bloei van zijn huis zou zijn vergaan. Daarom merkt de profeet Jesaja in onze tekst terecht op, dat het geslacht van Isai, waaruit de Messias zou voortkomen, niet meer zou zijn dan een afgehouden tronk. Alle koninklijke luister, die het voorheen in de wereld had, zou clan zijn weggenomen. Hij toont daarmee aan, dat de koninklijke luister van David niet op de Messias zou overgaan, maar veeleer, dat die vervallen hut opnieuw in Hem zou hersteld worden en uit die afgehouden tronk zou uitspruiten.

Maar al was er nu weinig heerlijks meer aan en bijna geen overblijfsel meer van te zien, het huis van Isai had evenwel nog zijn wortelen. Al hield de dadelijke en uiterlijke oefening van de koninklijke macht in het huis van Isai op, het had toch nog zijn rechten behouden. Al scheen zijn geslacht niet meer zichtbaar op de aarde, er waren tóch nog overblijfselen, die echter voor het oog niet zichtbaar waren, maar als wortelen onder de aarde. Het grondwoord betekent eigenlijk één wortel, namelijk datgene dat van een boom of plant onder de aarde overig is, waardoor het bovenste deel groeit en gevoed wordt en de sappen uit de aarde trekt.

In onze tekst *drukt het als 't ware het bovenste deel van de wortel uit; namelijk waar stam en wortel samen komen*, die zo óf onder, en half boven de aarde uitsteken. Zo schieten gewoonlijk rijsjes en scheutjes van een afgekapte boom uit. Jesaja 53 : 2 blijkt daar ook op te zien, waar gezegd wordt: "Hij is als een Rijsje voor Zijn aangezicht opgeschoten en als een wortel uit een dorre aarde".

Wat de wortelen betreft, kan men dit tweeledig opvatten; óf door zijne, dat wil zeggen Isai's wortelen, óf door die van zijn nakomelingen.

Er zijn er die de betekenis van deze wortelen terugbrengen op het voorgeslacht van Isai; bijzonder op Abraham, Izaäk, Jacob en Juda; uit welke oorzakelijke wortelen van Isai inderdaad de Messias is voortgekomen. Aan dit voorgeslacht was de belofte van Zijn komst geschied; immers zou Hij nooit uit de tronk van Isai zijn voortgesproten, wanneer de beloften niet aan die wortelen, dat wil zeggen, aan de voorvaderen, zou zijn gegeven. Daarom bezongen Maria en Zacharias in hun lofzangen bij de geboorte van de Zaligmaker, de beloften, die aan de vaderen waren gedaan. Lukas 1 : 55-73.

Anderen vatten de betekenis weer een weinig anders op en brengen het over op Isai en zijn familie. Zoals een wortel de boom ondersteund, levendig en vruchtbaar maakt, zou dit op God zelf zien. Zij willen daarmee zeggen, dat Hij wel als een Rijsje uit Isai's tronk zou voortkomen, doch echter niet op een natuurlijke wijze, maar door een bovennatuurlijke werking van Hem, Die de Wortel en het Steunsel was van Isai's

geslacht. Dit zou dan Zijn ontvangenis uit de Heilige Geest en de kracht des Allerhoogsten aantonen; in dit opzicht zou Hij een Scheut zijn uit Isaï's wortelen uit de kracht van Jehovah Zelf, Die de Wortel was van Isaï. Dit is echter een duistere verklaring en ver gezocht; de Heere zou dan hier niet in het meervoud onder het zinnebeeld van wortelen, maar als van één wartel, in het enkelvoud worden voorgesteld.

Wij verklaren onze tekst liever in deze zin, dat door de wortelen niet God Zelf óf de voorvaderen van Isaï moeten worden verstaan, maar *zijn nakomelingen*. De nakomelingen kunnen met recht iemands wortelen genoemd worden, voor zover de wortelen dat gedeelte van een boom zijn, die nederwaarts uitschieten en daarmee diegenen afbeelden, die in nederwaartse lijn van iemand afstammen. Zo zou Isaï dan hier kunnen worden gezien als het zaad van een plant, die in de aarde begint te zwellen en worteltjes en vezeltjes uitschiet, waardoor hij zich vastzet in de grond en een stam wordt onder de planten in het veld. Zo zijn Isaï's nakomelingen als wortelen die zijn uitgeschoten; zijn geslacht is een Stamhuis geworden onder de geslachten in Israël.

Onze tekst spreekt van *wortelen*; David was in betrekking tot de Messias de eerste wortel van Isaï en ná hem, die uit zijn geslacht geboren (zijn, tot op de komst van de Messias toe, uit welke wortelen Hij als een Scheut is voortgekomen. In Daniël 7 worden de wortelen ook als nakomelingen voorgesteld: "Doch uit de spruit harer wortelen zal er Een opstaan in zijn staat, Die zal met heirkraft komen". Wij verklaren het dus liever zo, dat deze wortelen hetzelfde zijn, als wat we zoëven over de afgehouden tronk hebben gezegd. Eerst een Rijsje, daarna een Scheut; eerst een afgehouden tronk, nu de wortelen. Een en dezelfde Messias wordt een Scheut uit de wortelen en in vers 10 de Wortel van Isaï zelf, en in Openbaringen 5 de Wortel Davids genoemd.

Deze benaming wijst ons op de nederige afkomst van de Messias; van Davids stam waren er niet meer dan wat wortelen over, die het slordigste, onaanzienlijkste, en de meest onbruikbare gedeelten van een boom zijn. Daarmee wordt de schuilende gestalte van Davids geslacht in die tijd, duidelijk aangetoond, wat we nu niet verder zullen uitbreiden.

Evenwel, er zou nog wat zijn, de overblijfsels waren er nog en er was ook nog leven in die wortelen, al schenen ze uitgestorven. Er was nog enig sap in, wat die wortelen weer zou doen uitschieten.

Nu zegt de profeet, dat dit Rijsje, die Scheut, uit de afgehouden tronk, uit de wortelen van Isaï zou voortkomen en vrucht voortbrengen. Voor het grondwoord "voortkomen" kunnen bij de vertaling ook andere woorden worden gebezigd, die op hetzelfde neerkomen. In de gelijkenis die hier wordt gebruikt, heeft het betrekking op voortspruiting, waardoor een rijsje al groeiende uit een stam of wortel voortspruit. Er wordt mee bedoeld de komst, de geboorte en de openbaring van Koning Messias in de wereld. In de Hebreeuwse taal wordt met het woord "voortkomen" bijzonder een voortkomen uit iemands lendenen uitgedrukt, zoals in Genesis 15 : 4: "Die uit uw lijf voortkomen zal, zal uw erfgenaam zijn". En elders: "Koningen zullen uit u voortkomen". In dezelfde zin profeteert ook Micha over de Messias: "Uit u zal Mij voortkomen, Die een heerser zal zijn in Israël". Aldus zou de Messias onder het zinnebeeld van een Rijsje, voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï.

Nu zou de Messias niet alleen uit dezelfde tronk, uit het geslacht van David voortkomen, *maar Hij zou ook van dezelfde natuur zijn als die tronk*.

Een rijsje is altijd van dezelfde aard als het hout, waar het uit voortspruit. Het heeft dezelfde hoedanigheden en eigenschappen, het heeft dezelfde natuur en het leeft van dezelfde sappen als die tronk. Dat ziet er op, dat Hij hetzelfde vlees en bloed deelachtig zou zijn als Maria, waaruit Hij als een Spruit zou voortkomen. Hier hebben we dus een voorzegging van Zijn ware menselijke natuur, waardoor echter Zijn Goddelijke natuur niet wordt uitgesloten. In Deuteronomium 18 : 15 wordt daarvan gezegd: "Een profeet uit het midden van uw broederen, als mij, zal u de Heere uw God verwekken".

Hij zou geheel onverwacht en op een *ongewone wijze voortkomen*, namelijk uit een afgehouden tronk, waar geen verwachting meer van is, die men als verstorven en verloren rekent. Nu zijn er, die de afgehouden tronk een dorre tronk van Isaï noemen; waarmee dan bedoeld wordt op datgene wat er overblijft van een afgehouden boom; na lange tijd komt uit de wortel die onder de aarde gebleven is, een rijsje voort. Inderdaad: zo zou de Messias ook voortkomen als er de minste verwachting van was, uit een maagd, een tronk, waar generlei hoop van enige groei meer van overig is. "Een maagd zal zwanger worden en een Zoon baren". Hij zou voortkomen uit een vervallen Stamhuis, waarvan men niet meer zou denken, dat er nog enig koninklijk zaad uit zou groeien.

De Messias, als een Koninklijke Spruit uit het huis van David voortkomend, zou niet plotseling, maar allengskens tot Zijn hoogte opklimmen Een rijsje, dat ergens uit een stam of wortel uitspruit, wast langzaam op, en wordt na verloop van tijd hoe langer hoe dikker Zo zou het ook met dit Koninklijke Rijsje gaan; al was Hij een Koning toen Hij werd geboren, de vertoning van Zijn Koninklijke hoogheid was toen maar zeer gering. Eerst was het maar een uitbottend Spruitje, maar na verloop van tijd blonk Zijn majesteit en luister meer en meer door. Totdat Hij, bij Zijn hemelvaart, tot de volle glorie, als Koning over Sion, tot de berg Zijner heiligheid werd opgevoerd.

Met de komst van de Messias zou het koninklijke stamhuis van David weer hersteld worden. Als er een rijsje voortkomt uit een afgehouden tronk, daardoor herleeft die tronk weer. Dat rijsje groeit op uit die tronk en wordt wederom een nieuwe boom. Daartoe zou ook dit Rijsje uit de afgehouden tronk van Isaï voortkomen, om Zelf weer tot een koninklijke boom te worden. Om het vervallen huis, de troon en het koninkrijk van David weer te doen herleven en te herstellen. Daarvan profeteert ook Amos: (9 : 11): "Te dien dage zal Ik de vervallen hut van David weer oprichten; en Ik zal haar retten vertuinen en wat aan haar is afgebroken weder oprichten, en zal ze bouwen als in de dagen vanouds".

Dat met de komst van de Messias het koninkrijk van David hersteld zou worden, staat dus vast. Toch zou het zo zijn, dat die afgehouden tronk zélf geen boom zou worden, maar afgehouden zijnde, zou er een Rijsje uit voortkomen, dat opgroeien zou tot een nieuwe Boom. Voorzeker, de Messias zou uit het geslacht Davids zijn en zijn koninkrijk `weer herstellen, maar toch op een andere wijze, namelijk, heerlijker ion bestendiger. Geestelijk gezien ook anders: "Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld". Joh. 18.

Onze tekst zegt verder, dat Hij *als "een Scheut uit zijn wortelen vrucht zal voortbrengen"*.

Dit "voortbrengen" betekent in het algemeen groeien, maar dan een groeien, dat vergezeld gaat met vruchtbaarheid. Als men het alleen zo opvat, dat een Scheut uit zijn wortelen zal groeien en als een teer en verachtelijk Rijsje van lieverlede groter

zou worden, dan eist het vervolg van de tekst toch wel een nadere verklaring. Onze overzetters hebben het terecht zó vertaald, dat het een voortbrengen van vruchten uitdrukt, zodat het ons dus wel iets meer zegt, dan maar enkel voortkomen en uitgroeien. Hij, de Messias, zou geen klein en onaanzienlijk Rijsje blijven, maar uitgroeien tot een volkomen Boom. Eer nu een scheut vruchten draagt, moet het een boom zijn. Zo zou het ook met de Messias gaan; in Zijn eerste herkomst wel gering, een kleine Scheut, maar daarna een aanzienlijke Boom, wanneer Hij tot de staat van Zijn verheerlijking zou opgevoerd worden.

Treffend spreekt Ezechiël daarvan onder het zinnebeeld van een cedertakje, waarmee hij op de Messias doelt, dat de Heere planten zou op de berg der hoogten Israëls: "Hij zal takken voortbrengen en vrucht dragen en Hij zal tot een heerlijke ceder worden". En zou zou ieder weten, „dat Hij de nederige boom verheven en de droge boom bloeiend gemaakt heeft" Daniël beeldt dit af door de steen die uit de berg uitgehouwen en eindelijk zelf tot een grote berg werd, die de gehele aarde vervullen zou.

Maar bijzonder geeft onze tekst te kennen, dat Hij zo wassende, *ook vrucht zou dragen*. Geestelijke vruchten, die de Messias zou voortbrengen voor Zijn volk, namelijk van verlossing, van rechtvaardigmaking, van heiligmaking, van heerlijkmaking. "Hij is ons van God geworden tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en volkomen verlossing". 1 Cor. 1.

Bij al de vruchten die Hij als Koning zou voortbrengen, zou Hij ook vruchtbaar zijn en vrucht dragen in een menigte van onderdanen, die Hij telen zou zowel uit Joden als heidenen. Dat zouden de vruchten zijn die Hij zou voortbrengen, waarom ze Zijn zaad en kinderen worden genoemd: "Ziet Ik en de kinderen, die de Heere Mij gegeven heeft". Jes. 8 : 8. En elders: "Als Hij Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zal Hij zaad zien." Dat zaad zou zo overvloedig zijn, dat er met verwondering over zou worden gesproken: "Heft uw ogen rondom op, en ziet alle die zijn vergaderd, zij komen tot u; uw zonen zullen van verre komen en uw dochters zullen aan uw zijde gekoesterd worden. Zing vrolijk gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt. Want de kinderen der eenzame zijn meer dan de kinderen der getrouwde."

Zoals het nu door de profeet voorzgd was, is het ook in onze Heere Jezus Christus vervuld. Laten wij het nu nog eens kort stuk voor stuk bezien.

Onze Jezus is uit Isaï, dat is uit zijn geslacht voortgekomen, gelijk dat ook blijkt uit de geslachtsregisters, in de Heilige Schrift, die op Jesse en op David worden teruggebracht. Dit was zo bekend onder de Joden ten tijde van Christus' omwandeling op aarde, dat zelfs de kinderen op de straten uitriepen: "Hosanna, de Zone Davids!" En dat elk die van Hem iets te verzoeken had Hem aansprak met: "Gij Zone Davids, ontferm U mijner!"

Dit hebben de Farizeeën, die dagelijks met Hem twistten, ook nooit ontkend. Zelfs in de Talmud van de Joden, in het Tractaat over het Sanhedrin, staat geschreven, *dat die Jezus, die op het Pascha is opgehangen, uit het koninklijk geslacht van David is geweest*.

Uit het vervallen en verachte geslacht van Isaï is Hij voortgekomen, als uit een afgehouden tronk en een overgebleven wortel. Dat het geslacht in diep verval was, blijkt ook wel uit de geringe en arme staat van Maria en van Jozef, die maar een timmerman was. Verachtelijk werd van de Messias gezegd: "Is deze niet de zoon des timmermans?" Dat Jezus geboren is in een stal achter een herberg te Bethlehem en neergelegd in beestenkrib, is toch wel een bewijs van hun armoedige staat. Dat komt ook weer uit in de offerande, die Maria bracht na haar reiniging: een paar tortelduiven

of jonge duiven. Dit had de Heere voor zeer arme lieden verordineerd; voor meer gegoeden moest het een lam zijn. Het is dus helder en klaar, dat het huis van David, waaruit de Messias is voortgekomen, maar een afgehouden tronk en een verachte wortel is geweest.

Daaruit is Hij nu als een Rijsje voortgekomen. Onverwacht en op een bovennatuurlijke wijze geboren uit Maria, die een maagd was, en daarom bij de aankondiging aan de engel vroeg: "Hoe zal dat zijn?" Het is geschied door de overschaduwende kracht van de Heilige Geest. Als een Rijsje is Hij opgeklommen tot de hoogte van Zijn Koninklijke troon bij Zijn hemelvaart, zittende ter rechterhand Gods. Als een Nieuw-Rijsje uit een vervallen boom, heeft Hij de koninklijke troon van David weer hersteld, zodat de engel er van getuigde: "God de Heere zal Hem de troon Zijns Vaders Davids geven en Hij zal over het huis Jacobs Koning zijn tot in der eeuwigheid." Lucas 1 : 32-33. Echter zo; dat het de oude tronk zelf niet meer was, maar een nieuw Koninkrijk, dat geestelijk gezien niet van deze wereld was.

Als een Rijsje voortgekomen en opgegroeid tot een Koninklijke Boom heeft Hij ook vrucht gedragen, zodat Paulus van Hem moest zeggen: "Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven boven alle namen." Phil. 2.

Die Boom droeg een menigte van vruchten; de vruchtbaarheid van de Messias kwam in het bijzonder openbaar in Zijn omwandeling op aarde. Grote scharen volgden Hem, waaronder velen die Hem aanhingen. Dit kwam nog meer openbaar bij Zijn verheerlijking: "wanneer Hij verhoogd zijnde, ze allen tot Hem trekken zou". Joh. 12 : 32. En dan op het Pinksterfeest, toen duizenden op één dag tot Jezus werden toegevoegd. Vervolgens nog vele malen, gelijk te lezen is in de Handelingen der Apostelen. Bovendien talloos velen, toen het Evangelie tot de heidenen gebracht werd. Hoe roemrijk zijn de geestelijke vruchten van de Messias, dat zoveel onderdanen werden geoogst voor Zijn Koninkrijk! Ziet daar dan de voorname en nadrukkelijke beloften van de Messias, die op Zijn tijd in onze Jezus zijn vervuld.

TOEPASSING.

Och, dat de Joden, die nog in het duister rondtasten naar een komende Messias, dit eens met geestelijke ogen mochten zien! Zij willen echter niet aannemen, dat Hij uit die afgehouden tronk van Isaï is voortgekomen. En kunnen zij nu uit die tronk het geslacht van Isaï nog aantonen?

Geenszins. Al de geslachten zijn verward; de stamregisters zijn verloren, wat onder het voorzienig bestel des Heeren met de Babylonische gevangenschap is geschied. Dat echter het geslacht van Juda's stam is bewaard gebleven, kan men lezen in Ezra 2. Daarna is de verwoesting door de Romeinen gekomen, waardoor het niet meer mogelijk was om ook die geslachtsregisters te bewaren.

Hier kwam nog bij, dat keizer Vespasianus, ná de verwoesting van Jeruzalem, allen die van het geslacht Davids waren, nauwkeurig liet opsporen, en ombrengen, zodat allen die van dit geslacht over waren, de bewijzen hiervan verduisterden en verscheurden. Dit erkennen de Joden ook in hun Talmud; een der voornaamste Rabbijnen zegt er van, dat de Messias bij Zijn komst elk geslacht weer door de Heilige Geest zal aanwijzen. Wij wensten wel, dat de Joden tot de overtuiging kwamen, dat de Messias reeds gekomen is.

Maar wij, die dit weten, mochten er wel acht op geven, dat wij deze Waarheid niet tevergeefs ontvangen hebben. Ziet nu eens op dat Rijsje, die nederige Scheut, die uit de afgehouden tronk van Isaï is voortgekomen! Hij heeft vrucht gedragen en Hij draagt ze nu al zoveel eeuwen lang. Ach, hoe weinigen maken er gebruik van! Wat zijn er velen, die er niet het minste nut van hebben, alsof zij Joden of heidenen waren,

welker oordeel niet zo zwaar vallen zal als voor ons die dit alles weten en aan wie het Evangelie verkondigd is.

Wat zijn er velen, ja duizenden, die de komst van de Messias, dit grote werk, waarover van eeuwigheid in de Raad des Vredes al beraad is geweest, veronachtzamen. Hoevelen weigeren zich door deze Jezus, Die als een Scheut is voortgekomen om vrucht te dragen, als een vrucht van de Zaligmaker te laten inzamelen! Zulken dragen vruchten van de akkers von Sodom en Gomorra, wilde vruchten, die niet van Christus zijn. Dat zijn diegenen, die door het geloof geen gebruik maken van Jezus komst in het vlees.

O, hebt er toch erg in, dat Hij, Die als een gering Rijsje is voortgekomen, nu gegroeid is tot een grote en ontzagelijke Boom; Die eens zal wederkomen in de luister van Zijn majesteit in Zijn tweede komst, op de wolken des hemels, om al de verachters van Zijn genade, al de verwaarlozers van Zijn eerste komst, te vergelden naar hun werken. Om met vlammend vuur wrake te doen over degenen die God niet kennen en die het Evangelie van Jezus Christus ongehoorzaam zijn. Die voor Zijn geduchte Rechterstoel zullen worden gedaagd, en Hij dan zal zeggen: "Dezen, die niet gewild hebben dat Ik Koning over hen zal zijn, brengt ze hier en slaat ze voor Mijn aangezicht dood".

Maar gij, die het beter hebt geleerd, dat in de Messias Jezus uw verzoening met God hebt gevonden, maakt van Zijn komst in het vlees toch een ernstig gebruik. Wilt gij weten hoe?

1. Allereerst, aanbidt de wonderlijke getrouwheid en onkreukbare Waarheid van Jehovah, ten opzichte van die grote zaak Die Hij gedaan heeft en Die Hij van ouds heeft beloofd.
2. Verwondert u over de aanbiddelijke wijsheid en het wonderlijke bestel Gods dat Hij uit zulk een afgehouden tronk, een vervallen Stamhuis, weer een Koning heeft verwekt, Die met zoveel eer en heerlijkheid is gekroond.
3. Erkent Zijn bijzondere genade, goedheid en ontferming, dat Hij zulk een groot werk voor onwaardigen heeft willen uitvoeren.
4. Beantwoordt al deze blijken van Goddelijke liefde met uw wederliefde en met dankzegging.
5. Zoekt er naar, dat gij die vrucht zijt, die de Messias voor u heeft verworven en rust niet, vóórdát gij daarvan verzekerd. zijt.
6. Maar vooral moge het zo zijn, dat Hij in u ook vrucht voortbrengt, dat gij zelf look van Hem een scheut moogt zijn, die vruchten draagt. Jezus wijstal daar Zelf de weg heen: "Blijft in Mij en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen in Zichzelf zo zij niet in de wijnstok blijft, also ook gij niet, zo gij in Mij niet blijft. Die in Mij blijft en Ik in Hem, draagt veel vrucht" Joh. 15 : 4 en 5.

Voorwaar, indien dat zo is, kan ik u verzekeren, dat al de vruchten die Jezus als Middelaar gedragen heeft, voor u zullen zijn. Al wat Hij verdiend heeft om hier Zijn gelovigen tot heil te verstrekken in dit leven, heeft Hij hun bereid ook voor ná dit leven. O, dan zullen al die zalige vruchten voor u zijn. Dan zult gij eindelijk verwaardigd worden om al die vruchten eeuwiglijk te plukken en dat, in de gemeenschap van die Koninklijke Scheut, Die nu met zoveel eer en heerlijkheid is gekroond. Dan zult gij eens als scheuten en planten van Zijn rechterhand eeuwig met Hem verheerlijkt worden. AMEN.

ZEVENDE ADVENTSPREDICATIE

"Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven". (Jesaja 9 : 5).

Het is een zeer opmerkelijke zaak die de apostel Paulus noemt in 2 Corinthe 1: 20: "Zo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen," namelijk in Jezus Christus. De waarheid en de vastheid, het ja en het amen heeft alleen in Jezus vaste grond; zonder dat er een Zaligmaker, een Messias gekomen was, zouden alle beloften los en ijdel zijn. Al de genade-beloften, die de Heere geeft, rusten alleen op de Middelaar en de Borg van het genade-verbond; zij vloeien alleen uit Hem voort. Daarom kon de apostel Johannes zeggen: dat "alle genade en waarheid door Jezus Christus geworden is", en dat wij "uit Zijn volheid ontvangen genade voor genade". Joh. 1 : 16 en 17. En Paulus roemt er van: "dat de genade Gods ons gegeven wordt in Christus Jezus." 1 Cor. 1 : 4.

Breedvoerig toont dezelfde apostel ons dit in Efeze 1. Als een algemene stelling zegt hij in dit hoofdstuk allereerst, dat wij alleen in Christus gezegend worden met alle geestelijke zegeningen, wat hij dan in het vervolg nader gaat aantonen.

"God", zegt hij, "heeft ons uitverkoren in Hem voor de grondlegging der wereld. Hij heeft ons tevoren verordeneerd tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus; Hij heeft ons begenadigd in den Geliefde; in Hem hebben wij de verlossing door Zijn bloed, namelijk, de vergeving der zonden."

In de volheid der tijden wordt alles tot een vergaderd in Christus, beide dat in de hemel en dat op de aarde is. In Hem zijn wij een erfdeel geworden. In Hem zijn wij, nadat wij geloofd hebben, verzegeld geworden met de Geest der belofte. Kortom, Christus Jezus is het fundament van alle weldaden en beloften; door Hem krijgen zij haar ja en amen.

Wij zien dan er een helder bewijs van, in hetgeen Jesaja zegt in onze tekst. Hij had tevoren vele voortreffelijke weldaden en beloften aan de gelovige Joden toegezegd betreffende het begin van het Nieuwe Testament: *zij zouden in het laatst der dagen bij uitnemendheid heerlijk gemaakt worden.* Jes. 8 : 23. En in het bijzonder, waarmee hij ons teksthofdstuk aanvangt, dat zij dan een groot Licht zouden zien, dat zij een grote blijdschap deelachtig worden. En eindelijk, dat zij een zeer liefelijke vrijheid genieten zouden.

Maar, als hij nu de grondslag en de oorsprong van al die weldaden gaat opsommen, wijst hij hun op de Messias, hen aantonende, dat dit alles alleen in en door Zijn komst de zekerheid, het ja en het amen zou verkrijgen. Redengevender wijze zegt de profeet daarom: "Want". "Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven."

Daarmee komt de profeet tot een andere uitbreiding en bevestiging van de belofte, die hij in hoofdstuk 7 : 14 had gedaan: "een maagd zal zwanger worden en een Zoon baren, en gij zult Zijnaam Immanuël heten."

Zo wordt ons hier de Immanuël voorgesteld, namelijk onder tweeërlei benoeming:

Ten eerste, van een Kind en van een Zoon;

Ten tweede, van hetgeen de Kerk daarvan getuigt: "Die is ons geboren, Die is ons gegeven."

De hedendaagse Joden, die alle beloften van de Messias verbasteren, willen met alle geweld dat met dit Kind en met deze Zoon, koning Hiskia wordt bedoeld. Zij vatten het zo op, dat in het laatste vers van het vorige hoofdstuk niet anders voorzeggd wordt,

dan dat God Israël, namelijk de stammen Zebulon en Naftali door Tiglath Pilezer maar licht had aangetast en Hij daarna Juda door Sanherib veel zwaarder zou verdrukken, zodat zij in Jeruzalem als in schaduw des doods zaten. Doch daarna zou het volk spoedig een groot licht van verlossing opgaan, wat hun oorzaak tot grote blijdschap geven zou. Dit zou er dan op zien dat de Heere, door een Engel in Sanheribs leger 185.000 man in een nacht zou ombrengen, waardoor het juk van hun last zou worden verbroken, als ten dage der Midianieten. Volgens hen zou daarvan zoals in onze tekst gezegd wordt, de oorzaak van aangewezen worden. Dit zou dan volgens de oude Joden zijn in de tijd van koning Hiskia, waardoor zij roemen konden: "Want een Kind is ons geboren en een Zoon is ons gegeven". Een verdraaiing, die vol is van ongerijmdheden en generlei grond heeft.

Ten eerste is het niet zo, dat Israël onder Tiglath Pilezer minder zou zijn verdrukt dan Juda ten tijde van Sanherib, want de eersten werden in gevangenschap gevoerd en de laatsten werden verlost.

Ten tweede wordt in deze belofte nergens gewaagd van Jeruzalem, maar wel wordt uitdrukkelijk Galiléa genoemd.

Er wordt door Jesaja ook niet over Hiskia of over Sanherib gesproken. Zo kan dus, wat hier van dit Kind gezegd wordt, onmogelijk op Hiskia toegepast worden.

De geboorte van dit Kind waar hier van wordt gesproken en wat er in het vervolg nog meer van gezegd wordt, kan nooit op Hiskia slaan. Diens geboorte heeft geen licht, geen blijdschap noch vrijheid toegebracht aan het volk van Galiléa, want die waren onder zijn regering al weggevoerd en verkeerden in ballingschap. Ook was bij de geboorte van Hiskia zijn heerschappij niet op zijn schouders, want zijn vader Achaz was nog aan de regering. Van hem kon ook niet gezegd worden, dat zijn naam wonderlijk was.

En ook niet, gelijk wij dit in het vervolg nader hopen aan te tonen, dat hij de Sterke God of de Vader der eeuwigheid kon worden genoemd. De heerschappij van Hiskia en ook zijn vrede heeft een einde gekregen en is nooit bestendig geweest tot in der eeuwigheid. Daarom kan onze tekst nooit naar Hiskia heenwijzen. Integendeel: onze tekst ziet op niemand anders dan op de Messias, op de Immanuël, die in Jesaja 7 was beloofd, waarvan deze belofte een nadere verklaring is. Daar komt bij, dat alles wat van dit Kind gezegd is geheel op de Messias past en ook alles in Hem is vervuld geworden. Jesaja heeft hier dus geen woorden in de lucht gesproken.

Als een bewijs voor Christenen willen wij er aan toevoegen, dat de engel Gabriël hetzelfde van Hem voorspelde wat Jesaja deed, toen hij tot Maria zei: "God de Heere zal Hem de troon van David geven, en Hij zal over het huis Jacobs Koning zijn in der eeuwigheid, en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn". Lucas 1 : 32 en 33.

Al erkennen nu sommige Rabbijnen dat hier mogelijk van de Messias wordt gesproken, geven zij er toch weer een andere uitleg aan, om het toch weer op Hiskia toe te passen. Zij vertalen dan van dit Kind: "En die wonderlijke, raad, sterke God, Die Vader der eeuwigheid is, noemt zijn naam Vredevorst". Zodat deze laatste naam dan aan God en tegelijk aan Hiskia wordt toegeschreven.

Wie echter zonder vooroordeel de taal beluisterd die hier door Jesaja wordt gebezigd, zal moeten toestemmen, dat al de namen die in onze tekst worden gebruikt onmiddellijk aan elkaar worden gevoegd en daarom tot een en hetzelfde onderwerp behoren. Dit te meer, omdat uit het tevoren genoemde hoofdstuk blijkt, dat het doel van Jesaja alleen is, de heerlijkheid van dit Kind te beschrijven en dat deze namen veel meer toepasselijk zijn op de Messias, dan op God in het algemeen.

Wat doet het hier ook ter zake, om hier God met zoveel ere-titels te beschrijven?

Zonder bijzondere reden vinden wij dat nergens in de Heilige Schrift. Het is ook tegenstrijdig met de aard van de Hebreeuwse tekst, omdat de woorden: "men noemt Zijn naam" er aan voorafgaan.

De namen die in onze tekst volgen, heeft men op te vatten als namen van de noemende en niet van de genoemde. Geen enkel voorbeeld hiervan zullen de Joden uit het Oude Testament kunnen ophalen; daarentegen kunnen wij vele bewijzen aanvoeren, dat altijd de daarop volgende woorden de naam zijn van degene die genoemd wordt.

Het is willekeurig, dat zij de woorden: "men noemt zijn naam" juist voor de laatste naam van het Kind plaatsen; met evenveel recht hadden zij dat voor de andere namen kunnen doen. Zij kunnen echter niet ontkennen, dat de samenstelling van de woorden in de grondtekst zodanig is, dat deze in een andere volgorde kunnen geplaatst, om die overzetting te leveren, die wij nu hebben. Door dit te verwerpen, spruit hun vertaling uit geen andere grond voort, dan uit hun vooroordelen. Sommigen van hen moeten dan ook bekennen, dat al deze ere-titels dit Kind toebehoren; u kunt dit zelfs vinden in hun Talmud, in het tractaat over het Sanhedrin.

Het is opmerkelijk dat de Joden in hun vertaling wel spreken van "men noemt zijn naam"; zij zeggen niet: "zijn namen" in het meervoud, want immers kan het dan niet op Hiskia slaan, die ook maar één persoon was. Dezelfde spreekwijze als in onze tekst vindt men ook in Exodus 34 : 5 tot 7: "Hij riep", staat er, "de Naam des Heeren uit". En toch volgen er dan direct zoveel namen: "HEERE, HEERE God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid". Al deze benamingen worden hier dus ook onder één naam begrepen.

Nog zwakker is hun bewering, dat hetgeen hier van de Messias gezegd wordt in de toekomstige tijd moet staan: "een Kind zal ons geboren worden". Ieder die in de Heilige Schrift thuis is zal weten, dat de profeten in het algemeen van toekomstige zaken spreken, alsof ze reeds geschied waren. Dit deed men om de zekerheid er van uit te beelden. Daarom zijn al deze vedraaiingen niet anders dan een teken van een verlegen zaak: Wij meenden dit vooraf te moeten zeggen, om de misvattingen der Joden te ontzenuwen.

Het staat dus vast dat dit Kind en deze Zoon, in onze tekst genoemd, niemand anders is dan de Messias Christus Jezus. Hij wordt hier in Zijn geboorte aangewezen als de oorzaak van alle voorrechten, die tevoren beloofd waren.

De meesten van onze uitleggers zijn van mening, dat deze twee namen, Kind en Zoon, de betekenis hebben van de twee naturen van de Zaligmaker, namelijk, naar Zijn menselijke natuur een Kind, dat uit Maria geboren is en naar Zijn Goddelijke natuur, de Zoon van God, Die ons van de Vader gegeven is. Indien iemand acht, dat die beide woorden de Messias alleen in Zijn mensheid voorstellen, zal dit voor ons geen twistpunt zijn. Het kan zowel het een als het ander beduiden.

Men kan niet ontkennen, *dat Christus naar Zijn mensheid óók een Zoon genoemd wordt*, namelijk een Zoon van Maria. Hij wordt ook dikwijls de Zoon van David genoemd.

Anderzijds kan Hij ook de naam van een Zoon dragen naar Zijn Godheid, omdat Hij de Zoon van God is, door eeuwige generatie van de Vader. Het een zowel als het ander is dus op Hem van toepassing; óf dat door die beide namen één natuur, óf dat er twee door uitgedrukt worden. Het staat in onze vrije keuze het alzo op te vatten, maar, in de luisterlijkste zin genomen is het een onomstotelijke waarheid, dat Hij naar Zijn Goddelijke natuur ons als Zoon van God is gegeven.

Wanneer Hij hier een Kind genoemd wordt, *is het zonder tegenspraak dat Jezus ons hier voorgesteld wordt naar Zijn mensheid*, en wel in het bijzonder wat betreft Zijn nederigheid en geringheid. De naam "kind" ziet in het natuurlijke op klein en onaanzienlijk. Hij wordt hier namelijk niet terstond een Vader, een Vader der eeuwigheid genoemd. Dat Hij ons hier als een Kind wordt voorgesteld, is een afbeelding van Zijn diepe nederigheid en geringheid. In Zijn lage staat, waarin Hij onder de mensen komen zou, zou Hij ook aan de zwakheid van een kind onderworpen zijn.

In dezelfde zin wordt Hij ook door de profeten beschreven: "een worm en geen man, een smaad van mensen en veracht van het volk". Ps. 22 : 7. Hij zou maar "als een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï en als een Scheut uit Zijn wortelen". Jesaja 11 : 1. "Zijn gelaat zou verdorven zijn meer dan van iemand en Zijn gedaante meer dan van andere mensen, zodat zich velen over Hem ontzet hebben". Maar ook zeer luisterrijk, zoals Jesaja elders van Hem zegt: "Hij is als een Rijsje voor Zijn aangezicht opgeschoten, als een wortel uit een dorre aarde. Hij had geen gedaante noch heerlijkheid, dat wij hem zouden begeerd hebben; Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen". Hij zou arm zijn, rijdende op een ezel en op een veulen, een jong der ezelinnen.

Zo heeft men de Messias waarlijk ook gezien; inderdaad kwam Hij als een gering Kind, uit arme ouders op de wereld, geboren in een geringe stad, in een beestenstal, in doeken gewonden en liggende in de kribbe. Zijn opvoeding is in het verachte Nazareth geweest; Zijn ganse leven door stond in het teken van geringheid, zoals dat in de Evangeliën te lezen is.

Maar, zoals de naam Kind ons de Messias voorstelt in Zijn lage staat, *zo wordt Hij als Zoon voorgesteld in Zijn heerlijkheid*.

Wij ontkennen niet, gelijk wij reeds gezegd hebben, dat Hij hier een Zoon kan genoemd worden ten opzichte van Zijn mensheid, waarmee ook het geslacht van de Messias wordt aangewezen. Hij zou wel een Kind zijn, maar van het mannelijk geslacht. Een Zoon, die Zoon, Die in Jesaja 7 : 14 was beloofd. Het is echter ook waar, dat Hij hier een Zoon kan worden genoemd ten opzichte van Zijn Godheid, omdat Hij door eeuwige generatie de Zoon is van de Vader, volgens Psalm 2 : 7: "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik u gegenereerd." Zo is Hij een Zoon bij uitnemendheid; er kan met nadruk van Hem gezegd worden: "een Zoon is ons gegeven". Immers nooit heeft God tot de engelen gezegd "Gij zijt mijn Zoon". Het is die Zoon, van wie de dichter in Psalm 2 : 12 gebiedend uitroept: "Kust de Zoon, opdat Hij niet toorn en gij op de weg verga".

De Heere zegt Zelf van Hem: "Ik heb Mijn Zoon uit Egypte geroepen". Hosea 11 : 11. En in Psalm 72 : 1: "Geeft gerechtigheid de Zoon des Konings". In dit opzicht was Hij beloofd als des Heeren Spruit; als zodanig is Hij waarlijk de Messias. Gods eigen Zoon, de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders was. Joh. 1 : 18.

In deze beide naturen nu komt de Messias in onze tekst voor, en ook dikwijls in de profetische geschriften. Hij zou het Zaad der vrouw zijn en evenwel zo machtig, dat Hij de slang de kop zou vermorzelen. Gen. 3 : 15.

Wij hebben in vorige predicates uitvoerig over de Messias gehandeld *als des Heeren Spruit en als de Vrucht der aarde. Ook als Immanuël, God met ons*. Daarom gaan wij daar hier niet verder op in. Wij zullen ons ook niet bezighouden om nader aan te tonen, waarom de twee naturen van de Messias noodzakelijk waren en metterdaad ook in Hem bevonden zijn en dat in enigheid des Persoons. Die Zoon was niemand anders

dan dat Kind, en dat Kind die Zoon; twee naturen in één en dezelfde Messias. Alleen nog deze opmerking, waarin de Kerk van het Nieuwe Testament zich kan verheugen, namelijk, dat Hij naar Zijn menselijke natuur is geboren en naar Zijn Goddelijke natuur is gegeven. Hij is als een Kind naar Zijn mensheid geboren; naar de gewone trant in de profetische Schriften wordt hier gesproken van een zaak die nog toekomend is, alsof die reeds is geschied. Dit, om de onfeilbare zekerheid daarmee aan te tonen, zoals dit in Jesaja 7 was voorgezegd: "een maagd zál zwanger worden". Daarover verheugde zich de Kerk van het Oude Testament in de geest; het is alsof de Kerk dit Kind, evenals bij Simeon reeds in de armen heeft en in de zekerheid van de belofte al begint te juichen in de Heere: "een Kind is ons geboren". Dit geboren worden drukt de waarachtigheid uit van Zijn menswording en van Zijn menselijke natuur. Hij zou, gelijk als alle andere kinderen, op dezelfde wijze uit Maria geboren worden.

Maar, naar Zijn *Godheid zou Hij als de Zoon Gods gegeven worden*, namelijk van de Vader, Die Hem aan de wereld geven en schenken zou, tot heil en zaligheid van de uitverkoren zondaar. Zo was Hij al gegeven van eeuwigheid; in de Vrederaad had de Vader Zijn Zoon daartoe voorbeschikt en overgegeven om Middelaar te worden. Daartoe zou Hij in de tijd een menselijke gedaante aannemen; Hij was van eeuwigheid gezalfd, verordineerd en gegeven tot een Verlosser van Gods uitverkorenen. Gods Kerk ziet hier inzonderheid, dat Hij gegeven zou worden in de volheid des tijds, wanneer de Vader Hem, naar het eeuwige Raadsbesluit, metterdaad zou schenken aan de wereld, en Hem in een menselijke gestalte zou uitzenden tot het werk der verlossing. Dat geven, dat aan de Vader moet worden toegekend, drukt de vrijwilligheid en het onverdiende van de zending van Zijn Zoon uit. De Heere onze God zegt bij monde van Jesaja van Hem: "Ik de Heere heb U geroepen in gerechtigheid." En meer in het bijzonder in Joël 2 : 23: "Hij zal u geven die Leraar der gerechtigheid". "Ik zal, zegt God, Mijn Knecht, de Spruit doen komen". Zacharia 3 : 1. De heilige schrijvers van het Nieuwe Testament spreken in dezelfde trant, dat onze Jezus van de Vader is gegeven. Hij noemt Zich daarom Zeil, een gave Gods. De apostel Johannes zegt er van: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. Hierin is de liefde Gods geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon heeft gezonden in de wereld, opdat wij leven zouden door Hem". En Paulus: "Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven".

Een rechte Nathanaël, een Theodosius, een *gegevene van God*, een Godsgeschenk.

Ziet, hierin verheugt zich de Kerk: *dat Kind is nu geboren, die Zoon is nu gegeven*.

Wat haar geluk bovenal volmaakt is, dat dit Kind haar geboren, haar gegeven is: een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven.

Ons, dat is dat volk dat in duisternis zat, de Galileeërs en het gehele Joodse volk. Daaruit moest de Messias geboren worden, want de zaligheid is uit de Joden. Joh. 4 : 22. Hij was als het zaad van Abraham, van Isaäk, van Jacob, van Juda, van David beloofd; Hij moest verwekt worden uit het midden van de Joden. Zijn Heerlijke moest uit Jacob en Zijn Heerser uit het midden van hen voortkomen. Jer. 30 : 21. Dit zag de ware Joodse Kerk nu in de geest vervuld: *Hij is ons geboren*.

Dit ons, ziet op het ganse volk Gods, de gehele menigte der gelovigen. Want Hij was hun niet alleen gegeven door Zijn verschijning in het vlees, maar hun geboren, hun gegeven, en dit geeft te kennen, dat Hij voor hen tot hun heil en tot hun zaligheid geboren en gegeven was. Dit was hun tot grote blijdschap, zoals de engel

aankondigde: "Ik verkondig u grote blijdschap, namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker". Lucas 2 : 10 en 11.

In dezelfde zin zegt Paulus van Hem: "Hij is ons van God geworden tot wijsheid, tot rechtvaardigheid, tot heiligmaking en volkomen verlossing" 1 Cor. 1 : 30. Ziet, dit is het waarover de Kerk van de oude dag zich in de geest heeft verheugd.

TOEPASSING.

De geboorte en de komst van de Messias in het vlees is doorgaans het voornaamste onderwerp in de profetische geschriften. Immers, dit was ook al de taal van de oude Jacob, dat de Silo komen zou. Gen. 49 : 10. En van Mozes: "een Profeet uit het midden uwer broederen als mij, zal u de Heere uw God verwekken" Deut. 18 : 18. Van Jezus Zelf: "Ziet Ik kom". Psalm 40 : 8. Van Jesaja: "een maagd zal zwanger worden, en een Zoon baren". Jes. 7. En elders: "Daar zal een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï." Daar zou een tijd komen, dat men de Messias als met de vinger zou kunnen aanwijzen; de steden van Juda zouden zeggen: "Ziet, hier is uw God". "David zou een rechtvaardige Spruit verwekt worden. Er zou een Leraar der gerechtigheid gegeven worden. Uit Bethlehem Efratha zou er Een voortkomen, die een heerser zou zijn in Israël. De Heere zegt Zelf: "Ik zal Mijn Knecht de Spruit doen komen." En op andere plaatsen: "Een Man, Wiens naam is Spruit, zal uit zijn plaats spruiten, en Hij zal des Heeren tempel bouwen. Ziet, uw Koning zal tot u komen. Snellijk zal tot Zijn tempel komen, Die Heere, Die gijlieden zoekt. Ulieden, die Mijn naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan." Dit zien zij nu in de geest vervuld: "een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven".

O, weergaloos geluk voor ons, die nu onderdanen zijn van het Nieuwe Testament! Die tijd mogen wij nu beleven, waar de Kerk van het Oude Testament zich in de geest maar over kon verheugen, daarover mogen wij nu juichen en verblijd zijn. Die dag, die Abraham zo verlangd heeft te zien, waar de oude vaders zo naar gereikhalst hebben, die kunnen en mogen wij nu aanschouwen met onze ogen.

Maar, wat zal het ons baten, zo wij in dit grote voorrecht alleen uiterlijk kunnen roemen? Wanneer wij niet in der waarheid met toepassing op ons zelf kunnen zeggen: "Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven". Het zal u weinig baten dat Jezus geboren en gegeven is, zo Hij niet voor u, voor ons gegeven is.

Als wij de meesten die uiterlijk onder het Christendom leven aandachtig beschouwen, wat is het dan te vrezen, dat zij wel weten dat Jezus geboren is, maar dat er maar weinigen naar waarheid kunnen zeggen: *Hij is ons geboren, Hij is ons gegeven*. Of zou Jezus dan geboren zijn voor, en gegeven zijn aan zoveel wereldlingen, openbare zondaren en goddelozen, waar de uitwendige kerk van krioelt?

O, die dierbare Zoon is Zijn Vader te waardig, dat Hij aan zulke onwaardigen, dat Kind is Hem te heilig, dan dat Hij Hem aan zulke onheiligen geven zou. Dacht u, dat zoveel mensen, die hun buik, hun vlees, hun zonde en de wereld nog zo dienen en liefhebben, Jezus ontvangen hebben? Neen, de zodanigen zijn geen eigendom van Jezus, zij hebben geen deel aan Zijn geboorte, zij zijn nog buiten Hem en buiten alle verwachting van zaligheid.

Willen wij daarin ooit recht kunnen roemen, dat ons een Kind is geboren en een Zoon gegeven is, laten wij ons benaastigen, dat Hij voor ons geboren is. Men moest geen rust hebben, voor men de zekerheid had, aan dat grote voorrecht deel te hebben. Beproeft uzelf toch, dat Hij in ons is geboren, dan zal dat ook een ontwijfelbaar bewijs zijn, dat Hij ook voor ons is geboren.

Hoe kunt gij daar de zekerheid van krijgen?

1. Bezie dan eens of Hij waarlijk in u ontvangen is geworden, want de ontvangenis is immers het beginsel van geboorte.

Is het zaad van des Heeren Woord al eens ooit met die bereidheid ontvangen, heeft het die krachtige werking, die diepe invloed op u gehad, dat Jezus en Zijn beeld daardoor ingang kreeg in uw zielen? Immers, dat is het onvergankelijke zaad, het levende en eeuwig blijvende Woord Gods. 1 Petrus 1 : 23. Dat Woord is het, waardoor de Heere Jezus het eerst wordt ontvangen, waardoor Hij voorspoediglijk en in rechtvaardige zachtmoedigheid rijdt in het hart van Zijn volk. Ps. 45: 5.

Onderzoek uzelf of des Heeren Geest ooit dat werk der genade in u gewerkt heeft, tot levendige werkzaamheid en vruchtbaarheid. "Hetgeen uit de Geest geboren is dat alleen is Geest". Joh. 3 : 6.

2. Heeft Hij in u ook al enige gestalte gekregen? Met nadruk zegt Paulus, dat in de gelovigen bewaarheid moet worden, dat "Jezus in hen gestalte moet krijgen". Gal. 4 : 19. Zonder zulk een gestalte kan Hij in niemand geboren worden. Waardoor anders krijgt men nu die gestalte, dan alleen door wedergeboorte? Heeft die nieuwe geboorte al in u plaatsgevonden? Zie dan eens of door deze nieuwe geboorte het beeld van de Heere Jezus, in al Zijn trekken en hoedanigheden, u eigen is geworden.

3. En als gij geestelijk leven draagt, voelt gij dat in uw zielen? Want waar Jezus geboren, ontvangen en gegeven is, daar leeft Hij ook; Hij ontdekt Zich door levendige werkingen in de genade, door bewegingen die ongewoon en bovennatuurlijk zijn. "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij." (Gal. 2 : 2).

4. Ga eens na of Hij in uw zielen al een geestelijke groei heeft gekregen. Dat is ook een teken van Hem ontvangen te hebben, namelijk, dat die Vrucht groeit. Waar Jezus in de ziel geboren wordt, daar groeit Hij ook tot een volkomen wasdom.

5. Kan men uw toenemen in Christus ook naar buiten zien? Het moet ook openbaar komen, het moet uit uw gedrag, uit al uw werken blijken, dat gij iemand zijt in wie Jezus is geboren: "Die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht." Joh. 15 : 5.

6. Is er een verwakking bij u merkbaar, van de zonderlinge liefde tot de Heere Jezus? Er is geen tederder liefde dan van een moeder omtrent haar vrucht die ze draagt. Indien Jezus in u is ontvangen, zo moet gij omtrent Hem wel in liefde blaken.

7. Hebt gij in kleinheid en nederigheid enige gelijkvormigheid met Jezus?

Hij is als een gering Kind geboren, Hij is ook alleen voor armen en geringen in zichzelf geboren, namelijk die kinderkens zijn geworden. "Indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zo zult gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan. Zo wie dan zichzelf zal vernederen gelijk dit kindeke, deze is de meeste in het Koninkrijk der hemelen." Matth. 18 : 3 en 4.

Als dat zo is, gewisselijk, dan is Hij voor ons geboren en gegeven. Dan kunnen wij roemen in de gemeenschap van al Zijn heil en door Zijn komst van onze zaligheid verzekerd zijn. Totdat wij eens dat geboren Kind in Zijn hoge majesteit zullen aanschouwen. Daar zal die Zoon ons tot in eeuwigheid gegeven worden; in Zijn altoosdurende tegenwoordigheid zullen wij verzadiging van vreugde ontvangen van

Hem, Die gezeten is aan Gods rechterhand, eeuwiglijk en altoos.
AMEN.

ACHTSTE ADVENTSPREDICATIE

"En de heerschappij is op Zijn schouders". (Jesaja 9 : 5).

"Wee u land, welks koning een kind is", lezen we in Prediker 10 : 16. Het zij dat hij een kind is in verstand of een kind wat de kinderlijke leeftijd betreft, er wordt een wee over zo'n land uitgesproken. Immers, "de dwaasheid is in het hart van de jongen gebonden" zegt de Spreukendichter. En Paulus zegt in 1 Cor. 13 : 11: dat men van een kind niet anders kan verwachten, dan dat het doet als een kind, spreekt als een kind, is gezind als een kind en overlegt als een kind. Waar een koning op de troon zit, die als een kind in het verstand is, daar kunnen de onderdanen niet anders dan eigenzinnigheid verwachten en gebrek aan wijsheid om hen te regeren en te beschermen. De staatszaken worden niet naar behoren behartigd. Als hij nog een kind in jaren is, dan wordt zijn koninkrijk meestal door voogden of door zijn dienaren uitgemergeld, omdat die in de regel op eigen voordeel uit zijn. Heeft zo'n koning zelf de regering in handen, dan kunnen zijn ondoordachte beraadslagingen en besluiten, de onderdanen in allerlei gevaarlijke situaties brengen en veel onheil bezorgen.

Gods Geest heeft van Rehabeam laten optekenen, dat hij "jong was en teder van hart". 2 Kron. 13 : 7. Wanneer hij echter naar de raad der jongelingen luistert met wie hij was opgegroeid, en dan in zijn drift het volk harde antwoorden gaf, werd hij de oorzaak van de onverzoenlijke scheuring tussen Juda en Israël. 1 Kon. 12.

Als de Heere dreigt met een oordeel over een volk, zegt Hij: "Ik zal jongelingen stellen tot hun vorsten en kinderen zullen over hen heersen". Jesaja 3 : 4. Terecht zegt daarom de Prediker: "Wee het land, welks koning een kind is". Dat is van toepassing op alle aardse staten en wereldse koninkrijken.

Geheel anders is het met het Koninkrijk van Jezus, dat niet van deze wereld is en daarin van alle aardse koninkrijken wordt onderscheiden. Men kan van dat Koninkrijk niet zeggen: wee het land welks koning een kind is, integendeel, men kan daar van uitroepen: welgelukzalig is het volk, wiens Koning nog een Kind zijnde, zoveel en voldoende wijsheid en macht heeft, om het bestuur van zaken geheel in de hand te hebben en te houden. Het is alléén Koning Jezus eigen, dat Hij terstond na Zijn geboorte kon regeren en in staat was om de last van zo grote heerschappij op Zijn schouders te torsen.

Het is wat groots om koning te zijn, nog groter om als koning geboren te worden, maar het allergrootste in die geboorte is, als kind terstond tot de regering van het koninkrijk bekwaam te zijn. Het eerstgenoemde en het tweede kan alleen mensen ten deel vallen, maar het laatste alleen aan Hem, Die niet alleen mens, maar tegelijk de sterke God is.

Als er na de dood van een aards koning een erfprins geboren wordt, is deze door erfrecht wel direct koning, maar het bestuur van 's lands zaken moet tot zijn mondigheid op andere groten van het rijk rusten. Koning Jezus is bij Zijn geboorte niet alleen onmiddellijk Koning, maar Hij heeft tegelijk ook de gehele last van het Koninkrijk en de gehele heerschappij op Zijn schouders. Onderdanen van de hiervoren genoemde koningen zijn ongelukkig, in tegenstelling daarvan zullen Zijn onderdanen gelukkig en welgelukzalig zijn.

Wij zien dat zeer nadrukkelijk in onze tekst.

De Kerk van de oude dag, die de geboorte van de Messias in de geest voorzag, kon, als het fundament van al de vooraf beloofde weldaden uitjubelen: "Een Kind is ons

geboren, een Zoon is ons gegeven". Als Gods Kerk zich nu in de volmaaktheid van dit Kind verder gaat verwonderen, is dit wel het eerste en voornaamste wat hen verheugt, dat dit Kind na Zijn geboorte terstond regeert. Onze tekst laat onmiddellijk op het voorafgaande volgen: "en de heerschappij is op Zijn schouder".

Wij zullen dit in twee hoofdpunten nader verklaren.

Ten eerste, waar de Kerk hiervan spreekt: de heerschappij.

Ten tweede, wat de Kerk daarvan getuigt: die is op Zijn schouder.

De Messias Die geboren zou worden, wordt een heerschappij toegekend. Het grondwoord is van dezelfde oorsprong als de wisselnaam die Abrahams huisvrouw kreeg, en waar de naam van Sara is afgeleid. Zij droeg die naam, omdat er "koningen der volken uit haar geboren zouden worden". Gen. 17 : 15 en 16. Het grondwoord kan dan ook niet beter worden overgezet dan door heerschappij en niet, zoals verschillende kerkvaders willen, door het kruis van Christus. Ook niet, zoals de Clialdceuwse uitleggers het vertalen in de zin van: Hij heeft de Wet op Zich genomen om die te onderhouden. Dit is een onschriftuurlijke misvatting, want onder de Wet te zijn is meer een soort van dienstbaarheid dan van heerschappij.

Naar de echte betekenis van het grondwoord verstaan wij er door *de hoogheid en de Oppermajesteit van de Messias in Zichzelf*, namelijk, dat Hij de macht, het recht en het gezag heeft om te regeren. En daarmee tegelijk de uitoefening van Zijn Koninklijk ambt, de zorg, het waarnemen en het bestuur van Zijn Kerk, door haar dadelijk te regeren, uit te breiden en te beschermen tegen haar vijanden.

De Joden, die deze heerschappij op Hiskia willen schuiven, leggen het zo uit, dat deze een koning in Juda zou zijn. Dit is echter een zaak, die niet waard was om door Jesaja voorgezegd te worden; het was toch vanzelfsprekend dat Hiskia, uit kracht van erfopvolging na zijns vaders dood, koning zou worden. Dit was niet iets wat Hiskia alleen en in het bijzonder eigen was, hij had dit gemeen met al de koningen van Juda, die allen van David af, rechtens erfgenaam van het rijk waren. Nu pogen de Joodse uitleggers met het woord heerschappij iets uitzonderlijks aan Hiskia toe te schrijven; zij leggen het zo uit, dat zijn vader Achaz op zijn schouder een stok en een staf had, omdat hij schatplichtig en onderworpen was aan de koning van Assyrië; maar Hiskia had een soevereine heerschappij, omdat hij het Assyrische juk had afgeworpen. Van Hiskia kan ook niet worden gezegd, dat hij als kind reeds de heerschappij op zijn schouder had, want ten tijde van de profetie was dit Assyrische juk nog niet afgeworpen. Hiskia was zelfs nog niet eens koning, toen Jesaja dit predikte en uitsprak. Bovendien, al was het dat de regering van Hiskia ver uitstak boven die van zijn vader Achaz, had hij toch van de onderdrukking van Assyrië al vrij veel ondervonden. 2 Kon. 18 : 14-16. Dit was dus iets dat hij vrijwel algemeen of bijna gelijk had met de vorige koningen van Juda, zodat dit niet waard was om als iets groots of veelbetekenend in Hiskia's leven te worden aangetekend.

In het Kind van onze tekst moet het wel als iets bijzonders worden aangemerkt, omdat Hem de heerschappij bij Zijn geboorte direct eigen was: "de heerschappij is op Zijn schouder". Daarom is dit Kind, zoals wij tevoren al hebben verklaard, niemand anders dan de Messias. Het bijzondere ligt daarin, dat Hij van de wieg af al Koning was; in Zijn geboorte had Hij de heerschappij al op Zijn schouder. Er was in die heerschappij zelf iets wonderlijks, wat niet te vergelijken is met een menselijke regering van aardse vorsten.

De heerschappij van de Messias was daarin zeer bijzonder, dat Hij dit niet gemeen had met iemand anders. Om dit recht te bevatten, is het noodzakelijk te weten, dat men in de Messias tweeërlei heerschappij moet onderscheiden.

- In de eerste plaats was Hij die heerschappij eigen, als een waarachtig God met de Vader en de Heilige Geest, over alle schepselen, waardoor Hij die Zelf ook, naast de Vader en de Heilige Geest, door een gedurige Voorzienigheid, onderhoudt en regeert.
- In de tweede plaats is Hem deze heerschappij bijzonder eigen als Middelaar, voornamelijk als het gaat over Zijn Kerk, over dat volk, dat Hij als Middelaar door de arbeid Zijner ziel tot een zaad ontvangen zou.

Op deze laatste heerschappij als Middelaar en Hoofd van Zijn Kerk wordt in onze tekst hoofdzakelijk, liever gezegd alleen bedoeld, omdat Hem hier deze heerschappij óók naar Zijn mensheid, als een geboren Kind, wordt toegeschreven. Die heerschappij betekent Zijn opperbestuur als Hoofd en Koning van Zijn Kerk, waardoor hij uit kracht van Zijn Middelaarsambt Zijn Kerk regeert naar Zijn welbehagen, de Zijnen beschermt en de vijanden straft.

De uitoefening van Zijn heerschappij is dus tweeërlei;

* ten opzichte van Zijn Kerk regeert en bestuurt Hij die door rechtvaardige wetten, tot haar tijdelijk en eeuwig welzijn. Hij schrijft haar in uitwendige zin Zijn Woord en Evangelie voor, waarin Zijn Kerk alles kan vinden, wat tot haar rechtvaardigmaking en heiligmaking geëist wordt. Daarin gaat hij verder dan aardse koningen met aardse wetten, omdat Hij door Zijn Geest met dat Evangelie ook werkzaam wordt in degenen die de Zijnen zijn; hen gewillig en bereid maakt tot gehoorzaamheid aan Zijn bevelen, hen roepend en bekerend. Hij schenkt hun geloof door een werkzame liefde, hen volmakende in lichaam en ziel tot de zalige heerlijkheid. Deze daad van Zijn heerschappij wordt in de Goddelijke Bladeren genoemd: "een weiden en leiden van Zijn kudde, gelijk een herder". Jes. 40 : 11 en Ezech. 34 : 23. En Micha zegt er van: "Te staan en te weiden in de kracht des Heeren; in de hoogte des Naams, des Heeren Zijns Gods".

* Ten opzichte van Zijn vijanden betekent deze heerschappij, dat Hij lijn Kerk beschermt en bewaart tegen het heimelijk gevaar van de duivel en van haar eigen vlees, en tegen alle geweld van de goddeloze wereld. Die bescherming en bewaring is van dien aard, dat Hij Zijn vijanden toorn en verbolgenheid vergeldt, zodat Zijn Kerk nooit meer van Hem kan worden afgenomen. Dat noemt David: "Zijn vijanden stellen tot een voetbank Zijner voeten en te heersen in het midden Zijner vijanden". Ps. 110 : 1 en 2. En in Psalm 132 : 18: "Zijn vijanden met schaamte bekleden".

Hieruit blijkt helder en klaar, dat de heerschappij van de Messias het Evangelie der zaligheid tot Zijn scepter heeft, want dat is de scepter Zijner sterkte, die Hij uit Sion zendt. Ps. 110 : 2. Het is niet een wereldse, maar een geestelijke en hemelse heerschappij, die ook gezag voert over de zielen der mensen. Dus niet alleen over de lichamen van Zijn onderdanen, met uiterlijke praal en pracht, zichtbaar voor de wereld, maar "inwendig, in gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest". Romeinen 14 : 7. Daarom zei de Heere Jezus: "Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld". Joh. 18 : 36. Ten onrechte is daarom het uitzien van de hedendaagse Joden naar de komst van de Messias een verwachting, die zich alleen bepaalt tot uiterlijke voorspoed en heerlijkheid.

Het is ook een *algemene heerschappij*, dat wil zeggen, niet alleen voor de gelovigen van alle tijden en plaatsen, maar ook voor alle andere mensen en schepselen, voor zover die iets tot nadeel of tot voordeel van Zijn Kerk kunnen toebrengen. "Hem is heerschappij en eer, en het Koninkrijk gegeven, dat Hem alle volken en natiën, en tongen eren zouden". Daniël 7 : 14. En dit niet alleen, maar ook David zegt er van in Psalm 8 : 7: "Gij doet hem heersen over de werken zijner handen; Gij hebt alles onder zijn voeten gezet; schapen en ossen, alle die, ook mede de dieren des velds; het gevogelte des hemels en de vissen der zee, hetgeen de paden der zeeën doorwandelt". Wel valt er enig onderscheid in de *uitgestrektheid van deze heerschappij waar te nemen, omdat die niet in alle tijden dezelfde luister en omvang heeft gehad*.

De Messias heeft als Middelaar, terstond bij de oprichting van het genadeverbond in het Paradijs, de heerschappij van Zijn Kerk op Zich genomen, wat we kunnen lezen in het Oude Testament, tot op het Nieuwe Testament toe. Het heeft Hem echter behaagd, in het bijzonder beginnende in de tijd van Mozes, Zijn heerschappij meer bepaald uit te oefenen en die alleen maar te doen strekken over één enig volk, dat Hij daartoe van alle andere volken had afgezonderd, namelijk het Joodse volk, de nazaten van Israël.

Met het Nieuwe Testament kreeg Zijn heerschappij een grotere glans, namelijk toen Hij Zijn borgtochtelijk werk in de dadelijkheid volbracht. Daartoe was Hem deze heerschappij in de eeuwige Vrederaad gegeven, waarom Hij ook naar Zijn menselijke natuur is gezet aan de rechterhand

Gods in de hemelen. Zijn heerschappij beperkt zich nu niet, gelijk voorheen, enkel tot de Joden, maar voornamelijk ook over de heidenen; daarvan zegt de Vader: "Eist van Mij, en Ik zal u geven de heidenen tot Uw erfdeel en de einden der aarde tot Uw bezitting". Psalm 2.

Deze glorierijke heerschappij van de Messias onder het Nieuwe Testament wijst meestal terug naar de voorzeggingen van de profeten, wanneer zij van en over Zijn Koninkrijk spreken. Dat doet ook Jesaja in onze tekst, die het als een groot voorrecht van dit Kind aanmerkt, dat het een voortreffelijke heerschappij zou hebben. Niet, dat hij daarmee uitsluit, dat Hij vóór Zijn geboorte geen heerschappij in Zijn Kerk had, maar alleen om aan te tonen, dat Zijn heerschappij dan bij uitnemendheid zou zijn.

In dit opzicht is het opmerkelijk, dat men de grondtekst op drieërlei wijze kan vertalen, namelijk in de verleden, de tegenwoordige en de toekomstige tijd. Die heerschappij is geweest, of is, of zal zijn op Zijn schouder. Zij was er al geweest, zoals we lezen kunnen in het gehele Oude Testament. Zij was er, toen Hij als Kind geboren werd. De wijzen uit het Oosten zagen in Zijn ster, dat het een Koning der Joden was, Die geboren was. Zijn heerschappij zou echter nog heerlijker en uitnemender worden na Zijn hemelvaart, wanneer Hij zou zitten aan de rechterhand Zijns Vaders.

Dat is de heerschappij van de Messias, waar de Kerk in onze tekst van roemt: *die is, zo wordt gezegd: "op Zijn schouder"*.

Dit geeft te kennen, dat Hij in Zijn geboorte al schouderen, dat wil zeggen genoegzame Goddelijke macht zou hebben, bekwaam tot die heerschappij en om de last daarvan te kunnen dragen. Derhalve, dat Hij méér zou zijn dan een gewoon kind of een gewoon mens, namelijk de sterke God, zoals Hij in het vervolg van onze tekst genoemd wordt. Het betekent ook, dat Hij niet zou regeren als zoveel laffe koningen, die alleen maar op eigen gemak uit zijn en de last van hun regering op anderen laten aankomen; integendeel, Hij zou Zelf en dat alleen, alles regeren en besturen, tot welzijn van Zijn Kerk.

De heerschappij zou op Zijn schouder zijn; maar waarom nu juist op Zijn schouder?

Er zijn er die menen, dat hier gezinspeeld wordt op het kruis van Jezus, dat Hij op Zijn schouder naar Golgotha getorst heeft. Joh. 19 : 17. Daardoor en daarlangs zou Hij tot Zijn heerschappij opgeklommen zijn; het kruis zou dan het veldteken van Zijn Koninkrijk zijn.

Dit lijkt ons echter veel te ver gezocht. Het heeft meer waarschijnlijkheid, dat hier gezien moet worden op de gewoonte, die oudtijds gebruikelijk was, dat zij, die hoge ambten aan de hoven der koningen hadden en een groot gedeelte van de regering hielpen dragen, op hun schouder, of eigenlijk op hun schouderkleed, een afbeelding van een sleutel droegen. Een sleutel was vanouds al een teken van regeermacht, zoals de kerkelijke macht onder de naam van "sleutelen van het Koninkrijk der hemelen" voorkomt in Matth. 16 : 19. In Jesaja 22 : 22 wordt van Eljakim gezegd: "Ik zal de sleutel van het huis van David op zijn schouder leggen; en hij zal opendoen en niemand zal sluiten; en hij zal sluiten en niemand zal opendoen".

Als een tegenstelling kan hier ook gezien worden op de "stok der schouderen", de lastige overheersing waar in vers 3 van ons teksthoofdstuk gesproken wordt; een last, die op de schouders van het Joodse volk was gelegd. Maar de heerschappij van Zijn schouder zou voor Zijn volk niet lastig, maar alleen nuttig zijn.

Anderen menen, dat het zou zien op de twee sardonix-stenen, waar de namen van de twaalf stammen in gegraveerd worden, die de Hogepriester op zijn schouders moest dragen, "ter gedachtenis voor het aangezicht des Heeren". Exodus 28 : 12. Of op de gewoonte van vroegere volken en in later tijd van de Romeinen, waar bedienden vóór de Overheidspersonen moesten uit lopen, die of bijlen of strafwerktuigen op hun schouders droegen, ten teken van hun heerschappij. Het komt ons echter meer aannemelijk voor, dat deze spreekwijze de zekerheid uitdrukt van het Koninkrijk van de Messias, want, wanneer men iets op de schouder draagt, rust dat op het allersterkste gedeelte van het lichaam. Men draagt een last veel gemakkelijker op de schouders dan op de hand.

De kerkvader Hieronymus heeft over deze tekst ongeveer dezelfde mening; hij zegt: "dat door de schouder wordt vertoont de sterkte van de man". Gelijk het oog een zinnebeeld is van voorzienigheid, het oor van gehoorzaamheid, zo was bij de ouden de schouder een teken van sterkte en kracht. Een heerschappij die op de schouder rust, vooral van Hem, Die hierna de sterke God genoemd wordt, is wel in het bijzonder een zinnebeeld van macht en sterkte.

Er wordt hier op een eenvoudige wijze over de schouder gesproken, omdat dit het gedeelte van een mens is, waarop men gewoon is lasten te dragen. Van Hagar lezen wij, dat Abraham haar brood en een fles water gaf, die leggende op haar schouder. En van Rebekka aan de bron, die een kruik op haar schouder droeg. Als dus de grootheid en het gewicht van de Messias uitgedrukt wordt, had Hij die op Zijn schouder.

Er zijn koningen en keizers geweest, die er tegen op zagen, om de last van hun eer-ambt te dragen. De historie vertelt van de Macedonische koning Antigonus, toen hij zijn tulband als teken van zijn waardigheid op zette; dat hij zei: "O kostelijk lapje! Indien iemand wist hoe zwaar en vol zorg gij zijt, hij zou u niet willen oprapen, al zag hij u op straat liggen!"

Zijn wereldse heerschappijen soms zo lastig? Is het dan niet redelijk, dat de weergaloze heerschappij van de Messias, onder dit zinnebeeld, dat het grote gewicht er van uitdrukt, wordt voorgesteld? Is er iets natuurlijker, dan dat het dragen van een zware last, aan de schouder wordt toegekend? Het is dus geen ongevoegelijke spreekwijze, dat van Koning Messias gezegd wordt: "de heerschappij is op Zijn

schouder".

Om nu een recht begrip te krijgen op welke wijze de heerschappij op Zijn schouder gekomen is, is het nodig te weten, dat die er op gelegd is in verschillende tijden en langs onderscheiden trappen.

1. Allereerst heeft Hij die heerschappij ontvangen door de zalving en afzondering van God de Vader. Dit is al geschied van eeuwigheid, in de grote Vrederaad, waar de Vader en de Zoon zijn overeengekomen, dat de Zoon tot een Koning van de uitverkorenen zou gesteld worden, onder voorwaarde, dat Hij Zijn ziel zou stellen tot een schuldoffer, om ze te verlossen en zalig te maken. Zo zou Hij ze kopen en maken tot Zijn onderdanen en voor Zichzelf de heerschappij als Middelaar verdienen. Daar, in de Vrederaad, is Hem de heerschappij door de Vader opgelegd en Hij heeft ze, door die voorwaarde aan te nemen, op Zich genomen. Zo is Hij al van eeuwigheid "tot Koning gezalfd over Sion, de berg Zijner heiligheid" Psalm 2 : 16. Daaruit blijkt duidelijk, dat met Zijn geboorte de heerschappij al op Zijn schouder was.
2. Die heerschappij kwam op Zijn schouder met en door de oprichting van het genadeverbond in de tijd; ofschoon Hij die heerschappij al had van het begin der wereld over Zijn Kerk en op Zijn toekomstige borgtocht. Dat Hij die had en uitoefende, blijkt uit het gehele Oude Testament. Zo gaf Hij de Koninklijke Wet op Sinaï, als Koning van het oude Bondsvolk. (Jac. 2 : 2, vergeleken met Handel. 7 : 35). Hij heeft haar ook in de woestijn, "als de Engel Zijns aangezichts behouden". Jes. 63 : 9. Een duidelijk bewijs, dat Hij de heerschappij al in en voor Zijn geboorte op Zijn schouder had.
3. Die heerschappij op Zijn schouder werd nog meer bevestigd in de volheid des tijds, door een andere zalving en bekwaammaking, ten opzichte van Zijn menselijke natuur, bestaande in een overvloedige, edelmoedige en Koninklijke Geest, die Hem bekwaam maakte om die heerschappij op een betamelijke wijze te kunnen uitvoeren. Zo werd Hij "van God gezalfd met vreugde-olie boven alle medegenoten". Psalm 45 : 8.
4. Die heerschappij kwam op Zijn schouder door Zijn lijden en sterven, waarin Hij de voorwaarde vervulde, waarop Hem in de eeuwige Vrederaad deze heerschappij was toegezegd. Door het voldoen van deze voorwaarde, verkreeg Hij in de dadelijkheid het recht, om die heerschappij te bezitten. Hierop zag Jezus, toen Hij tot de Emmaüsgangers zei: "Moest de Christus niet al deze dingen lijden en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan?" Daarmee kwam die heerschappij nog nader op Zijn schouder, want: "als Hij op de weg uit de beek zou drinken zou Hij Zijn hoofd heerlijk opheffen". Psalm 110 : 7. "En als Hij Zijn ziel tot een schuldoffer zou gesteld hebben, zou Hij zaad zien; en omdat Hij Zijn ziel zou uitstorten in de dood, zou Hem een deel van velen gegeven worden". Jes. 53.
5. Nog meer en in het bijzonder kwam die heerschappij op Zijn schouder bij Zijn hemelvaart en verhoging aan de rechterhand Gods, waardoor Hij er in de dadelijkheid bezit van zou nemen en plechtig worden ingehuldigd en glorieus gekroond. Toen is die heerschappij in alle volmaaktheid over Joden en heidenen op Zijn schouder gekomen. Dat predikte Petrus, toen Hij over de opstanding van de Messias naar Psalm 110 sprak en zijn rede besloot met de woorden: "Zo wete dan zekerlijk het ganse huis Israëls, dat God hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft". Handel. 2 : 36.

Ziet hier dus de betekenis van hetgeen Jesaja van de Messias profeteert: "de heerschappij is op Zijn schouder".

Een heerschappij, die niet alleen in onze tekst, maar op veel meer plaatsen in de Heilige Schrift aan de Messias wordt toegekend. Nergens zijn de profeten zo breedvoerig in, dan om dit Koninklijk ambt, deze heerschappij van de Messias te voorzeggen. Zo voorspelde Bileam van Hem, niet alleen dat Hij als een ster uit Jacob zou voortgaan, maar ook als een scepter, dat wil zeggen met heerschappij uit Israël zou opkomen. Numeri 24 : 17. Als Hanna in 1 Sam. 2 : 10 van de Messias spreekt zegt zij: "De Heere zal Zijn Koning sterkte geven en de hoorn Zijns Gezalfden verhogen," En de Heere zegt: "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid. Eist van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel en de einden der aarde tot Uw bezitting". Psalm 2 : 8. En David getuigt van Hem: "Gij hebt Hem met eer en heerlijkheid gekroond; Gij doet hem heersen over de werken Uwer handen" Ps. 8 : 6 en 7. "Gord uw zwaar aan de heup, o Held! Uw Majesteit en Uw heerlijkheid; Uw pijlen zijn scherp, volken zullen onder U vallen, zij treffen in het hart van des Konings vijanden; Uw troon, o God, is eeuwiglijk en altoos; de scepter Uws Koninkrijks is een scepter van rechtmatigheid". Ps. 45 : 4-7. "De Heere, de Allerhoogste is vreselijk, een groot Koning over de ganse aarde; God vaart op met gejuich, de Heere met het geklank der bazuin; God is een Koning der ganse aarde. God regeert over de heidenen, God zit op de troon Zijner heiligheid" Psalm 47. "O God, geef de Koning Uwe rechten en Uw gerechtigheid de Zoon des Konings. Zo zal Hij Uw volk richten met gerechtigheid en Uw ellendigen met recht. Hij zal de ellendigen des volks richten; Hij zal de kinderen der nooddriftigen verlossen en de verdrukker verbrijzelen. Hij zal heersen van de zee tot aan de zee, en van de rivieren tot aan de einden der aarde. De ingezetenen van dorre plaatsen zullen voor Zijn aangezicht knielen en Zijn vijanden zullen het stof lekken. De koningen van Tharsis en de eilanden zullen geschenken aanbrengen; de koningen van Scheba en Seba zullen vereringen toevoeren. Ja, alle koningen zullen zich voor Hem nederbuigen; alle heidenen zullen Hem dienen". Psalm 72. "Ik zal Hem ten eerstgeboren Zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde, Zijn troon, als de dagen der hemelen". Psalm 89 : 29 en 30. "De Heere heeft gesproken tot Mijnen Heere, zit aan Mijn rechterhand, totdat ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten; de Heere zal de scepter Uwer sterkte zenden uit Zion, zeggende: Heers in het midden Uwer vijanden; Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkraft" Psalm 110 : 1-3. Zo wordt Hij ook als een Koning genoemd door de Kerk: "De Koning heeft mij gebracht in Zijn binnenkameren". Hoogl. 1 : 4. "Hij zal de arme met gerechtigheid richten en de zachtmoedige des lands met rechtmatigheid bestraffen; doch Hij zal de aarde slaan met de roede Zijns monds, en met de adem Zijner lippen zal Hij de goddeloze doden" .Ies. 11 : 4. "Want er zal een troon bevestigd worden in goedertierenheid, en op dezelve zal bestendig een zitten in de tent van David, een, die oordeelt en het recht zoekt en vaardig is ter gerechtigheid". Jes. 10 : 5. "De Heere HEERE zal komen tegen de sterke en Zijn arm zal heersen". Jos. 40 : 11. "Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen die het goede boodschapt, desgenen die tot Sion zegt: Uw God is Koning". Jes. 52. "Ik heb Hem tot een getuige der volkeren gegeven, een vorst en gebieder der volken". Jes. 55 : 4. "Ziet de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik aan David een rechtvaardige SPRUIT verwekken zal, Die zal Koning zijnde regeren, en voorspoedig zijn en recht en gerechtigheid doen op de aarde". Jes. 23 : 5: Zij zullen dienen de Heere hun God en hun koning David, dien Ik hun verwekken zal". Jer. 30 : 9. "Zijn Heerlijke zal uit Hem zijn en Zijn heerser uit het midden van Hem voortkomen". (vers 21). "Mijn knecht David zal vorst zijn in het midden van hen.

Ezech. 34 : 24. "Zij zullen allen te samen een enigen Koning tot koning hebben; en Mijn Knecht David zal hunlieder Vorst zijn tot in eeuwigheid". Ez. 37 : 22-24. De Messias wordt de Vorst genoemd in Daniël 9 : 25. "Daarna zullen zich de kinderen Israëls bekeren en zoeken de Heere hun God en David hun Koning" Hosea 3 : 5. "Hun Koning zal voor hun aangezicht henen gaan en de Heere in hunne spits". Micha 2 : 13. "De Heere zal Koning over hen zijn op de berg Zions van nu aan tot in der eeuwigheid" Micha 4 : 7. "Gij Bethlehem Efratha, uit u zal Mij voortkomen, die een Heersel zal zijn in Israël". (5 : 1). "Een Man, Wiens naam is SPRUITE, Die zal uit Zijn plaats spruiten en Hij zal heersen en zitten op Zijn troon". Zach. 6 : 12 en 13. "Ziet Uw Koning zal tot u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland". Zach. 9 : 9. Ziet, zo hebben de profeten van de Koninklijke heerschappij van de Messias gesproken.

En het Nieuwe Testament vertoont ons de vervulling daarvan in onze Jezus; immers de engel voorzegde dit al aan Maria: "God de Heere zal Hem de troon van Zijn vader David geven, en Hij zal over het huis Jacobs Koning zijn in der eeuwigheid en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn". Luc. 1 : 33. De wijzen uit het Oosten erkenden dat in Zijn ster. En Jezus Zelf getuigt het: "Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader De Vader heeft de Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven". En op andere plaatsen zegt Hij, dat Hem de Vader macht gegeven heeft over alle vlees; Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde". Paulus roept van Hem uit: "Hij moet als Koning heersen, totdat Hij alle vijanden zal gelegd hebben aan Zijn voeten; want Hij heeft alle dingen Zijn voeten onderworpen". "Hij heeft 1--lom gezet aan Zijn rechterhand in de hemel, verre boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij; en alle naam die genaamd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomst". Efeze 1 : 20vv. "Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven alle naam is; opdat in de Naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen, die in de hemel en die op de aarde, en die onder de aarde zijn. En alle tong zou belijden, dat Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods, des Vaders". Phil. 2 : 9-11. "Want daarin, dat Hij Hem alle dingen heeft onderworpen, heeft Hij niets uitgelaten, dat Hem niet onderworpen zij". Hebr. 2 : S. Zo wordt op vele plaatsen door de heilige schrijvers van het Nieuwe Testament de waarheid van onze Jezus bevestigd, over hetgeen in onze tekst door Jesaja van Hem wordt voorspeld.

TOEPASSING.

O, onuitsprekelijke heerlijkheid van onze grote Zaligmaker! Wat voor monarchen de wereld ooit heeft gehad, hier is een Koning aller koningen en een Heere der heren. Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dij deze naam geschreven. Openb. 19. Hij is het, die alle aardse koningen overtreft. De vier beroemde heerschappijen, van de Assyriërs, de Perzen, de Grieken, de Romeinen, hebben alle voor de Zijne moeten wijken; al die kronen zijn omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd; totdat Hij kwam Die daartoe recht had en die Hij dat geven zou. Ez. 21 : 27. Zijn Koninkrijk zou alle koninkrijken vermalen en te niet doen, zoals wij dat bij Daniël lezen kunnen. Alle heerschappij die op de schouder van Jezus is, is met geen andere ook maar enigszins te vergelijken. Al heeft Jezus alleen de heerschappij over en in Zijn Kerk op Zijn schouder, wat steekt de mens der zonde, de zoon des verderfs, deze Koning Jezus naar Zijn eerkroon. Hij matigt zich zonder opdracht en ondanks Jezus ook heerschappij aan in de Kerk! Hij werpt zich op tot een onderkoning, een stadhouder in het Koninkrijk van de Zaligmaker, dat Koninkrijk, dat geen ander dan Koning Jezus alleen erkennen kan.

- Maar, waar nu alle heerschappij op de schouder van Jezus rust, o hoe zullen dan al die mensen het kunnen verantwoorden, dat zij de heerschappij van Jezus niet willen erkennen? Wat krioelt de wereld van zulke mensen, die zeggen; "wij willen niet, dat Deze Koning over ons zij!" Zoveel goddelozen, die openlijk uitspatten in de uitgieting van allerlei ongerechtigheid! Die niet naar de wetten van Jezus, maar alleen naar die van de duivel luisteren! Wat doen die anders dan openlijk de heerschappij van Jezus verwerpen en ronduit zeggen: "Komt, laat ons Zijn banden verscheuren en Zijn touwen van ons werpen". Wat is het getal dergenen die zich onder de heerschappij van Jezus buigen, toch gering! Het grootste gedeelte van de wereld wil niet onder Zijn scepter leven.
- En in het christendom, hoe staat het daar mee? Zijn niet verreweg de meesten de heerschappij van Jezus afgefallen en tot de anti-christ overgegaan? En wij, die ons als gereformeerde christenen beschouwen? Moeten wij niet tot het besluit komen, dat verreweg de meeste mensen de heerschappij van Jezus weigeren te erkennen? Het wemelt in de kerk van ongodsdienstige, van zoveel wereldse, zoveel ijdele, zoveel liefdeloze mensen, die weigeren Jezus als hun Koning te bezitten.
- Wat is het getal van de ware onderdanen van Jezus toch gering; wat moeten de weinige vromen die er nog in het land zijn klagen: "O Heere Jezus, Uw heerschappij, Uw Koninkrijk is zeer dun geworden; Uw scepter wordt nauwelijks meer gekust, Uw troon en kroon niet meer geëerd; behoud o Koning! Uw onderdanen zijn weinige in getal, Uw Kerk is een klein kuddeke geworden.
- Wat zijn er weinig zielen waar Jezus in heerst, die door Zijn geestelijke heerschappij geleid worden; die recht geleerd hebben door Zijn wetten te worden geregeerd, door Zijn welbehagen te worden bestuurd en die Zijn soevereine heerschappij erkennen! O, het is zo spaarzaamlijk geworden, om Jezus alleen tot Koning te hebben en door een recht besef van Zijn Oppermajesteit en Hoogheid geleid te worden, tot een gewillige gehoorzaamheid. Helaas heeft de wereld, de duivel, en het vlees de overhand in de meeste zielen der mensen.

O, rampzalige mens! die onder de heerschappij van deze Koning niet wil buigen! Denk echter niet, dat Hij die heerschappij tevergeefs op Zijn schouder heeft; wanneer gij er niet als onderdanen onder bukt, dan zal Hij u als Zijn vijanden verpletteren. Gij zult dan eens die taal moeten aanhoren: "Deze Mijn vijanden, die niet gewild hebben dat Ik over hen Koning zou zijn, brengt ze hier en slaat ze voor Mijn voeten dood". Lucas 19 : 27 Immers draagt Hij de scepter van Zijn heerschappij ook "om Zijn vijanden te verpletteren en in stukken te slaan als pottbakkersvaten" Psalm 2 : 9. "Zijn rechterhand leert vreselijke dingen; Zijn pijlen zijn scherp, zij treffen in het hart van des Konings vijanden". Ps. 45 : 5 en 6. "Rondom Hem zijn wolken en donkerheid, gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Zijns troons; een vuur gaat voor Zijn aangezicht henen, het steekt Zijn wederpartijders rondom in brand. Zijn bliksemen verlichten de wereld, het aardrijk ziet het en beeft; de bergen smelten als was voor het aanschijn des Heeren, voor het aanschijn des Heeren der ganse aarde". Psalm 97 : 2-5. "Hij zal de aarde slaan met de roede Zijns monds, met de adem Zijner lippen zal Hij de goddeloze doden". Jes. 11 : 4. Dat zal het lot zijn dergenen, die de heerschappij van Jezus niet gehoorzaam zijn.

Handelt daarom verstandelijk, dient die Koning met vreze, en verheugt u met beving; kust de Zoon opdat Hij op u niet toorne en gij op de weg vergaat, wanneer Zijn toom maar een weinig zou ontbranden". Ps. 2. Omdat alle heerschappij op Zijn schouder is, past het ons Hem te gehoorzamen en tot onze enige Koning aan te nemen. Dat was van de Silo Die komen zou al voorzeggd: "Hem zullen de volkeren gehoorzaam zijn". Gen. 49 : 10. "Alle geslachten der heidenen zullen voor Zijn aangezicht aanbidden; want het Koninkrijk is des Heeren, en Hij heerst onder de heidenen". Ps. 22. Welaan dan, "zo Hij Uw Heere is, zo buig U voor Hem neder". Immers moeten alle koningen voor Hem buigen en alle heidenen Hem dienen. Zijn volk zal zeer gewillig zijn op de dag Zijner heirkracht. Onderwerp u dus gewillig aan deze Koning.

Zeg alle zondige en vreemde heerschappij, waaraan gij onderdanig zijt de dienst op; gij kunt geen twee heren dienen. De wereld, de zonde, de duivel en tegelijk Jezus, is onmogelijk. Onttrek u daarom aan deze heerschappij. Jezus wil u alléén of anders in het geheel niet regeren.

Gij moet u aan al de wetten van Koning Jezus onderwerpen. Dat eist de Heere: "Mijn knecht David zal koning over hen zijn en zij zullen in Mijn rechten wandelen en Mijn inzettingen bewaren en die doen". Ezech. 37 : 24. Wilt ge Jezus tot uw Koning hebben? Dan moet gij de rechten en de inzettingen van die Koning ook gehoorzamen; en de ernstige bevelen van het Evangelie zoeken na te komen. Het is zo nodig in Zijn Woord en Wet geoefend te worden, opdat gij de wil van uw Koning leert kennen; onderzoek dat in Zijn Woord en zorg altijd daar te zijn, waar het geklank des Konings gehoord wordt. Zet uw hart vrijwillig open voor Zijn werkingen, opdat Hij door Zijn Geest Zijn heerschappij in uw zielen opricht; wens en bid dat die Koning lot u inkome met al de voorrechten van Zijn Koninkrijk.

- Is het u dan niet aanlokkelijk om onder zulk een heerschappij te buigen? O, het is zulk een liefelijke heerschappij om Jezus tot uw Koning te hebben, zulk een onbegrijpelijke zoetheit want, "Zijn juk is zacht, en Zijn last is licht." Zijn regering is 'veilig en bovendien vermakelijk. Daarin is al mijn heil en mijn lust.
- Zouden wij dan weigeren die Koning aan te nemen? Het is naar de wil en de eis van onze God, Die deze heerschappij Zelf op Zijn schouder gelegd heeft; de Vader heeft Hem Zelf tot onze Koning gezalfd.
- Ja, heeft Jezus niet Zelf verdiend door Zijn lijden en sterven tot die heerlijkheid in te gaan? Zou iemand aanspraak kunnen maken van Hem gekocht en door Hem verlost te zijn en intussen weigeren Zijn onderdaan te zijn en nalaten Hem voor die weldaad, als Zijn Koning te erkennen? Dat zou immers de grootste ondankbaarheid zijn die te denken is.
- Dit te meer, daar Hij nu aan Zijns Vaders rechterhand tot Zijn heerschappij zo luisterrijk is ingehuldigd; hoe kunt gij dan deze Koning, die met zoveel eer en heerlijkheid is gekroond, uw onderdanigheid ontzeggen? O, wie eens een gezicht heeft gehad van de godzalige heerlijkheid van Jezus Christus, die zal op zijn aangezicht ter aarde moeten vallen en zeggen: "Het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging" Openb. 5 : 12.

Als wij zo al de heerschappij over onze zielen aan Jezus gaven, zal Hij Zijn Koninkrijk meer en meer in ons oprichten. Dan zal Hij ons weiden door de liefelijke scepter van Zijn Woord en door Zijn Geest ons al de geestelijke voorrechten van Zijn heerschappij deelachtig maken Totdat Hij ons tot Zijn koninklijke troon in de hemel

zal opnemen en ons daar met Hem zal doen zitten in zijn troon, gelijk Hij met Zijn Vader gezeten is in Zijn troon.
AMEN.

NEGENDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn Naam Wonderlijk". (Jesaja 9 : 5).

Wij lezen in Prediker 10 : 17: "Welgelukzalig zijt gij, land! welks koning een zoon der edelen is". Het is een groot voorrecht voor een land, niet door mensen uit het gewone volk geregeerd te worden, maar door hen, die van hoge geboorte, die zonen der edelen zijn. Het strekt tot meerdere eer en glorie voor een volk, onder de regering te staan van vorsten, die van een aanzienlijk huis afkomstig zijn, dan dat ze bestuurd worden door mensen, die uit het schuim van de natie zijn opgeraapt. Vorst en volk vormen immers samen één lichaam; het volk deelt in meerdere of mindere mate in de luister van hun koning. Gewoonlijk is het zo, wanneer zij die van geringe afkomst zijn tot regeerambten komen, dikwijls moeilijk en onverdraagzaam zijn voor de onderdanen. Er is een oud spreekwoord dat in de praktijk van het leven meestal waar blijkt te zijn:

"Als niets komt tot iet(s),
is het allemans verdriet!"

Zij, die vanuit een lage maatschappelijke staat tot een regeerambt zijn opgeklommen, voelen zich dikwijls zo verheven, dat zij alles wat beneden hen is, verachten. Door een streng optreden, een eigenzinnige dwinglandij, denken zij bij hen die onder of naast hen gesteld zijn, respect af te dwingen en in meer aanzien te komen.

Daarentegen zijn de zinnen der edelen, die van goede huize zijn, van jongs af aan die eer-ambten gewoon geworden; wanneer zij tot een hoge post geroepen worden, laten zij zich niet bedwelmen door hun positie en achten zich niet uitnemender dan anderen. In hun bestuur zijn zij meestal veel redelijker en soepeler, dan de hiervoor genoemden.

De zonen der edelen hebben meestal een veel betere opvoeding genoten; zij worden tot de bediening van hun ambt opgeleid in allerlei wetenschappen en hebben daardoor meer kennis, meer bekwaamheid; van huis uit hebben zij edelmoedige en vorstelijke hoedanigheden. Daarom noemt de Prediker een volk welgelukzalig, wiens koning een zoon der edelen is.

Als dit nu gezegd wordt van aardse vorsten, hoe gelukzalig moet dan dit volk wel zijn, wiens Koning niet alleen een Zoon der Edelen, maar tevens Eén, die van zó hoge geboorte is, dat dit voor een mensenverstand niet is te vatten. Een Zoon, Die iedere adellijke afkomst, hoe hoog die onder de mensen ook moge zijn, ver overtreft; een Zoon, die bij Zijn geboorte de meest koninklijke en edele hoedanigheden eigen was, die in geen enkel ander menskind wordt gevonden.

Dat welgelukzalige volk is het volk van de Messias, de gemeente van de levende God, wiens Koning geen zoon der edelen, maar de Zoon is van de waarachtige God. Hij is de Zoon van een bovenaardse, een hemelse afkomst, Die uit kracht van Zijn hoge geboorte versierd is met de meest koninklijke en vorstelijke eigenschappen en in Zijn regering een aanlokkelijke en tevens zeer liefelijke heerschappij voert.

De Kerk van het Nieuwe Testament verheugt zich daarover in onze tekst: "Men noemt Zijn Naam Wonderlijk". In het vorige gedeelte van dit vers wordt van de Messias geprofeteerd, dat de heerschappij op Zijn schouder zou zijn; nu wordt aangetoond dat Hij, Die de heerschappij over de Kerk beërven zou, met veel vorstelijke eigenschappen zou zijn versierd. "Men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst".

Van deze hoge ere-namen zullen wij nu de eerste behandelen en daarbij bezien:

I. Dat die Naam Wonderlijk is in Zichzelf;

II. De reden van Zijn benaming: "Men noemt Zijn Naam".

Het grondwoord kan men óf door WONDERLIJK óf door EEN WONDER vertalen. In Exodus 15 : 11 wordt van God gezegd: "O Heere, Wie is als Gij onder de goden? Wie is als Gij, verheerlijkt in heiligheid, vreselijk in lofzangen, doende wonder?"

De uitleggers zijn het niet eens of men de naam Wonderlijk op zichzelf moet nemen, óf, dat men Hem moet samenvoegen met de volgende, De zeventig Griekse overzetters lopen hier zeer buiten het spoor van de Hebreeuwse grondtekst; zij geven de vertaling: "en Zijn Naam zal genoemd worden des groten Raadsengel, want Ik zal vrede brengen onder de vorsten". De kerkvader Hieronymus is van mening, dat de overzetters, niet wetend wie dit Kind zou zijn, door de majesteit van al deze namen zo verbaasd waren, dat zij die niet aan een kind durfden toeschrijven.

Omdat er in het vervolg van de tekst bij de eretitels van Jezus steeds twee woorden worden bijeengevoegd, zoals: "Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst", zijn er overzetters, die menen het dichtst bij de Hebreeuwse grondtekst te blijven door het te vertalen met: "Wonderlijke Raad", óf, "een Wonder van een Raadsman". Zij gronden dat op Jes. 28 : 29: "Hij is wonderlijk van raad, Hij is groot van daad". Daarom menen zij dat deze titels samen moeten worden gevoegd: "Wonderlijke Raad".

Zo zou Jezus inderdaad kunnen worden genoemd, want Zijn raad, Die Hij in het Evangelie geeft, is wonderlijk en boven het menselijke begrip. Hij is ook wonderlijk in Zijn daden, door de bescherming van Zijn gunstgenoten en het verdelgen van Zijn vijanden. Zo zou er nog veel meer over de wonderlijke werken van Zijn raad kunnen worden gezegd.

Toch zien wij geen reden die ons noodzaken om van de vertaling van onze overzetters, die deze namen afzonderlijk stellen, af te wijken. Al is het, dat de grondtekst zowel het een als het ander toelaat, moeten wij er op letten, dat deze beide namen met een accent, dat wil zeggen met een zekere klemtoon genoemd worden, zoals dat bij de Hebreeën tot enige onderscheiding diende. In de volgende samengevoegde namen worden ook dergelijke accenten gevonden.

Daarom nemen wij hier de Naam op Zichzelf; Zijn Naam is Wonderlijk, óf een Wonder. Deze manier van spreken was bij de Hebreeën veel in gebruik, vooral als zij een bepaalde zaak willen vergroten. Het moet dan zo gezien worden, of zij er het woordje "zeer" aan toevoegden: zeer groot. Zoals in Jesaja 1 : 7: "Uw aardrijk is een verwoesting", dat is, zéér verwoest, alsof het de verwoesting zelf was. Of in Deuteron. 18 : 12: "Al wie zulks doet is de Heere een gruwel", dat is: zeer gruwelijk. Zo is Hij hier een Wonder, dat is: zéér Wonderlijk.

De Joden, die dit op koning Hiskia toepassen, zeggen dat hij wonderlijk genoemd wordt ten opzichte van zijn wonderlijke deugdzaamheid, of door de wonderen, die er in zijn tijd of betreffende hem zelf geschied zijn. Zij doelen dan op de wonderlijke verlossing van de belegerde stad Jeruzalem, toen in één nacht 185.000 man in het leger van Sanherib werden verslagen. 2 Kon. 19 : 35. Zij menen dat het ook ziet op zijn wonderlijke genezing en herstel van zijn ziekte, daar hem door Jesaja de dood was aangezegd en hoe hij, door diens gebed en hel leggen van een plomp vijgen op zijn zweren, binnen drie dagen genezen was. Alsook van het wonder dat hem tot verzekering van zijn gezondmaking gegeven werd, namelijk: "dat de schaduw tien graden achterwaarts keerde in de graden dewelke zij nederwaarts gegaan was, in de graden van Achaz' zonnewijzer". 1 Kon. 20 : 1-11.

De naam "Wonderlijk", in de zin als in onze tekst bedoeld, kan aan Hiskia niet worden toegeschreven; in de eerste plaats omdat ook andere koningen van Juda deugdzame eigenschappen hadden. Daarnaast had Hiskia ook zijn zwakheden en gebreken, die vooral uitkwamen in de hovaardige vertoning van al zijn schatten aan de gezanten van Bérodech Báladan, waarom Jesaja met de bedreiging tot hem kwam, dat al deze schatten naar Babel zouden worden weggevoerd. Derhalve kan de naam "Wonderlijk" in zijn uitnemendheid, niet op koning Hiskia worden toegepast. Het zou ook niet juist zijn, om iemand, aan wie wonderlijke verlossingen in zijn tijd of aan zijn persoon zouden zijn gebeurd, hem daarvoor de naam "Wonderlijk" te geven. Immers zijn vele van Juda's koningen, ja, een geheel Israël wonderlijke verlossingen ten deel gevallen; zij zouden met gelijk recht de naam "Wonderlijk" kunnen dragen.

Daar dit dus als iets bijzonders in dit geboren Kind wordt aangemerkt, is het duidelijk, dat het een ere-naam is, die alleen de Messias toekomt. In Richteren 13 : 17 en 18 lezen wij van de Engel des Heeren, die de Messias, de God Zelf was, toen Hij aan Manoach en zijn huisvrouw de boodschap van de geboorte van Simson bracht, dat Manoach vroeg: "Wat is uw naam, opdat wij u vereren, wanneer uw woord zal komen?" - dat de Engel des Heeren antwoordde: "Waarom vraagt gij dus naar Mijn Naam? Die is toch Wonderlijk". Dezelfde Naam, Die Hij daar aan Zichzelf geeft, die geeft Jesaja Hem hier ook.

Als wij nu de reden van die benaming meer van nabij gaan beschouwen, zal het blijken, dat die Naam met nadruk op de Messias past.

1. In de eerste plaats moeten wij dan opklimmen tot Zijn uitgangen van ouds, van de dagen der eeuwigheid. Zijn eeuwige generatie van de Vader is zo wonderlijk, dat dit onbegrijpelijk is en het verstand van mensen en engelen te boven gaat. Deze onbevattelijke verborgenheid kan alleen door het geloof worden aanbeden. Het is alleen voor het oneindige verstand van God Zelf begrijpelijk en zal in de eeuwigheid de grootste verwondering uitmaken. Is het niet wonderlijk, een Vader te zien, die niet eerder is dan Zijn Zoon; een Zoon, Die zo eeuwig is als de Vader? Een generatie, zonder begin, zonder einde, zonder verandering? O, diepte des rijkdoms, die niet te peilen is! Men hoort er de hoge Wijsheid Zelf van getuigen in Spreuken 8 : 22-30: "Hoe is Zijn Naam? En hoe is de Naam Zijns Zoons, zo gij, het weet?".
2. En als gij van dit wonderlijke overstapt op Zijn wonderlijke Borgtocht, Die Hij in de aanbiddelijke Vrederaad op Zich heeft genomen, is het dan niet wonderlijk, dat Hij, die Een van de drie Goddelijke Personen is, Die door de zondaar beledigd is, Zelf de persoon aanneemt van een Verzoener? Dat Hij het middel werd om de deugden van de Goddelijke rechtvaardigheid en barmhartigheid te kunnen laten samengaan? Een middel, dat geen eindig verstand ooit zou kunnen uitdenken? Is het geen eeuwig wonder, dat dóór Hem, een onheilig zondaar met de heilige God, zonder krenking van Zijn rechtvaardigheid en heiligheid, weer verenigd kan worden? Dat Hij Zichzelf in die eeuwige Vrederaad overgaf tot verzoening voor hen, die Zijn vijanden en haters waren? Dat Hij rampzaligen tot de zaligheid, uit de hel in de hemel brengt? Waarlijk, Hij is al van eeuwigheid af: "Wonderlijk".
3. Als wij dan voortgaan om Zijn menswording en geboorte in de tijd te bezien, wat wordt Hij dan Wonderlijk! Als twee onderscheiden naturen in één Persoon verenigd worden en daardoor "de volheid der Godheid lichamelijk in Hem komt wonen?" Col. 2. Dat is "een verborgenheid der Godzaligheid, die groot

- is, dat God geopenbaard is in het vlees" 1 Timoth. 3. Is het geen onuitsprekelijk wonder, dat Hij ontvangen en geboren is in een maagd? Dat een maagd zwanger wordt en een Zoon baart? Dat een maagd de boodschap krijgt: "de Heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom zal ook dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, Gods Zoon genaamd worden?" Lucas 1. Is het niet "Wonderlijk", dat de Vader der eeuwigheid geboren wordt als een Kind, de Zoon Gods als een Zoon des mensen, de Heere der heerlijkheid in de gestalte van een dienstknecht, de Koning der hemelen in een stal, in een beesten-krib? Dat Hij al Zijn majesteit en heerlijkheid aflegt en Zich op aarde vertoont in de diepste nederigheid?
4. Laten wij Hem verder volgen in Zijn opvoeding; is Hij daarin niet Wonderlijk? Want Dien, Die geen zonde gekend heeft, noch voorhuid des harten, heeft Zich de voorhuid laten besnijden; also is de Heiligheid Zelf tot zonde gemaakt. 1 Cor. 5 : 21. Bezie Hem, Die de eigenaar is van alles in Zijn armoedige opvoeding; Die Zijn ouders onderworpen en gehoorzaam werd, terwijl deze zelf verplicht waren Hem te gehoorzamen? Vertoont Hij Zich als Kind al niet wonderlijk, wanneer Hij met de leraren Israëls in de tempel zit, hen ondervragende, tot verbazing van allen die Hem hoorden over Zijn verstand en antwoorden?" Lucas 2 : 46 en 47.
 5. Bezien wij Hem vooral ook in de uitoefening van Zijn profetisch ambt, hoe wonderlijk is Hij daarin, in wijsheid en in macht!
 - A. Hoe wonderlijk is Hij in wijsheid! Als Hij predikte was dit tot verbazing van die Hem hoorden, want "Hij leerde als machthebbende en niet als de Schriftgeleerden" Matth. 7 : 28 en 29. Daarom zeiden zijn toehoorders met verwondering: "Wat wijsheid is dit, die Hem gegeven is?" Marc. 6 : 2. Zij verwonderden zich ook "over de aangename woorden, die uit Zijn mond voortkwamen". Luc. 4 : 22. Ja, zelfs zijn vijanden, die gezonden waren om Hem te vangen, moesten van Hem getuigen: "nooit heeft een mens also gesproken als deze Mens". Joh. 7 : 46.
 - B. Hoe wonderlijk was Hij ook in Zijn macht? Hij vertoonde Zich wonderlijk in Israël, door talloze wonderdaden. Was het niet wonderlijk, dat de blinden ziende werden, de doven weer konden horen, de kreupelen sprongen als een hert, en men de tong der stommen hoorde juichen? Jes. 35 : 5 en 6. De bezetenen werden verlost, de melaatsen gereinigd, de zieken genezen, vele duizenden met brood verzadigd, water in wijn veranderd, doden opgewekt, de zee en de duivelen waren op Zijn wenk gehoorzaam.
 6. Nog wonderlijker wordt Hij in Zijn dood. Is het niet wonderlijk, dat de sterke God Zich door Zijn eigen schepselen, door nietige mensen laat vangen, mishandelen, wegslepen, bespotten, bespuwen, geselen en eindelijk laat kruisigen? Dat de Vorst des levens sterft, de Gezegende tot een vloek wordt? Dat hier één-en-Dezelfde Priester, de Offerande en het Altaar tegelijk is? Vertoont Hij Zich dan niet wonderlijk in Zijn dood, wanneer Hij de zon laat verduisteren, het voorhangsel in de tempel laat scheuren, de aarde laat beven, de rotsen splijten, de graven openbarsten en de doden levend worden?
 7. En hier houdt Zijn Naam Wonderlijk nog niet op; Hij werd na die wonderlijke vernedering nóg wonderlijker door Zijn verhoging. Wonderlijk is Hij in Zijn opstanding, wanneer Hij ondanks dat al Zijn vijanden en de vele wachters in de hof Zijn graf bewaken, daaruit opstaat. Toen Hij door eigen kracht, de duivel en de dood vermorzeld hebbende, oprees uit het stof en Zelf het leven dat Hij afgelegd had weer aannam. Daar moet men toch wel van uitroepen:

"Het is wonderlijk in onze ogen!" Psalm 118 : 23.

8. Wonderlijk was Hij ook in Zijn hemelvaart, toen Hij lichamenlijk van deze aarde, door de onmeetbare ruimte, ten hemel opvoer. Hoe wonderlijk moet het wel geweest zijn voor Zijn discipelen, toen Hij Yin zijde werd weggenomen en door de lucht weggevoerd tot gezicht van hen die Hem nazagen? Immers, dit is tegen de wet der natuur en buiten het bereik van menselijke macht.
9. Wonderlijk is Hij in Zijn zitten aan de rechterhand Gods, verheven zijnde tot een onbegrijpelijke macht en majesteit, tot verwondering en aanbidding van alle gezaligden en engelen. Wonderlijk ook in het daarop volgende Pinksterfeest, door de uitstorting van Zijn Geest over alle vlees en het spreken van mensen in velerlei vreemde talen over de grote daden Gods.
10. Wonderlijk bleef Hij Zich vertonen door het uitzenden van zoveel boodschappers van goede tijding door de gehele wereld; door de vele tekenen en wonderen die door Hem gedaan werden onder vele volkeren; door het verwerpen van de Joden en de aanneming der heidenen; door de vernietiging van het Oude Testament en de invoering van de glorierijke bediening van het Evangelie; door de wonderlijke bescherming en uitbreiding van Zijn Kerk door alle tijden heen; door het straffen en oordelen van allen, die Zijn Kerk tegenstaan. En tenslotte: Zijn wonderlijke toekomst, wanneer Hij komen zal ten oordeel van de levenden en de doden, wat nog te wachten staat.

Ziet, al deze dingen en nog veel meer, maken het verwonderlijke in de Messias uit, Die waarlijk alle verwondering te boven gaat. Er zijn dus redenen te over, dat aan Hem de Naam Wonderlijk is gegeven.

Nu heeft het nog enige uitleg nodig, waarom de Kerk van het Nieuwe Testament van die Naam zegt dat men die zo noemen zou: "MEN noemt zijn Naam Wonderlijk". In de grondtekst staat eigenlijk: "en HIJ noemt Zijn Naam". Door "HIJ" kan verstaan worden: óf God de Vader, Die Zijn Zoon daarvoor zou uitroepen in de wereld, óf God de Heilige Geest, Die Hem daarvoor zou doen erkennen in de harten der gelovigen, óf door ieder der gelovigen in het bijzonder, die Zijn Naam zo noemen en verheerlijken zouden.

Onze overzetters hebben het hier zeer juist in het onbepaalde vertaald, namelijk: "enen noemt Zijn Naam". Dit is een spreekwijze, die bij de Hebreeën veel gebruikt wordt; wanneer zij onbepaald, dus niet iemand in liet bijzonder willen noemen. In plaats dat zij zeggen: hij zal dit of dat doen, zeggen zij: „men zal dit of dat doen. Of, dit of dat zal gedaan worden. Zo wordt in Exodus 10 : 21 aangetekend: "Daar zal duisternis komen over Egypteland dat hij (onze vertalers zetten het juist over: "dat men") de duisternis tasten zal". In Habakuk 3 : 17 staat: "Dat men (in het Hebreeuws: "dat hij") de kudde uit de kooi afscheuren zal". En in Micha 2 : 4 nadat er een boze tijd voorspeld was: "te dien dage zal men (in de grondtekst staat: "zal hij") een spreekwoord over ulieden opnemen en men zal (in de grondtekst staat: "hij zal") een klagelijke klage klagen en zeggen, wij zijn ten enenmale verwoest". Zo wordt in onze tekst inplaats van "Hij noemt" uitgedrukt: "MEN noemt Zijn Naam".

- Bij deze spreekwijze hebben wij in onze verhandeling over Jesaja 7 : 14 breedvoerig stilgestaan. Het wil dus niet zeggen, dat de Messias met al de namen die in onze tekst genoemd worden, onder de mensen zou worden aangesproken; neen, zoveel namen passen gewoonlijk niet in één persoon. Met onze Messias doet men niet als met de heidense afgoden, die een ontelbaar aantal namen en ere-titels droegen. De oppergod Jupiter had wel tienduizend

namen; de Oosterse monarchen zochten daar ook hun eer in. Neen, dat stemt niet met de nederigheid van onze Messias overeen; het is dan ook een ijdel werk van de Joodse meesters om te onderzoeken hoeveel namen de Messias dragen zou, die zij dan op acht, soms wel op tien brengen. Als zijn eigenlijke Naam zou Hij er maar één voeren, namelijk de naam JEZUS.

- Deze spreekwijze drukt dus niet alleen uit hoe Hij genoemd zou worden, maar wat Hij zijn zou. Wij hebben het reeds aangetoond, dat genoemd te worden niets anders betekent dan iets te zijn, dat wil zeggen alles te bezitten en te zijn, wat in Zijn Naam begrepen is. Wanneer hier dus gezegd wordt: "Men noemt Zijn Naam Wonderlijk", dan betekent dit, dat Hij metterdaad "Wonderlijk" zijn zou. Al het wonderlijke, dat wij hiervoor genoemd hebben, zou inderdaad in Hem gevonden worden; Hij zou wonderlijk zijn in Zijn eeuwige generatie, wonderlijk in Zijn menswording, wonderlijk in Zijn opvoeding, wonderlijk in Zijn profetisch ambt, wonderlijk in Zijn dood en priesterambt, wonderlijk in Zijn opstanding, in Zijn hemelvaart, Zijn zitten aan de rechterhand Gods en in Zijn Koninklijk ambt.
- Nu houdt deze spreekwijze niet alleen in, dat Hij wonderlijk in Zichzelf zijn zou, dat Hij daarin door anderen zou erkend worden. Daarom wordt Hij in Jesaja 1 : 26 "en een stad der gerechtigheid, een getrouwe stad" genoemd, dat wil zeggen, dat heel de wereld Hem daarvoor erkennen moet. Jeremia (23 : 6) zegt van Hem: "Dit zal Zijn Naam zijn waarmee men Hem noemen zal, de Heere onze Gerechtigheid". Als nu de profeet zegt: "men noemt Zijn Naam Wonderlijk" drukt deze spreekwijze uit, dat Hem de wereld, in het bijzonder de gelovigen, de Kerk van het Nieuwe Testament, Hem als Wonderlijk Testament, Hem als Wonderlijk erkennen zouden.

Zo zouden Hem ook de Apostelen, de Evangelisten en andere Kruisgezanten, niet alleen in hun geschriften, maar ook en vooral in hun predicates Zijn Naam als Wonderlijk in de wereld uitdragen en verkondigen. Als zodanig zou Hij ook geloofd en aangenomen worden in de wereld; dan zou men Zijn Naam niet alleen erkennen als Wonderlijk in Zichzelf, maar ook, dat Hij zo is, dat Hij die Naam wettig voert en dat men door de kennis, door de toestemming die er in het geloof is, de echtheid van die Naam onderschrijft.

Op deze wijze wordt Zijn Naam dus niet alleen Wonderlijk genoemd, maar ook aangenomen en geloofd, waarvan vele voorbeelden uit de Evangeliën zijn aan te halen. Neem maar het geloof van die geraakte, die op een bed voor Jezus' voeten neergelaten werd. Matth. 9 : 1 en 2. Zij noemden Zijn Naam niet alleen Wonderlijk omdat Hij dit in Zichzelf is, maar erkenden, dat Hij Wonderlijk was in mirakelen en in macht. Ook die melaatse, die kwam en Hem aanbad, zeggende: "Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen". De bloedvloeiende vrouw zeide bij haar zelf: "Indien ik alleenlijk Zijn kleed aanraak, dan zal ik gezond worden". Desgelijks was het ook met die Kanaänese vrouw, die om de gezondmaking van haar dochter zo lang aanhield, dat zij door Jezus om haar groot geloof geprezen werd. Matth. 15 : 22-28.

Vele andere voorbeelden zouden kunnen worden aangehaald, die Hem in de wonderlijkheid van Zijn eeuwig Zoonsschap, in de wonderlijkheid van Zijn toekomstige heerlijkheid in Zijn eeuwig Koninkrijk erkend hebben. En voorts de ganse menigte der gelovigen, de gehele Kerk van het Nieuwe Testament, die Hem na Zijn hemelvaart in al Zijn wonderlijkheid geloofd en aangenomen hebben.

Hij zou ook als zodanig uitwendig beleden worden, namelijk, dat door hetgeen men inwendig geloofd, uitwendig gezegd en genoemd wordt. Door die openbare belijdenis

zouden de gelovigen in het bijzonder Zijn Naam Wonderlijk noemen; zij zouden bekend maken aan de wereld, dat zij een Messias hadden aangenomen Die Wonderlijk is en door deze belijdenis trachten ook anderen begrip te geven van Zijn wonderlijkheid.

Dergelijke belijdenissen vindt men op verschillende plaatsen in de Evangeliën; Nathanaël noemt Zijn Naam Wonderlijk wanneer hij openlijk getuigenis aflegt: "Gij zijt de Zoon Gods, Gij zijt de Koning Israëls". Joh. 1 : 50. En Nicodémus: "Niemand kan deze tekenen doen die Gij doet, zo God met hem niet is". Joh. 3 : 2. Petrus zeide van Hem: "Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods". Matth. 16 : 16. Evenals de hoofdman over honderd en die met Hem Jezus bewaarden aan het kruis, toen zij uitriepen: "Waarlijk, Deze was Gods Zoon". Matth. 27 : 54. Zo hebben vele gelovigen van alle tijden door openbare belijdenis Zijn Naam "Wonderlijk" genoemd.

Dit is dus de kracht van de spreekwijze die Jesaja hier gebruikt, het is ook de plicht die de Kerk van het Nieuwe Testament aan de Messias verschuldigd is, om Zijn Naam Wonderlijk te noemen, omdat dit wonderlijke door alle tijden heen ook is vervuld.

TOEPASSING.

Nu wij in de tijd van het Nieuwe Testament leven, wat is het dan beklagenswaardig, dat onze Jezus door zo weinig mensen in Zijn wonderlijkheid recht genoemd, geloofd en beleden wordt.

Wat zijn er nog veel heidenen, die nog nooit van Jezus gehoord hebben, die alleen hun afgoden aanbidden en verwondering toebrengen. Wat zijn er tal van Mohammedanen, die, zoals uit hun Koran blijkt, wel enige achting voor Jezus hebben, maar hun profeet Mohammed ver boven Jezus stellen. En dan het Jodendom, die onze Jezus niet in Zijn wonderlijkheid erkennen willen, maar Hem met smaad en spot zoeken verachtelijk te maken! Die, in hetgeen in Hem bovenal wonderlijk is, dat Hij uit een maagd is ontvangen en geboren, een oorzaak nemen, om Hem op de allersmadelijkste wijze te belasteren.

Wat is er nog een anti-christendom op de wereld, dat niet alleen Jezus maar ook de Paus wonderlijk noemt en zich meer over een mens, dan over Jezus verwonderen! Zij noemen de Paus wonderlijk, zoals ons de anti-christelijke menigte in Openbaring 13 : 2 en 4 wordt voorgesteld: "De gehele aarde verwonderde zich achter het beest, en zij aanbaden het beest zeggende, wie is dit beest gelijk, wie kan krijg voeren tegen hetzelfde?" En verder: "die op de aarde wonen zullen verwonderd zijn (welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens van de grondlegging der wereld) ziende het beest, dat was en niet is, hoewel het is".

Wat zijn er nog een menigte van Socinianen en andere ketters, die ook van Jezus een Messias maken waar gans geen wonderlijkheid aan is; die Hem alleen beschouwen als een mens, een bloot profeet en meer niet! Die alles wat wonderlijk aan Hem is, ten opzichte van Zijn eeuwige Godheid, Zijn Zoonschap van de Vader. Zijn menswording, de vereniging van twee naturen in één Persoon, Zijn krachtadige verzoen-dood en wat er nog meer in Jezus wonderlijk is, ronduit loochenen en ontkennen.

Ja, wat zijn er onder ons ook nog velen, die Jezus, Wiens Naam Wonderlijk is, niet gelijk het behoort erkennen! Hoe velen zijn er, die van de verwonderlijkheid die in de Heere Jezus is, het rechte besef missen? O, wat een naar gebrek is het van zoveel uiterlijke belijders, die geen kennis hebben van het wonderlijke, dat er in Jezus is? Zo zij al iets van het wonderlijke van Jezus weten, dan betreft dit maar de allereenvoudigste dingen die van Hem beleden worden; de meesten zijn zo onkundig, alsof zij nooit van Hem gehoord hebben.

Hoe velen zijn er, die Hem als Wonderlijk niet willen erkennen; wij vragen, welke indruk maakt de Heere Jezus dan op hun harten? Als de wereld er enig begrip van had, dat Zijn Naam Wonderlijk is, zouden zij dan wel zo lang, zo oneerbiedig van Hem denken? Alle andere dingen zijn in hun ogen wonderlijk en Jezus alleen verachtelijk. Al wat de wereld biedt komt hun groot en wonderlijk voor en Jezus, met al Zijn grootheid staat op de laagste plaats. Over allerlei kleinigheden, allerlei beuzelingen kan men zich geweldig verwonderen en de grote Jezus is hun geen enkele verwondering waardig.

Zijn er weinigen, die de verwonderlijkheid in Hem kennen en erkennen? Nog veel minder zijn er, die er door het geloof mee instemmen. Met het verstand wordt het dan wel toegestemd, maar wie onderschrijft het met zijn hart, wie noemt Hem Wonderlijk met een gelovige toepassing? O, om nu van al het wonderlijke dat in Jezus is voor zich zelf een gelovig gebruik te maken is toch zo noodzakelijk en van het grootste belang. Om Hem in Zijn beminnelijkheid, in Zijn noodzakelijkheid zich te mogen toeëigenen, helaas, wat is dat bij de meesten een vreemde, onbekende zaak!

Dan zijn er ook nog velen, die Hem niet eens noemen met de mond; o, wat wordt er toch weinig over de wonderlijkheid van Jezus gesproken. Sommigen, omdat zij er niet van weten te spreken; zij kennen het verwonderlijke in Jezus niet en spreken daarom Zijn taal niet. Anderen, omdat zij niet willen en er geen lust in hebben. Maar doet er zich in de natuur of in staatszaken iets vreemds of wonderlijks voor, dan heeft ieder er de mond vol van. Van de wonderlijke Jezus wordt niet eens gewaagd! Nu is dat niet vreemd, zij weten van Zijn grote waardij niet af; Jezus is met al wat in Hem te bewonderen is niet in hun hart en daarom is Hij ook niet in hun monden.

O, ongelukkige zielen! Wordt het onder de mensen als een zware misdaad gerekend, wanneer een majesteit beledigd wordt, hoeveel erger en meer verschrikkelijk is het, om Jezus, Wiens Naam Wonderlijk is, te kwetsen en te verachten!

Merkt er toch op, gelijk Hij wonderlijk is in Zichzelf, zo is Hij ook wonderlijk in Zijn werken; Hij zal Zich aan de zodanigen ook eens Wonderlijk vertonen in Zijn oordelen en hen dwingen om Zijn Naam Wonderlijk te noemen, wanneer Hij eens wonderlijk en wonderbaarlijk met hen zal handelen.

Staat het dan zo met de wereld, geeft die aan de Heere Jezus en aan Zijn wonderlijkheid zo weinig eer, o, hoe is dan uw werk, kinderen van God, om hier ernstig waakzaam te zijn. Zijn Naam wordt Wonderlijk genoemd, het is dan ook uw dure plicht om Hem de heerlijkheid daarvan te geven. Wordt gij hier niet beschaamd, kinderen Gods? Ziet gij hier uw verzuim en nalatigheid niet? Gij zijt er toe geroepen om Hem Wonderlijk te noemen en hoe weinig doet gij het! Let eens op uw gedachten, hoe weinig is Hij het voorwerp van uw verwondering? En als er nog enige verwondering is, wat is het dan log en traag! Hoe weinig spreekt gij over Hem bij anderen, hoe weinig zoekt gij Hem bij anderen in al Zijn wonderlijkheid aan te prijzen?

Welaan, waakt op, en zoekt de eer van Koning Jezus hoog te houden en voor de wereld Zijn Naam Wonderlijk te noemen.

- Daartoe is nodig om er naar te staan, dat wij een helder en waarachtig begrip van Zijn wonderlijkheid verkrijgen. Men kan Zijn Naam niet Wonderlijk noemen, wanneer men die wonderlijkheid in Hem niet kent. Doorzoek ijverig de Goddelijke Schriften, kom naarstig tot de prediking van Gods Woord, waar Hij in Zijn wonderlijkheid wordt voorgesteld.
- Erken Hem, neem Hem in Zijn wonderlijkheid aan, maak Hem als zodanig een

voorwerp van uw geloof, waar gij in gerustheid op kunt steunen. Alles, wat zo wonderlijk in Jezus is, moet gij tot een voorwerp van vertrouwen in Hem stellen, in het vaste geloof, dat dit alles voor u moet medewerken, dat dit alles van u geëist wordt tot de noodzakelijke uitvoering van uw zaligheid.

- Wanneer gij Hem nu zó kent, moet gij Hem als zodanig ook aan anderen belijden. Al het wonderlijke dat gij in Jezus ziet, moet gij om geen enkele oorzaak niet ontkennen, al hing er het verlies van uw goederen, ja, van uw leven aan. Gij moet nooit en te nimmer nalaten openlijk en ronduit Jezus in al Zijn wonderlijkheid te roemen en te verheerlijken.
- Als wij nu zo Zijn Naam Wonderlijk noemen, moeten wij wel bijzonder werkzaam zijn, dat Zijn Naam ook zo genoemd mag worden door anderen, ja, door de gehele wereld! O, die een recht besef en liefde van de wonderlijkheid van Jezus heeft, die zal het niet genoeg zijn, dat hij Hem alleen maar kent. De eer van Zijn Koning zal hem dringen, dat de heidenen, de Joden, de roomsen, de socinianen en alle goddelozen, die nu nog tot onze last zijn, met ons eens de Naam Jezus Wonderlijk zullen noemen. Wij zijn aan hen schuldig om hen daartoe te bewegen.

Daarop moet de prediking, de verkondiging van het Evangelie gericht zijn, tot onderwijs van de onkundigen en tot voortplanting van Zijn Naam, die toch Wonderlijk is. Door onze wandel moeten wij tonen, om hen daarvoor in te winnen, ja, te dringen met ons de wonderlijkheid in Jezus te erkennen, die wij in Hem zien. Daartoe moeten wij ook biddend werkzaam zijn, dat God die blinde ogen wil openen, om de wonderlijkheid van de Heere Jezus te zien, opdat alzo Zijn Naam groot gemaakt zal worden op de aarde.

Als wij alzo in oprechtheid handelen, mogen wij ons verzekerd weten, dat wij, onze plicht omtrent Koning Jezus gedaan hebbende, eenmaal in de hemel tot Hem opgenomen zullen worden, waar Hij Zich Wonderlijk aan ons vertonen zal in Zijn onbegrijpelijke Majesteit en in het gedurig genot van Zijn zalige heerlijkheid.

AMEN.

TIENDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn naam RAAD". (Jesaja 9 : 5).

Door geweld wordt een rijk verstoord, maar in de zachtmoedigheid van de koning is de vastigheid van zijn troon. Wanneer de onderdanen door geweld en tirannie gedwongen worden tot gehoorzaamheid, zal de heerschappij zelden langdurig zijn; als echter op een vriendelijke en zachtmoedige wijze wordt geregeerd, is er een gewillige onderdanigheid. Een milde toepassing van de staatkunde zal de onderdanen genegen maken om te gehoorzamen, daarentegen zal een dwingende heerschappij een rijk verwoesten.

Geheel anders is het in het geestelijk Koninkrijk van de Messias; Die heerst niet als een dwingeland, maar als een zachtmoedig Koning. Daarom is Zijn volk "een gewillig volk op de dag van Zijn heirkraft" Psalm 110. Zijn Koninkrijk is geheel vreemd aan geweld; Hij houdt Zijn Rijk niet in stand met dwang van wapenen of met bloedige oorlogen; Hij dwingt niemand om Zijn onderdaan te zijn en die het reeds zijn geworden, houdt Hij niet tegen wil en dank onder Zijn heerschappij. In het Koninkrijk van de Messias gaat alles op een liefelijke en zachtmoedige wijze toe; wanneer Hij een zwaard gebruikt om onderdanen te winnen, is het geen zwaard dat Hij in de hand draagt, waar men mensen mee kan doden of tot onderwerping dwingen, maar een zwaard dat Hij in Zijn mond voert, namelijk Zijn liefelijk Woord en Zijn vriendelijke raad, waarmee Hij zielen voor Zijn Koninkrijk wint.

Het is opmerkelijk dat wij lezen in Psalm 45 : 5, wanneer de Koning opgewekt wordt om voorspoediglijk te rijden in Zijn heerlijkheid, dat er dan bij staat: "op het Woord der waarheid en der rechtvaardige zachtmoedigheid". Dat alleen is het middel, waarmee Hij Zijn heerschappij uitbreidt; Hij wint en bewaart Zijn onderdanen uitsluitend door overreding. Hij past geen tirannie toe maar komt hun voor als een vriendelijk Raadsman, die niet door geweld, maar door aanrading, de Zijnen tot Zich trekt en zo hun wil buigt, dat zij zich vrijwillig aan Hem onderwerpen.

Onze Jesaja toont dit zeer duidelijk aan in onze tekst. In het vorige vers heeft hij van de Messias getuigt, dat bij Zijn geboorte de heerschappij op Zijn schouder zou zijn; maar, opdat niemand denken zou, dat die heerschappij van een dwingende aard is, door geweld tot stand gekomen, gaat hij ons nu de eigenschappen van deze Koning vertonen. Een van deze eigenschappen is, dat hij een RAAD zou zijn; dat hij de harten der mensen op een zeer liefelijke wijze tot onderwerping zou buigen. Niet door geweld, maar door een vriendelijke aanrading van Zijn Evangelie.

Hebben wij in de vorige predicatie de Naam van de Messias als Wonderlijk overdacht, thans willen wij spreken over de volgende Naam die de profeet er aan toe voegt: Men noemt Zijn Naam: "RAAD".

Deze Naam nemen we ook hier op zichzelf en niet met de volgende samengevoegd. Grotius (Hugo de Groot) doet dat wel; in zijn vertaling van de profeet Jesaja komt hij daarmee de Joden in het gevele. Hij doet daarmee tekort aan de Godheid van de Messias, Die toch onwedersprekelijk in de volgende naam van "Sterke God" is te vinden en wordt uitgedrukt.

Door deze naam RAAD samenbindend te vertalen met: "Raad van de sterke God" komt hij bij de Joden en de Socinianen in de gunst. "Raad van de sterke God" verklaart hij dan zo: "die in alle gevallen zich zou beraden met de profeten". In het Hebreeuws wordt echter ook hier een duidelijke onderscheiding gemaakt met de volgende Naam, zoals bij de Hebreeën alle namen door een accent, een klemtoon of

tongval, onderscheiden worden. Het is daarom een kinderachtige uitdrukking om iemand, die door een profeet God om raad vraagt, een "Raad van de sterke God" te noemen". Er zijn er wel duizenden onder het Oude Verbond geweest, die door middel van een profeet God de Heere om raad gevraagd hebben! Wij nemen deze naam dan ook uitdrukkelijk op zichzelf en scheiden die af van de volgende namen.

Het grondwoord dat hier gebruikt wordt, kan óf door RAAD, óf door Raadsman, óf door Raadsheer, óf door Raadgever vertaald worden. Het stamt af van een woord, dat *r a a d g e v e n* betekent. Wie het anders vertaalt, wijkt daarmee geheel af van de werkelijke betekenis van dit woord. Om de heerlijkheid van de Messias te verduisteren of te verminderen, zeggen, dat het niet ziet op iemand die raad geeft, maar die om raad vraagt, raad ontvangt of raad nodig heeft.

In deze zin willen de Joden het weer op koning Hiskia toepassen, die dan aan Jesaja en door Jesaja aan God raad gevraagd heeft, toen Jeruzalem in grote nood en benauwdheid was, ten tijde van de belegering door Rabsaké. 2 Kon. 19. Deze raadpleging had Hiskia echter met andere koningen gemeen; er is dan ook geen enkele reden om hem de uitnemende naam van RAAD te geven.

Bovendien is het geheel tegen de aard van de Hebreeuwse taal in, dat dit woord de betekenis heeft van iemand die raad vraagt maar juist iemand die raad geeft. Zo vinden wij in 2 Kronieken 2 : 16: "Heeft men u tot des konings raadgever gesteld"? En in Micha 4 : 9: "Is uw raadgever vergaan, dat u smart als een barende vrouw heeft aangegrepen"? Al geven zij soms toe, dat het ook iemand kan zijn die raad geeft, dan passen zij dit toch ook weer op Hiskia toe. Zij willen hem dan wel Raad noemen, ten opzichte van de tweeërlei raad die hij gegeven heeft, ten eerste bij de hervorming van de vervallen godsdienst en ten tweede bij de bescherming van Jeruzalem bij de belegering van de koning van Assyrië. Zij denken daarvoor grond te vinden in 2 Kron. 30 : 2: "De koning had raad gehouden met zijn oversten en de ganse gemeente te Jeruzalem om het Pascha te houden". En in hoofdstuk 32 : 2 en 3: "Jehiskia nu ziende dat Sanherib kwam en zijn aangezicht was tot de krijg tegen Jeruzalem; zo hield hij raad met zijn vorsten en zijn helden". Op deze wijze raad te houden, doet echter aan de kracht van de grondtekst te kort. Want Hiskia nam hier immers maar voor een gedeelte deel in die raad; met hetzelfde recht zou men de naam Raad óók kunnen geven aan hen, met wie hij raadpleegde.

De naam "RAAD" kan dus hier niet aan Hiskia noch aan zijn raadgevers worden toegeschreven, maar alleen op het geboren Kind worde toegepast. Er lag in die raadgeving die Hiskia gaf ook de uitnemende waarde niet, waardoor hij de naam RAAD zou kunnen voeren. Zéker niet, zoals de Joden het samenvoegen met "wonderlijke Raad", want, ware het niet dat de Engel voor hem gestreden had in het doden van de Assyriërs, zijn raad zou hem niet geholpen hebben. Weer een andere Rabbijn noemt Hiskia een Raad om zijn uitzonderlijke wijsheid, wat ook niet aan de betekenis van dit woord voldoet. Trouwens, men leest ook nergens, dat Hiskia uitmuntte in wijsheid boven andere koningen. Het staat dus vast, dat de naam "RAAD" alleen de Messias eigen is.

Met de naam RAAD wordt de Messias ons voorgesteld *in Zijn profetisch ambt, in de voltrekking en uitvoering van het werk, dat Hij als RAAD verricht.*

Het is dus niet zo, dat de Messias deze Naam draagt in de zin zoals de roomsen dat willen, die van een Evangelische raad spreken. Dat zou dan een raad zijn, die de Zaligmaker in het Nieuwe

Testament wel niet als noodzakelijk heeft geboden, maar toch als zeer prijzenswaardig zou aangeraden hebben. Deze deugdelijke raad zou dan inhouden, ten eerste dat de

priesters ongetrouwd dienen te zijn, ten tweede dat ze vrijwillige armoede zouden lijden en ten derde zich gehoorzaam aan de oversten en de regels in de kloosters hebben te onderwerpen. Die dit doen zouden heiger en volmaakter zijn dan anderen en een hogere plaats in de hemel verwerven. Van een dergelijke raadgeving lezen we nergens in de Heilige Schrift, integendeel, het zijn geboden van mensen waar de Heere tevergeefs door geëerd wordt, waardoor eigen verdienstelijkheden worden opgeworpen en van de enige Gerechtigheid van Jezus Christus, van de ware, inwendige Godzaligheid niets wordt verstaan, die geheel wordt verbasterd en ontaard. Neen, het houdt heel wat anders in dat de Messias hier deze Naam voert.

- A. Om dit enigszins te bevatten, klimmen wij allereerst op tot die Raad, die Hij met de Vader heeft gehouden omtrent de schepselen. Zo komt Hij in deze Raad voor in de eeuwige Raad des Vredes, waarvan de profeet Zacharia getuigt, dat die raad, de "Raad des Vredes tussen die beiden was", namelijk, tussen God de Vader en tussen de Man, Wiens Naam is Spruit, dat is de Zoon Gods. In deze eeuwige Raad heeft de Zoon niet alleen Raad ontvangen, maar Hij heeft daar met de Vader Raad genomen. Het Middelaarsambt is Hem niet opgedrongen; in gewillige overeenstemming heeft Hij het op Zich genomen. Hij heeft met de Vader geraadpleegd over het gehele werk der verlossing en over de verzoening van de zondaar met God, zowel over de wijze als over de tijd van uitvoering. Ten opzichte van deze raadpleging voert Hij de naam RAAD al van eeuwigheid, en is Hij de eeuwige Wijsheid des Vaders geweest.
- B. Ook was Hij des Vaders Raad in het werk der schepping; want ook daarin is de Vader met de Zoon, als Zijn Wijsheid in beraad getreden. Lees maar in Genesis 1 : 26: "Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis". Spreuken 8 ziet daar ook op: "De Heere bezat Mij in het beginsel Zijns weg, vóór Zijn werken, van toen aan". "Toen hij de zee haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden; toen Hij de grondvesten der aarde stelde. Toen was Ik een voedsterling bij Hem en Ik was dagelijks Zijn vermakingen, te allen Zijde voor Zijn aangezicht spelende; spelende in de wereld Zijns aardrijks". En Joh. 1 : 1-3: "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door hetzelfde gemaakt, en zonder hetzelfde is geen ding gemaakt, dat gemaakt is".
- C. Zo is Hij in Zijn Raad ook de Bestuurder en Onderhouder van de ganse wereld, in het dagelijks werk van Zijn Voorzienigheid. Daarin overlegde de Vader ook met de Zoon, zoals we lezen kunnen in Genesis 3 : 22: "Ziet, de mens is geworden als Onzer een, kennende het goed en het kwaad; nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme van de boom des levens, en ete, en leve in eeuwigheid". En bij Babels torenbouw zeide de Heere: "Ziet, zij zijn enerlei volk en hebben allen enerlei spraak, en dit is het dat zij beginnen te maken; maar nu, zou niet afgesneden worden al wat zij bedacht hebben te maken? Kom aan, laat Ons nedervaren en laat Ons hun spraak verwarren."

Voornamelijk voert Hij die Naam ook ten opzichte van Zijn raadgeving in de tijd, als een RAAD op Zichzelf, en dat tweeledig.

Een Raad te zijn houdt de bekwaamheid in om iemand raad te kunnen geven; het veronderstelt een grote wijsheid, een schrander oordeel, en een kennis van verborgen zaken. In deze zin drukt het de eeuwige kennis uit die de Messias heeft van al de Raad Gods en van het voornemen van Zijn Vader. Die grote wijsheid, waarmee Hij begaafd

is; niet alleen om de meest verborgen zaken te kennen maar ook, om over de meest duistere zaken te oordelen. Jesaja ziet daarop als hij in hoofdstuk 11 van de Messias getuigt: "Op Hem zal de Geest des Heeren rusten; de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren. En Zijn rijken zal zijn in de vreze des Heeren; Hij zal naar het gezicht Zijner ogen niet richten, Hij zal ook naar het gehoor Zijner oren niet bestraffen". En de Spreukendichter zegt van Hem: "Raad en het wezen Zijn Mijne, Ik ben het verstand, Mijne is de sterkte". Hij is het: "in welke alle schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn" Coll. 2 : 3.

Maar, een RAAD te zijn geeft ook te kennen, dat Hij werkelijk ook raad zou geven. Hij zou niet alleen de wijsheid van een Raadsheer hebben, maar Hij zou ook een dadelijke Raadsman en Raadgever zijn. En dat is wel het voornaamste doel dat Jesaja hier heeft door Hem de Naam RAAD te geven, omdat Hij in Zijn Kerk al het werk vervullen zou van een volmaakt Leraar en Profeet.

De ganse Raad des Vredes, het gehele werk der Verlossing, dat van eeuwigheid tussen de Vader en de Zoon beraamd was, zou Hij openbaren en mededelen; dat zou Hij aan Zijn Kerk bekendmaken, zoveel als tot hun zaligheid nodig is. Paulus noemt dat in Handelingen 20 : 27: "Al de Raad Gods".

Het eerste werk dat Hij als RAAD in de wereld uitdragen zou, *zou daarin bestaan, dat Hij hun zou raden en bekend maken wat zij moesten geloven en welke waarheden zij hadden aan te nemen ten opzichte van de weg der zaligheid, die Hij hen zou verkondigen*. Daartoe had Hij immers bijzondere bekwaamheid, omdat Hij deelgenoot van de geheime Raad Zijns Vaders is, die Hij niet alleen Zelf heeft gehoord maar ook gezien heeft. Daarop ziet de apostel Johannes, wanneer hij zegt; "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, heeft Hem ons verklaard. "En de Heere Jezus zegt van Zichzelf: "Wij spreken wat Wij weten en getuigen wat Wij gezien hebben. Die van boven komt is boven allen, die uit de aarde is voortgekomen, die is uit de aarde en spreekt uit de aarde. Die uit de hemel komt is boven allen. En hetgeen Hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt Hij". Daarom wordt Hij de Wijsheid en het Woord des Vaders genoemd, omdat Hij niet anders sprak, dan Zijn Vader Hem geleerd had. Hij getuigt dan ook van Zichzelf: "Ik heb uit Mijzelf niet gesproken, maar de Vader, Die Mij gezonden heeft, Die heeft Mij een gebod gegeven wat Ik zeggen zal en wat Ik spreken zal" Joh. 12 : 49.

Het tweede werk dat Hij als RAAD zou uitvoeren zou niet alleen zijn dat Hij hun raden zou wat zij moesten geloven, maar ook wat zij te doen hadden. Al de lessen, al de geboden, al de plichten die daartoe behoren, vinden wij in de Evangelische geschriften. Daarin geeft Hij ons de beste raad, daarin vermaant Hij tot de rechte Godzaligheid en wat tot onze eeuwige gelukzaligheid dienende is. Dat is de last van de Vader, Die Hem de macht gegeven heeft om ons te raden en ons de noodzakelijkheid oplegt om naar Zijn raad te horen, waarom Hij uit Zijn hoge heerlijkheid over Hem heeft uitgeroepen: "hoort Hem!" Matth. 17 : 5. Als zulk een Raadgever komt Hij in de Evangelische lessen herhaaldelijk voor en wel bijzonder nadrukkelijk in Openbaring 3 : 18: "Ik raad u dat gij van Mij koopt, goud, beproefd, komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden, en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard wordt; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt."

Dan is er nog een belangrijk werk dat Hij als RAAD" doet, namelijk, dat Hij de

gelovigen in hun verlegenheid, in hun angst en nood raad geeft door liefelijke beloften en vertroosting; hun aanradende dat zij de toevlucht nemen tot Zijn heil, Zijn bijstand en Zijn genade. Als zulk een RAAD komt Hij voor in Jesaja 55 : 1 tot 3: "O! alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk!" En in Matth. 11 : 28: "Komt herwaarts tot Mij die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven". En Zelf riep Hij op de laatste dag, de grote dag van het feest, uit: "Zo iemand dorst, die, kome tot Mij en drinke! Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien". Joh. 7. Dit was aanleiding dat velen uit de schare van Hem zeiden: "Deze is waarlijk de Profeet", waarmee zij erkenden, dat deze aanrading het werk van die RAAD en van die Profeet was, die komen zou. En in het bijzonder vertoont Hij Zich als een RAAD, door de Zijnen inwendig met het licht van Zijn Geest tot onderwijs te zijn in hun onwetendheid, tot bemoediging in troosteloosheid, tot sterkte in beproevingen en tot hulp in benauwdheden.

Ziet, op deze wijze is de Messias al RAAD voor Zijn Kerk geweest, toen de eeuwige Raad des Vredes in het Paradijs *werd geopenbaard* door de oprichting van het genadeverbond. Van die tijd af tot op het Nieuwe Testament toe openbaarde Hij Zich als Raad, soms door extra ordinaire verschijningen; Hij heeft Zijn raad laten bekend maken in Zijn Kerk, eerst door de patriarchen, daarna door priesters en Levieten en door de profeten.

In de volheid des tijds is Hij Zelf persoonlijk in Zijn menselijke natuur voor een korte tijd de Raad van Zijn Kerk geworden, toen Hij als Profeet Zijn omwandelingen maakte in Israël. Hij werd daartoe plechtig ingehuldigd, niet alleen door Zijn voorloper Johannes de Doper, maar wel zeer bijzonder door de nederdaling van de Heilige Geest op Hem, en door de stem van Zijn Vader uit de hemel, Die Hem openlijk tot Raad van Zijn Kerk uitriep. Zijn raad kwam toen nog duidelijker en veel overvloediger openbaar dan ze ooit onder het Oude Testament geweest was. De gehele Raad Gods kwam Hij op aarde bekend maken, al het werk der verlossing kwam Hij verkondigen. Zo was Hij geen Raad der Joden alleen, maar ook der heidenen. In deze grote uitgestrektheid van uitvoering moet deze naam van RAAD hier verstaan worden.

Zo is Hij ook RAAD gebleven na Zijn hemelvaart, en Hij zal het zijn tot aan de voleinding der wereld. Nu niet meer door Zichzelf, maar door Zijn apostelen, evangelisten, herder en leraars, die Hij daartoe in Zijn plaats gesteld heeft. Eph. 4 : 11 en 12.

Hij geeft raad aan Zijn Kerk door alle tijden heen en dat tweeledig:

ten eerste uitwendig door Zijn Woord, waarin Hij komt aan te raden alles, wat tot het geloof noodzakelijk is.

Ten tweede inwendig door Zijn Geest, waardoor Hij de zielen op een verborgen en een krachtige wijze dringt en aanraadt datgene te doen, wat Hij haar uitwendig bekend maakt in Zijn Woord.

Dit alles is nu nadrukkelijk in de Naam van de Messias begrepen; Hij zou de enige Raad, de opperste Leraar en de enige Profeet van Zijn Kerk zijn. Een Naam en een werk, dat Hem hier alleen ziet, maar door alle profeten wordt toegekend. Wanneer wij met Mozes beginnen, dan lezen wij in Deuteronomium 18, dat hij op een klare en heldere wijze van de Messias profeteert: "Een profeet uit het midden van uw broederen, als mij, zal u de Heere uw God verwekken, Dien zult gij horen." "Ik zal - zegt God, Mijn woorden in Zijn mond leggen en Hij zal tot hen spreken alles, wat Ik Hem

gebieden zal." David spreekt in zijn laatste woorden van de Messias als het licht der wereld; hij tekent Hem in Zijn leeraamt, dat Hij door Zijn raad de wereld verlichten zou: "Er zal zijn een Heerser over de mensen, een Rechtvaardige, een Heerser in de vreze Gods. En Hij zal zijn gelijk het licht des morgens, wanneer de zon opgaat, des morgens zonder wolken, wanneer van de glans na de regen de grasscheutjes uit de aarde voortkomen" 2 Sam. 23 : 3 en 4. En David ziet daar ook op, wanneer hij in Psalm 2 de Messias invoert als "zullende van het besluit verhalen", die dus het besluit, te weten de raad Gods, bekend zou maken. Zeer nadrukkelijk spreekt daar de Messias Zelf van: "Ik boodschap de gerechtigheid in de grote gemeente" (namelijk van Joden en heidenen). "Ziet, Mijn lippen bedwing Ik niet, Heere, Gij weet het; uw waarheid en uw heil spreek Ik uit; uw weldadigheid en uw trouw verheel Ik niet in de grote gemeente". Ps. 40 : 10 en 11.

Daartoe was er "genade uitgestort op Zijn lippen". In Zijn omwandeling op aarde kon men van Heao. zeggen: "Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods!" Ps. 87 : 3. De Kerk des Heeren zegt dan van Hem: "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen!" Hoogl. 2 : 8. Jesaja is daar ook zeer nadrukkelijk in, wanneer wij hem horen zeggen: "Op Hem zal de Geest des Heeren rusten, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte". En verder: "Maar Hij zal de armen met gerechtigheid richten en de zachtmoedigen des lands met rechtmatigheid bestraffen". Hij ,zal het recht de heidenen voortbrengen; met waarheid zal Hij het recht voortbrengen en de eilanden zullen naar Zijn leer wachten". Want, zegt God, "Ik de Heere heb u geroepen in gerechtigheid, en Ik zal u geven tot een licht der heidenen, om te openen de blinde ogen".

Men hoort de Messias Zelf Zich ook als een Raad en Leraar invoeren: "Hoort naar Mij, gij eilanden, en luistert toe, gij volkeren van verre, de Heere heeft Mij geroepen van de buik aan; Hij heeft Mijn mond gemaakt als een scherp zwaard; en nu zegt de Heere, Die Mij Zich van moeders buik af tot een Knecht geformeerd heeft, dat Ik Jacob tot Hem wederbrengen zou; maar Israël zal zich niet verzamelen laten, nochtans zal Ik verheerlijkt worden in de ogen des Heeren, en Mijn God zal Mijn Sterkte zijn. Verder zeide Hij: Het is te gering dat Gij Mij een Knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen van Jacob, en om weder te brengen de béaarden in Israël; Ik heb U ook gegeven tot een Licht der heidenen om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde". En in Jesaja 50: "De Heere HEERE heeft Mij een tong der geleerden gegeven, opdat Ik wete met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken; Hij wekt alle morgen; Hij wekt Mij met het oor dat Ik hare, gelijk die geleerd worden." Hij noemt Zich daarom: "In die dag zal Mijn volk Mijn Naam kennen, dat Ik het Zelf ben Die spreekt: Zie, hier ben Ik". Hij is tot een getuige der volkeren gegeven, een Vorst, een Gebieder der volkeren. Hij getuigt van Zichzelf: "De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, daarom dat Mij de Heere gezalft heeft, om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart en om alle treurigen te troosten." Zo is Hij die Leraar der Gerechtigheid van Wie Joël uitroept: "En gij kinderen van Zion! verheugt u en zijt blijde in de Heere uw God; want Hij zal u geven de Leraar der Gerechtigheid."

Alle profeten stemmen overeen, dat Hem onder Zijn Namen, ook de naam van RAAD wordt toegekend. Zo zou men Hem ook noemen, dat is, Hij zou ook metterdaad een RAAD zijn Hij zou er ook voor erkend worden door de predicates der apostelen, die Hem als de enige RAAD en Leraar van Zijn Kerk hebben uitgeroepen. Dit zou ook zo zijn onder Joden en heidenen, die Hem daarvoor aangenomen hebben, en door de

belijdenis van alle gelovigen, zoals dat ook blijkt in de heilige bladeren van het Nieuwe Testament.

TOEPASSING

Wat is het noodzakelijk dat wij, die onder de bediening van dit Evangelie zijn, deze Naam in Jezus ook erkennen en met hart en ziel belijden dat het Hem toekomt RAAD te zijn in het midden van Zijn Kerk. Wat is het dan te beklagen, dat er zo weinig mensen zijn, die deze waardigheid die in Jezus is niet inzien noch aanvaarden; zoveel mensen, die weigeren Hem als hun Raadsman aan te nemen en niet van Hem willen geraden worden!

Er zijn er nog duizenden, die in plaats van Jezus, de bedrieger Mohammed tot hun raad hebben aangenomen; die denken de raad in de Koran te vinden in plaats van de Raad van het Evangelie op te volgen. En dan de Joden, die met alle bitterheid de RAAD Gods verwerpen en het gehele Evangelie voor een openbaring der ongerechtigheid uitmaken!

Neem ook de Roomsden, die naast Jezus nog een raad hebben opgeworpen in de kerk, namelijk de Paus, van wie zij willen dat in alle zaken van de godsdienst hem raad moet worden gevraagd, omdat hij alleen een onfeilbare raad geeft en een rechter is in alle geschillen. Een schrikkelijke beroving van de eer van de Zaligmaker, Die het alleen maar toekomt RAAD te zijn in Zijn Kerk.

Maar vooral hoe droevig is het, dat ook de meeste mensen onder ons weigeren naar de raad van Jezus te horen. Men luistert wel naar de raad van de duivel, van de goddeloze wereld en van het eigen vlees. Dat maakt men bijna in alles tot een regel van het leven. Krioelt het in onze tijd in de kerk niet van mensen, waar men van moet zeggen, dat zij geregeerd worden door de raad van de duivel? Mensen, die zich in alle boosheid en goddeloosheid uitleven, die zich nergens voor inhouden, maar de allerschrikkelijkste zonden zonder enige schaamte uitvoeren. Mensen, die zich alleen laten beïnvloeden door de raad van de wereld, die de hovaardige mode van deze eeuw op de voet volgen; die alles doen naar het voorbeeld en de gewoonte van anderen en zich daardoor laten raden; die met de spotters spotten, met de onkuisen onkuis en met de dronkaards dronken zijn; met de overdadigen overdadig; die met ijdele lieden omgaan en zich altijd, door de minste aanrading mee laten tronen naar wereldse gezelschappen om allerlei ongerechtigheid te bedrijven.

Er zijn er ook die de raad van hun eigen vlees in zondige lusten en driften geheel opvolgen; port men hen aan tot onkuisheid, zij zijn daar terstond toe genegen, zij volgen zonder de minste poging tot tegenstand alle zondige bewegingen op.

Maar o! dat is de raad van Jezus niet; Zijn raad wordt verzuimd en goddeloos verwaarloosd. Men is wel aanstonds gereed om alles wat de duivel, de wereld en het vlees aanraden onmiddellijk gehoor te geven en op te volgen, maar wat is men traag om naar de raad van Jezus te luisteren! Wat is er een werk om de mens tot het goede te brengen! Het lijkt er op, of men in plaats van zijn heil, zijn eeuwige verdoemenis voor heeft. Hoe gemakkelijk gaat het om de mensen tot allerlei ijdelheid, dartelheid en zonden over te halen, maar hoe moeilijk om hen tot een zedig en godsdienstig leven, ja, tot de ware Godzaligheid te leiden!

Hoe wordt al de raad, die Jezus ons in de predcaties van Zijn Woord geeft bruut verworpen; wat vrucht brengt dan al de raad van Zijn Evangelie? Naar Jezus wordt niet geluisterd, Zijn heilzame raad wordt niet opgevolgd, de lessen en plichten die het Evangelie ons geeft, worden geheel verzuimd.

Legt er uw leven eens naast, moet ge dan niet bekennen, dat gij de raad van Jezus nog

niet hebt leren volgen, die liefde, die zachtmoedigheid, die zelfverloochening, die inwendige godzaligheid en wat dies meer zij, waartoe bij voortduur wordt aangedrongen, naast u wordt neergelegd?

O mensen, gij kunt die raad nu wel verachten, maar vergeet niet dat het de raad van Jezus is; gij zult eens te laat weten dat er een Profeet in het midden van u geweest is! Gij kunt Zijn raad niet ongestraft verwerpen, want gij verwerpt daarmee een raad, die uw eeuwige gelukzaligheid op het oog heeft. In plaats van daar met ernst acht op te slaan, luistert gij liever naar hen die u op een weg leiden, die naar de eeuwige verdoemenis voert. Weet u wat God zegt van diegenen, die de raad van de Messias niet willen gehoorzamen? Daarvan zegt de Heere, "het zal geschieden, de man die niet zal horen naar Mijn woorden, die Hij in Mijn Naam zal spreken, van dien zal Ik het zoeken." Deut. 18 : 19. En Petrus waarschuwt in Handelingen 3: "En het zal geschieden dat alle ziel, die deze Profeet niet zal gehoord hebben, uitgeroeid zal worden uit den volke".

Welaan dan, laat Jezus ons altijd tot een RAAD zijn; geef Hem de eer en de roem die Hem toekomt, die Hem gegeven is van de Vader. Wil toch alle raad die buiten Jezus is verwerpen; luister nooit naar de raad van de duivel en zijn listige aanlokkingen. Laat het sirene-gezing van de wereld u nimmer vervoeren, hoor niet meer naar de ingevingen van uw eigen vlees, maar leer ze hoe langer hoe meer te weerstaan. Geef u geheel over aan de raad van Jezus; dat is de wil van de Vader Zelf, Die het uit de hemel geroepen heeft; "Hoor Hem!"

En wanneer gij dat wel doet, dan moet gij zoeken kennis te krijgen van Zijn raad die Hij geeft; het is onmogelijk die te volgen, zonder dat gij die kent. Die kennis kunt gij nergens anders halen dan door het lezen van Zijn Woord, en in het beluisteren van Zijn predicaties. Daardoor kunt gij leren kennen de raad die Hij u geeft, namelijk om te geloven en wat gij doen moet om zalig te worden. Daarin dient gij dan ook naarstig bezig te zijn.

Wanneer gij wetende zijt van die raad, zo moet gij die ook gehoorzamen en in de praktijk der godzaligheid oefenen. Met al de ernstige lessen, die Jezus in Zijn Evangelie geeft, moet gij gedurig werkzaam zijn om ze te onderhouden en alles wat u in de predicaties van het Evangelie geraden wordt, moet gij niet alleen zoeken om dit te horen, maar ook te doen. Dat is het enige middel om te vorderen in genade en godzaligheid.

Zoudt ge dat dan niet doen? Het is immers de raad van Jezus, van uw Zaligmaker, uw Verlosser. Zulk een Raadgever kan niet anders dan goede raad geven. Het is een liefelijke raad die Hij geeft, een raad die niet verdrietig, maar die zeer gemakkelijk is voor alle gelovigen. Het is een heilzame, een zeer profijtelijke raad, die uw hoogste geluk, uw eeuwige zaligheid beoogt.

Wie, die het welzijn van zijn onsterfelijke ziel bemint, zou naar zulk een raad niet horen?

Luister dan eens wat de Heere daarvoor al in het tijdelijke belooft: "Och, dat gij naar Mijn geboden geluisterd had! Zo zou uw vrede geweest zijn als een rivier en uw gerechtigheid als de golven der zee. Ook zou uw zaad geweest zijn als het zand, en die uit uw ingewanden voortkomen als deszelfs steentjes; wiens naam niet zou worden afgehouden noch verdelgd van voor Mijn aangezicht". Jes. 48 : 18 en 19.

Maar vooral zal Zijn zegen dan over ons zijn in het geestelijke; Hij zal ons in alle verlegenheid en moeilijkheden tot een RAAD zijn en ons door Zijn troostelijke hulp ondersteunen. Dan zal Hij in het hiernamaals ons doen deel hebben aan die

gelukzaligheid, waar al Zijn raad alleen op doelde. Dan zullen wij in de geheimenissen van Zijn Raad volkomen ingeleid worden, en in Zijn gemeenschap genieten de volle verzadiging van vreugde, die bij Zijn aangezicht is, en liefelijkheden aan Zijn rechterhand, altoos en eeuwiglijk.

AMEN.

ELFDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn Naam Sterke God". (Jesaja 9 : 5).

Er is geen groter steun voor een volk, dan dat hun vorst begaafd is met wijsheid en sterkte; zijn die beide in hun koning verenigd, dan zijn dit de zuilen van zijn Staat, waarover hij regeert. Daarop rust de vastheid en ook de duurzaamheid van zijn koninkrijk. Als een van die beide ontbreekt is het een wankel regering, die zelden lang standhoudt. Een koning kan een zeer wijs man zijn met een schrander oordeel, de staatkunde wel beheersend, maar als hij geen macht heeft om het geweld zijner vijanden te keren en zijn onderdanen te beschermen, is het onmogelijk dat hij zijn volk alleen met zijn wijsheid redden kan.

Anderzijds, wanneer het hem niet aan macht ontbreekt, om zijn vijanden te weerstaan en hij de grenzen van zijn rijk kan verdedigen, ja, zelfs weet uit te breiden, en het ontbreekt hem aan wijsheid en raadgeving om zijn macht op de juiste manier te gebruiken, dan is zijn sterkte ijdel en onbestendig. Wanneer echter deze beide eigenschappen in hem verenigd zijn, zijn dit de grondzuilen voor een bestendige heerschappij. Dan leidt dit niet alleen tot bescherming van zijn volk, maar ook tot een roemrijke uitbreiding van de rijksgrenzen. De wijsheid is voor de sterkte de denkkraft van het hoofd; de sterkte voor de wijsheid de handen, om het naar behoren uit te voeren. Het ene zowel als het andere kan in een vorst, die een goed staatsbestel wil voeren, niet worden gemist.

In het allervolmaakste Koninkrijk van de Messias, moesten deze beide zaken samengaan; deze Koning moest voldoende wijsheid en macht hebben, om Zijn heerschappij volmaakt en volledig uit te voeren en voort te zetten. Raad en Sterkte moest deze Koning geheel eigen zijn, om Hem tot een zegenrijk Opperhoofd van Zijn doorluchtig Rijk te maken

Wij zien in de tekst, dat onze Jesaja dit ook op het oog heeft; hij geeft de Messias een naam, die samenhangt met de vorige namen. Hij is daarmee eigenlijk bezig om de roemruchte eigenschappen van de Messias meer en meer op te tellen, waarmee hij in de aanvang van onze tekst al is begonnen. De heerschappij zou op Zijn schouder zijn, en dan noemt hij Zijn eerste naam: Wonderlijk. Om de gedachte weg te nemen dat Zijn heerschappij niet op de rechte wijze zou worden bestuurd, gaat hij nu aantonen, dat de twee vaste zuilen, waarop een staat gegrondvest is, namelijk wijsheid en macht in Hem zouden gevonden worden. Daarom zegt hij, dat Zijn tweede naam RAAD zou zijn; en nu de derde: STERKE GOD. In deze Koning paren zich dus Raad en Sterkte, tot een gelukkige handhaving van Zijn heerschappij. In deze verhandeling hebben wij nu over deze derde naam te spreken, welke naam wij tweeledig zullen bezien.

Ten eerste : Hij wordt GOD genaamd.

Ten tweede : De STERKE GOD.

De Joden, die al deze namen ten onrechte op koning Hiskia toepassen en niet op dit geboren Kind, vertalen de woorden uit de grondtekst door "sterke held", of ook wel door het woord "machtig" en "sterk". Zij verdelen dan deze woorden en maken er twee namen van. Dit is echter geheel ongerijmd. Wij ontkennen niet, dat het Hebreeuwse woord God, kan worden afgeleid van een woord dat "sterk" betekent. hoewel sommigen menen, dat het bij verkorting komt van de naam "God" en in het meervoud voor helden of voor machtigen onder de mensen gebruikt wordt. Wij zijn

echter van mening dat het woord GOD, zoals het hier voorkomt, enkelvoudig is en niet meervoudig in de vorm van regering, wat de taalkundigen met ons eens zijn. Ter weerlegging zullen wij de Joden daarvan enige voorbeelden uit het Oude Testament geven.

Allereerst uit Jesaja 10 : 21, welke tekst ook door hen met "sterke God" vertaald wordt. "Het overblijfsel zal wederkeren, het overblijfsel van Jacob, tot de sterke God". Ten tweede komt dit op dezelfde wijze voor in Deut. 10 : 17, waar gesproken wordt van "die grote, die sterke, (onze overzetters vertalen die machtige) die vreselijke God", en op dezelfde wijze in Nehemia 9 : 32 en Jeremia 32 : 18, op welke plaatsen onze vertalers het hebben overgezet in: geweldige God. Daaruit blijkt dus, dat deze vertaling gebruikelijk is in de betekenis en in hun samenvoeging. Welke redenen zijn er dan om het hier anders op te vatten? Het kan niet anders dan een vooroordeel zijn, dat men er hier een andere uitleg aan geeft.

Er is in deze naam, wanneer Hij door Sterke God vertaald wordt, niets te vinden of het komt alleen en naar waarheid de Messias toe. Op meerdere plaatsen in de Heilige Schrift wordt Hem deze naam 66k toegeschreven, wat we hierna bezien zullen. Wat voor oorzaak is er dan, om Hem deze roemruchte naam te misgunnen?

Nergens wordt van Hiskia aangetekend, dat hij in sterkte of in heldhaftigheid uitmuntte boven andere koningen van Juda, waardoor hij de uitnemende naam van sterke held verdienen zou. Wel is het waar wat de Joden aanvoeren, dat de naam van Hiskia op zichzelf enigszins de betekenis meebrengt, omdat die vertaald kan worden met "sterkte Gods".

Maar het is bekend, dat de namen onder de Joden, die altijd een betekenis hebben, lukraak aan de kinderen gegeven werden, zonder dat zo'n kind de eigenschappen die de naam inhield, metterdaad in zichzelf bezat. Zeker is, dat in Hiskia zelf geen sterkte gevonden werd, wat wel gebleken is in zijn machteloosheid tegen de koning van Assyrië. Ware hij in die strijd niet Goddelijk geholpen, dan was hij machteloos gebleven. Misschien is dat de reden, dat een andere Joodse vertaler een vondst gedaan heeft, die evenmin de proef van de waarheid kan doorstaan. Hij wil namelijk, dat Hiskia hier God genoemd wordt, in die zin, zoals alle overheden goden genoemd worden, waartoe hij dan naar Exodus 22 : 9 verwijst, waar staat, dat in zaken van het recht naar „de goden" verwezen werd. En hij noemt hem dan tevens "sterk", omdat hij machtig was in de Wet en in deszelfs onderhouding.

Hiertegen voeren wij aan, wanneer de overheden goden genoemd worden, dat dan nooit het woord GOD in het enkelvoud wordt gebruikt. Ook wordt nooit een persoon in het bijzonder zo genoemd, maar altijd in een veelheid van personen, te weten: de overheden. De hoedanigheden van Hiskia waren niet van die aard dat hij een uitzonderlijk man was; onder Juda's koningen waren er, die in eer en glorie ver boven hem uitstaken, op wie de naam dan beter gepast zou zijn. En wat het laatste betreft, nergens vinden wij in de Heilige Schrift, dat iemand vanwege de onderhouding van de Wet, de naam van "sterk" heeft gedragen. Voor degenen, die deze twee woorden verdelen en deze twee namen door machtig en sterk vertalen, gelden dezelfde bewijsredenen. Daar komt nog bij, dat de stelling van de woorden in de grondtekst, zoals wij al meer gezegd hebben, een zeker accent, een Accentius Regius, een koninklijk accent inhouden, wat deze vertaling geenszins duldt. Het is ook zeer ongerijmd, om van deze eretitels, die zo nadrukkelijk onderscheiden van zin zijn, er twee van te maken, die dezelfde betekenis hebben, zoals dat met de woorden machtig en sterk het geval is. Men zou daardoor Jesaja schuldig kunnen verklaren aan een "ijdel verhaal van woorden".

Wij stellen daarom wederom zeer concreet vast, dat deze naam alleen een naam van

de Messias is en niet van koning Hiskia.

Nu zijn er enige vertalers, die deze naam wel op de Messias toepassen en deze woorden ook verdelen, zonder daarmee echter aan de betekenis afbreuk te doen. In de lijn van de kerkvader Hieronymus, nemen zij ieder woord van de grondtekst op zichzelf, namelijk: "God" en "sterke Man" of "Held". Zij menen dat het grondwoord "God" in zijn kracht op zichzelf al "sterke God" betekent, zodat men nauwelijks reden vindt, om er het woord "sterk" aan toe te voegen. Het wordt dan zo uitgelegd, dat het eerste woord de Messias voorstelt in Zijn Godheid en het andere naar Zijn Mensheid, omdat het Hebreeuwse woord gelijk is aan een woord dat "Man" betekent. Hoewel dit nu niet direct als een onjuistheid moet gezien worden, houden wij het toch, om de hierboven aangevoerde redenen, op de samenvoeging van: "Sterke God", zoals onze overzetters dat ook gedaan hebben.

Zo is dan de eigennaam die de Messias hier voert, de naam van God en de nadere beschrijving die er bij gedaan wordt: "STERKE GOD". De eerste Naam is een Naam, die gewoonlijk in de Goddelijke Schriften aan de waarachtige God wordt toegeschreven. Het is een naam, zoals wij al gezegd hebben, afgeleid van een woord dat "sterkte" betekent, zijnde alzo een naam, die de Heere onze God voorstelt in Zijn oneindige sterkte en onbeperkte macht, waarom het zeer gevoegelijk met het woord "sterke" wordt samengevoegd.

Deze Naam is aan de Messias gegeven om daarmee aan te tonen, dat Hij niet alleen een Mens, maar ook de waarachtige God is. Onze toelichting is hier niet, om in het brede de Godheid van de Messias te bewijzen; ons doel is alleen om aan te tonen, dat Hij ook door de profeten als zodanig is beloofd. Jesaja heeft daartoe dan ook alle reden, om onder Zijn namen en eigenschappen, ook deze naam "GOD" te tellen. Wij zullen hier niet al de omslag bijbrengen, die de profeten de Messias toekennen als een bewijs van Zijn Godheid, maar in de lijn van onze tekst blijven en alleen die plaatsen noemen, waar zij hem uitdrukkelijk met de naam God of Heere voorstellen, om daarmee te bevestigen hetgeen Jesaja getuigt; "Men noemt Zijn Naam GOD".

Wij beginnen met de Psalmen van David, die, Hem alzo noemt in Ps. 2 : 11 en 12: "Dient de Heere met vreze". En om aan te tonen, wie hij door die Jehovah verstaat, laat hij er terstond op volgen: "Kust de Zoon!" "Uw troon o God, is eeuwig en altoos". Daarom heeft U Uw God gezalfd" Ps. 45 : 7 en 8. "De Heere heeft gesproken tot Mijnen Heere" Ps. 110: 1. Jesaja volgt dezelfde trant, als hij zegt dat de serafijnen Hem Heere der heirscharen noemen in hoofdstuk 6 : 3. Dat hij daarmee de Heere Jezus bedoelt, blijkt uit Joh. 12 : 41. Het kan ook op de Messias zien, naar Jesaja 8 : 13: "De Heere der heirscharen, Dien zult gij heiligen, en Hij zij uwe vreze, en Hij zij uw verschrikking". Met nadruk noemen Hem zo de verlostten: "Deze is onze God, deze is de Heere". Jes. 25 : 9. En in hoofdstuk 40: "Bereidt de weg des Heeren, maakt recht in de wildernis een baan voor onze God!" En verder: "Ziet de Heere HEERE zal komen tegen de sterke, en Zijn arm zal heersen." - Uw God is Koning". Ingelijks ook in Jeremia 23 : 6: "De Heere onze Gerechtigheid". In Hosea: "Ik zal ze verlossen door de Heere hun God". Micha profeteert: "En hun Koning zal voor hun aangezicht heengaan; en de HEERE in hunne spits". En Zefanja (3 : 5): "De rechtvaardige HEERE is in het midden van haar; Hij doet geen onrecht; alle morgen geeft Hij Zijn recht in het licht; er ontbreekt niets; doch de verkeerde weet van geen schaamte". En tenslotte de profeet Maleachi: "Snellijk zal tot Zijn tempel komen, die HEERE, Dien gijlieden zoekt".

Ziet, zo hebben de profeten de naam van de Messias GOD genoemd.

Hij is ook de waarachtige God, in de volheid des tijds, de tijd van de vervulling; toen hebben de schrijvers van het Nieuwe Testament bevestigd dat Hij met recht zo genoemd is door de profeten. Immers de apostel Johannes noemt Hem ook zo: "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God". Thomas noemt Hem: "Mijn Heere en mijn God". Paulus doet dat op meerdere plaatsen; in de Romeinenbrief zegt Hij van Hem, dat hij "God is, te prijzen in der eeuwigheid". In 1 Cor. 2 : 8: "God, Die Zijn gemeente met Zijn bloed gekocht heeft". In Handelingen 20 : 28 lezen we: "God, geopenbaard in het vlees". In 1 Timotheüs wordt Hij genoemd: "De grote God, onze Zaligmaker Jezus Christus", en in Titus 2 : 13: "De waarachtige God en het eeuwige leven". Ja, Zijn Naam is op Zijn kleed en op Zijn dij geschreven, Hij is de Koning der Koningen en de Heere der heren. Openb. 19 : 16. Redenen te over, wanneer Jesaja Hem in onze tekst voorspelt met de woorden: "men noemt Zijn Naam GOD".

Met niet minder grond voegt hij er nog aan toe: **STERKE** God.

Dit grondwoord stamt niet alleen af van het woord: sterk zijn, maar er ligt ook overwinnen in. Daarom wordt het door sommigen vertaald met: "God, de Overwinnaar."

Op zichzelf bezien kan dit juist zijn, omdat het geen verandering van de zin teweeg brengt of een andere betekenis heeft. Want in Zijn overwinnen betoont Hij het meest Zijn sterkte en in Zijn sterkte ligt de grondslag van Zijn overwinnen.

Zo draagt Hij deze naam met recht ten opzichte van Zijn Goddelijke natuur, voor zover het een eigenschap van de Godheid is sterk te zijn. Dat erkende Josafat in 1 Kron. 20 : 6: "In Uwe hand is kracht en sterkte, zodat niemand zich tegen U stellen kan" En Mozes in zijn overwinningslied aan de Rode Zee: "Gij voert hen zachtens door Uwe sterkte tot de liefelijke woning Uwer heiligheid". In deze zin is het dus een onafscheidelijke zaak: God te zijn en sterk te zijn; zo komt deze eigenschap, uit kracht van Zijn Godheid, noodzakelijk aan de Messias toe, gelijk Hem in 2 Thess. 1 : 2, de heerlijkheid Zijner sterkte wordt toegeschreven.

Maar zeer in het bijzonder zou Hij de naam dragen *ten opzichte van Zijn Middelaarsambt*; in de uitvoering waarvan Hij deze sterkte zou vertonen als zijnde de Sterke God. Daar ziet Jesaja op, wanneer hij van Hem getuigt, wanneer Hij als een Rijsje zou voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï, dat dan de Geest der Sterkte op Hem zou zijn. En Hanna roemt in haar lofzang: "De Heere zal Zijn Koning sterkte geven en de hoorn Zijns Gezalfden verhogen". 1 Sam. 2 : 10.

Waarlijk, als Middelaar zou zich de Messias als de sterke God vertonen.

1. Zien wij op de zwaarte van het werk der verlossing dat Hij op Zich heeft genomen, die last kon niet anders getorst worden, dan op de schouderen van de sterke God. Geen menselijke kracht zou daartoe in staat zijn en moeten bezwijken onder het gewicht van dit geweldige werk; alléén de sterke God kon die oneindige en ondragelijke last van de toom Gods tegen de uitverkorenen dragen. En niet alleen dragen, maar ook doordragen, en door eigen kracht die weer ontworstelen. Hij alleen kon zeggen: "Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen. Ik heb de pers alleen getreden, en er was niemand van de volkeren met Mij, - Ik zag toe, en er was niemand die hielp, die ondersteunde". Dit is alleen eigen aan deze sterke God, Die zeggen kon: "Daarom heeft Mijn arm Mij heil beschikt; en Mijn grimmigheid heeft Mij ondersteund". Jesaja 63 : 1-5. De Heere laat de profeet verder zeggen: "Is Mijn hand dus gans kort geworden, dat zij niet verlossen kan? Of is er in Mij geen kracht om uit te redden?" Jes. 50 : 2.

2. Zien wij de overwinning Die Hij behalen moest, en behaald heeft over de duivel en de dood, om "God de Overwinnaar" te worden, ook daarin vertoont Hij Zich weer als de sterke God, Die de sterk gewapende overwinnen zou! Hij moest daarom noodzakelijk sterker dan de satan zijn. Lucas 11 : 12. Hij moest een Held zijn, gelijk in Psalm 45 : 4 van Hem gezegd wordt: "Gord Uw zwaard aan de heup, o Held!" Er was toch wel een Goddelijke kracht nodig om degenen "te niet te doen die het geweld des doods had, namelijk de duivel, en om al degenen te verlossen die met vreze des doods door al hun leven der dienstbaarheid onderworpen waren". Hebr. 2 : 14-15.
3. Zien wij op al de wonderwerken die de Messias gedaan heeft, ook daarin vertoont Hij Zich openlijk voor de ganse wereld, de sterke God te zijn. Hij trok voort in Zijn grote kracht. Hij vervulde geheel Kanaän, ja, de ganse natuur met Zijn wonderen, zodat men van Hem moest uitroepen: "Al wat Hem behaagt dat doet Hij, in de hemelen en op de aarde, in de zeeën en alle afgronden". Ps. 135 : 6. Hij vertoont Zijn sterkte wanneer de hemel om Zijnentwil geopend wordt. Matth. 3. Wanneer de wolken uit de hemel nederdalen op de berg, en in Zijn hemelvaart. Wanneer de zon verduisterd wordt in Zijn dood, wanneer de stormwinden op Zijn bevel gehoorzamen, doende Zijn Woord. Geven Hem de hemelen dan geen heerlijkheid en roepen zij niet uit dat Hij de sterke God is? Is Zijn getuigenis daarvan ook niet op de aarde, wanneer Hij in Zijn omwandeling zoveel blinden ziende, zoveel doven horende, zoveel stommen sprekende, zoveel kreupelen weer wandelende gemaakt heeft? En dan de velen die met allerlei ziekten bevangen waren: lammen, melaatsen, maanzieken, geraakten, de bloedvloeiende vrouw, en vele anderen gezond maakte, ja, de doden weer tot het leven terugriep? Getuigt het niet van Zijn sterkte, dat Hij de bomen deed verdorren, de broden deed vermeerderen, water in wijn veranderde? Dat Hij de aarde deed beven, de rotsen splijten, de graven opende, het voorhangsel deed scheuren? Dat Hij de mensen die kwamen om Hem te vangen, met de sterkte van Zijn adem ter aarde wierp? Moet ook de zee niet van Zijn sterkte getuigenis geven, toen de storm op Zijn wenken stil werd? Toen Hij de wateren tot een vast plaveisel maakte voor Zichzelf en voor Zijn discipel, om er op te wandelen? Toen Hij op Zijn bevel een menigte van vissen deed vangen, ja, zelfs een, die Hij een stater in de mond legde om voor Hem de schatting te betalen? Ook de afgronden hebben moeten erkennen dat Hij de sterke God is, toen Hij de duivelen pijnigde en uitwierp en hun beval, dat zij naar de afgrond zouden henen varen. Zou iemand ooit deze tekenen kunnen doen, zonder dat hij de sterke God was? "De werken, die Hem de Vader gegeven heeft te volbrengen, getuigen van Hem". Joh. 5 : 3. Zo had Hij een getuigenis, meerder dan dat van Johannes, die van Hem zeggen moest: "Die na Mij komt is sterker dan ik". Matth. 3 : 11.
4. Zien wij op het werk dat Hij tot nu doet, namelijk het doen wederkeren van de harten der gelovigen ten eeuwigere leven, dan blijkt ook daaruit dat Hij de sterke God is. Niemand kan werken op het hart der mensen dan God alleen; en als Hij dat doet, zo vertoont Hij er "een uitnemende grootheid Zijner kracht in, naar de werking der sterkte Zijner macht". Eféze 1 : 19. Wanneer Jezus dan aan de zielen Zijner uitverkorenen tot wijsheid, rechtvaardigheid en heiligmaking gegeven wordt, die verlicht, die heiligt, die wederbaart, dan bewijst Hij ook daarin de sterke God te zijn, omdat Hij het is, Die de nieren en de harten doorzoekt. Ja, Die haar geestelijk opwekt uit de doden, hen trekt uit de macht der duisternis. O, wat eist zulk een groot werk een sterke God.

5. Als wij hier nu nog bij doen Zijn opstanding uit de doden, hoe Hij Zichzelf door eigen sterkte wederom in het leven terugbracht en de dood heeft verslonden tot overwinning, hebbende macht om Zijn leven af te leggen en om het Zelf ook weer aan te nemen, dan is Hij toch krachtiglijk bewezen te zijn de Zoon Gods (wij zeggen nu: de sterke God) uit de opstanding der doden. Rosa. 1 : 4.
6. Zien wij op Zijn hemelvaart, op Zijn zitten aan de rechterhand Gods, op het weergaloze wonderwerk van de uitstorting van de Geest des Heeren over alle vlees op het Pinksterfeest; het zijn allemaal zoveel bewijzen van Zijn macht en sterkte, die ons overtuigend verzekeren, dat Hij de sterke God is.
7. Zien wij op de toebrenging van Zijn Kerk en Zijn bewaring daarvan over de gehele wereld, dan doen zich ook daarin wonderlijke uitingen voor van Zijn sterke Godheid. In weerwil van zoveel wrede en schrikkelijke verdrukkingen in het Joodse land, heeft Hij Zijn Kerk niet alleen gegrondvest maar ook doen uitgroeien tot onder de heidenen toe. Door de Geest van Zijn mond en de sterkte van Zijn scepter, Die Hij uit Sion zond heeft Hij al hun afgoden ter neder geworpen. Ja, tegen de macht van zoveel achtereenvolgende roomse keizers, heeft Hij Zijn Kerk niet alleen bewaard, maar ook doen uitgroeien en toenemen. Aardse koninkrijken werden aan Zijn Koninkrijk onderworpen. Zijn dit dan geen onwederstandelijke blijken, dat Hij de Sterke God is?
8. Tenslotte, *Hij zal in het laatste van de dagen, in het eind der eeuwen, **Zijn sterkte wonderlijk maken in het verdelgen van de anti-christ, in het bekeren van de Joden en van de heidenen; in het redden van Zijn Kerk tegen al haar vijanden.***
En ten laatste Zijn macht in het opwekken van de doden door die werking, "waardoor Hij Zichzelf alle dingen kan onderwerpen". Phil. 3 : 21. Hij zal Zijn sterkte tonen door de levenden en de doden te brengen voor Zijn Rechterstoel; in het werpen van al Zijn vijanden in het eeuwige vuur, en het belonen van de Zijnen met de eeuwige gelukzaligheid. Alsdan zal het op een doorluchtige wijze openbaar worden, dat Hij waarlijk de sterke God is.

Uit dit alles blijkt dus, dat er voor onze Jesaja redenen te over waren, om onder de eretiteln van de Messias ook die van de "Sterke God" te tellen. Met deze Naam zou Hij ook genoemd worden. Hij zou metterdaad zulk een sterke God zijn en Hij zou er ook voor erkend worden. In de verkondiging van het Evangelie zou Hij als zodanig gepredikt worden; in het geloof der Zijnen zou Hij er voor aangenomen worden en in de belijdenis der gelovigen als zodanig beleden worden.

TOEPASSING

Wat is het wenselijk en noodzakelijk, dat de Heere Jezus in de uitnemendheid van deze ere-naam, in de sterkte van Zijn Godheid, nu ook ten volle door ieder werd erkend. Maar zoals het van ouds al geweest is, zo is het nog: er zijn er zeer veel, die Hem deze heerlijkheid betwisten. De eerste Christen-gemeente werd al terstond door een menigte van ketters aangevallen, die we maar niet alle zullen opnoemen, dan alleen Arius, die de Godheid van Christus loochende, met wie de Kerk in die tijd voortdurend had te worstelen, terwijl de rechtzinnige vaders voor de Godheid van de Heere Jezus bleven strijden.

En wat zijn er in onze tijd talloos velen, die zich stellen tegen de heerlijkheid van de Messias! Hoe weigert Hem het heidendom, waar Hij als zodanig nog onbekend is, Hem te aanbidden! Wat is Hij tot een spot van het hedendaagse Jodendom! Hoewel in

de Koran veel tot lof van Jezus gezegd wordt, weigeren de Mohammedanen Hem de eer te geven, die Hem toekomt. Hoe betwisten Hem de Socinianen in Zijn Godheid als schrikkelijke eer-rovers van de Sterke God.

Helaas zijn er ook nog velen die Zijn Godheid wel belijden, maar in de beleving betonen, er weinig indruk van te hebben. Als -de vervolgers van 'des Heeren Kerk eens bedachten wat het betekent zich zo tegen de Heere Jezus te stellen, dat zij te doen hebben met een sterke God, tegen Wiens prikkel het hard zal vallen de verzenen te slaan, zouden zij dan niet vrezen? Als de heimelijke onderdrukkers van de Kerk, van haar voorrechten, van de Waarheid, van de zaak Gods, eens begrepen wat het te zeggen zal zijn, wanneer de Heere Jezus als de sterke God hen tegenkomt, zouden zij dan zo vermetel zijn, Hem nog langer tegen te staan? Ja, wat zijn er veel brute goddelozen, mensen, die zich opzettelijk en met alle verharding tegen de Heere Jezus verheffen! Die zeggen: "Komt, laat ons hun banden verscheuren en hun touwen van ons werpen" Psalm 2 : 3. Die zich zo openlijk tegen al Zijn geboden verzetten, alsof zij het wel tegen Hem kunnen volhouden. Wat zijn er nog velen die geen begrip hebben van Zijn heerlijkheid, die zo weinig ontzag, zo weinig eerbied voor de Heere Jezus hebben!

O, dat Zijn majesteit toch meer werd overdacht, de sterkte van Zijn Godheid recht gekend, met hoeveel meer vreze, beving en ontzag, zou men voor Zijn aanbiddelijke hoogheid bukken! Hoe voorzichtig zou men onder het alziend oog van de sterke God leren wandelen! Maar nu wordt Zijn hoge Majesteit door velen niet geacht, men handelt met Hem als een der mensenkinderen.

Werd Hij als de Sterke God erkend, zou er dan wel iemand zijn die Hem door de nodiging van het Evangelie weigerde aan te nemen? Zou er dan iemand zich durven onttrekken om Hem te dienen en met alle onderwerping te gehoorzamen? Nochtans zijn er velen, die niet willen dat Hij over hen Koning zal zijn.

O wee! zulke rampzaligen! Want immers het is geen mens die gij zo behandelt maar het is de sterke God! Uw zonde tegen Jezus is een zonde tegen God, en daarom zult gij "te zwaarder straf waardig geacht worden, omdat gij de Zoon Gods vertreedt" Hebt-. 10 : 29. Het is daarom te erger zich tegen Hem te stellen, Die de sterke God is. Maar het is ook des te gevaarlijker, want gij hebt niet met Iemand te doen, van Wie gij het winnen kunt, maar Die het, als de sterke God, aan geen macht ontbreekt, om Zijn heerlijkheid tegen u te handhaven. Gij zult het misschien hier in de tijd nog wel eens ondervinden wat het zeggen wil, zich tegen de sterke God te verheffen. De Heere geeft dikwijls zulke vreselijke voorbeelden van de schrikkelijke oordelen, die de goddelozen overkomen.

En gaat het u in de wereld voorbij, hoe vreselijk zal het dan zijn bij uw dood! Dan zult gij moeten bekennen, dat gij te doen krijgt met die sterke God! Hoe ontzettend zal dat zijn, dat niet alleen de duivel en de hel, maar dat gij ook deze sterke God tegen u gewapend zult zien met al Zijn sterkte tot uw verderf. Ja, hoe schrikkelijk zal het zijn in het laatste oordeel, wanneer gij die sterke God, Wiens ogen zijn als vuurvlammen, tegen u zult zien komen als uw Rechter, om als een sterke leeuw tegen u te brullen en u onder de eeuwige sterkte van Zijn almacht te verpletteren. Och, konden wij dit de zondaar nog eens recht doen zien, om de Zoon te kussen eer dat Hij zó toorn en gij op de weg vergaat, eer dat Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden.

Maar gij, gelovigen, wordt de Messias in Zijn sterke Godheid door zo weinigen recht aanvaard, draagt gij er zorg voor dat gij Hem in die heerlijkheid altijd vereert. Uw werk is het, om met alle nadruk uw Jezus zo te noemen en hem te roemen als de

Sterke God. Erken dit met dankbaarheid dat u een Middelaar is gegeven, die God, die de sterke God is. O, wat vergroot dat het geschenk en hoe moet gij er Gode meerder eer voor geven! Een Middelaar die zo groot, zo waardig, zo machtig is, roep daar met verwondering over uit: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon (dat Hij die Sterke God) gegeven heeft" Joh. 3 : 16.

Laat het u er ook toe leiden, om in Zijn Middelaarswerk in volle verzekerdheid te berusten, want Hij is de sterke God. Dat doet u toch een oneindige waardigheid in Hem zien, dat verzekert u van de volmaaktheid van het volbrachte werk, en derhalve, dat gij ook in Hem volmaakt kunt worden, omdat in Hem de volheid der Godheid lichamelijk woont. Col. 2 : 9 en 10. "En uit Zijn volheid ontvangen genade voor genade". Joh. 1 : 16. Buiten deze Godheid moogt gij niets tot uw vertrouwen en berusting maken, "want vervloekt is de man die op een mens vertrouwt, en die vlees tot zijn arm stelt". Jer. 17 : 5. Al onze roem is ijdel, al onze hoop tevergeefs, zo wij niet op Jezus als de sterke God kunnen rusten. Gij kunt Hem het werk van uw zaligheid veilig toevertrouwen; de verkrijging in het verleden berust immers op de oneindige verdienste van de sterke God; de toepassing in het tegenwoordige door een krachtadige roeping en almachtige trekking, is voor deze sterke God niet te zwaar. En de bewaring voor het toekomende is in de hand van deze sterke God voldoende verzekerd. Niet alleen het begin, maar gij kunt ook de voortgang en de uitkomst van uw zaligheid in Zijn hand geven. "Het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en de wijsheid, en de sterkte, en de ere, en de heerlijkheid, en de dankzegging" Openb. 5 : 12.

Laat het begrip van Zijn sterke Godheid u altijd tot een aansporing zijn om Hem in de uitnemendheid van Zijn aanbiddelijke majesteit te verheerlijken en groot te maken. Om altoos een diepe indruk te hebben van vreze voor Hem met een eerbiedig ontzag, en zo uw gelovige vrijmoedigheid doen gepaard gaan met vernederende ootmoedigheid. "Ben Ik een Heere, waar is Mijn vreze?" Mal. 1 : 6. Om Hem met alle getrouwheid en gewillige onderwerping altijd te lieven, te dienen en te gehoorzamen. "Indien Hij uw Heere is, zo buigt u voor Hem neder". Dat is die kus van onderdanigheid, die gij aan Hem verschuldigd zijt: "Kust de Zoon, dient de Heere met vreze, verheugt u met beving". Ps. 2 : 11 en 12.

Laat Hij u als sterke God ook daartoe dienen, dat gij alle sterkte in Hem zoekt. Hebt gij sterkte nodig tegen zonden en geestelijke onmacht? In Zijn hand kunt gij ze vinden, daar hebt gij „de overwinning door Jezus Christus, onzen Heere". 1 Cor. 15 : 55. Hebt gij sterkte nodig tegen moedeloosheid? "Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft" Jes. 40 : 29. Hebt gij sterkte nodig in de geestelijke strijd? Dan zal Hij u toeroepen: "Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht" 2 Cor. 12 : 9. Hebt gij sterkte nodig onder uitwendig lijden? Dan "vermoogt gij ook alle dingen, door Christus, Die u kracht geeft". Phil. 4 : 13. Hebt gij sterkte nodig tot uw geestelijke opwas en uitvoering van uw plichten? In Hem kunt gij "de kracht vernieuwen, om op te varen met vleugelen gelijk de arenden; om te lopen en niet moede te worden, te wandelen en niet mat te worden". Jes. 40 : 31.

O, als wij zo op Jezus zien, dan kunnen wij ons in die sterke God r volmaakt gerust stellen. Wat ook de goddeloze wereld tegen Zijn Kerk, in het algemeen, of tegen de gelovigen in het bijzonder bedenkt en aanlegt, onder de bescherming van de sterke God zijn wij altijd veilig. Geen geestelijke vijanden hier in de tijd, noch zonde, noch satan, vermogen ook iets tegen degenen, die onder de heerschappij en onder de beveiliging van zulk een sterke God staan. Ja, noch dood, noch graf, noch hel, hebben

de kracht om u uit de hand, uit het eigendom van zulk een sterke God te rukken. Gij zijt voor altijd in" Zijn bewaring begrepen, totdat gij eens aan de heerlijkheid Zijner sterkte in het hiernamaals deel zult krijgen, om Hem daarin eeuwig te aanbidden en te roemen voor Zijn troon.

AMEN.

TWAALFDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn Naam "Vader der Eeuwigheid". (Jesaja 9 : 5).

Het is een groot geluk voor een volk, wanneer het een koning heeft die rechtvaardig weet te regeren, en een voorrecht voor zijn onderdanen, dat hij lang leeft en niet spoedig door de dood wordt weggenomen, zodat hij een langdurige heerschappij heeft. Zoals alle ondermaanse dingen hun onvolmaaktheid hebben, zo is dit ook met koninkrijken, die gedurig aan wisseling van vorsten onderhevig zijn. Immers, zij die regeren, zijn sterfelijke mensen; daarom zegt de Heere in Psalm 82 : 7: "Ik heb wel gezegd gij zijt goden, nochtans zult gij sterven als een mens en als een van de vorsten zult gij vallen." Omdat koningen aan de dood onderworpen zijn, staat hun rijk bloot aan gedurige wisselvalligheden en dikwijls aan allerlei nare veranderingen.

Anders is het met het geestelijke Koninkrijk, waarvan de Messias de heerschappij op Zijn schouder draagt. De onderdanen daarvan zijn gelukkige mensen, omdat zij onder een regering leven, die nooit van Koning verandert. Hun Koning is geen mensenkind, maar de sterke en onsterfelijke God; daarom hebben Zijn onderdanen een onbewegelijk Koninkrijk ontvangen, naar Hebr. 12 : 28. Dit Koninkrijk wordt nooit door veranderingen bewogen of door wisselvalligheden geschud, zoals dat in aardse rijken plaatsvindt, omdat koningen sterven en daarmee hun regering een einde neemt.

Maar, zoals Paulus in Hebr. 7 : 24 van het Priesterschap van de Messias spreekt, mogen wij hier zeggen van Zijn Koninkrijk: "Deze, omdat Hij in der eeuwigheid blijft, heeft een onvergankelijk Koninkrijk. Hij is zonder geslachtsrekening noch beginsel der dagen, noch einde des levens hebbende". (vers 3). Daardoor is Zijn heerschappij eeuwiglijk en altoos dezelfde. De onderdanen van dit Koninkrijk hebben waarlijk wel reden om zich in dit grote voorrecht te verblijden, met het hoogste recht mogen zij van Zijn Koninkrijk roemen, boven alle andere aardst, heerschappijen.

Het behoeft ons dan ook niet te verwonderen, dat de Kerk van het Nieuwe Testament zich in de geboren Messias uitermate verheugt, zoals dat in ons tekstvers duidelijk tot uiting komt. Eerst is van de verwachting gesproken, dat de heerschappij op Zijn schouder zijn zou; dan worden de eigenschappen en de erenamen van die geboren Koning opgeteld. Een van deze is, dat Hij een "Vader der eeuwigheid" zijn zou; Die èn tot in eeuwigheid altijd Dezelfde is en blijft, èn ook als een Vader Zijn kinderen brengen zal tót de eeuwigheid. Zijn heerschappij is onveranderlijk, omdat die Koning een Vader der eeuwigheid is.

Wij hebben in vorige predicates de namen: Wonderlijk, Raad, Sterke God, ieder op zichzelf gezien; nu hebben wij te handelen over de Naam: "Vader der eeuwigheid". Tot enige nadere onderscheiding zullen wij, nu handelen over:

Ten eerste : Dat de Messias een Vader genoemd wordt.

Ten tweede : Een Vader der Eeuwigheid.

Degenen onder de Joden, die al deze namen op koning Hiskia willen toepassen, in plaats van op het geboren Kind, op de Messias, zijn het onder elkaar niet eens in welke zin zij de naam van "Vader der eeuwigheid" aan hem moeten geven. Sommigen vertalen het Hebreeuwse woord met: "Vader van een eeuw" of "van een lange tijd", omdat hij veel nakomelingen krijgen zou, die nog vele eeuwen na hem leven en regeren zouden. Hiertegen voeren wij aan, dat deze spreekwijze nooit in die zin gebruikt wordt en op zichzelf ook een geheel andere betekenis heeft. In de grondtekst

kan deze verdraaiing van woorden niet gelezen worden. Men kan niet zeggen dat Hiskia's rijk zoveel eeuwen geduurd heeft; dit zou veel meer eigen zijn aan zijn voorvaderen, aan de troon van David. Er is dus geen enkele reden om Hiskia boven andere koningen aldus te noemen, te meer, daar hij maar één zoon, namelijk Manasse, heeft nagelaten. Bovendien is het koninkrijk van Juda onder de zevende koning die na hem geregeerd heeft, door de Babyloniërs vernietigd. Daarom kan van hem niet worden gezegd, dat hij om de menigte van zijn nakomelingen of om zijn langdurige regering, hem deze naam moet worden gegeven.

Weer anderen willen, dat hij die naam dragen kan, ten opzichte van zijn eigen leven en regering, omdat zijn leven door God enige tijd verlengd is en hij dus lang geleefd en vele jaren geregeerd, heeft. Wanneer echter Gods Geest het voornemen zou gehad hebben deze naam om bovengenoemde redenen aan Hiskia te geven, dan zou hij, naar de aard der Hebreeuwse taal niet een vader, maar "een zoon der eeuwen" genoemd zijn, gelijk de Heilige Schrift wel meer spreekt van een zoon van zoveel en zoveel jaren. Zo is het veel te ver gezocht, om van die vijftien jaren, die aan Hiskia's leven zijn toegevoegd, hem de naam van: "Vader der eeuwen" te geven. Dit te meer, omdat hij ondanks die meerdere jaren toch niet oud geworden is, want hij kwam maar tot de leeftijd van vier en vijftig jaar. 2 Koningen 18 : 2. Wat dus geen reden is, om van eeuwen te spreken.

Veel minder nog past dit op de langdurigheid van zijn regering, waarvan staat opgetekend, dat die negenentwintig jaar in totaal zijn geweest. Moest hij daarom nu een "Vader der eeuwen" genoemd worden? De duur van zijn regering stak ook niet uit boven de andere koningen van Juda; neen, alleen maar zijn eigen zoon Manasse, die veel langer geleefd en geregeerd heeft dan Hiskia zelf, te weten vijfenvijftig jaar en hij kwam tot de ouderdom van 67 jaren. 2 Kon. 21 : 1. Een andere Joodse uitlegger deed weer een nieuwe vondst; hij beweert dat deze naam toch op Hiskia past, omdat het koninkrijk van David om zijnentwil verlengd is. Maar waar valt dit in de Heilige Schrift te lezen? In tegendeel staat van hem in 2 Kon. 20 de profetie, dat om de hovaardige vertoning van al zijn schatten, deze naar Babel zouden worden weggevoerd.

De Rabbijn Abarbanel is van mening, dat men in plaats van "Vader der eeuwigheid" het ook kan overzetten in: "Vader der plundering". Hij wil deze naam aan Hiskia geven, omdat tijdens zijn regering Sanheribs leger door de Engel werd verslagen, de Joden het leger plunderden en de buit onder elkaar verdeelden.

Een dwaze en belachelijke uitleg! Ofschoon wij niet ontkennen dat de grondtekst, van een ander wortelwoord afgeleid, ook wel "roof" kan betekenen, is het toch een kinderachtige redenering om Hiskia "Vader der plundering" te noemen, omdat in zijn tijd Sanheribs leger door de Joden is geplunderd! Echt Joods, te dwaas om van te spreken! Hiskia stond niet in de minste betrekking tot die plundering, dat was alleen de Engel, die het leger verslagen had. Ook ligt er geen verband tussen een vaderschap en een plundering. Dan kan men al de soldaten van Hiskia wel "vaders der plundering" noemen, want die hebben tenslotte de plundering uitgevoerd!

Hieruit kunnen wij zien dat de Joden meer en meer in verwarring raken, om al deze erenamen de Messias te ontwringen. Doch tevergeefs! want de benadrukking van deze Naam is zó groot, dat deze op niemand anders dan op de Christus kan worden toegepast, wat we nu verder gaan bewijzen.

De eerste naam die Hem hier gegeven wordt is die van VADER. Wij weten uit de openbaring der Goddelijke Schriften, dat er onder de drie Personen in het Goddelijke Wezen Eén is, en wel de eerste, die bij uitnemendheid de naam van Vader voert, uit

kracht van een eeuwige en onbegrijpelijke generatie van de Zoon Gods. Daarvan lezen wij in Psalm 2: "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd". In dezelfde zin zegt Jezus: "Niemand kent de Zoon dan de Vader, noch iemand kent de Vader dan de Zoon, en die het de Zoon wil openbaren". Matth. 11 : 27. Daarom kan en mag deze Naam van Vader aan niemand anders dan aan de eerste Persoon in het Goddelijke Wezen gegeven worden. Wanneer in onze tekst de naam van Vader aan de Messias wordt toegeëigend, dan moet het duidelijk zijn, dat Hij deze naam in een geheel andere betekenis voert.

Men moet dan weten, ofschoon de Naam Vader ten nauwste en alléén eigen is aan de eerste Persoon in het Goddelijke Wezen, dat echter dezelfde naam dikwijls een ruimere betekenis heeft, namelijk, dat die dan aan alle drie der Goddelijke Personen, aan het gehele Wezen gegeven wordt. Volgens de Hebreeuwse spreekwijze wordt vaak de naam van vader aan iemand gegeven, die ergens de auteur of de oorzaak van is. Zo worden Jabal en Jubal vaders genoemd van diegenen, die tenten bewoonden en die in harpen en orgelen handelden; dus, omdat zij er de uitvinders van waren. Gen. 4 : 20 en 21. De duivel wordt een vader der leugenen genoemd, en wel daarom, dat hij de oorzaak, de werkmeester van de leugen is. Joh. 8 : 44.

In deze ruimere betekenis moet men hier de naam VADER ook opvatten; zoals dit ook meestal wordt gedaan, wanneer de gelovigen in de Heilige Schrift aan God de naam van Vader geven. Doorgaans wordt daarmee het Goddelijke Wezen in Zijn geheel met de naam van Vader aangeduid; Vader in de natuur door schepping en onderhouding, Vader in de wedergeboorte en aanneming tot kinderen. Zo wordt deze naam in ruimere betekenis ook aan de Messias, aan de Zoon Gods toegekend.

Daarmee verwerpen wij meteen de dwalingen van vele ketters uit de eerste Christengemeenten, die beweren, dat er in het Goddelijke Wezen maar Eén Persoon is, óf, dat de Vader Zelf de Messias is en dat de benamingen van Vader, Zoon en Heilige Geest, de naam is van een-en-dezelfde Persoon. Neen, Hij wordt hier alleen een VADER genoemd, in de betekenis van een oorzaak en een auteur, zoals Hij naast de Vader ons tot een Vader en tot een oorzaak geworden is.

Dit zal nog duidelijker worden, wanneer wij de nadere beschrijving bezien die er nog aan toegevoegd wordt, namelijk dat Hij genoemd wordt: een Vader DER EEUWIGHEID.

Sommigen vertalen het met "Vader der eeuwen", of ook wel "eeuwige Vader". Dit is niet in strijd met de waarheid, want wij kunnen niet ontkennen dat het grondwoord soms wel een bepaalde tijd, een lange tijd, een tijd die hier in dit leven verloopt, in zich heeft. Maar evenwel het meest, en zeer bijzonder, als het met God, met Zijn Woord, of met Zijn Koninkrijk wordt samengevoegd, dan betekent het een onbepaalde eeuwigheid, zoals wij dat lezen kunnen in Exodus 15 : 18: "De Heere zal in eeuwigheid gedurig- lijk regeren". En in 1 Kron. 29 : 10: "Geloofd zijt Gij, Heere, God van onze vader Israël, van eeuwigheid tot in eeuwigheid". Ook in Psalm 111 : 8: "Zij zijn ondersteund voor altoos en in eeuwigheid". Onze Jesaja gebruikt dit woord in dezelfde zin in hoofdstuk 26 : 4: "Vertrouwt op de Heere tot in der eeuwigheid, want in de Heere HEERE is een eeuwige rotssteen". Dat doet hij ook in Jes. 64 : 19: "Gedenkt niet eeuwiglijk der ongerechtigheid. In deze betekenis moet het hier dus worden verstaan; daartoe leidt ons noodzakelijk de voorafgaande erenaam van Sterke God, waaraan geen andere tijd dan de eeuwigheid kan worden toegedacht. De Griekse overzetter van de profeet Jesaja noemt Hem daarom: "Vader van de toekomstige eeuw of eeuwigheid", waarin de Arabische vertaling hem bijvalt.

Wanneer wij nu deze benaming in haar volle betekenis gaan beschouwen, worden hier

verscheidene zaken aan de Messias toegekend.

(1) Allereerst, wordt met deze erenaam de eeuwigheid van de Messias uitgedrukt; die eeuwigheid, die Hem uit kracht van Zijn Godheid, als een onafscheidelijke eigenschap toekomt, en die uit de voorgaande Naam van Sterke God noodzakelijk volgt. Deze eeuwigheid is het, waarmee Hij in de Goddelijke Bladeren ons gewoonlijk voorgesteld wordt als de eeuwige God, Die al van eeuwigheid bij de Vader geweest is en zijn zal tot in der eeuwigheid. Die derhalve èn van voren, èn van achter eeuwig is, van eeuwigheid en tot in der eeuwigheid. Hij is in alle kracht en macht een eeuwige Vader. Dit getuigt Hij ook van Zichzelf: "De Heere bezat Mij in het beginsel Zijns wegs, vóór Zijn werken van toen aan: Ik ben van eeuwigheid gezalfd geweest; Ik was geboren als de afgronden nog niet waren; als nog geen fonteinen waren zwaar van water; aleer de bergen ingevest waren, vóór de heuvelen was Ik geboren. Hij had de aarde nog niet gemaakt, noch de velden, noch de aanvang van de stofjes der wereld. Toen Hij de hemelen bereidde was Ik daar, toen Hij een cirkel over het vlakke des afgronds beschreef; toen was Ik een voedsterling bij Hem en Ik was dagelijks Zijn vermaken, te allen tijd voor Zijn aangezicht spelende". Spreuken 8 : 22 tot 30.

En als Zijn geboorte te Bethlehem voorzeggd wordt, dan wordt er ook Zijn eeuwigheid bij gevoegd. Dan wordt Hij, gelijk in onze tekst, het geboren Kind als een Vader der eeuwigheid voorgesteld, zoals de profeet Micha dat doet: "Gij Bethlehem Efrata! zijt gij klein om te wezen onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen, Die een Heerser zal zijn in Israël, Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid". Hij was er al, éér Hij geboren werd, want Hij was de Engel van Gods aangezicht, die Israël al vanouds behouden had. Jes. 63 : 9. "Jezus zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Eer Abraham was, ben Ik". Joh. 8 : 58.

Ja, in de dagen van Noach is Hij al in de Geest heengegaan om de ongehoorzame wereld te prediken. Hij is dat Woord, Dat in den beginne bij God was. Die al een heerlijkheid bij de Vader had, éér de wereld was. Hij is derhalve vóór alle dingen en alle dingen bestaan te samen door Hem. Paulus is hierin zeer nadrukkelijk wanneer hij de taal van David uit Psalm 102 : 26 aanhaalt en op Jezus toepast in Hebr. 1 : 10 tot 12: "Gij, Heere, hebt in den beginne de aarde gegrond, en de hemelen zijn het werk Uwer handen; Die zullen vergaan, maar Gij blijft altijd, en zij zullen allen als een kleed verouden; en als een dekkleed zult Gij ze ineenrollen en zij zullen veranderd worden; maar Gij zijt Dezelfde en Uw jaren zullen niet ophouden". Hij heeft een eeuwige Geest, waarmede Hij Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd heeft; Hij is gisteren en heden Dezelfde en tot in der eeuwigheid. "Hij is de Alpha en de Omega, het begin en het einde, de eerste en de laatste, Die is, Die was, en Die komen zal". Openb. 1 : 1 en 22 : 13.

Is Hij dan niet met recht een "Eeuwige Vader"?

(2) Nu moeten wij echter hier alleen niet bij stilstaan; indien de Heilige Geest het voornemen had gehad met deze naam alleen Zijn eeuwigheid uit te drukken, was het niet nodig geweest hier nog de naam VADER bij te voegen, die toch in het algemeen de Zoon niet eigen is. Wij menen daarom dat de nadruk van deze naam het meest daarop gelegd moet worden, dat Hij van eeuwigheid een Vaderschap heeft. Daar kunnen wij dan aan toevoegen dat Hij, op Zichzelf aangemerkt, ten opzichte van Zijn Godheid waarlijk de Vader, de oorsprong en de oorzaak van de eeuwigheid is. De eeuwigheid heeft geen andere fontein dan de Godheid. De volmaaktheid van Gods Wezen sluit een noodzakelijk zijn in; zodat het onmogelijk is dat Hij nooit iets zou geweest zijn of ook nooit iets zijn zou; daaruit vloeit dus noodzakelijk de eeuwigheid

voort. God is uit kracht van Zijn volmaaktheid noodzakelijk; Hij is van Zichzelf; en, omdat Hij nooit kan begrepen worden zonder die volmaaktheid, zo is Hij van eeuwigheid. Derhalve vloeit de eeuwigheid uit die volmaaktheid voort. Zo is Hij een Vader der eeuwigheid en de oorsprong daarvan.

(3) Behalve dit, is Hij een eeuwige Vader. Wij hebben al gezegd, dat het zo ook vertaald kan worden, omdat Hij een eeuwige Vader is en de oorsprong van alles, zowel in de natuur als in de genade. Zien wij op de besluiten Gods, die Hij al van eeuwigheid gemaakt heeft, in het scheppen en onderhouden van al het geschapene, ook daarvan is de Zoon Gods de Vader, ook daarvan is Hij de auteur en de oorzaak geweest. Zien wij op de Raad des Vredes, waarin de zaligheid van de zondaar is beraamd, en op het besluit der verkiezing, dan komt Hij hier ook weer voor als een auteur naast de Vader en als de eeuwige Vader van de zondaar. Zo draagt Hij dan met grote ere deze naam.

(4) Als wij nu die andere vertaling van "Vader der eeuwen" bezien, kunnen wij daarvan zeggen dat Hij zo genoemd wordt, omdat Hij door alle eeuwen en tijden heen Zich in de wereld als een Vader heeft gedragen en dat wel in het bijzonder voor Zijn Kerk. Is Hij niet een Vader der eeuwen, daar de eeuwen en tijden zelf door Hem zijn voortgebracht? Is Hij niet een Vader, Die de wereld met alles wat er in is, geschapen heeft? "Want door Hem zijn alle dingen gemaakt, en zonder Hem is geen ding gemaakt, dat gemaakt is". Joh. 1 : 3. Betoont Hij Zich niet als een Vader door alle eeuwen heen, ziende hoe Hij gedurig alles blijft onderhouden en dragen door het Woord Zijner kracht? Want gelijk Zijn Vader tot nu toe werkt, zo werkt Hij ook. Joh. 5 : 17. En alle dingen bestaan te samen door hem. Coll. 1 : 17.

Is Hij niet door alle tijden en eeuwen heen een Vader voor Zijn Kerk, die Hij beschermt en verlost. Die de enige oorzaak is van alle genade en weldaden Die Hij' hun schenkt? Is Hij niet gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid?

(5) Zeer in het bijzonder is Hij een Vader der eeuwigheid, omdat Hij voor de Zijnen de enige oorzaak is van hun zaligheid, van het eeuwige leven. Nooit had de zondaar tot de eeuwige zaligheid kunnen komen, wanneer Christus Jezus die niet verworven had. Hij alleen is de Vader, de oorzaak van hun eeuwigheid. Daarom zegt Paulus: "Hij is hun een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden". Hebr. 5 : 9. "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe". Joh. 3 : 16. Jezus zegt: "Ik geef hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid". Joh. 10 : 28. Al de eeuwigheid der gelovigen is van Hem; zo is Hij voor hen in kracht en macht, een Vader der eeuwigheid.

De apostel Johannes noemt Hem daarom "de waarachtige God en het eeuwige leven". Immers "de zaligheid is in Christus Jezus met eeuwige heerlijkheid". 2 Tim. 2 : 10. Door Hem, als Middelaar des Nieuwen Verbonds, ontvangt men de belofte der eeuwige erve. Wij zijn geroepen tot de eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus zegt Paulus. En Petrus getuigt, die Hem als dat Brood dat uit de hemel is eet, zal in der eeuwigheid leven. Johannes riep het uit: "Die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, heeft het eeuwige leven. Dit is het getuigenis, namelijk, dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft; en dit leven is in Zijn Zoon. Die de Zoon heeft, die heeft het leven".

Zo is Hij dan als Middelaar de Vader, de oorsprong en oorzaak van de zalige eeuwigheid. Daarom wordt Hij met nadruk "Vader der eeuwigheid" genaamd. En dat

is Hij, omdat Hij die zalige eeuwigheid al in de eeuwigheid heeft helpen uitvinden, verordineren en vaststellen. Omdat Hij Zich in die eeuwigheid als de auteur en het middel heeft aangeboden en Zich daartoe over gegeven. Omdat Hij die in de tijd door Zijn verdienste dadelijk verworven en verkregen heeft en aan de Zijnen schenkt en toepast.

Welk een grote erenaam is het, die hier aan de Messias wordt toegezegd! Zoals wij voorheen al gezegd hebben, zou Hij ook met deze naam genoemd worden. Stippen we dat met een enkel woord aan: Hij zou metterdaad een Vader der eeuwigheid zijn; Hij zou er voor erkend worden; het zou van Hem gepredikt worden in de verkondiging van het Evangelie; door het geloof zou Hij daarvoor worden aangenomen en door de belijdenis der gelovigen zou dit van Hem beleden worden.

TOEPASSING

Wat blijft er nu voor ons over dan alleen dit, dat wij deze erenaam van Jezus recht erkennen. Ach, dat de ganse wereld deze heerlijkheid aan Jezus leerde geven! Dat eens al de Joden en heidenen die heerlijkheid in de Heere Jezus zagen! Dat zij Hem als de eeuwige God leerden kennen en de zalige eeuwigheid in Hem zochten! Dat ook de Arianen en Socinianen ophielden deze eer aan onze Jezus te ontroven! De eersten houden het er voor dat Hij niet ouder is dan de wereld, en de anderen dan toen Hij uit Maria geboren werd. Dit zijn verfoeide eerrovers van Jezus majesteit, want Hij is, en blijft het altijd: Vader der eeuwigheid.

Hoe erg is het, dat er onder ons ook nog zoveel zijn, die deze heerlijkheid niet op een rechte wijze aan Jezus toekennen! O, wanneer men van Zijn eeuwige Majesteit en Godheid een indruk had, zou men dan niet met meer eerbied, met meer ontzag voor Zijn hoge eeuwigheid zijn aangedaan? De Heere Jezus moest wel aan de verachters van Zijn heerlijkheid vragen: "Ben Ik een Vader, waar is Mijn eer?" Indien de Zoon des mensen recht gekend werd, wat zou Hij dan worden hooggeacht, wat zou Hij dan met gewilligheid gediend en gehoorzaamd worden!

Wat zijn er velen die Hem niet zoeken als de Vader der eeuwigheid! Die alleen hun geluk zoeken in dit aardse leven en om de eeuwigheid niet bekommerd zijn! Die alleen hun vermaak vinden in de wereld, schatten en rijkdommen zoeken bijeen te brengen, en naar hoge eer-ambten staan; die hun tevredenheid vinden in een dartel en overdadig leven en geen enkele gedachte koesteren, wat het na dit leven in de eeuwigheid zijn zal. Mensen, die zijn als de rijke vrek, die tot zijn ziel zeide: ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, zijt vrolijk. Lucas 12 : 19. Die niet verder zien als dit leven reikt en zeggen: "laat ons eten, laat ons drinken, want morgen sterven wij". 1 Cor. 15 : 32.

En denkt men al eens aan de eeuwigheid en de zaligheid die er in te vinden is, zoals er soms wel eens een vleugje van die begeerte in het hart opkomt, toch zoekt men Jezus niet als de Vader der eeuwigheid.

Sommigen werken wel met God in het algemeen, alsof Die buiten de Heere Jezus een Vader van een gelukkige eeuwigheid kan zijn; zij verlaten zich alleen op de algemene barmhartigheid Gods en zoeken de eeuwigheid buiten Christus.

Anderen maken zich zelf tot een vader der eeuwigheid; zij vertrouwen op hun verbeelding dat zij iets bezitten; op eigen waardigheid, uiterlijke burgerlijkheid, godsdienstigheid, godzaligheid! Buiten de Hoera Jezus om, hebben zij.. zichzelf als de oorzaak van de eeuwigheid in het oog.

O, rampzalige zielen! die op deze wijze een eeuwigheid buiten Jezus zoeken en alleen die dingen, die tijdelijk zijn; hun ongelukkige ziel zal eens van hen weggenomen worden. De tijd zal eenmaal voorbijgaan; de eeuwigheid staat voor de deur! Die dan

Jezus niet tot een Vader van zijn eeuwigheid heeft, zal geen andere eeuwigheid dan die met de duivelen deelachtig worden. Die eeuwigheid, waar zij met eeuwige banden onder de duisternis zullen bewaard blijven. Die eeuwigheid, die in Matth. 25; "de eeuwige pijn en het eeuwige vuur" genoemd wordt. "Het eeuwige verderf van het aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte" 2 Thess. 1 : 9. Waar de rook van haar pijniging opgaat in alle eeuwigheid en waar zij gepijnigd worden dag en nacht in eeuwigheid. Openb. 19 : 3 en 20 : 10.

Welaan dan! zoekt toch de Heere Jezus, om in Hem als de Vader der eeuwigheid gevonden te worden, om in de rampzalige eeuwigheid niet neergestort te worden. Zouden wij er niet alles op zetten in dit leven, om hiernamaals eeuwig en gelukkig te zijn? Als men alleen maar gedachten van zichzelf heeft als een beest, wiens ziel in zijn bloed is, dat men denkt dat dood, dood is, o, die mocht toch wel wat verder als dit leven zien, die mocht toch wel aan de onsterfelijkheid, aan de eeuwigheid denken. Hoe ongelukkig is zulk een mens, wiens ziel buiten Jezus is! Al had men hier de levensjaren van een Methusalem, van ons zal ook eens gezegd worden: "en hij stierf". Al had men hier al de weelde van een Belsazar, wat zal het baten, wanneer men na dit leven niet gelukkig wordt? Wat is het leven te vergelijken bij de eeuwigheid die er op volgen zal, daar duizendmaal duizenden, en duizendmaal duizenden van jaren nog maar een begin zijn? Het is hier op zijn hoogst maar zeventig of tachtig jaar die wij bereiken en men kruipt van jaar tot jaar al nader tot zijn dood. Wat is er dwazer denkbaar dan een mens die al zijn heil zoekt in het aardse leven en niet eens denkt aan de eeuwigheid? De wereld en haar gedaante gaat gedurig voorbij; het ene jaar volgt op het andere, en zo stappen wij naar het graf toe. Er zullen maar weinig jaren meer verlopen, en degenen die nu leven, zullen dan al verteerd zijn. De lichamen, die men nu zo oppronkt, zullen van de wonnen gegeten worden. Daarentegen zijn het gelukkige zielen, die, terwijl het lichaam vergaat in het graf. Jezus tot een Vader van hun eeuwigheid hebben!

O mens, wat zoekt gij dan in de wereld, die toch voorbijgaat met al haar begeerlijkheden! O, dat wij toch rechte zoekers werden van die eeuwigheid; dat de vergankelijkheid van dit leven ons toch mocht aansporen, om aan de onvergankelijkheid 'van het eeuwige leven deel te krijgen! Er is geen groter prikkel tot Godzaligheid, dan dikwijls aan de eeuwigheid te denken. Dat kan u opwekken, om Jezus als de Vader der eeuwigheid te zoeken.

Ziet tot dat einde dan een levendig gezicht te krijgen van de eeuwigheid; en wel van die eeuwigheid in haar tweeërlei uiteinde en verschil, te weten: in rampzaligheid of in gelukzaligheid. Die daar een diepe indruk van heeft, moet toch wel een begeerte krijgen om in die eindeloosheid zich hier van zijn zaligheid verzekerd te zien.

Overweeg het eens ernstig en pas het eens toe op uw hart, dat gij hier tot een van die uitersten wordt voorbereid. En wel bijzonder, dat gij daarin uw natuur tegen hebt, dat gij van nature geschikt zijt tot een eeuwigheid van verdoemenis. Dat mocht u toch wel met veel bekommring doen omzien naar de afloop en de gevaarlijkheid van deze uitkomst.

Bedenk ernstig, dat er geen middel is, noch in de hemel, noch op de aarde, om het ene te ontvlieden en het andere te bereiken. Dat er geen Vader van uw eeuwigheid is, dan de Heere Jezus alleen, Die gezegd heeft: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij". Joh. 14 : 6.

Vlucht dan, ontledigd van uzelf, en van alles wat schepsel is onder het gezicht van uw onmacht en van Gods toom, naar de Heere Jezus toe! O, laat Hij u niet tevergeefs als

zodanig zijn gepredikt geworden, maar waag en werp er al uw eeuwigheid op!

En gij, kinderen Gods, die Hem tot de Vader van uw eeuwigheid verkregen hebt, die Jezus in die heerlijkheid hebt leren zien, wat liggen er dan voor u veel verplichtingen.

- Die Jezus in de eeuwigheid van Zijn Godheid hebt leren kennen, die een diepe indruk van Hem als de Vader der eeuwigheid hebben, wat moet dat u altijd klein, ootmoedig en eerbiedig voor Hem maken, Hem vrezen, Hem verheerlijken. Aanbidt Hem, Die leeft in alle eeuwigheid, met de vier en twintig ouderlingen. Openb. 5 : 14.
- Als de Vader van uw eeuwigheid dient gij Hem alleen de eer te geven van uw gelukzaligheid; Hij alleen dient als de oorzaak van uw zaligheid te worden erkend, geëerd en verheerlijkt te worden. Als uw Vader dient gij Hem op weg naar de eeuwigheid altijd bij hart en hand te houden; een kind zoekt bij zijn vader voedsel en leiding. Zo moet gij langs de weg naar de eeuwigheid ook alles bij Jezus als bij uw Vader halen; hebt gij leiding, hebt gij voedsel nodig, gij kunt het bij Hem vinden.
- Aan Hem kunt gij uw eeuwigheid met gerustheid toevertrouwen; Hij is er de Vader van; Hij zal er ook zorg voor dragen. Hij is geen Vader voor een tijd geworden, neen, Hij is een Vader der eeuwigheid, een Vader voor eeuwig. Leg dan uw eeuwige verwachting maar gerust in Zijn hand, Hij zal er voor zorgen.

En als gij Hem dan zo hebt en zo kent, al neemt dan uw leven hier een einde, dan gaat gij over in een eeuwige zaligheid. De dingen die gij hier ziet zijn maar tijdelijk, maar de dingen die gij niet ziet, zijn eeuwig. 2 Cor. 4 : 18. Daar zult gij ontvangen worden in de eeuwige tabernakel, en een gans zeer uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid beërven. Het zal daar alles eeuwig zijn; een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. Een eeuwige God, met eeuwige vertroosting, een eeuwige verlossing, een eeuwige erve, een eeuwige zaligheid, een eeuwige heerlijkheid.

De Vader der eeuwigheid, onze Heere Jezus Christus, die geve ons die zalige eeuwigheid.

AMEN.

DE TIENDE ADVENTSPREDICATIE

"En men noemt Zijn Naam ... Vredevorst". (Jesaja 9 : 5).

Onder de Oud-Testamentische voorbeelden, waarin de Heere Jezus op glorieus wordt gekenschetst, noemt Paulus daarvan ook Melchizédek, die een uitnemend type van Christus geweest is. In Genesis 14 kunnen we lezen, dat Melchizédek Abraham tegemoet ging, toen hij wederkeerde van het slaan der koningen en hem zeggende. Zoals Paulus hem in Hebréeën 7 omschrijft en op velerlei wijze tot een voorbeeld stelt van de Messias, munten daarbij in het bijzonder twee dingen uit; ten eerste dat hij was zonder geslachtsrekening, noch beginsel der dagen, noch een einde des levens hebbende, en ten tweede, dat hij was een koning van Salem, dat is, een vredevorst.

De meeste vertalers leggen het eerste voorbeeld zo uit, dat Melchizédek in het boek Genesis zo plotseling ingevoerd wordt, alsof hij uit de hemel kwam vallen; er wordt namelijk niet van hem gezegd waar hij vandaan kwam, noch uit wie hij geboren was, en ook niet aangewezen waar hij gebleven is. Het andere voorbeeld wijst de plaats aan waar hij koning geweest is, namelijk in Salem. Of dit nu hetzelfde Salem is, waar later Jeruzalem naar genoemd is, of dat het een ander Salem was, komt er minder op aan. Het gaat alleen om de betekenis van dit woord, dat "vrede" betekent, wat dan ook deze koning van Salem tot een koning des vredes maakt.

Dit zijn dus wel twee zaken, waarin Melchizédek een krachtig voorbeeld van de Messias is geweest. In Hem lopen die beide zaken ook samen; in Hem is geen begin noch einde van leven en Hij is een Koning des Vredes. Of, zoals onze Jesaja het samen voegt, dat Hij Hem een Vader der eeuwigheid en een Vredevorst noemt. Dit zijn twee eigenschappen, die tot de volmaking van een heerschappij noodzakelijk zijn; er is immers geen groter geluk voor een koninkrijk, dan bestendigheid en vrede. Waar nu het Koninkrijk van de Messias het allervolmaakste van alle heerschappij is, zo moeten die beide eigenschappen ook in deze Koning samengaan, namelijk eeuwigheid en vrede.

Daarop doelt nu Jesaja, wanneer hij bezig is de erenamen van de geboren Messias, Die de heerschappij op Zijn schouder heeft op te sommen. Hij haalt alles bijeen wat maar uit te denken is, om de volmaaktheid van Zijn heerschappij af te beelden. Men kan nauwelijks iets anders bedenken, om een volmaakt Koning in Zijn Koninkrijk af te schilderen, dan ontzaggenheid, wijsheid, sterkte, bestendigheid en vrede. Jesaja toont ons aan, dat al die eigenschappen in de Messias begrepen zijn; Hij zou een ontzaggenlijke Koning zijn, want men noemt zijn Naam: Wonderlijk. Hij zou een schrander verstand hebben, want Hij is ook Raad; Hij zou kracht en sterkte hebben, want Hij is de sterke God. Hij zou ook een altijdduurende bestendigheid hebben, want Hij is de Vader der eeuwigheid. En tenslotte, Hij zou vrede hebben, want men noemt Zijn Naam ook "Vredevorst". Hij is de ware Melchizédek, een Salems-Koning, een Vrede-Koning

Deze laatste ere-naam, waar wij nu over spreken zullen, is tweeledig.

Ten eerste : Hij wordt een VORST genoemd;

Ten tweede : Een VREDE-Vorst.

De Joden, die al deze ere-namen op koning Hiskia toepassen, zoals wij dit in vorige verhandelingen aangetoond hebben, doen dat ook met deze naam. Zij zeggen dat Hiskia zo genoemd wordt, omdat hij een vreedzaam vorst zou zijn, die in vrede leven

en regeren zou. Dit is echter geheel ongerijmd. Uit de vooraf genoemde namen van Sterke God en Vader der eeuwigheid is ons al gebleken, dat wij hier tot een Vorst worden opgeleid, Die veel voortreffelijker en uitnemender dan Hiskia is. Het hierna volgende vers laat ons een hoedanigheid van deze vrede zien, die niet het minst op Hiskia en zijn regering past, want "der grootheid dezer heerschappij en des vredes zal geen einde zijn".

Welke vrede heeft koning Hiskia tijdens zijn regering dan wel gehad, dat hij hier bij uitstek een vredevorst zou kunnen worden genoemd? Dan had die naam met meer recht op andere koningen kunnen worden toegepast. Want in tegendeel van in vrede, heeft Hiskia in zeer verwarde en beroerde tijden geleefd; hij was in oorlog met de Filistijnen en zijn regering is door Sanherib jammerlijk ontrust en door de droeve uitwerkingen van deze oorlog danig belemmerd geweest.

Toen Sanherib met zijn leger het land inviel en alle vaste steden van Juda bezette, moest zoveel schatting worden betaald, dat men genoodzaakt was het goud van de tempel af te snijden. Evenwel zond de koning van Assyrië een zwaar leger naar Jeruzalem en bracht de stad in zo grote benauwdheid, dat het scheen, of men ging de ondergang tegemoet. 2 Koningen 18 en 19.

Was dat dan een vrede-tijd? Is er dan reden om deze koning, die in een tijd van zoveel onrust leefde, een vredevorst te noemen? Het is waar, dat Hiskia na al die onheilen "vrede en waarheid" in zijn dagen gehad heeft, maar daarover hopen wij later te handelen.

Wij moeten hier alweer tot de conclusie komen, dat deze ere-naam niet op koning Hiskia, maar uitsluitend op de Messias van toepassing is.

Zo wordt Hij in onze tekst voorgesteld als een VORST, en, om de vreedzaamheid van Zijn regering: een Vredevorst.

Met deze naam van VORST kan men Hem ook voor een auteur en oorzaak van vrede houden, zoals dit woord voorkomt in Handelingen 3 : 15. Daar wordt Hij "de Vorst des levens" genoemd, dat is: de oorzaak en de auteur van alle vrede. Doch, naar het gewone gebruik van deze Naam moeten wij die zó opvatten, dat Hij hier als een werkelijke Vorst wordt voorgesteld, wat dan ons weer terugwijst naar hetgeen wij in het vorige vers van Hem gezegd hebben, namelijk, dat de heerschappij op Zijn schouder zijn zou. Hij zou een Vorst, een Koning zijn, die de regering over Zijn Kerk volkomen in Zijn hand zou hebben. Tevoren hebben wij al gezien wat het betekent, dat Hij de heerschappij op Zijn schouder draagt; om niet in herhaling te vallen, zullen wij er hier niet meer van zeggen. Wij willen ons alleen houden aan de nadere bepaling, die Hem hier als Vorst wordt toegeschreven, die ons de vreedzaamheid van Zijn vorstelijke regering aanwijst, namelijk, dat Hij een Vredevorst zou zijn.

Het is algemeen bekend dat de Hebreëen de gewoonte hebben, met de naam van vrede alle mogelijke voorspoed en welvaren trachten uit te drukken, omdat er onder alle goederen nauwelijks iets beter en wenselijker dan de vrede is. Het is een gewone wens en groet onder de Joden, om elkander vrede toe te wensen en naar elkanders vrede te vragen. Wanneer David de welstand van Jeruzalem zoekt, dan drukt hij het zo uit: "Bidt om de vrede van Jeruzalem, wel moeten zij varen, die u beminnen. Vrede zij in uw vesting, welvaren in uw paleizen". Ps. 122 : 6 en 7.

In deze ruime zin genomen, zou de naam van Vredevorst te kennen geven, dat de Messias de oorzaak is van alle denkbaar geluk, van allerlei welvaren, en van voorspoed, die de gelovigen af naar lichaam óf naar ziel zou worden toegebracht. Ook zouden onder Zijn regering menigerlei zegeningen overvloedig openbaar worden, waarmee Zijn onderdanen rijkelijk zouden worden bedeeld.

Wij willen echter dit woord van vrede liever in een engere zin nemen, zoals het'' gebruikt wordt voor een staat van rust en stilte, waarin men bevrijd is van allerlei uitwendige of inwendige beroerten en onrust. Het is algemeen bekend dat er tweeërlei vrede is, een lichamelijke of tijdelijke en uitwendige, en een geestelijke en inwendige vrede. Wanneer Jezus nu hier een Vredevorst genoemd wordt, zijn wij van mening, dat wij hier beide soorten van vrede onder moeten begrijpen, omdat wij geen reden vinden, dit woord anders uit te leggen. En wanneer wij dit recht willen bevatten, dan moeten wij er alle vrede, van welke aard die ook is in betrekken, omdat die door de Messias Christus Jezus in de wereld is aangebracht.

Willen wij een recht begrip van deze Naam krijgen, volg dan eens met aandacht de volgende zaken.

1. Een Vredevorst zou Hij zijn ten opzichte van de vreedzame eensgezindheid in het geloof, die onder de eerste christenen en bijzonder in de tijd van de Apostelen openbaar werd, toen de menigte dergenen die geloofden, van één hart en één ziel waren. Epheze 4 : 5. "Eén Heere, één geloof, één doop".
2. De eendrachtigheid in broederlijke liefde, die vooral in de eerste tijden gevonden werd, de liefdemaaltijden die gehouden, de vredekus die gegeven werd, zijn daar de sprekendste bewijzen van. "Hieraan zullen zij bekennen dat gij Mijn discipelen zijt, zo gij liefde hebt onder elkander". Joh. 13 : 5.
3. Die vreedzaamheid zou ook openbaar komen, wanneer woeste volken en onbeschaafde heidenen door het Evangelie zouden worden toegebracht.
4. Ook in opzicht van de vrede tussen Juda en Israël, die in hun bekering tot Jezus Christus zou worden uitgewerkt.
5. Eveneens ten aanzien van de Joden en heidenen, tussen welke Christus vrede maken zou, "de middelmuur des afscheidsels weggenomen hebbende". Epheze 2 : 14 en 15. Zij zouden vreedzaam in één tent wonen, want de Heere zou "Japhet lokken, dat hij wone in Sems tenten" Gen. 9 : 27. Ja, het zou zijn alsof zij er in geboren waren, gelijk wij lezen kunnen in Psalm 87 : 4 en 5: "Ik zal Ralhab en Babel vermelden onder degenen die Mij kennen; ziet, de Filistijn, en de Tyriër met de Moor, deze is aldaar geboren. En van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren en de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen". "Dat zou de tijd zijn dat "de vreemde die zich tot de Heere gevoegd heeft, niet meer zeggen zal: de Heere heeft mij gans en al van Zijn volk gescheiden, en de gesnedene zegge niet, ziet, ik ben een dorre boom". Jes. 56 : 3.

Van deze vijfderlei vrede hebben wij in een vorige predicatie breedvoerig gesproken.

6. Alleen willen wij hier nog aan toevoegen dat Jesaja hier beoogt, dat de Messias een Vredevorst genaamd wordt, *ten aanzien van de geestelijke vrede die Hij aanbrengt*. Want, Hij zou alle vijandschap wegnemen, die veroorzaakt wordt door de zonde. Die vijandschap is immers oorzaak, dat er onvrede gerezen is tussen de mens en zijn eigen consciëntie; tussen de mens en de engelen, die tegen hem gewapend waren; maar voornamelijk tussen de mens en Zijn God. Al deze vijandschap van de uitverkorenen, moest door Jezus weggenomen worden, Hij moest hier vrede maken! En dat heeft Hij ook gedaan, terstond al in het Paradijs, door het oprichten van het genadeverbond. Daardoor kreeg de zondaar in de nabijheid vrede met de engelen, vrede met zijn consciëntie en met God.

De grond en het recht tot die vrede ligt in de dadelijke wegneming van al die vijandschap, door het volbrachte Borgwerk en de offerande van de Zaligmaker.

Door Zijn Borgtocht heeft Hij vrede gemaakt tussen engelen en mensen, want, "in de bedeling van de volheid der tijden, is wederom alles tot een vergaderd in Christus, beide dat in de hemel en dat op de aarde is". Efëze 1 : 10. "En de Vader door Hem vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, heeft door Hem alle dingen verzoend, tot Zichzelf, hetzij de dingen die op de aarde, hetzij de dingen die in de hemel zijn" Coll. 12 : 22. De engelen zijn hun mededienstknechten. Openb. 10 : 10. Het zijn "allen gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen". Hebr. 1 : 14.

In het bijzonder heeft Hij ook vrede gemaakt binnen in de zondaar zelf; diens consciëntie wordt volmaakt bevredigd met de dadelijke betaling van de Borg Christus Jezus. Daardoor krijgen zij "een aflegging van de vuiligheid des lichaams, die een vraag is van goed geweten tot God, door de opstanding van Jezus Christus" 1 Petr. 3 : 21. En een vrolijke rust en vrijmoedigheid der ziel, een blijde consciëntie tot God in Christus Jezus, waardoor zij vrijmoedigheid hebben om met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, hun harten gereinigd zijnde van een kwade consciëntie, te kunnen toegaan tot de troon der genade. Hebr. 10 : 19-22. Want in Hem hebben zij de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen, door het geloof aan Hem. Efëze 3 : 12. Dat is die vreze Gods, die alle verstand te boven gaat en onze harten en zinnen bewaart in Christus Jezus. Phil. 4 : 7.

Maar hoofdzakelijk heeft Hij ook vrede gemaakt tussen de zondaar en God Zelf. Omdat Hij de zonde, die de oorzaak van de scheiding en de vijandschap is, weggenomen heeft, werd God volmaakt bevredigd. Toorn en vloek, vreze des doods, alle uitwerkingen van de vijandschap van de zondaar, worden door Hem weggenomen, want, "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende". 2 Cor. 5 : 19. "Zo is er dan nu geen verdoemenis voor diegenen, die in Christus Jezus zijn; die niet naar het vlees wandelen, maar naar den Geest". Rom. 8 : 1. Omdat de straf, die ons de vrede aanbrengt op Hem geweest is (Jes. 53 : 5) daarom kan de Kerk zeggen: "Gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben wij vrede met God, door onze Heere Jezus Christus". Rom. 5 : 1. Want, "daar wij vijanden waren, zijn wij met God verzoend, door de dood Zijns Zoons".

Met deze Naam zou de Messias nu genoemd worden, wat we meermalen gezegd hebben. Hij zou het ook inderdaad zijn; Hij zou er voor erkend en uitgeroepen worden in de prediking van het Evangelie, door het geloof en door de belijdenis van des Heeren volk.

Al deze vrede samenvoegend, door Christus veroorzaakt en aangebracht, is de oorzaak van de benaming VREDEVORST, die onze Jesaja Hem hier geeft.

En dat doet niet alleen hij, maar ook andere profeten hebben deze doorluchtige vrede voor de tijden van het Nieuwe Testament voorzien. Om daarvan enige voorbeelden te noemen: de oude Jacob op zijn sterfbed zag daar ook op, toen hij zeide: "totdat de SILO komt", welk woord naar de vertaling van sommigen "Vredemaker" betekent. Jesaja zegt er van in hoofdstuk 26: "Het is een bevestigd voornemen, gij zult allerlei vrede bewaren". Die vrede zou met de verkondiging van het Evangelie samen gaan, waarvan geprofeteerd is: "Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten desgenen die het goede boodschap, die vrede doet horen". Door de straf op Zich te nemen zou Hij ons de vrede aanbrengen. De Heere belooft in het Evangelie aan Zijn Kerk, dat dit

verbond des vredes nooit zal wankelen. De heidenen en Joden wordt toegeroepen: "vrede, vrede, degenen die ver en nabij zijn". De Heere zegt, Ik zal ze genezen. "Ik zal een verbond des vredes met hen maken en zij zullen zeker wonen in de woestijn en slapen in de wouden". Ezechiël 34 en 37. De profeet Haggai roept er van uit: "De heerlijkheid van dit laatste huis zal groter worden dan van het eerste, zegt de Heere der heirscharen, en in deze plaats zal Ik vrede geven, spreekt de Heere der heirscharen." En Zacharias, sprekende van die Koning die komen zou, laat daar terstond op volgen: "En Ik zal de wagens uit Efraïm uitroeien en de paarden uit Jeruzalem; ook zal de strijdboog uitgeroeid worden en Hij zal de heidenen van vrede spreken". (9 : 10).

Hieruit kunnen wij zien dat de profeten bevestigen wat Jesaja in onze tekst voorspelt, namelijk, dat de Messias een Vrededorst, een oorzaak van alle vrede zijn zou. Wanneer wij nu het Nieuwe Testament opslaan, dan kunnen wij daarin vinden, dat het niet alleen voorzegt is dat Hij een Vrededorst zou zijn, maar dat dit ook in vervulling is gegaan. Zodra de Messias was geboren, werd door de heirscharen der engelen overluid gezongen: "Vrede op aarde!".

Het einde van Zijn komst was "om onze voeten te richten op de weg des vredes", zegt Zacharias in Lucas 1 : 79. En Jezus Zelf getuigt: "Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u". Joh. 14 : 27. "Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat gij vrede in Mij hebt". (16 : 23). Petrus zegt van Hem, dat God vrede verkondigde door Jezus Christus. Handel. 10 : 36. En Paulus: "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God" Rom. 5 : 1. Het Koninkrijk des vredes is rechtvaardigheid en vrede, en blijdschap. "Zovelen als er naar de regel des Evangelies wandelen, over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid en over het Israël Gods" Galaten 6.

Christus Jezus is onze vrede, en komende heeft Hij door het Evangelie vrede verkondigd, u die verre waart, en dien, die nabij waren" Efeze 2 : 14-17. Zijn Evangelie wordt een Evangelie des vredes genoemd. Christus Jezus is metterdaad de Vrededorst; Hij is het tegenbeeld van koning Salomo, waar God van zegt: "Hij zal een man der ruste zijn; want zijn naam zal Salomo zijn, en Ik 721 vrede en stilte over Israël geven in zijn dagen". 1 Kron. 22 : 9.

TOEPASSING

Daar Koning Jezus nu een Vrededorst is, wat moeten wij het dan niet met hete tranen bewenen, dat zij die de naam van Christenen dragen, zo weinig op de onderdanen van deze Vrededorst gelijken. Hij is het toch die van vrede spreekt, Die vrede zoekt, Die vrede werkt. Maar het merendeel van de wereld wil onvrede en oorlog.

Het Pausdom draagt ook het merkteken van Koning Jezus niet, maar wel van het roodscharlaken beest, dat door alle tijden heen zich volgezogen heeft met het bloed der heiligen. Het is de oorzaak geworden van allerlei onvrede en van vele oorlogen, die er in de wereld worden gevoerd. Kunnen dat dan de stedehouders van de Vrededorst genoemd worden, die alle eeuwen door zoveel onrust, zoveel onvrede hebben teweeg gebracht? De historie leert ons, hoeveel onvrede door de Roomse hoer binnen en buiten aan de kerk is berokkend. Het moet eindeloos zijn, om dat alles op te sommen.

Er zijn wrede en bloedige, *zogenaamde heilige oorlogen* gevoerd om de beeldendienst te handhaven; kruisvaarten over de zeeën gehouden tot uitbreiding van de pauselijke macht; droeve slachtingen door Duitsland en Italië 300 jaar lang; in diezelfde tijd schrikkelijke vervolgingen tegen de Waldezen en Albigenzen.

Wat werd Duitsland overstroomd door heirlegers onder keizer Karel V, om ketterijen uit te roeien! Koningen werden vermoord, bloedbaden aangericht in Frankrijk,

Bohemen, Silezië en Hongarije en ook in Ierland, Schotland en Engeland. En Nederland werd door de Roomse barbaren in de Spaanse oorlog totaal vertrapt. Dit anti-christelijke Babel heeft dus niet in het minst enige gelijkenis van een Vrederijk, en hun onderdanen onderwerpen zich niet aan de Vredevorst.

Als wij nu eens wat dichterbij blijven, zijn wij dan ook zelf niet vol boze zweren en etterbuilen? Heeft ons gereformeerde Christendom nog wel enige gelijkenis met de Vredevorst? Het grootste deel der gereformeerden is door twist en onenigheid verdeeld. Wat heerst er onder ons toch veel onrust, onvrede, twist, tweedracht, nijd, haat en liefdeloosheid! Van Rome heeft eens iemand gezegd dat het een "twist-winkel" is; kan men dat van ons ook niet zeggen? Gij zijt een winkel vol onenigheden! Hoe weinig gelijkt de Kerk op Jeruzalem, op de stad des vredes! Gij zijt een Babel gelijk geworden, waar de spraak werd verward, de gemoederen verdeeld. Er zijn vijandschappen onder u, tussen de man en zijn naaste. Van velen kan men zeggen gelijk Paulus dit deed van de heidenen: "Hun keel is een geopend graf, met hun tong plegen zij bedrog, slangenvien is onder hun lippen; welker mond is vol vervloeking en bitterheid, en de weg des vredes hebben zij niet gekend; daar.. is geen vreze Gods voor hunne ogen". Romeinen 3.

En zijn er hier en daar nog enigen van die vreedzamen, die met Lot hun ziel kwellen over het zien en horen van de bitterheid der twistgierigen, die moeten wel met David klagen: O, wee mij! dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars woon! Mijn ziel heeft lang gewoond bij degenen die de vrede haten. Ik ben vreedzaam; maar als ik spreek zijn zij aan de oorlog". Ps. 130 : 5-7.

O wat zien wij vrienden tegen vrienden, mensen tegen mensen verdeeld! Die óf in openbare vijandschap, óf in verborgen nijd en afgunst met elkander leven! Er zijn mensen die altijd ageren en intregeren, opruiers, die steeds misnoegd en hatelijk zijn tegen degenen die ze haten.

Er zijn er die om allerlei beuzelingen oorzaak zoeken om te kwetsen, welker aangezichten zijn als dat van Kaïn, dat vervallen was. Die om de minste ingebeelde belediging een vriendschap, die tevoren zo hecht en hartelijk scheen, meteen afsnijden, en door bittere wraakzucht zich verzetten tegen hun medemens. Er zijn er ook die uiterlijke vrede voorwenden, maar vijandschap in hun hart omdragen, welker ziel vol is van boosheid en bitterheid. Daarvan moest David zeggen: "Zijn mond is gladder dan boter, maar zijn hart is krijg; zijn woorden zijn zachter dan olie, maar dezelve zijn blote zwaarden". Psalm 55 : 22. Die zijn als Joab, die met zijn mond vroeg: "Is het wel met u, mijn broeder?" en ondertussen een verborgen dolk bij zich droeg om te doden. Plato noemde dat "een wolfs-vriendschap". O, vervloekte duivelse boosheid; een Belialsstuk kleeft zulke zielen aan.

Met David mogen wij daarom wel uitroepen: "Behoud, o Heere! want de goedertierene ontbreekt, want de getrouwen zijn weinig geworden onder de mensenkinderen. Zij spreken valsheid een ieder met zijn naaste; zij spreken met een dubbel hart. De Heere snijde af alle vleiende lippen, de grootsprekende tong". Psalm 12 : 2-4.

Neen, dat is de Geest van Jezus niet, dat is niet de Geest van de Vredevorst. Die discipelen van Jezus zijn, hebben geleerd elkander lief te hebben. Maar van de zielen der goddelozen zegt Jesaja: "De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede". (57 : 10). Zij hebben hier geen vrede en zeker niet in het hiernamaals; de eeuwige onrust zal het lot zijn van zulke vijandige mensen. "Degenen, die twistgierig zijn zal verbolgenheid en toom vergolden worden". Rom. 2 : 8.

Is er dan al zoveel gebrek aan uiterlijke vrede, er is ook zo weinig doorbreking van geestelijke vrede. Wij leven onder het Vrede-evangelie, dat ons de Vredenvorst Jezus aanbiedt, om vrede met God te maken, en men blijft met Hem in oorlog. Wat zijn er toch weinigen, die de vrede, die Hij aanbrengt, omhelzen en aannemen! En wat is daar nu de oorzaak van? Dat komt, omdat de conditiën, de voorwaarden, om tot die vrede te komen hun niet aanstaan, namelijk, om tegen de zonde de strijd aan te binden en een vijand te worden van hetgeen ze tevoren liefgehad hebben. Dat is de reden, waarom zij de zalige vrede verstoten en liever met God in onvrede blijven leven. Of, zo er al enige vrede is, dan is het maar een zorgeloze stilte, waarmee de consciëntie wordt dicht geschroeid. O, ongelukkigen, het was beter dat gij onrustig waart over uzelf, dan zulk een ingebeelde vrede te hebben! Gij behoort nog niet tot de onderdanen van de Vredenvorst, maar tot die van de vorst der duisternis, onder wie een eeuwige onvrede uw deel zijn zal. God is uw vijand nog; Hij staat met u in oorlog en zal dat eeuwig blijven. O, hoe schrikkelijk is het toch, de sterke God tot uw vijand te hebben.

Welaan dan, laten wij er ons toch op toelagen, dat wij allerlei vrede bewaren. Hoe past het al des Heeren volk, die rechte onderdanen van deze Vredenvorst zijn, om een Sulamith, een vredelievende te zijn, zoals de Kerk in Hooglied 6 : 13 genoemd wordt. Hij is Koning van Salem; Zijn volk moet dan ook een Salem, dat is: vrede zijn. Die vrede is het merkteken van Jezus' onderdanen. Dat dan de vrede Gods in uwe harten heerse, om het die wijze vrouw uit Abel Beth-Maächa na te kunnen zeggen: "Ik ben een van de vreedzamen, van de getrouwen in Israël" 2 Samuël 20 : 19.

- Daarom: zoek toch altijd naar groei en naar voortplanting van die geestelijke vrede, waar de Heere Jezus de Vorst en de auteur van is.
- Tracht ook anderen daartoe te bewegen, opdat er vele onderdanen tot de Vredenvorst Jezus mogen worden toegebracht. Joden, heidenen en goddelozen, die liggen nog tot uw last, om ze op te wekken tot de vrede, die in het Evangelie te vinden is.
- Kweek dat ook hoe langer hoe meer in uw eigen ziel aan, want de vrede van het hart, gaat alle verstand te boven. Die is voor de ziel als een gedurige maaltijd. Zoek die vrede ook met alle omzichtigheid te bewaren en met alle naarstigheid uit te breiden.
- Wacht u voor alles wat uw consciëntie zou kunnen ontrusten, wat oorlog met God kan maken. Strijd tegen de zonde, die alles in rep en roer stelt en alle geestelijke vrede met voeten treedt.
- Houdt u zoveel mogelijk in gemeenzaamheid en familiariteit met God. Die zoete omgang kweekt vrede: "Gewen u toch aan Hem, en hebt vrede!". Job 22 : 21. Zoek Hem door een welbehagelijke wandel altijd aangenaam te zijn; daardoor wordt de vrede tussen God en de ziel versterkt. "Och, dat gij naar Mijn geboden geluisterd had! Zo zou uw vrede geweest zijn als een rivier, en uw gerechtigheid als de golven der zee". Jes. 18.
- Maar voeg bij die innerlijke ook een uiterlijke vrede; draag er zorg voor dat gij nooit met de wereld of onder elkander verdeeld zijt. Dat er onder u geen verbitteringen, geen nijdigheden of verdeeldheden voorkomen. Zoek de vrede en jaag ze na! "Laat ons najagen hetgeen tot vrede dient onder elkander". Romeinen 14 : 19. "Jaagt de vrede na met allen, en de heiligmaking, zonder welke niemand God zien zal" Hebr. 12 : 14. En heeft iemand de eigenschap om haastig tot twist en krakeel te geraken en daardoor tot vrede-breuk te komen, zie dan van dag tot dag op uw verdorven natuur en zoek die feilen door

de Geest te overwinnen.

- Wacht u voor alle plaatsen en gelegenheden waar de vrede in gevaar komt, bijzonder voor achterklap, de moeder van alle onrust. Leer u in alles in te tomen en beperk dwaze nieuwsgierigheid. Sta altijd op wacht, om zodra u iets ontmoet dat uw ongenoegen zou kunnen gaande maken, terstond aan uw roeping te denken, dat gij een onderdaan van de Vredevorst Jezus zijt en dat het u niet betaamt de Geest der zachtmoedigheid te verloochenen.
- Leg u er op toe om hoe langer hoe meer de broederlijke liefde te beoefenen, de liefde is de band van de vrede, die gij verplicht zijt aan uw even-naaste te bewijzen.

JA, zouden wij niet? Immers de vrede in zichzelf is zulk een heerlijke en beminlijke zaak; het woord vrede heeft iets in zich dat de ziel streelt en geheel inneemt met aangename vergenoeging. De vrede is beter dan ontelbare overwinningen. De vrede is het alleruitnemendste dat onder de mensen gevonden wordt. Wie zou dan niet naar vrede zoeken en daarnaar staan?

Maar vooral is dat het geval met de geestelijke zielsvrede. O, dat is iets dat de ziel aangenaam doortintelt, dat de voorsmaak van de hemel doet proeven. Dat brengt de ziel boven het stof; het is de innige rust van het gemoed, die de ziel in God vindt, door de Heere Jezus.

Ja, onze Vorst is een Vredevorst! Zouden wij dan, als Zijn onderdanen, ons tegen Hem in oorlog stellen? De staat waartoe wij zijn overgegaan is een staat des vredes; onze roeping verplicht ons, dat wij niet tot twist, maar tot vrede zijn geroepen. De vrede is de geest van het Christendom; het is geen spijs en drank, maar rechtvaardigheid en vrede. Het verbond, waarin wij zijn begrepen, is een verbond des vredes. Het Woord, waardoor wij geroepen worden is een Evangelie des vredes; die dienaren, die ons dit Evangelie prediken, zijn gezanten des vredes. En alle onderdanen zijn "zonen des vredes" Lucas 10 : 6.

Waar dit dan alles vrede is, verplicht onze roeping dan ook niet tot vrede? De goddelozen hebben wel vrede onder elkander; wij zien soms wilde dieren, wolven en beren in vrede met elkander weiden; zouden wij dan als mensen, als Christenen, als geroepen heiligen, geen vrede houden onder elkander?

O, waar vrede is, daar is de God des vredes. Jezus zal u dan tot een rechte Vredevorst worden. Hij zal u van alle geestelijke vrede deelgenoot maken, omdat Hij die bereid heeft voor Zijn lievelingen, namelijk die vrede der ziel, de vrede Gods in Christus Jezus. Al is het dat de wereld, de duivel, de zonde, óf de Wet, u van buiten of inwendig in uw consciëntie zoekt te verontrusten, Jezus zal u een Vredevorst zijn. Ja, in Zijn gemeenschap en in Zijn genieting zult gij alles vinden, dat u vrede en blijdschap geeft, verzekering en verzoening en vrede met God. En wanneer de Heere u dan uit het strijdperk van dit leven tot Zich roept, zal Hij u met de oude Simeon doen heengaan in vrede Dan zal Hij die vredeskroon op uw hoofd zetten, die Hij voor de vreedzamen heeft verworven en bewaard. "Zalig zijn de vreedzamen, want zij zullen Gods kinderen genaamd worden". Matth. 5 : 9.

Welaan dan, ik eindig met de taal van Paulus uit 2 Cor. 13 : 11. "Voorts broeders, zijt blijde, wordt volmaakt, zijt getroost, zijt eensgezind, leeft in vrede. En de God der liefde en des vredes zal met u zijn".

De Heere nu des vredes Zelf geve u vrede alle tijd, in allerlei wijze. De Heere zij met u allen.

AMEN.

BIJBELSE KEURSTOFFEN

Zijnde een verzameling van verscheiden teksten,
zo des Ouden als des Nieuwen Testaments
naar gelegenheid van tijden en zaken.
Verklaart en toegepast

door

Abraham HELLENBROEK

In zijn leven bedienaar van het Heilig Evangelium te Rotterdam

Eerste druk 1733

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2004

INHOUD

1. WEGENS DE STERFTE VAN HET RUNDVEE

Exodus 9:3. *"Zie, de hand des HEEREN zal zijn over uw vee, dat in het veld is, over de paarden, over de ezelen, over de kemelen, over de runderen, en over het klein vee, door een zeer zware pestilentie. "*

2. DES HEEREN LAST

Biddagpreek over Hosea 9:12. *"Want ook, wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn!"*

3. Een bijna-christen

Handelingen 26:28. *En Agrippa zeide tot Paulus: Gij beweegt mij bijna een Christen te worden.*

4. De grote schare voor de troon

Openbaring 7:9. *"Na dezen zag ik, en ziet, een grote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen, staande voor de troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte klederen, en palmtakken waren in hun handen"*

Abraham Hellenbroek (1658-1731) was predikant in Zwammerdam, Zwijndrecht en Rotterdam. Hij was een van de meest bekende Voetiaanse predikanten van zijn tijd. Veel predikaties, waaronder de lijkrede op W. à Brakel, zagen van hem het licht. Ook gaf hij predikaties over de boeken Jesaja en het Hooglied uit. Hellenbroek werd vooral bekend door zijn *Voorbeeld der Goddelijke Waarheden voor Eenvoudigen*, dat nog steeds wordt gebruikt om te catechiseren.

1. WEGENS DE STERFTE VAN HET RUNDVEE

Biddag gehouden op 4 februari 1714.

Exodus 9:3: *"Zie, de hand des HEFREN zal zijn over uw vee, dat in het veld is, over de paarden, over de ezelen, over de kemelen, over de runderen, en over het klein vee, door een zeer zware pestilentie. "*

Als de Heere God een volk wil straffen, ontbreekt het Hem aan geen plagen. Hij heeft er een menigte van en een grote verscheidenheid aan verderfelijke pijlen in Zijn koker, die Hij aanlegt als Hij straffen wil. Het zijn niet alleen vier boze gerichten, het zwaard, de honger, het boze gedierte en de pestilentie (Ezech. 14:21), die de Heere op Zijn wenk gereed heeft. Nee! Hij heeft Zijn hele pijlkoker met pijlen gevuld, zodat wanneer Hij die uitlaat op een volk, elk die voorbij haar gaat zich moet ontzetten over al haar plagen (Jer. 49:17).

Men kan ze in twee soorten onderverdelen: óf Hij brengt iets wat men liever miste, óf Hij neemt iets weg wat men liever hield. En dikwijls is het eerste het middel tot het laatste. Of Hij brengt schadelijke en verderfelijke dingen óf Hij neemt het nuttige en noodzakelijke weg.

Nergens heeft de Heere in de wegen Zijner gerichten Zich zo duidelijk doen kennen als in Egypte. In veelheid en in verscheidenheid. Maar ook in het bijzonder op die twee wijzen. In het hele voorgaande hoofdstuk bracht de Heere God in drie verschillende plagen enkel schadelijke dingen over hen, die ze liever misten namelijk van kikkers, van luizen en van een vermenging van ongedierte.

Maar zie, hier neemt de Heere God van hen weg, wat ze liever hielden en waarvan ze het meeste voordeel hadden. De hand des Heeren komt op hun vee. Dat wordt hen door een plotselinge sterfte ontrukkt.

Waarom ik deze tekst gekozen heb, zal een ieder van u, denk ik, aanstonds duidelijk worden. En in de toepassing zal dat nog nader blijken.

Zie hier een schrikkelijk oordeel Gods: één van de Egyptische plagen, de vijfde van de tien. Maar in schadelijke verderfelijke was ze voor de Egyptenaren niet de minste.

Laten we er drie zaken kort in opmerken:

- I. Het onderwerp van deze plaag: "Uw vee, dat in het veld is, de paarden, de kemelen, de runderen en het klein vee."
- II. De plaag zelf, die we bezien zowel:
 - in het algemeen: "De hand des HEEREN zal over die zijn."
 - Als ook in het bijzonder: "Door een zeer zware pestilentie."
 - De aandacht, die bij daarbij geëist wordt, door het woordje "Zie".

Farao is het die hier aangesproken wordt, zoals blijkt uit vers 1. Hij is de Egyptische koning in die tijd. Lang is hij al opstandig en wederspanning tegen het Woord des Heeren door Mozes gesproken, ondanks enige voorgaande plagen.

Het vee, waarover hier gesproken wordt, is zijn eigendom. Er staat: "Uw vee." Zonder twijfel was er veel vee onder van Farao. Tijdens de hongersnood in Jozefs tijd hadden de Egyptenaren al hun vee, schapen, runderen en ezels voor brood aan Farao verkocht. Sindsdien was het ook veelal zijn eigendom gebleven.

Evenwel moet men er ook het vee van de Egyptenaren bij insluiten, zoals blijkt uit

vers 4 en 6. Alles wat in een land is wordt des konings genaamd. Dat geldt in het bijzonder al de koning, zoals in Egypte, een despoot, een alleenheerser een soeverein is. De koning vertegenwoordigt heel het volk Hij is het gezicht van het land.

Het grondwoord dat hier gebruikt wordt, betekent eigenlijk in zijn oorsprong 'een bezitting' en dan wel het bezit van vee. *Vee* is een algemeen begrip, dat vooraf gaat in deze tekst en 'allerlei vee' beduidt. Daarna worden de verschillende soorten opgenoemd.

Men vindt er een nadere bepaling bij: "Uw vee, dat in het veld is." Dat er hier sprake is van vee, dat in het veld is, houdt echter niet in dat het vee in de stallen gespaard zou blijven! Maar de toevoeging "dat in het veld is" wijst ons erop, dat het veld de eigen plaats is van het vee. Het veld is voor het vee geschapen. Daar groeit het voedsel. Het veld is de eigen plaats van de dieren. In deze algemene zin kan men dat bijvoegsel hier opvatten, zodat al het vee - dus ook het vee in de stallen - hier bedoeld moet zijn.

Ook kan men het als een onderscheiding opvatten. Dan wordt al het vee uitgesloten, dat bij het komen van de plaag niet op het veld zou worden gevonden. Dat maken sommigen op uit vers 19. Daar beveelt God: "Zend heen, vergader uw vee, en alles wat gij op het veld hebt" (Ex. 9:19a). En in hoofdstuk 14 blijkt dat Farao nog een zwaar leger met ruiters heeft. Zij menen, dat deze plaag ziet op het vee in het veld en dat de rest verschoond is.

Maar men kan het ook zo opvatten, dat met 'het vee in het veld' het vee in zijn diversiteit bedoeld is. Dit is ook het geval in het bijzonder in vers 6. Daar lezen we: "Al het vee der Egyptenaren stierf." Dat wil zeggen, dat deze plaag allerlei soort van vee trof en het grootste gedeelte, dus een ontelbare menigte, het leven liet.

Vervolgens wordt de specificatie gemaakt: "De paarden, de ezelen, de kemelen, de runderen en het klein vee." Of dit een complete optelling is van alle getroffen soorten, kan men niet nauwkeurig bepalen. De genoemde dieren waren voor de Egyptenaren van het grootste belang en de plaag trof deze het meest. Egypte stond bij andere landen bekend als zeer veerijk. Er is nooit een volk geweest, dat meer overhelde tot een razende en bespottelijke afgoderij omtrent verscheidene diersoorten, dan Egypte. Plutarchus merkt erover op, dat zij niet alleen haar ganse godsdienst hierdoor aan bespottling en belaching bloot stelden, maar dat zij daardoor ook de eenvoudige mensen tot bijgeloof en atheïsme brachten.

Men weet, dat zij in het bijzonder de ibis, dat is een vogel, de havik, de griffioen, de slang, de kat, de hond, de krokodil, de ooievaar, de ezel, de os, de geit, de bok, de ram en het schaap afgodisch vereerd hebben. Voor zover er sommige van deze dieren ook bij deze plaag betrokken zijn geweest, heeft dat de smartelijkheid daarvan vergroot.

Dat de Heere ook gericht over al hun goden oefende, vermeerderde zeker hun straf (Zie: Ex. 12:12 en Num. 33:4). En dat was te meer gevoelig voor hen, die het voor een uiterste gruwel rekenden om een van die heilige beesten te doden. Het was zelfs zo erg, dat ze stierven van uitzinnigheid en door de drukte, die ze daarover maakten.

Herodotus tekent aan, dat als er een kat of hond in huis stierf, zij gewoon waren om wenkbrauwen, het hoofd en het lichaam kaal te scheren. Diodorus zegt, dat het gehele huisgezin dan in rouw was. Plutarchus verhaalt ook, dat er over het doden van een hond een gehele oorlog kon ontstaan. En Diodorus verhaalt: "Eens had een Romeins soldaat per ongeluk een kat gedood. Daardoor ontstond er zo'n beroering onder het volk, dat noch de koning, noch iemand anders beletten kon, dat hij door het volk werd omgebracht. Ja, hij verhaalt, dat tijdens een hongersnood de mensen wel elkaar

opaten, maar dat ze niet één van de godgewijde dieren durfden aan te tasten om ze op te eten." Zal dan zo'n algemene plaag over hun vee de narigheid en de beroering in Egypteland niet opmerkelijk vergroot hebben?

Het is niet de bedoeling om over de Hebreeuwse benamingen en over de aard der opgenoemde beesten uit de tekst veel te zeggen. De drie eerste soorten namelijk de paarden, de ezels en de kamelen zijn in het bijzonder dieren, die voor het dienstwerk worden gebruikt. Ze trekken en dragen mensen en lasten in de landbouw. Ze worden gebruikt in de handel en het leger, voor het maken van reizen over land en vele andere zaken.

- Dat Egypte vanwege de veelheid en de schoonheid van paarden beroemd is geweest, is alom bekend. De Heere verbood met nadruk het volk te doen wederkeren naar Egypte om paarden te vermenigvuldigen (Deut. 17:16). Van het uitbrengen der paarden in Salomo's tijd uit Egypte, vindt men ook duidelijke aantekeningen in 1 Koningen 10:28 en 2 Kronieken 9:28. Daar komt ook de vergelijking vandaan: "Mijn vriendin! Ik vergelijk u bij de paarden aan de wagens van Farao" (Hoogl. 1:9).
- Dat ezels heel belangrijk waren en dat ze in het oosten een belangrijk bezit vormden, wordt uit het Woord des Heeren heel duidelijk. Hoe belangrijk ze waren, kan ook afgeleid worden uit het tiende gebod van de wet des Heeren. Ze worden dan bij de andere zaken genoemd, die men van de naaste niet begeren mag. Dat ze onder de Egyptenaren ook in gebruik waren en geacht werden, blijkt uit het feit, dat Jozef zijn vader juist tien ezels en tien ezelinnen zond, dragende het beste van Egypte (Gen. 45:23). Ook wordt gezegd, dat Abraham door begunstiging van Farao uit Egypte verkregen heeft: schapen, runderen, ezelen en vee. Let op, het gaat bijna om dezelfde dieren die hier ook genoemd worden (Gen. 12:16).
- De kamelen, de derde genoemde diersoort, zijn ook, zoals bekend, zeer algemeen in gebruik onder oosterlingen.
- Daar komen nu ook nog de runderen en het klein vee bij. Onder dat laatste wordt in de Schrift doorgaans verstaan: schapen en geiten. Een Joodse meester zei daarover: "Runderen en schapen fokten de Egyptenaren. Zij aten ze niet op, maar hielden ze om de dienst en om de wol, waarvan zij profiteerden." Dat deze dieren als heilige dieren beschouwd werden, is zeker. Runderen ploegden, koeien gaven melk, schapen waren belangrijk voor de melk en de wol. Daarom zijn deze dieren ook in Egypte zeer talrijk geweest.

Al dat vee van de Egyptenaren zou het voorwerp worden van de oordelen des Heeren. "*De hand des Heeren*", laat God aan Farao zeggen, "zal zijn over uw vee" (Ex. 9:3a). Volgens de grondtaal kan het woord "over uw vee" ook vertaald worden met "tegen uw vee". Dat betekent zakelijk hetzelfde.

Het zou niet de hand zijn van enig dreggod, van één *der ijdelheden der heidenen*. Die hebben geen handen, waarmee ze iets kunnen doen. Al hebben zij handen in hun goden afgebeeld, evenwel zijn het handen, die niet tasten kunnen (Ps. 115:7).

Maar de Heere laat Farao met nadruk aanzeggen: "De hand van Jehovah zal over uw vee zijn." Die Jehovah, Die Zich als Israëls God onder hen bekend maakte door de vele blijken van Zijn almacht, door de vele ontzettende oordelen, had Zich reeds aan Farao bekend gemaakt als de waarachtige en levende God. God had hem veel gevoelige bewijzen geleverd, wat voor een verschrikkelijke hand Hij had.

De hand des Heeren werkt en niemand kan ze afkeren. Die hand zal het zeker winnen.

Ontzet u, o Farao, en neem het ter ore, koning van Egypte, de hand, niet van een mens, maar van de alvermogende Jehovah zal tegen u zijn!

- Door *des Heeren hand* wordt sommige keren in 's Heeren Woord wel Zijn gunst, bescherming en weldadigheid verstaan, doch dat past hier niet in 't verband.
- Men moet er hier de almacht van God door verstaan en vooral zoals deze zich uitlaat in de oordelen en de straffen tegen de goddelozen. Omdat 's Heeren macht bijzonder in Zijn handen is gelegen, wordt ook 's Heeren werkzame almacht dikwijls 'Zijn hand' genoemd. Daarom wordt er gevraagd: "Wie weet niet uit alle deze, dat de hand des Heeren dit doet?" (Job 12:9).
- Omdat men onder andere ook gewoon is de hand te gebruiken om te slaan en te kastijden, worden in het bijzonder de oordelen, de plagen en de straffen Gods dikwijls 'Zijn hand' genoemd. "Uw pijlen zijn in mij gedaald, en Uw hand is op mij nedergedaald" ; leest men in Psalm 38:3. Zo moet men ook hier Gods hand als een almachtige en straffende hand Gods opvatten.

De Chaldeeuwse vertaler legt de nadruk erop, dat het hier een plaag betreft, die door de Heere gewerkt wordt. En wanneer zulke oordelen hier onmiddellijk, zonder tussenkomst van menselijke werking, iemand worden toegezonden, ligt daarbij in Gods strafoefening de nadruk op Zijn hand. De hand van Mozes zou er niet eens tussenbeide komen.

"De hand des Heeren zal zijn" kan men ook vertalen met "is over uw vee" om de nabijheid en de zekerheid daarvan uit te drukken, alsof het al gebeurd was. De plaag zal er de volgende dag al zijn! *Morgen zal de HEERE deze zaak in dit land doen*, volgens vers 5.

En wat de hand teweegbrengt, wordt ook nader verklaard: "Door een zeer zware pestilentie" (Ex. 9:3b). In de grondtekst staat het woordje "Door" niet. Het is er alleen maar verklarendwijze bijgevoegd. Eigenlijk staat er dus: "De hand des HEEREN zal zijn over uw vee, *een zeer zware pestilentie*."

Het grondwoord, dat door het woord 'pestilentie' is vertaald, wordt vele malen in de Schrift gebruikt. 't Komt af van het woord 'spreken'; soms betekent het ook 'verderven' of 'wegleiden'. Sommigen willen dat het een kwaad is, dat de Heere gesproken en over een volk besloten heeft. Het woord pestilentie wordt gebruikt vanwege de verderfelijkeheid ervan en ook omdat er zoveel en allerlei soorten van mensen door weggenomen worden uit deze wereld. De naam *pest*, uit het Latijn afkomstig, wordt gebruikt omdat ze alles wegneemt. Een menigte valt door de dodelijkheid en verderfelijkeheid van de pest.

Het is een gevaarlijke ziekte voor mensen. Hier heeft het echter betrekking op beesten, gelijk we ook kunnen lezen in Psalm 78:50. Ook David trok zich deze plaag na de volkstelling erg aan (2 Sam. 24:17).

Deze ziekte wordt als een zeer onmiddellijk oordeel van God aangemerkt en wordt daarom hier niet ten onrechte 'des HEEREN hand' genoemd. De heidenen beschouwen de pest al vanaf de tijden van Homerus als een straf van Apollo: als een besmettelijke ziekte van de hemel gezonden. Sommigen vereren de pest als een godheid en hopen zodoende daardoor niet getroffen te worden.

Het is geen wonder dat de Heere hier laat zien dat de straf van Hem afkomstig is. Uit de hand des Heeren komt deze zeer zware pestilentie. Het is geen kleine, maar bij uitstek grote, zeer scherpe en verderfelijke ziekte, die zich binnen zeer korte tijd verspreidt, zoals uit het vervolg blijkt.

Zie daar, het goddelijk dreigement: "De hand des HEEREN zal zijn *over uw vee*." Wat heeft toch, kan men denken, het vee misdaan? Waarom is des HEEREN hand niet tegen Farao zelf? Toehoorders, het is niet zo, dat het vee gezondigd heeft en daardoor ook enige straf verdient. Sommigen zijn tot deze buitensporige gedachten vervallen. Ze menen, dat het vee kwaad gedaan heeft, zoals Origines dat ook dacht van de sterren.

Maar het is omdat de Heere de mensen in de beesten straft. Farao's tijd was het nog niet. De Heere had hem verwekt om Zijn kracht aan hem te tonen en opdat Zijn Naam verteld zou worden op de ganse aarde, zoals blijkt uit vers 16. Zelf sterven is niet zo zwaar als levend gepijnigd te worden met duizend doden in alles wat ons lief is. Als Farao al omgekomen zou zijn voor Israëls uittocht, dan kon men die uittocht eerder toegeschreven hebben aan de zwakheid en verslagenheid der Egyptenaren wegens de dood van hun koning dan aan de kracht van God. En daarom spaarde de Heere hem tot het laatste moment.

Ondertussen was dit geen kleine straf voor Farao en zijn volk. Is er in een land iets profijtelijk en noodzakelijk, dan is dat wel het vee. Daarom is het wegnemen daarvan altijd als een zeer zware straf gezien en als een uiterste bewijs van goddelijke toorn over een volk gerekend. En dat temeer, omdat de Heere daardoor een volk toont, dat Hij dat volk niet meer waardig keurt dat het profijt van andere schepselen heeft. Schepselen, die eigenlijk ter wille van de mens geschapen zijn. Dus lag er voor de Egyptenaren een zeer zwaar oordeel in.

Evenwel in het midden van Gods toorn klinkt ook Zijn lankmoedigheid door: Hij laat het oordeel Farao op aanschouwelijke wijze aanzeggen, voordat het gebeurt. Anders had het de schijn, dat het bij toeval kwam. De hand des HEEREN zou er dan niet zo duidelijk in te zien geweest zijn.

Daarom verplicht Hij tot opmerkzaamheid door het woordje "*Zie*." "*Zie*, de hand des HEEREN zal zijn over uw vee."

- Ten eerste is dat een woord, dat dikwijls gebruikt wordt - en dat gebeurt ook in dit verband - om de grootheid, de zeldzaamheid en de wonderlijkheid van de zaak uit te drukken. Het zou een zeer zware hand van God zijn: een zeer grote pestilentie.
- Ten tweede toont het woordje "*Zie*" de verschrikkelijkheid van deze plaag. Men zou er met verbazing en ontzetting, met beroering en verschrikking over moeten spreken.
- Ten derde drukt het woord de zekerheid en ontwijfelbaarheid van de zaak uit. Zij moeten het als een vaste waarheid geloven en verwachten; alsof zij het al met hun ogen zagen gebeuren.
- Ten vierde toont het de nabijheid van die plaag aan. Het zou niet lang meer duren. Het was zo nabij, als iets dat men al zien kan.
- Ten vijfde wordt het woordje "*Zie*" gebruikt om opmerkzaamheid en aandacht op te wekken. 't Is een waarschuwend woord om Farao en zijn volk ertoe te brengen om dat oordeel door gehoorzaamheid aan des Heeren gebod te ontgaan. 't Is waar: een blinde, gelijk Farao was, kan niet zien. Dat neemt echter de verplichting niet weg tot gehoorzaamheid. Het was nog lankmoedigheid, dat de Heere hem liet waarschuwen. En daarom, zie, let er wel terdege op. "Och, of gij ook bekendet, ook nog in deze uw dag, hetgeen tot uw vrede dient" (Luk. 19:42). "Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt u niet" (Ps. 95:7b, 8a). "*Zie*, de hand des HEEREN zal zijn over uw vee dat in het veld is, over de paarden, over de ezelen, over de

kemelen, over de runderen, en over het klein vee, door een zeer zware pestilentie" (Ex. 9:3).

Toepassing

Toehoorders, dat was de hand des HEEREN over Egypteland. Och, ik moet nu ook deze tekst met enige kleine wijzigingen u voorhouden en ook ons Nederland in deze tijd! "Zie, de hand des HEEREN zal niet zijn, maar is, en zij zal het misschien ook nog in ergere mate worden, over uw vee, dat in het veld is."

't Is waar: ezels en kamelen hebben wij hier in Nederland nauwelijks. Ook is het waar, dat onze paarden en ons klein vee tot nu toe verschoond zijn. De Heere wendde die geruchten, dat de pest ook daarin al hier en daar werd aangetroffen. Maar het treft ons in onze runderen: *in de ossen en de koeien*. De pest is het eerst uitgebroken onder de ossen en direct daarop is het overgeslagen op de koeien.

En men kan het ook niet anders noemen dan een zeer zware pestilentie. Het is geen algemene, veel voorkomende ziekte en sterfte, maar een totaal onbekende vorm van pest. Net zoals de pest bij de mensen valt ook deze ziekte het rundvee zeer plotseling op het lijf en dat met een wonderlijke verscheidenheid. De ene boer wordt verschoond en de andere treft het. Bij sommigen sterven enige koeien, bij anderen blijft er geen beest in leven. Dit alles gebeurt zo plotseling en in zo korte tijd, dat men er geen andere naam aan geven kan, dan een pestilentie onder het vee. En 't is geen algemene, maar wel *een zeer zware pestilentie*.

- *Zwaar* is het vanwege de vele beesten, die erdoor sterven of besmet worden. Op vele plaatsen zijn gehele velden en stallen weggestorven. Men schat het getal in het hele land al op een aantal van vele duizenden.
- Ook is het *zwaar* vanwege de uitgestrektheid van 't gebied. Vrijwel geheel Noord-Holland is al getroffen. In de buurt van Amsterdam is veel vee al verdwenen. De ziekte komt voor langs de hele Rijn vanaf Leiden stroomopwaarts en rondom de meeste steden van Zuid-Holland, tot dicht voor onze poorten toe. Het kruipt en slaat al hoe langer hoe verder voort, ook al in andere provincies. En het valt te duchten dat het alles overstroomt zal.
- Maar de ziekte is vooral ook *zwaar*, vanwege de naarheid en de schadelijkheid ervan. Zie op het pijnlijke van de zaak op zichzelf. Daar hoort men het nare gekreun van stervende beesten, zodat men het in de stallen niet harden kan. Hier is het woord van Joël van toepassing: "O, hoe zucht het vee, de runderkudden zijn bedweld" (Joël 1:18) Men ziet ze met hele koppels dood liggen in de velden en bij de boerderijen. In de zomer wemelde het van beesten in de weilanden en in de stallen. Maar nu is dat alles zo leeg, dat het lijkt dat soldaten en vijanden het geroofd hebben. De velden zijn door de zwarte aardhopen van de begraven beesten op vele plaatsen zo ver men zien kan veranderd in nare kerkhoven. De melkbussen, de roomkannen, de karnen, de drinkkuipen, die anders dagelijks rijk gevuld waren, worden nu door de landlieden met betraande ogen gezien. De verarmde landman en vele beroofde en radeloze families, mannen en vrouwen met hun kinderen, zitten wanhopig terneer en kermen en wringen de handen in de uiterste verlegenheid samen.
- Zie op het schadelijk nadeel van dit verschrikkelijke oordeel. Wat worden er veel huisgenoten op het platteland geheel ten gronde gericht! Wat lijden de eigenaars van de landen een aanzienlijke schade, omdat ze het pachtgeld niet kunnen beuren. Wat worden de inkomsten van het gehele land erdoor verkleind! Als men eens uitrekent wat de veestapel jaarlijks voor de staat opbrengt in de vorm van

belastingen. Als we nagaan hoe groot de opbrengst van boter en kaas van de duizenden boeren voor het land is, zal dat een onverwacht groot bedrag zijn.

- Het is ook zwaar als men dit alles ziet gebeuren in de moeilijke tijdsomstandigheden. De staat en de particulieren waren door zware en langdurige oorlogslasten geheel uitgeput in hun geldelijke middelen. Bovendien kwijnde de handel. Men hoopte dat er een vreedstijd aan zou breken, waarin men op verandering en bloei kon rekenen. Dat hadden we immers dringend nodig. En wat gebeurde? De zenuw, de kracht van Nederlands inkomstenbron werd aangetast. O, moeten we niet zeggen: "Onze plaag is zwaar, onze wond is smartelijk?"
- Voeg daarbij de bittere gevolgen, die er ongetwijfeld zijn. Het kwaad is nog maar net begonnen. In Italië en elders heeft de veepestjaren achter elkaar gewoed. Misschien blijft deze ziekte nog jaren onder ons. Misschien gaat het kwaad alle provincies door, terwijl wij nu nog op de genezing van ons vee hopen. Misschien neemt de Heere al onze beesten weg. Misschien slaat het nog over op ander vee: op paarden en schapen. Geruchten daarover doen al de ronde.

En zal God de melk van onze kinderen en het zuivel van onze tafel hierdoor wegnemen? Er staat ons onvermijdelijk een dure tijd te wachten. Ze is er feitelijk al. Wat zal dat de armen en geringen in deze benauwde tijd bitter vallen. Zij kunnen niets meer verdienen, terwijl ze de kaas en de boter voor op hun brood al in kleine stukjes moesten kopen. Als het zo doorgaat, zal de zomer, waar men zo naar verlangde, de boeren in verlegenheid brengen vanwege de vraag wat men met hun landerijen moet doen. Zal men Nederlands groene dekens moeten veranderen in omgeploegde voren? Bij dit alles kwamen vorig jaar nog misoogsten van granen en andere veldgewassen, terwijl de nood zo algemeen is op de wereld. Het holle en lege Frankrijk is met het graan van alle Nederlandse korenzolders niet te vullen. En daarbij komt de misoogst, waardoor de korenschuren van de wereld leeg raken. En het gevolg was: een dure tijd en reinheid der tanden door gebrek aan voedsel. Zo ging ons dichtbevolkte en verarmde Nederland in korte tijd gebukt door honger en gebrek aan alles.

En als de Heere dan bij dat alles ook de pest eens zond onder de mensen in Nederland, wat zou er een Magor Missabib, een schrik van rondom, zijn.

En houdt u er voldoende rekening mee, dat er slechts een handbreed is tussen ons en de dood? Stellen niet de meesten, die een weinig onder de indruk zijn, genoegzaam vast dat zij al iets ergs verwachten? Het is alsof men zijn eigen doodvonnis al tekende. Jaren heeft die plaag in de wereld om ons heen gewoed. Jaar op jaar heeft men door plakkaten al tot waakzaamheid opgeroepen. Maar de plaag is dit jaar weer vele stappen dichterbij gekomen en het is erg waarschijnlijk, dat de Heere ook ons zal treffen. Immers: Zijn roede is uitgestrekt.

O, wat een vreselijke naarheid zou dat alles samen in Nederland veroorzaken, want men weet dan niet waar men zich bergen moet. Dat zal zeker het geval zijn als een loerende, nieuwe vijand, die men niet ver hoeft te zoeken - ik zal mij daar niet over uitlaten - ons aanvalt om ons in een zeer ellendige, verwarde, radeloze toestand van onmacht te storten. Degenen, die de zwakte van Nederland kennen, weten wel hoe weinig er voor nodig is om ons ellendig te maken.

O, mijn vrienden, wij zouden het al binnenkort kunnen beleven, dat de Heere ook van ons moet zeggen: "Of als ik de pestilentie in datzelfde land zende, en Mijn grimmigheid daarover met bloed uitgiete, om daarvan mensen en beesten (in de beesten zien wij het al) uit te roeien; ofschoon Noach, Daniël en Job in het midden

van deszelfven waren, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo zij een zoon, of zo zij een dochter zouden bevrijden: zij zouden alleen hun ziel door hun gerechtigheid bevrijden. Want zo zegt de Heere HEERE: Hoeveel te meer, als ik Mijn vier boze Berichten, het zwaard, en de honger en het boze gedierte, en de pestilentie gezonden zal hebben tegen Jeruzalem, om daaruit mensen en beesten uit te roeien!" (Ezech. 14:19-21).

Beschuldig mij niet, toehoorders, van te grote zwaarmoedigheid. Mij dunkt, het is in de toestand van de tijden en zaken duidelijk te lezen, dat de Heere voor Nederland een bittere beker gereed maakt en misschien een voleinding met onze vrijheid en kerk maakt. Wie dit niet wil zien, is moedwillig blind. O, de Heere roept het ons zo duidelijk toe, dat wij het zien en tasten kunnen. Zo zegt de Heere: "Alzo zegt de Heere HEERE: Ik zal ook Mijn hand uitstrekken tegen Edom, en Ik zal mens en beest uit haar uitroeien, en Ik zal haar tot een woestheid stellen" (Ez. 25:13). "Ik zal ganselijk alles wegrapen uit dit land, spreekt de HEERE. Ik zal wegrapen mensen en beesten; Ik zal wegrapen de vogelen des hemels, en de vissen der zee, en de ergernissen met de goddelozen" (Zef. 1:2, 3). "En ik Zelf zal tegen ulieden strijden, met een uitgestrekte hand en een sterke arm, ja, met toorn, en met grimmigheid, en met grote verbolgenheid. En Ik zal de inwoners dezer stad slaan, zowel de mensen als de beesten; door een grote pestilentie zullen zij sterven" (Jer. 21:5, 6).

O, mijn vrienden, daar is geen bijzonder geroepen Mozes voor nodig om u te waarschuwen. Ik doe het al in Zijn Naam, samen met andere knechten des Heeren. De stem des Heeren valt te vernemen in de stad. Zijn hand is al uitgestrekt, want de plaag is al begonnen. God slaat Zijn roede naar ons uit. En dat is nu Nederlands grootste ellende, dat terwijl het in zo'n dodelijk gevaar verkeert, echter nog even diep blijft zitten in zorgeloosheid en nog even erg blijft voortgaan in goddeloosheid. Ja, dat het steeds meer overtredingen maakt. Niemand ziet het gevaar en vreest.

Er was ook wel een bazuin van groot geklank nodig om een dood en blind volk toe te kunnen roepen: "Zie, de hand des HEEREN is over uw vee, door een zeer zware pestilentie." Men neemt wel kennis van de ziekte en spreekt erover, maar men wil de oorzaak niet zien en beklagen. Waar komt dit alles vandaan? Honderden middelen worden er bedacht, beproefd en onderzocht om de pestilentie onder het vee, indien mogelijk, te genezen. Maar wie denkt er aan, dat de bron van het sterven ons boze hart en ons zondige gedrag is? En wie legt er zich op toe, om genezen te worden van die plaag van het hart? Wie wenst dat beginsel van het kwaad te stuiten?

Och, Nederland is een ander Egypte geworden. De Farao's, die er in zijn en de onderdanen, de groten en de kleinen, hebben een verstokt hart en zij verharden zich tegen de Heere. De Mozessen en Aärons, die in Gods naam erover spreken, worden niet geloofd en gehoorzaamd. Er zijn stille atheïsten in het hart, die fluisteren: "Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou?" (Ex. 5:2). Al heeft de Heere lang door plagen en oordelen geroepen, men weigert en blijft weigeren te gehoorzamen. Ja, ik mag wel vragen: hoe lang weigert u zich te bekeren?

Een ieder blijft even fout en hoogmoedig. Dat bleek ook onder de roede van de oorlog. Al is deze plaag nog maar net voorbij, toch blijft alles tijdens deze nieuwe plaag eender en is er geen enkele verandering. O, wat zal het einde zijn van de weg des Heeren dan een versmadende roede? (Ezech. 21:13). "God zal dat horen, en zal hen plagen, als die vanouds zit, Sela: dewijl bij hen gans geen verandering is, en zij God niet vrezen" (Ps. 55:20)

Raadgeving

1. O, wat dan nu? Stellen we onze bekering uit tot de laatste dag of zoeken we nu het middel tot ons behoud? De heidenen, de Egyptenaren, de Grieken en Romeinen plegen bij ernstige ziektes te gaan slapen in een tempel van Serapis, van Ifis of van Esculapius, in de hoop dat zij tijdens de slaap onderricht ontvangen over het middel der genezing. Zij leveren daarmee een bewijs, dat zij hun heil ook bij hun godheden zoeken. Geen andere weg is er voor ons open dan bij onze God. Wij behoeven het niet te verwachten van onze dromen, waar zelfs Cicero in zijn tijd alom lachte. De Heere heeft dat ons duidelijk genoeg in Zijn Woord geopenbaard. De Atheners en ook mensen uit Carthago offerden tijdens zware pestilenties mensen en kinderen om door hun bloed de godheden te verzoenen. Maar zo duur behoeft u de genezing niet te kopen.

Indien u het met Israël vroeg: "Waarmede zal ik den Heere tegenkomen?" (Micha 6:6a), zou ik, zoals Micha, u antwoorden: "Hij heeft u bekend gemaakt, o mens, wat goed is, en wat eist de Heere van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoediglijk te wandelen met uw God?" (Micha 6:8). O ja, dat is het enige middel om des Heeren slaande hand af te keren. Kom dan, als u raad wilt krijgen.

2. Merk toch eens terdege de hand des Heeren op in deze zware pestilentie, die ons vee treft. Dat was de last van Mozes aan Farao en aan al de Egyptenaren: "Zie, de hand des HEEREN. "

Merk terdege de plaag op. Wees niet gelijk het domme vee, dat erdoor wordt getroffen. "Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft" (Ps. 32:9).

3. Zie er nadrukkelijk des Heeren hand in. Schrijf het niet aan toeval toe of aan het verloop van de natuur, opdat u zich niet erger gedraagt dan de Egyptische tovenaars, die moesten erkennen: "Dit is de vinger Gods" (Ex. 8:19).

4. Zoek ook goed naar de oorzaak van die uitgestrekte hand van God en breng dat terdege in uw hart. Het zijn alleen Nederlands zonden en het zijn ook uw zonden, die deze zeer zware pestilentie hebben ontstoken. Er zijn boze dingen in het land, die de oorzaak zijn van dat zware gericht.

Wilt u de grondoorzaak weten, waarom de Heere bedreigde Israëls vee uit te zullen roeien en het in aantal te verminderen?

"Indien gij"; zegt Hij, "met Mij in tegenheid wandelen zult, en Mij niet zult willen horen, zo zal Ik over u, naar uw zonden zevenvoudig slagen toedoen. Want Ik zal onder u zenden het gedierte des velds, hetwelk u beroven, en uw vee uitroeien, en u verminderen zal, en uw wegen zullen woest worden" (Lev. 26:21, 22).

En wilt u meer weten? Hoe lang zal het land treuren?

"Vanwege de boosheid dergenen, die daarin wonen, vergaan de beesten" (Jer. 12:4).

"Als een land tegen Mij gezondigd zal hebben, zwaarlijk overtredende, zo zal Ik Mijn hand daartegen uitstrekken, en hetzelfde de staf des broods breken, en een honger daarin zenden, dat Ik daaruit mensen en beesten uitroeie" (Ez. 14:13).

En wilt u het register van de persoonlijke zonden hebben, die de Heere doet handelen tegen het vee van een land?

Hoor eens en pas het eens op Nederland toe. "Hoort des HEEREN Woord, gij kinderen Israëls, want de Heere heeft een twist met de inwoners des lands, omdat er geen trouw, en geen weldadigheid, en geen kennis van God in het land is; maar

vloeken en liegen, en doodslaan, en stelen, en overspel doen, zij breken door, en bloedschulden raken aan bloedschulden." Hoort nu: "Daarom zal het land treuren en een iegelijk, die daarin woont, kwelen, met het gedierte des velds" (Hos. 4:1-3). Zie, u behoeft het niet ver te zoeken.

5. Zie dan ook en geloof, dat het enige Middel om de ontstoken pestilentie te genezen des Heeren uitgestrekte hand af te wenden, is de hoogten, waar de zonden van het land gebeuren en de drekgoden van de ongerechtigheid uit het eigen hart weg te doen. O, het gaat niet om het vee, maar het gaat erom de mensen in Nederland te verbeteren.

Och, dat onze overheden zich eens inspanden om de publieke zonden weg te nemen! Daar moet toch de publieke reformatie beginnen. Och, dat elk individu ook die roede gebruiken zou tot verbetering! "Bekeer u, gij afgekeerde Israël! spreekt de HEERE, zo zal Ik Mijn toorn op ulieden niet doen vallen; want Ik ben goedertieren, spreekt de HEERE, Ik zal de toorn niet in eeuwigheid behouden" (Jer. 3:12).

6. Zoek verzoening over de reeds gemaakte schuld in het bloed van de Heere Jezus. Philo Byblius tekent over de Phoeniciërs aan, dat zij tijdens publieke rampen, bijzonder ook bij hongersnoden en pestilentiën, gewoon waren vertoornde goden (zo meenden zij) te verzoenen, door het slachten en opofferen van een van de zonen van hun koning, die zij het allerliefst hadden. Wat heeft de duivel al veel nageaapt onder de heidenen!

Maar, toehoorders, gij hebt een Koningszoon, de eigen Zoon van God, de Zoon, Die Zijn geliefde Schootzoon is, tot een ontwijfelbaar Middel. Och, als u Die in uw armen kunt krijgen en daarmee voor de vertoornde Vader neerknielen, wees er dan verzekerd van, dat het bloed van het Lam de slaande engel uw deuren zal doen voorbijgaan.

O, ging Nederland die weg eens in, dan zal de Heere Zijn slaande hand intrekken. De plaag zal ophouden. Zijn slaande hand zal veranderen in een ontfermende hand, in een hand van bevrijding, van zegeningen, van bescherming over land, kerk, vee en mensen. Amen.

2. DES HEEREN LAST

Op Dank- Vast- en Bedendag. 3 maart 1717

"Want ook, wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn!" Hoséa 9:12

"Wanneer dan dit volk of een profeet of priester u vragen zal, zeggende: Wat is des Heeren last? Zo zult gij tot hen zeggen: Wat last? Dat Ik ulieden verlaten zal, spreekt de Heere", zo zei eens de Heere tegen Jeremia, Jer. 23:33. De profeten Gods gaven aan bedreigingen en voorzeggingen van zware tijden en oordelen, die zij uit des Heeren naam deden, de naam van *een last*: De last van Babel, de last van Damaskus, van Egypte, van Tyrus en zo meermalen. Omdat zulke dreigende profetieën nu al dikwijls door de profeten geschiedden, was dat de oorzaak dat het zondig Israël zich daaronder verhardde en dat die spreekwijze onder hen tot een *spotternij* geworden was. Dus komt dit diep vervallen volk met hun verleidende profeten en priesters ook hier spitsgewijze de profeet Jeremia (die toch vooral een bestraffend en bedreigend profeet was) te vragen: "Wat is des HEEREN last?" Maar hoor eens wat een verschrikkend antwoord er volgt; hij geeft hun de stukken in de hand: *"Wat last? Dat Ik ulieden verlaten zal, spreekt de HEERE"*. Dat was het uiterste dat hij hun zeggen kon; en evenwel het nodigest wat zij weten moesten, om het nog door bekering te voorkomen.

Toehoorders, ik hoop en verwacht, dat hier niemand is die van mij huichelachtig en spitsgewijze in zijn hart vraagt of denkt: *Wel, wat of nu wederom des HEEREN last zal zijn, wet voor zwaarhoofdige bekommelingen of hier nu wederom voor de dag zullen komen?*

Ik moet echter zeggen: Ik heb des Heeren last aan u. En gij ziet wel uit mijn tekst haast, dat ik met de zachtste taal tot u niet komen zal. Vraagt gij mij, doch in bedaarde ernst: Wat last? Ik antwoord: Ik heb geen positieve last, om u te zeggen, de HEERE zal Nederland verlaten; hoewel ik er zeer voor vrees: Maar ik vind uit alle bekommerlijke omstandigheden verplichting, om u voor een eindelijke verlating te doen vrezen en te verplichten om die zonder uitstel en met alle ernst te voorkomen en af te wenden.

Daartoe dacht ik was de Goddelijke waarschuwing in mijn tekst wonderwel gepast; daar de Heere wel niet direct, doch echter van terzijde genoeg zegt, om het zondig Israël dat uiterste, des HEEREN wijken van een volk, boetvaardig af te wenden: ***"Want ook, wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn"***.

De Heere is hier bezig in dit kapittel *Israël*, anders ook *Efraïm* genoemd, te waarschuwen voor hun wegvoering naar Assyrië, te dien einde hun het grote zondeverval, dat daar de oorzaak van zijn zou, in verscheiden grove bijzonderheden voor ogen stellende; alles tot dien einde om hun dat eindelijk verderf door een afstand van die zonden, nog te doen voorkomen en dat immers niet uit te stellen; omdat het daarna te laat zou zijn: "Want ook (zo besluit hij alles), wee hun".

Twee hoofdzaken staan ons aan te merken:

- I. Het oordeel zélf: *Als Ik van hen zal geweken zijn.*
- II. De vergroting ervan in het verschrikkelijk gevolg: *Want ook, wee hen!*

De Septuaginta heeft zo het schijnt een misslag gelezen in de grondtekst. Zij vertalen

daardoor: *mijn vlees uit haar*. Cyrillus vat dit op als een tussenvallende wens van de profeet, dat hij en de zijnen van de bedreigde oordelen mocht vrij zijn: *mijn vlees, dat is mijn geslacht zij uitgezonderd!* Anderen, zoals Theodoretus vatten het op alsof de Messias hier sprekend in kwam, dat Zijn vlees, dat is Zijn menselijke natuur uit hen zou zijn. En Die daardoor tot enige troost hen zou verzekeren dat hun zaad en kinderen niet geheel zouden worden uitgeroeid, zoals bedreigd scheen; omdat Zijn vlees nog uit hen zou moeten voortkomen. Maar, zoals dit tegen de grondtekst is, is het ook tegen het verband, omdat hier van Efraïm en de 10 stammen wordt gesproken, uit wie de Messias niet zou komen, maar uit de stam van Juda. De vertalers van de Septuaginta hebben de Schin voor de Samech gelezen, een verwisseling die in de Hebreeuwse tekst meermalen voorkomt.

Het rampzalig oordeel drukt de Heere zo uit: *"Als Ik van hen zal geweken zijn"*. Het wijst zichzelf dat men dit niet verstaan kan:

- Van een wijken Gods ten opzichte van Zijn overalteenwoordigheid. "Ben Ik een God van nabij, spreekt de Heere, en niet een God van verre? (...) Vervul Ik niet de hemel en de aarde?" Jer. 23:23, 24.
- Ook niet ten opzichte van Zijn gewone voorzienigheid en Zijn daaruit voortvloeiende gedurig alleszinse werkzaamheid. Want Hij "werkt alle dingen naar den raad van Zijn wil", Ef. 1:11.
- Ook niet van een algemeen wijken van God uit Zijn kerk in 't geheel. Want zo blijft het altijd waar: "De Heere zal Zijn volk niet begeven, en Hij zal Zijn erve niet verlaten", Ps. 94:14.

Dit wijken Gods ziet dan op een meer bijzonder wijken van dit of dat volk, van dit of dat deel Zijner kerk. En zo wijkt dan daar de Heere van:

1. Als Hij er Zijn hart van aftrekt en zo van haar wijkt met Zijn gunst en liefde. Ja, in plaats van liefhebben haar nu haat en een afkeer van haar krijgt, zodat zij wordt een Lo-Ruchama, "Ik zal Mij voortaan niet meer ontfermen over het huis van Israël", Hos. 1:6. Zo gaat het samen: "Dewijl de Heere van u geweken en uw vijand geworden is", 1 Sam. 28:16.
2. Als Hij het verbond met haar vernietigt, zodat zij Zijn volk niet meer blijven. Dit had in opzicht van Israël op een bijzondere wijze plaats, dat de Heere uit alle volkeren der aarde Zich verbondsgewijze aan Sinaï aannam tot een bijzonder eigendom, Exod. 19 en uit kracht van die vereniging doorgaans aangemerkt wordt in de Schrift als met haar in ondertrouw gekomen, zij Zijn vrouw en Hij haar Man geworden zijnde. Als dan de Heere Zich omtrent haar gedroeg als een man die zijn vrouw verlaat en een scheidbrief gaf, door uit land en staat uit te werpen, tot een *Lo-Ammi* te maken en onder andere volkeren te verstrooien, dat was van haar te wijken. Maar dat heeft ook altijd plaats omtrent een volk wiens God Zich de Heere op een bijzondere wijze door begunstingen in uiterlijke en kerkelijke zegeningen betoont te wezen. Als Hij daarmee ophoudt, zo'n volk varen laat en overgeeft aan uitroeiing en ondergang; dan wijkt Hij van haar. Dat noemt de Heere in opzicht van het afgekeerde Israël dat hij haar verlaten en hen haar scheidbrief gegeven had, Jer. 3:8 en Hos. 1:9. "Noemt zijn naam Lo-Ammi; want gijlieden zijt Mijn volk niet, zo zal Ik ook de uwe niet zijn".
3. Als Hij weg wijkt met de middelen der genade onder een volk.
 - In dit opzicht was er ook iets bijzonders omtrent Israël naar de huishouding van die tijd. Namelijk de Heere had toen een voorbeeldende tegenwoordigheid en inwoning onder Israël, hebbende niet alleen de plaats van Zijn statelijke dienst gezettelijk binnen Jeruzalem en daar in de tempel, maar ook in het binnenste heiligdom van die tempel, Zich boven het verzoendeksel tussen de vleugelen der

Cherubim op een hoogstatelijke wijze vertegenwoordigende. Door de Joden die *Schechina*, Zijn inwoning genaamd. "In Salem is Zijn hut, en Zijn woning in Sion", Ps. 76:3.

- Met Zijn inwonende heerlijkheid, en als een gevolg van dien, met tempel en ingestelde godsdienst weg te gaan; dat is ook het wijken Gods uit het midden van haar.
 - En zo wijkt dan de Heere in het algemeen ook van een volk wanneer Hij de zuivere waarheid en godsdienst, de ingestelde middelen der genade, het Woord en deszelfs prediking, met de aanhang van dien, onder een volk, waar die tevoren waren, doet ophouden. Dat noemt Jezus: "Ik zal uw kandelaar van zijn plaats weren, indien gij u niet bekeert", Openb. 2:5.
4. Als Hij wegwijkt met Zijn Geest uit het midden van een volk. Werkende zo niet meer onder en buiten de ingestelde middelen tot overtuiging en bekering van zondaren; tot levendige verwakking van de Godvruchtigen; maar dat alles binnen de kerk dor en dodig wordt, als een vallei met doodsbeenderen.
 5. Ja ook als Hij Zelf met Zijn uiterlijke wederhoudende genade van een volk wegwijkt, haar overlaat aan de ijdelheid en het goeddunken van haar eigen hart, aan verharding, aan onbekeerlijkheid, en zo als geheel de hand van haar aftrekt. Gelijk als Hos. 4:17 "Efraïm is vergezeld met de afgoden, laat hem varen", en Ps. 81:13 "Ik heb het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelen in hun raadslagen".
 6. Als Hij wegwijkt met al Zijn zegeningen vanuit het midden van een volk en dat het er zo van waar wordt: "Ik heb van dit volk (spreekt de Heere) weggenomen Mijn vrede, goedertierenheid en barmhartigheden", Jer. 16:5.
 7. Als Hij haar al Zijn bescherming, hulp en verlossing weigert, latende hen hun eigen zaken maken, en zich hen als niet meer aantrekkende. In die zin wordt van Simson gezegd, wanneer God nu op het afsnijden van zijn haar zijn vijanden over hem meester liet: "Hij wist niet, dat de Heere van hem geweken was", Richt. 16:20 en Saul: "De Filistijnen krijgen tegen mij, en God is van mij geweken", 1 Sam. 28:15 en wederom: "Saul vreesde voor David, want de Heere was met hem en hij was van Saul geweken", 1 Sam. 18:12.

Zie daar in al deze opzichten wordt de Heere gezegd van een volk te wijken.

Zulk een geval stelt de Heere hier betrekkelijk op Israël: "Als Ik van hen zal geweken zijn": Een onderstelling, die meteen een stille bedreiging insluit. De Heere wist nu wat Hij in Zijn raad met hen voor had; Hij had het hun door Hoséa en andere profeten ook al laten voorbedreigen en het oordeel naderde al vast aan; gelijk het er ook kort op gevolgd is. Hij wil hen derhalve eer het tot het uiterste kwam, nog door de schrik van die zoeken te bewegen tot bekering. En daarom stelt Hij hun onder een bekorte vergroting het vreselijke voor van die nare gevolgen, die daaraan vast zouden zijn, indien zij het tot dat uiterste lieten komen; en dat onder dat enkele dreigwoord: "Want ook" - men kan het ook vertalen met gewisselijk ook - "wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn!" Dit is als een woord van *bedreiging* in 's Heeren Woord zeer gemeen; waardoor als bij verkropping een samenloop van alle vreselijke onheilen wordt uitgedrukt, die als te groot en te veel zijn, dan dat men het met weinig woorden kan uiten, en daarom onder dat ene woord van beroerde ontzetting wordt samengepakt: "Wee hun". En inderdaad, men kan uit het voorgezegde haast opmaken, voor wat een wee van verschrikkelijke rampspoeden zo'n volk, waar de Heere van geweken is, blootstaat:

1. Bij zo'n volk krijgt de satan, de macht der zonden en der wereld dan alle ruimte over: Het gaat daar dan even als met Saul: "De Geest des Heeren week van Saul, en een boze Geest van de Heere verschrikte hem", 1 Sam. 16:14. En men mag wel zeggen:

- Wee zulk een volk, dat overgegeven wordt aan de macht van de duivel, om het te overheersen naar zijn wil: "Wee dengenen, die de aarde en de zee bewonen! Want de duivel is tot u afgekomen, en heeft groten toorn, wetende, dat hij een kleinen tijd heeft", Openb. 12:12. Zo'n volk vervalt dan tot alle godloosheid, van kwaad tot erger, want daar is dan geen weerhouding. De Heere geeft het dan over: "Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde", Openb. 22:11.
2. Zo'n volk waar de Heere van geweken is, dat verliest dan meteen ook al zijn heerlijkheid: "De eer is weggevoerd uit Israël", zei men eens wanneer de Ark Gods was weggevoerd, het zichtbare bewijsteken van des Heeren tegenwoordigheid onder Israël, 1 Sam. 4:21,22. "Van toen af dat gij kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zijt gij verheerlijkt geweest", zeide de Heere, Jes. 43:4. Maar wijkt de Heere, dan wordt aanstonds een volk, een veracht, een gesmaad en vertrapt volk: "Men noemt hen een verworpen zilver; want de Heere heeft hen verworpen", Jer. 6:30.
 3. Zo'n volk waar de Heere van geweken is, dat is dan meteen ook al zijn sterkte kwijt. Zo haast was de Heere niet van Simson geweken, of al zijn sterkte was ook weg, Richt. 16. De Heere alleen is dan ook al de sterkte en de bescherming van een volk: "Die bij ons zijn, zijn meer dan die bij hen zijn", zei Elisa tot zijn dienaar, 2 Kon. 6:16. "De Heere zal de Toevlucht Zijns volks, en de Sterkte der kinderen Israëls zijn, Joël 3:16. Als Hij dan wijkt, gaat ook al hun sterkte weg, zo zegt de profeet: "Ten dage als Ik van hen zal wegnemen hun sterkte", zegt de Heere in Ezech. 24:25.
 4. Zo'n volk waar de Heere van geweken is, dat staat bloot voor alle kwaad; alles verandert onder zo'n volk in een vloek. Aan de ene kant wijken alle zegeningen er uit weg; want daar gaat het mee samen: "Daarom zal Ik wederkomen en Mijn koren wegnemen op zijn tijd, en Mijn most op zijn gezetten tijd; en Ik zal wegrukken Mijn wol en Mijn vlas, dienende om haar naaktheid te bedekken", Hos. 2:8. Als de Heere zover geweken is, dat men klagen moet: "Hebt Gij dan Juda ganselijk verworpen? Heeft Uw ziel een walging aan Sion?", dan is er ook een gevolg: "Men wacht naar vrede, maar daar is niets goeds", Jer. 14:19. In tegendeel komen er aan de andere zijde dan alle kwaden in de plaats, en zo'n volk wordt met alle rampspoeden en oordelen overstroomd: Armoede, hongersnoden, pestilentiën, oorlogen. Hoort dat eens als een wee en gevolg van Gods wijken en verlaten van een volk: "Zo zal Mijn toorn te dien dage tegen hetzelfde ontsteken, en Ik zal hen verlaten". Wat dan? "En vele kwaden en benauwdheden zullen het treffen; dat het te dien dage zal zeggen: Hebben mij deze kwaden niet getroffen, omdat mijn God in het midden van mij niet is?" Deut. 31:17.
 5. Zo'n volk waar de Heere van geweken is, dat laat Hij ook eindelijk worden tot een prooi van haar vijanden. Hetzij door vreemden over haar te doen heersen, hetzij dan door haar bezittingen geheel om te wenden tot de vreemden, en haar als ballingen uit te werpen en te verdrijven uit het land van haar inwoning. Zo gaat het samen: "De Heere heeft ons verlaten en heeft ons in der Midianieten hand gegeven", Richt. 6:13. "Ik zal het overblijfsel Mijns erfdeels verlaten en zal hen in de hand hunner vijanden geven; en zij zullen tot een roof en plundering worden al hun vijanden", 2 Kon. 21:14. Zo zegt de Heere: "Ik heb Mijn huis verlaten, Ik heb Mijn erfenis laten varen; Ik heb de beminde Mijner ziel in de hand harer vijanden gegeven", Jer. 12:7.
 6. En wat al het kwaad nog ten uiterste vergroot en ongeneeslijk maakt is, dat wanneer de Heere van een volk wijkt, dat Hij dan ook Zijn oor toesluit voor al hun bidden; ja dat Hij rookt tegen hun gebeden en er niet voor gebeden wil hebben. Dan is het: "Zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt. Wanneer uw vreze komt gelijk een verwoesting, en uw verderf aankomt als een wervelwind, wanneer u benauwdheid en angst overkomt: Dan zullen zij tot Mij roepen, maar Ik

zal niet antwoorden; zij zullen Mij vroeg zoeken, maar zullen Mij niet vinden", Spr. 1:26-28. Gelijk de profeet er van zegt: "Als gijlieden uw handen uitbreidt, verberg Ik Mijn ogen voor u; ook wanneer gij het gebed vermenigvuldigt, hoor Ik niet; want uw handen zijn vol bloed", Jes. 1:15. En de man Gods Ezechiël zegt er van: "Mijn oog zal niet verschonen en Ik zal niet sparen; hoewel zij voor Mijn oren met luider stem roepen, nochtans zal Ik hen niet horen", Ezech. 8:18. Als de Heere van een volk zegt: "Ik heb het verlaten", dan zegt Hij er ook van: "Gij dan, bid niet voor dit volk, en heft geen geschrei noch gebed voor hen op, noch loopt Mij niet aan, want Ik zal u niet horen", Jer. 7:16,30.

O! schrikkelijke en nare oordelen, gevolgen van des Heeren wijken van een volk. En daarom hoe billijk hier, onder zulk een ontzettend wee uitgedrukt: "Want ook wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn"; ja, men mocht er wel dat driedubbel apocalyptische wee over uitroepen: *Wee, wee, wee* zo'n volk waar de Heere uit wegwijkt.

Toepassing

O, mijn toehoorders, moge dat wee, op deze ween- en boetedag ook u, ja mocht het gans Nederland zo eens treffen, dat het gehele land onder een heilige ril en schrik eens op-sprong, in aanmerking van het gevaar dat ons boven het hoofd hangt, en om de Heere nog vast te houden, eer Hij wegwijkt.

Zeker zo er iets onze grote en wichtige bekommering moet zijn, en het grote stuk waar ons boete- en biddag houden in bestaan moet, dan is het: Want ook wee ons! Wee Nederland, als de Heere van ons zal geweken zijn! 't Is waar, de Heere is nog niet geheel geweken; maar 't is ook waar, dat het dan te laat zal zijn.

De Heere bewaart ons nog als een volk in dit ons Nederland. De middelen der genade, Zijn Woord en Kerk zijn nog onder ons; met het werk Zijns Geestes ontdekt Hij Zich nog in deze en gene gemeenten; alle zegeningen, alle bescherming heeft de Heere van ons nog niet weggenomen:

Te dien opzichte is deze dag ook nog een dankdag. Maar het is ook waar, is de Heere nog niet geheel, Hij is echter al zeer ver geweken:

1. Zien wij op het aftrekken van 's Heeren hart en het wijken met Zijn gunst van Nederland. Hij moet met opzet willen blind zijn, die de zichtbare blijken niet opmerkt van Gods toornige ongenoegen tegen Nederland, en dat Hij met hetzelfde in tegenheid wandelt: Wat twist de Heere jaar op jaar tegen ons met verschrikkelijke stormwinden, die alles doen kraken en beven, en aan onze Zee-negotie, door vergaan van schepen en koopmanschappen, krak op krak en allerverderfelijkste slagen toebrengen.

Wie beleefden er ooit zulke vreselijke watervloeden, zo hoog en zovele, als wij nu jaar op jaar tot zoveel schade en ontzetting beleven; het water telkens tot aan de lippen, tot aan de toppen onzer dijken, met gevolgen van ruïneuze inbraken en overstromingen; verbolgen wateren, telkens bewijzen van een verbolgen God. Hoe blijft dat zeldzaam oordeel over ons rundvee (en daardoor een zichtbare en zeldzame hand van een ontstoken God tegen Nederland; gelijk aan één der Egyptische plagen (Exod. 9:3).

Hoe blijft, zeg ik, dat oordeel nu zoveel jaren achtereen, tot zoveel verarming en vermagering van 's lands inkomsten en inwoners nog rondom woeden in Nederland? (Door onze overheden ook particulier in de biddag-uitschrijfbrief aangetekend). Wat dunkt u, zoudt gij deze dingen kunnen opmerken, en dan nog geloven dat het hart van God met Nederland volkomen is, en dat Hij met Zijn gunst niet is geweken. O, ja Hij, Hij heeft al een grote stap gedaan.

2. Ziet gij op het wijken van God met Zijn Geest en wederhoudende genade, o, wie heeft er ogen, die daar niet bevend bij moet neerzitten. Gehele gemeenten zijn zo dood en levenloos, dat men er van het werk Gods tot krachtdadige bekering noch ziet noch hoort. Waar zich iets ontdekt, daar wordt het door predikanten zelfs bitter tegengelopen. De predikdienst in 't algemeen gaat de geestelijkheid en het zielsontdekkende uit de weg; en daar is meer toeleg om het oor te kittelen, dan het hart te raken; de praktijk van Godsvrucht wordt gehaat en gesmaad; en een deel winderige concepten wordt de predikspijze die opgedist en met smaak gezocht wordt; de leraren zelf worden een deel wereldlingen, smullers, pronkers, vijanden van tedere Godsvrucht. De godsdienst wordt een geesteloos geraamte: Een gemene burgerlijkheid neemt de plaats in van geheiligde godzaligheid.

De zondigheden, ijdelheden, wereldgelijkvormigheden worden als geoorloofdheden gewettigd; al het zedige, het matige gaat weg; genadewerk, en krachtdadige verandering in het hart daar wordt mee gespot, en het gehele christendom verandert in een geraamte zonder geest.

3. Ziet gij op het wijken van God met Zijn zegeningen: Het kwijnend en vervallend Nederland roept het aan alle kanten uit; de schatkisten van de Staat zijn uitgeput; onder de vrede blijven de lasten nog hard drukkende (de souverain noemt het in de Bid-dagsuitschrijving zelf zo); het crediet van de staat is weg, de betalingen aan alle kanten gebrekkig: Wie zag ooit Nederland in die staat? En hoe komt het er uit?

Koopman, winkelier, ambachtsman, landman, elk klaagt bitter en met reden; het is of er een vloek en uittering in alles is, de vaste goederen zinken in de grond; de gemene kapitalen, obligaties en rentebrieven zijn bijna met een derde en sommigen met meer verminderd; van bankroet op bankroet wordt gehoord, menigten van families houden het nog even gaande met het water aan de lippen; een menigte raakt in diep verval, en zo komt de armoede ons over als een wandelaar en het gebrek als een gewapend man, Spr. 6:11.

Vergelijk nu onze tijden eens in dat alles met voorgaande en oordeel zelf eens of de Heere niet al ver geweken is.

4. En ziet gij eindelijk op de gevolgen en bewijzen van des Heeren wijken van een volk, even van ons aangetekend, zo zult gij ook daaruit bekennen moeten dat de Heere aan het wijken moet zijn, omdat de beginselen der smarten en der weeën, die daaraan vast zijn, zich al zo zichtbaar in ons Nederland ontdekken.

- Krijgt dan de satan, de wereld en de zonde een onverhinderde doorgang en ruimte onder een volk: Men moet immers bekennen dat de hoogten van de satan, de macht van de wereld en de kracht der zonde, alles in Nederland overstroemd hebben.
- Verliest dan een volk zijn heerlijkheid? O, wat is de heerlijkheid van Nederland van de hemel tot op de aarde neergedaald.
- Raakt dan een volk zijn sterkte kwijt? O, wat zijn wij een zwak en amechtig volk geworden.
- Staat dan een volk bloot aan alle kwaden? Gaan de zegeningen weg? Komt er een vloek voor in de plaats? Hoe het in dezen met Nederland gesteld is, heb ik nu even al gezegd.
- Sluit de Heere dan Zijn oren voor de gebeden van een volk? Toont Hij niet ook klaarlijk dat Hij zulks omtrent ons doet; ons zulks tonende in jaarlijkse bededagen,

in dagelijkse kerkgebeden, in zoveel bijzondere voorbiddingen van 's Heeren volk; en het wordt veel eer van jaar tot jaar ellendiger met ons.

Ziet dan eens uit dezen allen, mijn vrienden, indien men niet willens blind is, of niet de Heere merkkelijk aan het wijken is, en alrede een groot stuk geweken.

En bleef het hier nu nog bij staan; maar ik ga nog een stap verder; en ik zeg dat er de alleruiterste bekommring is dat de Heere in het geheel wijken zal, zo wij Hem niet met alle macht vasthouden; omdat alle voortekenen daar zijn van een uiterste en gehele verlating van een volk. O komt, merkt dat ook nog op, en heeft ervoor.

Ik zal die voortekenen niet halen uit politieke observaties, uit noodschikkelijke beurtwisselingen der staten en republieken, die vele haar merkkelijke onzekerheden hebben; maar ik zal mij alleen gronden op de onfeilbare voorzeggingen (prognosticatieën) van de eigen mond van God in 's Heeren Woord, dat onwrikbaar kompas waar men op aan kan gaan.

En zo zeg ik dan:

1. Het eerste en onfeilbare voorteken van de gehele ondergang en verlating van een volk is, wanneer de maat der zonden onder een volk vol is. Hoort dat de Heere Zelf zeggen, wanneer Hij reden geeft waarom de tijd van de uitroeiing der Amorieten nog niet daar was: "Want", zegt God, "de ongerechtigheid der Amorieten is totnogtoe niet volkomen", Gen. 15:16. En wederom vertoont de Heere dat door de gelijkenis van de oogst en een wijngaard, wanneer de tijd rijp is, zo komt die stem, "Zend Uw sikkels en maai", Openb. 14:15. En wilt gij weten wanneer de maat der zonden vol is?

- Wanneer allerlei slag van zonden onder een volk zijn doorgebroken; zo staat er: "Gij hebt Uw volk, het huis van Jakob verlaten; want zij zijn vervuld met godloosheid, meer dan het oosten", Jes. 2:6.
- Wanneer de zonden een algemeenheid gekregen hebben ten opzichte van allerlei slag van personen. Toen alle vlees zijn weg verdorven had, toen kwam de zondvloed, Gen. 6:12. Dat was de reden van der Joden uitroeiing, Neh. 9:34. "Onze koningen, onze vorsten, onze priesters en onze vaders hebben Uw wet niet gedaan; en zij hebben niet geluisterd naar Uw geboden en naar Uw getuigenissen, die Gij tegen hen betuigtet".
- Wanneer de allerzwaarste zonden onder een volk ook doorbreken; alle zonden zijn nog geen landverdervende zonden; maar daar zijn zonden die gruwelen genoemd worden, om welker wil een land zijn inwoners uitspuwt (Lev. 18:28) en de Heere die uitdrijft (Deut. 9:5). Die alle op te tellen, was van te lange omtrek.
 - Onder de zonden tegen de eerste tafel van de wet, vindt men: De afgoderij (1 Kon. 9:6-9; Ezech. 8; Hos. 13:1); valse eden (Hos. 10:4); ontheiliging van des Heeren dag; verachting en bespotting van Zijn dienst en van de boden Gods (Ezech. 22:4-8, 2 Kron. 36:14-17).
 - Onder de landverdervende zonden tegen de tweede tafel van de wet, telt des Heeren Woord bijzonderlijk: Onnozel bloedvergieten, vader en moeder licht te achten, onrechtvaardige verdrukkingen, overspelen en hoererijen, dieverijen, vloeken en liegen (Ezech. 22; ziet ook Hos. 4: 1-3).

En in het algemeen worden onder de zonden, waar de Heere om wijkt, nog geteld: Verval van de waarheid, koelheid en onverschilligheid omtrent dezelve, doorbreking van ketterijen en ruime vrijheid om die te zaaien Jer. 7:28,29; Openb. 3:16). Alles begrepen onder een verlaten van God en een

overslaan tot de wereld en tot de zonde (1 Kron. 28:9; Deut. 31:16-17; 2 Kron. 12:5 en 15:2). Breng dan nu eens alles tot Nederland over en oordeel maar eens in bedaardheid of dan ook niet de maat van onze zonden is vol geworden.

2. Het tweede grote en onfeilbare voorteken van de eindelijke verlaten van een volk, dat aan 't voorgaande vast is en daar ik alles toe betrekken zal, is de onverbeterlijkheid en onbekeerlijkheid van een volk onder zulk een zondestaat. Ik zal dat tot enige bijzonderheden brengen, daar de onverbeterlijkheid van een volk zich in vertoont. Daar zijn bijzonderlijk vijf teugels of bepalingen voor de zonden onder een volk; als de zonden die alle te sterk worden en dat die teugels geen kracht meer hebben op een volk, of dat die haar kracht verliezen, dan mag men wel besluiten dat zo'n volk onverbeterlijk is en dat het er mee gedaan is.

- A. De eerste teugel is de consciëntie en de schaamte; de eerste om ontzag voor God, de laatste om vreze voor mensen te hebben; als de zonde over die dammen begint heen te lopen en men zonder vreze voor God, zonder schaamte voor mensen begint te zondigen, en zo de zonden een vrije openbaarheid krijgen, dan is er geen verbeteren aan, en 't verderf is nabij, gij hebt het exempel in Sodom en de Joden die haar volgden (Jes. 3:8, 9).
- B. Een tweede teugel zijn de vermaningen en waarschuwingen Gods, de ingestelde middelen om mensen te bekeren, als die meest algemeen haar kracht verloren hebben, als daar een volk een lange tijd onverbeterd onder blijft, als het Woord en het Evangelie onder een volk onvruchtbaar en veracht wordt, dan is de hoop van verbetering weg en de ondergang nabij. Zo zegt de koninklijke Spreukenschrijver, Spr. 13:13: "Die het Woord veracht, die zal verdorven worden; maar wie het gebod vreest, dien zal vergolden worden", en Spr. 1:24 en 26: "Dewijl Ik geroepen heb en gijlieden geweigerd heb, Mijn hand uitgestrekt heb en daar niemand was die opmerkte: Zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt". Ons zulks tonend in de eerste wereld, in de vijgenboom, Luk. 13 de Joden, de kerken in klein Azië, etc. ook Jer. 7:23-29; 2 Kron. 24:19,20.
- C. Een derde teugel is het voorbeeld en de vermaningen van vromen en Godzaligen in een land; als die beginnen dun te worden, als zij door de dood voor de dag des kwaads beginnen weggeraapt te worden (Jes. 57:1) of als hun voorbeeld begint zijn kracht te verliezen, hetzij door verval van de kant der vromen, hetzij van de kant der wereld, door het Godzalige voorbeeld der vromen te bespotten, hen om hun godzaligheid bitter te worden en te vervolgen; dan mag men wel denken dat het uiterste gekomen en een deur tot de ondergang nabij is. Niet alleen omdat er dan gebrek komt aan voorbidders, ook een voorbode des verderfs (Ezech. 22:30,31), maar ook dat de Heere dat niet verdragen kan, zonder de zaak van Zijn volk op te nemen; Gen. 18 en in het exempel van Juda, 2 Kron. 36:16: "Zij spotten met de boden Gods (...), en verleidden zichzelf tegen Zijn profeten; totdat de grimmigheid des Heeren tegen Zijn volk opging, dat er geen helen aan was".
- D. Een vierde teugel is het gezag en de macht van overheden in de staat en van leraren in de kerk; twee sterke bolwerken en dijken om de loop der zonden te stuiten; als nu deze onder een volk hun kracht verloren hebben, hetzij door slapheid en versaagdheid niet uitkomende voor de Heere tegen de zonden; hetzij door het zelf met de zonde en de wereld tegen de Heere te houden; dan is er een grote weg geopend, gelijk voor een niet te weerhouden algemene zondvloed van zonden, zo ook van een haastend verderf. Zo zegt de profeet, Hos. 9:15: "Ik zal hen uit Mijn huis uitdrijven, Ik zal hen voortaan niet meer liefhebben; al hun

vorsten zijn afvalligen". En vers 7: "De dagen der bezoeking zijn gekomen, de dagen der vergelding zijn gekomen; die van Israël zullen het gewaar worden; de profeet is een dwaas; de man des geestes is onzinnig; om de grootheid uwer ongerechtigheid is de haat ook groot".

- E. Een vijfde teugel zijn de oordelen en de gerichten van God, die de Heere als middelen gebruikt ter verootmoediging en verbetering van een volk; dat zijn als kleine zitdagen en minder executies, die de Heere laat vooraf gaan, eer Hij Zijn dodelijke gerichten oefent: Als die dan niet helpen ter verbetering, maar men blijft doorgaan met zondigen, ja men gaat van kwaad tot erger, dat is een dodelijk bewijs van een nakende ondergang: "De Syriërs van voren en de Filistijnen van achteren, dat zij Israël opeten met vollen mond (...): Want dit volk keert zich niet tot Dien, Die het slaat, en den HEERE der heirscharen zoeken zij niet. Daarom zal de HEERE afhouden uit Israël den kop en den staart, den tak en den bieze, op één dag", Jes. 9:11 - 13 en Ezech. 24: 1 - 3.

Vergelijk nu met dit alles eens de toestand van ons Nederland, en u zult wederom moeten besluiten dat al de dodelijke tekenen van een nakend einde daar zijn:

- a. Consciëntie en schaamte hebben nu geen kracht meer; men zondigt met een hoerenvoorhoofd.
- b. Alle vermaningen zijn tevergeefs; daar is een algemene onvruchtbaarheid onder de genademiddelen.
- c. Het voorbeeld der vromen heeft de minste kracht niet; zij zijn weinigen, in hen is ook verval, en daardoor is hun voorbeeld niet krachtig; zij worden bespot en op de mond geslagen, daar zijn weinig voorbidders.
- d. Vele overheden, groten en aanzienlijken (enige weinige goeden daar wij God voor hebben te danken uitgezonderd) zijn dikwijls zeer gruwelijke mensen: Libertijnen, ongodsdienstigen, schrikkelijke vloekers en zweerders, voorstanders van ongeregelde heden, metgezellen van dronkaards en goddeloosheden. Anderen zijn slap en harteloos, vol mensenvrees om tegen de hoogten der zonde in het land uit te komen. Veel leraren zijn dikwijls zelf slordig, ijdel, zondig, ergerlijk van wandel. Ze zijn over de kudde van Jezus gesteld, maar nauwelijks waardig om varkendrijvers te zijn en zwijnen te hoeden. Anderen zijn flauw, lauw en harteloos, latende sterven wat sterven wil. Sommigen durven door mensenvrees niet uitkomen; en die nog wel hart hebben, worden in hun ijver door de valstroom der goddeloosheid overweldigd, en de zonden des lands zijn hen te sterk.
- e. De oordelen van God, voorledene en tegenwoordige, hebben geen kracht ter wereld tot verbetering, maar de zonden groeien er veeleer tegen aan.

Maak nu eens het besluit op en oordeel eens zelf welke de verwachtingen zijn der dingen die ons zullen overkomen, indien wij onbekeerlijk het uiterste inwachten. Indien Daniël zich ontzette bijna een uur lang en zijn gedachten hem beroerden, op het horen van Nebukadnézars droom, die hem de ondergang voorspelde, o!, wij hebben reden om ook verbaasd en bevend te zijn over zulke bekommerlijke voortekenen. En dat "MENÉ, MENÉ, TEKEL UPHARSIN" aan de wand, mag billijk ook de banden onzer lendenen losmaken en onze knieën tegen elkaar doen stoten, gelijk eens aan Belsazar. Want wat zal het wezen, wanneer eens het uiterste zal gekomen zijn, het besluit eens zal geboord hebben en de Heere eens eindelijk zal geweken zijn: Wee, wee, wee, dan ons die Nederland bewonen! De Heere zal dan het einde roepen over de vier hoeken des lands. Hij zal de watervloeden gebieden (en hoe dikwijls laat Hij het ons zien) om het land te stellen tot een zee. Of Hij zal de één of andere vijand ver-

wekken, (en hoe heeft Hij dat in Zijn hand) om ons te maken tot een overheerst volk, om ons te stellen tot plundering, om vrijheid, religie, goederen en alles weg te nemen, en ons tot ballingen te maken op de aarde. Dan zal het te laat zijn, en het kwaad ten volle over ons besloten zijn.

Och mijn toehoorders, is dit dan nog een dag om raad te horen, gelijk het is; om nog te bedenken wat tot uw vrede dient, Lukas 19:42. O, dat het elk uwer, dat het gans Nederland eens ernst was. Wat te doen, weet gij haast; het komt maar aan op de uitvoering; het grote werk moet zijn, dat verschrikkelijk wee voor te komen, dat de Heere niet van ons wijke; maar te maken dat Hij met alle genoeg en vernieuwde zegeningen bij ons blijve.

Denk niet dat eens biddag te houden, daartoe genoeg zal zijn, dat zou u even zoveel helpen, als Louis XI, die als hij kwaad gedaan had het crucifix eens kuste, en meende dat hij en God dan aanstonds weer vrienden waren. O nee, biddag en geen boetedag is maar een tergdag, en een vermeerdering van oordeel. De Heere kan niet in 't midden van ons blijven, en met zegen blijven, of wij moeten een geheel andere weg in. Reformatie, reformatie is de zaak waar de Heere op wacht. Welaan dan, wordt de Heere nu in ernst van u gevraagd?

Ik zal u van Zijnentwege raad geven: "Een kloekzinnig mens ziet het kwaad en verbergt zich, maar de slechten gaan henen door, en worden gestraft", Spr. 22:3.

- (1) Smelt daaronder in dankbaarheid weg, dat de Heere nog niet geheel geweken is; o, als gij al die voorzegde dingen eens met aandacht vergelijkt, moet gij in verwondering wegzinken over zoveel lankmoedigheid.

Erkent met veel nederigheid dat de Heere al lang had mogen wijken.

Dankt Hem met alle hartelijkheid voor zoveel weldaden, als wij nog genieten; dus is het nu ook dankdag.

Gebruikt alle weldaden, en die verdraagzaamheid Gods tot het einde, dat er de Heere in voor heeft; "of veracht gij de rijkdom Zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en lankmoedigheid, niet wetende dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt", Rom. 2:4.

- (2) Breng eens dat vreselijke gevaar met nadruk op uw hart daar Nederland in staat om van de Heere verlaten te worden met al de nare gevolgen, die daaraan vast zijn; hebt gij tegen al de bewijzen en voortekenen, die ik even opgeteld heb, wel enige exceptie? Wel dan, geloof het eens, en beef voor de God des hemels, scheur met Ezra uw klederen en zit verbaasd neer.
- (3) Erkent toch eens met indruk, dat de zonden van het land alleen de oorzaak ervan zijn, dat de Heere al zover geweken is, en dat Hij nog verder wijken zal; de zonde is de ban, de Jona die buiten boord moet. Ziet dat dan; en ziet het zo, dat gij er ook uw eigen zonden onder ziet, en dat die mee wat toebrengen tot de ban; om niet alleen op anderen, maar ook op uzelf te zien, als de oorzaak der smarten, gelijk David: "Ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij", Ps. 51:5.

- (4) Wordt dan ook eens tegen die zonden werkzaam zoals het betaamt:

Door schaamte, Ezra 9.

Door belijdenis.

Door verootmoediging. Josias zat neder en weende als hij verstond dat des Heeren toorn brandende was, 2 Kon. 22:19.

Door verbondmaking en heilige voornemens tegen de zonde, en met de Heere; dat is vooral biddagwerk; hier moesten overheden, leraren, huisvaders en moeders, elk particulier het hunne doen.

Ziedaar, zo wij hier niet aan willen, zodat de vrucht van ons biddag houden niet gezien wordt, en wij zo de Heere niet trachten vast te houden eer Hij verder wijkt, zo zal de Heere gewis zevenvoudig tot onze plagen toedoen. Dan hebben wij geen herstel van bloei en voorspoed in ons land te verwachten, maar veeleer ramp op ramp. Hij zal het ene oordeel op het andere brengen, en het rondom zo duister maken dat het denken daaraan tot verschrikking wezen zal; en o, wee, wee, wee ons dan als de Heere alzo van ons zal geweken zijn.

De Heere ontferme Zich over ons en brenge het gesprokene aan het hart of er nog verlenging onzer dagen zijn mocht. Amen.

3. Bijna een christen

Gepreekt 22 januari 1719

En Agrippa zeide tot Paulus: Gij beweegt mij bijna een Christen te worden.
Handelingen 26:28

Het is een groot getuigenis, dat de apostel aan het Woord van God geeft, Hebr. 4:12. *Het Woord Gods is levendig en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen, er des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten.* Een getuigenis zo groot, dat sommigen daarom gewild hebben, dat men door het Woord Gods daar het zelfstandige Woord, de Zoon van God Zelf moet verstaan; maar dat is niet noodzakelijk. Het past ook in alle nadruk op het geopenbaarde Woord van God, zowel geschreven als gepredikt; het heeft ook in de hand van God, als een middel, een ongewone en doordringende kracht.

1. Wel allermeeft tot waarachtige bekering: in dat opzicht zegt de Heere: Is niet Mijn Woord alzo, als een vuur, spreekt de Heere? en als een hamer die een steenrots te morzel slaat? Jer. 23:29. En Paulus, Rom. 1:16 noemt het een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft.
2. Maar ook wel dikwijls, al gaat het niet tot bekering door, is het krachtig tot beroering van het geweten, en tot merkelijke overtuiging. Want het maakt een geweldige slag op het hart, tot ontzetting, tot verschrikking, zodat er alles als door in beroering gezet wordt, met ongewone bewegingen. Dat zag men in de Joden te Kapernaüm. Zij versloegen zich over Zijn leer, want Zijn Woord was met macht, Luk. 4:32. En in de schare, Matth. 7:28, het geschiedde als Jezus deze woorden geëindigd had, dat de schare zich ontzette over Zijn leer. Dat zag men ook in de stadhouder Felix, als Paulus handelde van rechtvaardigheid, en matigheid, en van het toekomstige oordeel. Felix zeer bevreesd geworden zijnde, antwoordde: voor ditmaal ga heen, Hand. 24:25.

En wat hebben wij meer bewijs nodig? Zet maar uw aandacht eens op Agrippa in mijn tekst. Paulus is vanaf het begin van dit hoofdstuk bezig met zich te verantwoorden, en daarin het Woord van God te spreken in tegenwoordigheid van de stadhouder Festus, van koning Agrippa, en vele anderen. Maar ziet eens, hoe krachtig dat Woord van God zich omtrent die beide vorstelijke personen ontdekte. Festus wordt er zo door aangedaan, dat hij er als over uitschreeuwt met een grote stem: *gij raast Paulus, de grote geleerdheid brengt u tot razernij*, vers 24. En in Agrippa gaat het nog verder. Die roept uit: *Gij beweegt mij bijna een christen te worden.*

Hiervan nu, en daaruit, staat ons te letten op:

- I. Waar hij van spreekt: *een christen*,
- II. Wat hij daarvan ten opzichte van zichzelf getuigt: *gij beweegt mij bijna zo iemand te worden.*

De wederzijdse personen worden vooraf met een woord gemeld: *En Agrippa zeide tot Paulus.* Deze Agrippa, anders Herodes Agrippa, was de zoon van die Herodus Agrippa, die Jacobus liet onthoofden, Petrus liet gevangen zetten, de gemeente vervolgde, en door een engel werd geslagen, zodat hij door de wormen werd gegeten, Hand. 12:23. Hij was koning over een gedeelte van het joodse land in die tijd, en

leefde met zijn zuster Bernice onder algemene verdenking van bloedschande. Zo was hij met haar te Cesarea gekomen, om de stadhouder Festus te begroeten, juist terwijl Paulus daar gevangen zat. Agrippa die zich begerig toonde om Paulus wel eens te willen horen, en Festus die hem dit aanstonds inwilligde, gaven aanleiding tot die redevoering van Paulus in dit hoofdstuk, en meteen dat hij zich tot Agrippa (omdat die een Jood was) keert, en hem toespreekt: *Geloofst gij, o koning Agrippa, de profeten? Ik weet dat gij ze gelooft*, vers 27. Daar komt dan hier Agrippa antwoordend op in: *En Agrippa zeide tot Paulus - tot Paulus hier dan in banden; en wel geraakt door de kracht van zijn redenen, - zeide hij tot hem: gij beweegt mij bijna een christen te worden*.

Gelijk het volk van de Heere onder het Oude Testament de namen voerde van kinderen Abrahams, van het zaad Jacobs, van Israël, van Joden, zo dragen ook de gelovigen onder het Nieuwe Testament in de Schriften van de apostelen verscheidene benamingen. Daaronder is wel het algemeenste geworden de naam van christenen. Allereerst aan hen gegeven te Antiochië, Hand. 11.

Maar vervolgens zeer algemeen en bekend geworden als hun eigenlijke onderscheidingsnaam van Joden en heidenen, in welke drie soorten de gehele wereld toen verdeeld was. Behalve hun eerst gegeven te Antiochië, hoofdstuk 11, vindt men het nog eens, 1 Petrus 4:16, *Indien iemand lijdt als een christen*. En dan hier: *gij beweegt mij bijna een christen te worden*. Een bewijs, omdat dit een Joodse koning was, dat die naam toen al ruchtbaar, bekend en algemeen moet zijn, gelijk men daarom in de geschiedenischriften vindt, dat die aan de heidenen vanaf die eerste tijd bekend geweest is. Bij wie het zo'n gehate naam was, dat een christen te zijn alleen genoeg was om iemand ter dood te veroordelen. Waarom Tertullianus en anderen doorgaans klagen, dat in de christenen niet enige schuld, maar alleen de naam veroordeeld werd. Het was maar: de christenen voor de leeuwen, om er namelijk door verslonden te worden. Eusebius verhaalt van Attalus, als hij ter dood geleid werd, dat zijn beschuldiging op een bordje vooruit gedragen werd: Dit is Attalus de christen. En van Polycarpus, dat men van hem uitriep: Polycarpus heeft beleden dat hij een christen is; en dat daarop al het volk van Smyrna uitriep dat men Polycarpus in het vuur zou smijten. Het is daarom ten uiterste te verwonderen, dat deze vleselijke mens zich omtrent zo'n gehate naam zo ver uitlaat. En nog temeer, omdat hij bij begunstiging van keizer Claudius koning geworden was, ook daarom op deze tijd nog een groot gunsteling van keizer Nero was, die de landstreek daar hij koning over was, nog aanmerkelijk had vergroot, en die een monster van wreedheid was tegen de christenen. Want hij had onder andere die ordinantie uitgegeven: al wie belijdt dat hij een christen is, zal zonder enige verdediging onthoofd worden. Een wonder derhalve, dat een koning, die van dat monster geheel afhankelijk was, en zelf aan staat en grootsheid geheel verslaafd was, in tegenwoordigheid van de stadhouder van de keizer, van de oversten over duizend en de voornaamsten van Cesarea, die belijdenis zo nabij durft te komen: *gij beweegt mij bijna een christen te worden*. Men mag het wel aanmerken als een wonderbewijs van de kracht van de waarheid, als een triomf van het evangelie, als een uitgeperst getuigenis van Paulus' onschuld.

Wat nu door een christen te worden, moet worden verstaan, kan men hier in twee betekenissen opvatten: óf zoals koning Agrippa het *moest* verstaan en menen; óf zoals hij het naar alle waarschijnlijkheid maar heeft begrepen.

1. Zoals hij het moest verstaan. Daar behoort alles toe dat een christen in kracht uitmaakt, en dan begrijpt dat hij een christen is, door een waarachtig geloof in Christus:

- a. De zalving van de Heilige Geest deelachtig te zijn in de gemeenschap met Christus, tot geestelijke verlichting en heiligmaking, en zo geworden te zijn:
 - Tot een geestelijke profeet, in de waarheid te kennen en aan anderen te leren.
 - Tot een geestelijke priester, door zich ten dankoffer aan de Heere op te dragen, en voor anderen te bidden.
 - Tot een geestelijke koning, door over wereld en zonde te heersen.
- b. Inwendig het beeld van Christus te dragen, en Hem in gestalte gelijkvormig te zijn.
- c. Uitwendig te wandelen, gelijk Hij gewandeld heeft.

Doch dat Agrippa, die maar een vleselijke Jood was, deze dingen zou begrepen hebben, en dus een christen zou hebben willen worden, heeft bij mij geen geloofwaardigheid. Men zal dit dan hier alleen moeten bevatten, zoals hij het begreep, namelijk een christen te worden, zoals hij een Jood was, niet in de geest, maar in de letter. En zo behoort dan tot een christen te worden:

- a. De Heere Jezus voor de ware Messias te erkennen, en alles wat de apostelen van Hem predikten, met een historisch geloof en uiterlijk toe te stemmen, en voor waarheid te erkennen.
- b. Met verlating van het jodendom, en al de plechtigheden daarvan, over te gaan tot het christendom, en tot die vorm van godsdienst, die aan de huishoudelijke bedeling daarvan eigen is.
- c. Dat dan ook uiterlijk te belijden; zich bij de christenen te voegen, zich te laten dopen, en in uiterlijke gemeenschap zich te verenigen met degenen, die voor de Naam van Jezus uitkwamen.

Zie, dat verstond hij door een christen te worden, en daar had hij nu enige beweging toe.

Gij, zegt hij tegen Paulus, *beweegt mij daartoe bijna*. Het grondwoord betekent aanraden, verzekeren, overreden, bewegen door redenen, namelijk zoals in Hand. 14:19 gezegd wordt van sommige Joden: daar kwamen Joden, en overreedden de schare, en in hoofdstuk 18:4 van Aquilla: Hij bewoog tot het geloof Joden en Grieken; en bijzonder in hoofdstuk 28:23, van Paulus te Rome. Hij betuigde en poogde hen te bewegen tot het geloof in Jezus. Zeker dat is en moet zijn de eigen en grote toeleeg van alle evangeliegezanten, mensen te bewegen om ware christenen te worden: *wij dan wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof*, 2 Kor. 5:11. Zo was het ook hier de toeleeg van Paulus. En wat was het iets groots geweest, indien Paulus hier in waarheid een koning had, die neer zou vallen voor de voeten van de Heere Jezus. Had Agrippa met volle overgave van zichzelf gezegd: Paulus, *gij beweegt mij een christen te worden*; wat was het een wonder van genade geweest.

Maar dit is er de dode vlieg in, *bijna*, *gij beweegt mij bijna een christen te worden*.

1. Omdat het zo ongelofelijk schijnt dat Agrippa in de tegenwoordigheid van de stadhouder en zovele groten van Cesarea zover zich zou hebben uitgelaten, denken sommigen dat hij dit al lachend en zonder mening gezegd heeft, en dat hij dat met uiterlijke gebaren voldoende toonde. Maar dat komt met het ernstige antwoord dat Paulus er op geeft niet overeen, gelijk ook met hetgeen er in vs. 31, 32 tussen Agrippa en Festus over geredeneerd wordt.
2. Het is echter aan de andere kant ook niet nodig, met sommigen te stellen, dat hij waarlijk en in kracht overtuigd was; doch dat hij zo zich uitdrukt, omdat hij het voor Festus niet wilde weten. Want dat hij een niet-christen gebleven is, is openbaar, omdat hij tot op de verwoesting van Jeruzalem toe onder Titus Joods

koning is gebleven, en daarna te Rome, in samenwoning met de vuile Bernice, een hoge magistraatsbediening ontvangen heeft, zoals Dion Cassius aantekent, tot en bewijs, dat hij bij de volgende keizers in goede gunst moet gebleven zijn.

3. Wat dan? *Gij beweegt mij bijna*, zal dan willen zeggen, dat hij wel enigszins door Paulus' redevoering geraakt, en zo enigszins overgehaald was, maar niet ten volle. En wel nodig is het, dat wij dit bijna bewogen zijn, om een christen te worden, een weinig nader openen.

Als men de zaak in zijn belang vatten zal, moet men naar mijn oordeel er niet op zien, zoals er over deze tekst gehele traktaten zijn geschreven, en zoals die meest ook gepredikt wordt, dat men een bijna christen beschrijft en toont, hoe na men aan een waar christen kan gelijk worden, en toch geen christen zijn: (1) in uiterlijke kennis, (2) in een soort van geloof, (3) in een vrij sterke hoop van de zaligheid, (4) in uiterlijke ijver voor de zaak van God, (5) in godsdienstigheid, (6) in een gerust geweten, (7) in vrees en verootmoediging onder oordelen, (8) in geraaktheid over zonden, (10) in enige liefde en vereniging met Godzaligen, (11) in verlangen naar den hemel, (12) in uitwendige belijdenis, (13) in spreken van stichtelijke zaken, (14) in onberispelijkheid van wandel, en wat dies meer zij. Alles zaken waar veel van te zeggen was, om een nabij christen zonder waarheid te vertonen, en dat hier ter sprake zou komen, indien *bijna* te voegen was bij een *christen*, en er stond: *gij beweegt mij een bijna-christen te worden*. Maar nu het gevoegd is bij *bewogen worden*, is het duidelijk, dat men hier niet op een bijna-christen moet staan, maar op het bijna bewogen worden om een waar christen te zijn. Hetzij dan zover als Agrippa het begreep, hetzij ook een christen in het geheel.

De uitdrukking dan in de grondtekst, *gij beweegt mij bijna*, verdient vooraf een korte opmerking.

Het betekent in het algemeen een kleinheid, en zo wordt het dikwijls tot een kleinheid van *tijd* gebruikt, en zo door *kort* vertaald, Hebr. 12:10, Genen hebben ons wel voor *een korten tijd* gekastijd. Ook door *klein*: wetende dat hij *een kleine tijd* had, Openb. 12:12.

Of *weinig*: die voor *een weinig tijd* gezien wordt, Jac. 4:14.

Maar zoals het op een kleinheid en weinigheid van tijd toegepast wordt, zo ook op allerlei soort van zaken, die klein en weinig zijn, in grootte of in getal. Dus: *een klein vuur*, hoofdstuk 3:5 en Matth. 25:51: *Over weinig* zijt gij getrouw geweest. Zo Ef. 3:3: met weinige woorden, zoals onze eigen uitdrukking is.

Zo kon men het hier ook verschillend bevatten: in korte, namelijk tijd: *u zou er geen lange tijd toe nodig hebben*. Of met weinig, namelijk werk, *u zou er niet veel werk meer aan hebben*. Of met weinig, namelijk woorden: *u hebt er mij al ver toe heen gebracht*.

Onze vertaling is echter de meest gepaste: *gij beweegt mij een weinig*, of op een weinig na, *gij beweegt mij bijna*; zoals Grotius aantekent, dat die spreekwijze ook bij Plato gebruikelijk is.

Laat ons dan nu eens zien, waarin dit bijna bewogen zijn om een christen te worden, bestaat, zoals het hier in Agrippa plaats had, en zoals het in tijdgelovigen vallen kan. Het bestond:

1. In aan zijn verstand enige ontdekking te krijgen van de waarheid van dat, wat Paulus betreffende het christendom zei; tegelijk met een gezicht van het grote gewicht en belang van de zaken, waar Paulus van gesproken had. Dat is het eerste

beginsel van bijna bewogen in tijdgelovigen, dat ze niet alleen een begrip krijgen van de waarheid, maar dat zij er ook met het verstand enige noodzakelijkheid, dierbaarheid, beminnelijkheid in zien kunnen. Zo ver kunnen zij komen, en evenwel nog buiten de zaak blijven. Wie kan twijfelen of zover kwamen al die verwonderaars onder de Joodse schare over de predikaties van Jezus, daar men zo dikwijls van leest in de evangeliën: *ze verwonderden zich over de aangename woorden die uit Zijn mond voortkwamen*, Lukas 4:22.

2. In met zijn oordeel enigszins overgehaald te worden tot toestemming van wat aan zijn verstand zich als waarheid enigermate ontdekte. En zo ver komen ook tijdgelovigen, want dat is het historisch geloof, een toestemming van het oordeel aan een gekende waarheid. Zo Jac. 2:19: *gij gelooft dat God een enig God is; gij doet wel: de duivelen geloven het ook en zij sidderen*.
3. In enige overhelling in zijn wil, en genegenheid te krijgen tot het christendom, en tot de belijdenis daarvan. Ook zover komen tijdgelovigen, dat zij op overreding van verstand en oordeel ook wel enige overhelling en overhaling in hun hart vinden, tot die zaken en gestalten, van de noodzakelijkheid waarvan in het christendom zij overreed zijn; en zo een stille lust om daaraan ook deel te hebben. Dat is die smaak in het goede Woord Gods, waar Paulus ten opzichte van tijdgelovigen van spreekt, Hebr. 6:5.
4. Bijna bewogen, zoals het van de zijde van Paulus een kracht van bewegen in zijn redevoering veronderstelt, wil het ook aan de zijde van Agrippa zeggen, enige hartstochtelijke beweging en beroering van mijn geest daaronder. Hij zag Paulus in zoveel goddelijke ernst, hij hoorde hem met zoveel kracht en heilige aandoeningen, met zoveel hemelse inspanning, van zulke hoge, zeldzame, gewichtige goddelijke dingen spreken, en onder zoveel drang van beweegredenen, dat er zijn bewegingen ook onder aangestoken en gaande werden, en hij er als onder weggevoerd werd in bewogen en hartstochtelijke verrukkingen. En zover komen ook wel tijdgelovigen. Dat onder de vurige ernst van leraren, onder de drang van hun innemende gaven, onder de overredende kracht van hun spreken, ook hun hartstochten wel eens aan het bewegen raken, hen wel de tranen eens uitgeperst worden, en zij als weggevoerd worden door van buiten aankomende bewerkingen, over wat zij horen. Op geen andere wijze kan men het begrijpen, wanneer er van de joodse schare gezegd wordt: Zij versloegen zich over Zijn leer, want Zijn Woord was met macht, Luk. 4:32. En opnieuw, wanneer Jezus zo krachtig van de opstanding gesproken had, de schare, staat er, *dit horende werden verslagen over Zijn leer*, Matth. 22:33.
5. Bijna bewogen, bestaat ook daarin, dat men enige smaak, enig algemeen vermaak vindt in wat men hoort. Zo zal het hier ook buiten twijfel in Agrippa zijn geweest. En dat valt ook in tijdgelovigen, bijzonder als zij van dingen horen spreken die zeer strelen, van grote beloften, van genade, van zaligheid. Daar wil elk wel aan, en daar vinden zij enige zoetheit in. Zo leest men van Herodus ten opzichte van Johannes de Doper: hij hield hem in waarde, en hoorde hem gaarne, Mark. 6:20, en zo beschrijft Jezus een tijdgelovige: die in steenachtige plaatsen bezaaid is, deze is degene die het Woord hoort, en dat terstond met vreugde ontvangt, Matth. 13:20. Daar komt enige blijdschap over, enige liefde tot, enige begeerte en verlangen naar de grote zaken en verwachtingen, die hen voorkomen. Zo zal buiten twijfel die uitroep geweest zijn van een van de genoden aan de Farizeese maaltijd, die door de rede van Jezus aan tafel geraakt, uitriep: *zalig is hij die brood eet in het Koninkrijk Gods*, Luk. 14:15.

6. Dit bijna bewogen bestond ook in een geraaktheid in zijn geweten. Misschien zal dat hem hebben beginnen te slaan, en met een nijp over zijn gruwelijk leven, hem hebben doen zien dat hij wat anders moest zijn, en dat hij gelukkiger was, als hij, in plaats van een koning, zo was als deze gevangene. En zo ver komen ook tijdgelovigen, dat het geweten wel eens wakker wordt, dat er een gezicht komt van zonden, vrees voor straf, en daardoor wel eens naarheid en verschrikking, met een schielijke wens om anders te zijn. Zo was het in de stadhouder Felix. Wanneer hij Paulus zo krachtig hoorde prediken van het geloof in Christus, van rechtvaardigheid en matigheid en van het toekomstige oordeel, werd hij zeer bevreesd, Hand. 25:24,25. En in die schriftgeleerden en Farizeeën, welke Jezus zochten te verstrikken. *Zij dit horende en door hun consciëntie overtuigd zijnde, gingen uit, de een na de ander*, Joh. 8:9.
7. Bijna bewogen, sluit dan ook in dat er nog enige weerhoudende redenen zijn, waarom al die voorgelegde bewegingen van *bijna* niet doorgaan tot *geheel* bewogen. En die zullen hier in Agrippa bijzonder geweest zijn, zijn verkleefdheid aan lieve zonden, er dan ook zijn interessen naar de wereld, zijn koninklijke staat en heerlijkheid, waar hij vanaf gemoeten zou hebben, als hij in waarheid een christen werd. En zo is het in alle tijdgelovigen en bijna-christenen. De goede bewegingen die in hen opkomen, blijven in hen maar bijna-bewegingen, omdat er altijd tegenredenen zijn, die de wijzer beletten over te slaan. Hetzij dan aan de kant van de waarheid, die zij moeten toestemmen; hetzij dan aan de kant van de weg van de godzaligheid, daar zij zich aan moeten overgeven; hetzij dan aan de kant van kruis en ongevallen, daar zij bloot aan zullen staan; hetzij dan aan de kant van voordelen, vermaken, gemakken naar de wereld die zij vrezen te zullen missen. Dat zijn de redenen, dat er wel eens bewegingen komen, doch zij blijven maar een bijna bewogen worden. Zo was het in die overste, die, zoals het schijnt, met bewogenheid aan Jezus vroeg: *Goede Meester, wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?* En die zo nabij kwam, dat Jezus na enige tussenredenen, hem aanziende en hem beminnde, tot hem zei: *nog één ding ontbreekt u: verkoop alles wat gij hebt, en deel het onder de armen, en gij zult een schat hebben in de hemel, en kom herwaarts, volg Mij*. Maar ziedaar, daar bleef hij staan. *Maar als hij dit hoorde, werd hij geheel droevig, want hij was zeer rijk*, Luk. 18:18-23 en Mark. 10:21. Zo moet men ook denken van die schriftgeleerde, welke de Heere Jezus zo verstandig antwoordde, dat Jezus tot hem zei: *gij zijt niet verre* (wel nabij doch evenwel nog niet ver genoeg) *van het koninkrijk Gods. En niemand durfde hem meer vragen*, Markus 12:54.
8. Eindelijk, bijna bewogen sluit dan ook in, door dit alles in een benepenheid tussenbeide te staan. Zover kwam hier ook Agrippa. Aan de ene kant voelde hij drang, aan de andere weerhouding. En het was hier: waarheen ik mij wenden zal, weet ik niet; zo evenwel dat de keuze oversloeg, te blijven die hij was. Zo gaat het met tijdgelovigen. Een gezicht om anders te moeten zijn, en lust om te blijven die ze zijn, die worstelen wel eens in hen tegen elkaar. Die brengen hen wel eens in de benauwdheid, dat ze schijnen als op het punt te staan om zich te bekeren, en dat zij met verlegenheid en benepenheid als hinken op twee gedachten. Maar de uitkomst is echter: ik zie betere dingen, en ken die goed, en toch volg ik de slechtste.

Toepassing

Ziet daar, mijn toehoorders, iemand bijna bewogen om een christen te worden. Nu hoop ik, indien er zulken hier zijn, zoals ik vaststel dat er velen zijn, dat die zichzelf in deze spiegel al zullen gezien hebben, en dat het niet nodig is, met omslag en

uitbreiding alles met onderscheid op zulken thuis te brengen. Echter, als zij het mogen verzuimd hebben (gelijk er niets eigener is aan natuurlijke mensen dan zichzelf voorbij te zien), kan ik hen ook niet geheel laten gaan.

Laat ik dan twee soorten van mensen nog even een weinig nader aanspreken. Zulken die zover als Agrippa nog niet komen, en dan zulken die zover, maar ook niet verder komen. En ik bid u, laat uw hart ieder voor zichzelf er op antwoorden.

1. Zijn er hier, die zover als Agrippa nog nooit gekomen zijn? Dat zijn zulken:

- (1) Daar geen bewegen aan is. Mensen zo hard als staal en ijzer, daar nooit enige overtuiging, enige beroering over hun staat in opkomt. Als velen van zichzelf eens naar waarheid zouden oordelen, wat hebt u vele krachtige, ontdekkende predikaties gehoord. Maar hoe zijn ze heel uw leeftijd door zonder beweging op u afgestuit? Hoe heeft de inbeelding, dat alles met u goed is, daar u van jongsaf mee opgegroeid bent, het gehele huis van uw hart altijd in vrede gehouden, en gemaakt dat alle overtuigende ontdekkingen bij u aangezien werden als tot anderen, en niet tot u behorend. En daardoor veroorzaakt, dat u nooit onder enige beroering gezien hebt, dat u moet bekeerd zijn, en dat u anders, en op een andere weg zijn moet dan u bent? Is daar uw oordeel nog wel ooit van overreed geweest? Hebt u daar ooit enige overhelling toe gevoeld, wel enige slag op uw hart? Ik bid u, sta daar eens bij stil. Zie eens terug wat er ooit in u is omgegaan. Wat antwoordt uw hart? Ziet u dan wel, u bent zelfs zover nog niet eens gekomen als Agrippa.
- (2) Dat zijn zulken, die niet willen bewogen zijn, omdat ze een zorgeloze gerustheid liefhebben, boven een heilige en heilzame ongerustheid, en daarom niet nader aan zichzelf ontdekt zijn, in iets dat hen zou kunnen ontrusten. Ze vrezen iets te zien, dat in hen niet goed is. Ze zijn benauwd voor geestelijke benauwdheid die de enige weg naar Jezus is. En daaruit volgt dat zij alle bewegingen van onrust en van overtuiging omtrent hun staat vijandig gezind zijn.

En dat ontdekt zich daarin:

- Dat zij alle ontdekkende waarschuwingen van particuliere christenen, dat zij ook het onderscheiden bewerken van zielen door daartoe gerichte predikaties in hun hart haten, en die met een heimelijke en dikwijls openbare bitterheid en wrevel ontvangen en horen, daar verachtelijk van spreken. Dat met de hatelijke namen van zemelen, van wet-prediken, van liefdeloos veroordelen, gestadig hatelijk maken, en zo tegen alle aandrang op de noodzakelijkheid van wedergeboorte, van een enge weg achter Jezus, kwaadaardig gekant zijn. Dat ze tegen alle waarschuwingen van zielsbedrog, en tegen het geven van alle nodige kentekens, met als doel om mensen aan zichzelf te ontdekken, bitter opstuiven en dat geheel niet verdragen kunnen. O! ziet u wel, u allen, die daaraan schuldig staat, dat u nog zo goed, zo bescheiden niet bent als Agrippa. Die hoorde Paulus nog, en hij hoorde hem met genoegen; en hij was er zo gunstig over omtrent Paulus, dat hij oordeelde, dat men hem moest loslaten. En u wilt sommigen daarvan zelfs niet horen. U zou ze als bandieten wel kerk en land uitdagen, indien het in uw hand was, op zijn Achabs tegen de ijverige Elia: *Hebt gij mij gevonden, o mijn vijand? En hij zeide: ik heb u gevonden, overmits gij uzelf verkocht hebt om te doen dat kwaad is in de ogen des Heeren. Zijt gij die beroerder Israëls?* 1 Kon. 21:20 en 18:17.
- Ook ontdekt zich niet willen bewogen zijn, in alle bewegingen omtrent de staat van de ziel, zo gauw zij opkomen, aanstonds met alle toeleg tegen te gaan. Dat gebeurt wel eens. En ziet eens, of het u niet wel gebeurd is, dat onbekeerde mensen wel eens buiten hun verwachting verrast worden. Dat zij onder een

ernstige en ontdekkende predikatie, of onder een godzalig gezelschap, of onder het lezen van een staat onderscheidend boek, wel eens beroerd, ontdekt, overtuigd en in het geweten geraakt worden. Maar hoe handelt dan de natuurlijke mens? Hij zoekt die bewegingen, alsof het een verderfelijke ziekte is, - (en anderen die van het werk van God in het hart niet weten) zijn vorig gezelschap, zijn huisgenoten, die raden hem daartoe met alle macht ook aan, alsof het een dodelijke wanhoop en krankzinnigheid zou worden als hij daaraan toegeeft, - hij zoekt dan, zeg ik, zulke bewegingen met alle toelag tegen te staan, te stuiten, te versmoren door alle plezieren, gezelschappen te verzetten; totdat het gehele werk weer verdwenen is. En daarmee zijn zij dan weer gerust, zoals tevoren, en weltevreden.

Ziedaar, dat zijn mensen, die nog zover niet komen als Agrippa. En bezie er eens uzelf hij, of u ook in het een of ander opzicht zich niet schuldig vindt?

2. Maar nu zei ik ook, dat er niet weinig zijn, die *wél* zover, maar ook *niet verder* als Agrippa komen. En dat zijn zulken, die wel niet zonder alle bewegingen zijn, die ook juist tegen bewegingen zich zo niet aan kanten, maar die echter ook niet verder komen, als maar tot bijna bewogen te worden. Namelijk zulken:

- (1) Die nog wel eens (ach ik bid u, ziet eens of u er ook niet onder bent) een ernstige predikatie willen horen; zulke predikanten die daar meest op gezet zijn en daar talent toe hebben, nalopen, aan het hart nog wel eens geraakt willen zijn; maar die geheel hun leven daarbij blijven staan, en nooit doorbreken om in kracht een christen, een waarachtig bekeerde te worden.
- (2) Zulken, die onder ernstige en ontdekkende predikaties (en ziet eens of u dat niet dikwijls gebeurd is) die zeg ik, daaronder wel eens aan hun verstand ontdekking gekregen hebben, aan hun oordeel overreed zijn geworden, dat hun weg niet goed was, dat zij anders moeten zijn. Die daarover wel eens pijn in hun hart, een slag op hun geweten gevoeld hebben. Die wel eens gevoelig zijn ontroerd geworden, met smaak en genoegen in het Woord waren aangedaan. Ja ook wel eens een overhelling, een trek aan hun hart voelden, om een ander te willen zijn, om een bekeerd Christen, een godzalige te willen worden. Maar die ondertussen al die bewegingen honderdmaal en meer geheel binnen de kerk gelaten, of anders in korte tijd weer verloren hebben.
- (3) Zulken (en dit komt nog een stap nader, let er op, o! allen die het aangaat), die onder dadelijke en aanhoudende overtuigingen raken, maar daarbij blijven staan, zonder doorbreken. Of die dat gehele werk van overtuiging door de tijd weer verliezen. Door verscheidene wegen en middelen (onmogelijk hier op te tellen), kan dat gebeuren, dat mensen, jongeren en ouderen, onder vrij ernstige overtuigingen kunnen raken aangaande hun staat, omdat ze klaar en levendig zien dat zij naar de hel gaan, als ze zo blijven als ze zijn. En dat dikwijls wel uitschreeuwen. Terwijl ze ook wel aan de andere kant zien de noodzakelijkheid en volheid van Jezus, met enige verliefing op Hem en met een overreding van Hem te moeten, en een wens om Hem te mogen hebben. Met die gevolgen dat ze daardoor ook wel raken op een geheel andere koers van levensgedrag, tot een afzondering voor zichzelf in het verborgene, tot enige weke en treurige gestalten, tot het zoeken van een ander en godzalig gezelschap, tot verandering van gewaad en gelaat, en enig afsterven van de wereld. En dat alles zonder beschuldiging van onoprechtheid van binnen, en van het niet te menen. Maar die zich daaronder gedragen als dwaze kinderen, die in de kindergeboorte blijven staan, die niet doorbreken tot dadelijke overgave en verbond maken met God in Christus, daar

het werk niet gevolgd wordt door doorbrekende bekering, wedergeboorte, hartverandering, en dadelijke overgang op de enge weg van tedere Godvruchtigheid. Ja daar al dat werk mettertijd weer geheel verdwijnt; al die beroeringen over zonde en gemis, al de bekommelingen over zielsstaat, al de ernst, de werkzaamheden voor God, de afsterving aan de wereld, weer geheel verdwijnen, en verloren worden.

Ziedaar, dat is bijna bewogen te worden om een christen te zijn. Doch ook maar bijna, dat is, niet verder te komen dan een Agrippa kwam.

En wat zal dat zulken helpen? (Och merk het toch eens op, en breng het op uw hart, u die van het voormelde ondervinding hebt.) Helemaal niets.

1. Bijna bewogen te zijn, en in het geheel nooit bewogen te worden, dat is in de zaak en uitkomst één en hetzelfde. Iemand die bijna bewogen is, en niet verder, is zo min een waar christen, als een geheel onbewogen iemand. Nooit verder als bijna in de hemel, is er altijd buiten. En daarom al bent u bijna bewogen geweest, u bent dan echter nog buiten Christus, u bent nog nooit metterdaad een christen geworden, u bent in de grond niet verder dan een heiden en Turk.

2. Wat zeg ik! Het is vaak maar al te schadelijker, want dat ziet men meest, die eens overtuigd en bijna bewogen geweest zijn, en daar weer alles verdwijnt, dat die daarna vaak erger worden dan ze tevoren waren. Dat de Heere hen dan wel overgeeft tot zware verharding en ongevoeligheid, en loslaat tot ruimer en zondiger wandel. Of wel eens met een volgende versmorende staat van wanhoop overvalt, en dat er geen herstellen aan is.

Hoor het eens met verschrikking en tot waarschuwing, in de drie volgende opmerkelijke teksten.

- De eerste vindt men bij de apostel Petrus, 2 Petrus 2:20, 21, 22, *Want indien zij, nadat ze door de kennis des Heeren en Zaligmaker Jezus Christus, de besmetting der wereld ontvloden zijn, en in dezelve wederom ingewikkeld zijnde van dezelve overwonnen worden, zo is haar het laatste erger geworden dan het eerste. Want het ware hun beter, dat zij de weg der gerechtigheid niet gekend hadden, dan dat zij die gekend hebbende, weder afkeren van het heilig gebod, dat hun overgegeven was. Maar hen is overkomen hetgeen met een waar spreekwoord gezegd wordt: de hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel, en de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk.*
- De tweede schriftuurplaats lees ik in Paulus' zendbrief aan de Hebreeën, hoofdstuk 6:4,5,6: *Want het is onmogelijk, degenen die eens verlicht geweest zijn, en de hemelse gaven gesmaakt hebbend er des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn; en gesmaakt hebben het goede Woord Gods, en de krachten der toekomstige eeuw, en afvallig geworden zijn, die, zeg ik, wederom te vernieuwen tot bekering.*
- De derde tekst is het eigen Woord van de Heere Jezus bij Mattheüs, hoofdstuk 12:43, 44, 45: *En wanneer de onreine geest van de mensen uitgegaan is, zo gaat hij door dorre plaatsen, zoekende rust, en vindt ze niet. Dan zegt hij, ik zal wederkeren in mijn huis, vanwaar ik uitgegaan ben: en komende vindt hij het ledig, met bezemen gekeerd en versierd. Dan gaat hij heen en neemt met zich zeven andere geesten, bozer dan hij zelf, en ingegaan zijnde wonen ze aldaar, en het laatste van die mens wordt erger dan het eerste.*

3. Ja bijna bewogen te zijn, en niet verder te komen, zoals het zoveel schadelijker is, zo zal het ook eens hierna voor u zoveel te smartelijker vallen. O! dat zal uw worm in de hel zo veel bitterder maken; bijna bewogen, bijna een christen, bijna op de weg, bijna in de hemel, op een stapje na binnen te zijn geweest, er evenwel nog buiten te zijn gebleven. O! hoe zal dat "had ik, had ik" u dan naar vallen in de eeuwige duisternis.
- Heb ik niet op die en die tijd een gezicht gehad van mijn verloren staat?
 - Och had ik die tijd gebruikt om er mij uit te redden.
 - Heb ik niet op die en die tijd gezien, dat ik Jezus hebben moest?
 - Och had ik Hem toen aangegrepen.
 - Heb ik niet menige klop aan mijn hart gevoeld?
 - Och had ik toen voor Jezus open gedaan.
 - Ben ik niet al enigszins aan het werk geweest?
 - Och had ik toen doorgebroken!
 - Heb ik mijn voet niet al eens gezet op de weg?
 - Och had ik toen voortgetreden.
 - Is mij die hel waar ik nu in lig, in haar verschrikkelijkheid niet toen en toen naar genoeg op mijn hart gekomen?
 - Och had ik ze toen ontvloden.
 - Is mij de hemel niet dikwijls beminnelijk genoeg in het oog geweest?
 - Och had ik ze toen ingenomen met geweld.
 - O! dat nabij geweest te zijn geweest, en buiten te blijven, met de dwaze maagden, Wat zal het met een "had ik, had ik" van bitter naberouw tot in eeuwigheid beklagd worden!

En daarom, wat Paulus in het vervolg op mijn tekst aan Agrippa wenste, dat wens ik ook met enige verandering u allen toe: *Ik wenste van God, dat u allen die mij heden hoort, niet alleen bijna, maar geheel mocht zijn en worden, gelijk u moet zijn om in waarheid een christen te wezen.* O! ziedaar:

1. U wordt er nog toe bewogen. Uw leraars spannen er al hun krachten toe in, en ik doe het nu nog. Het is dan nog de tijd van uw bezoeking in genade, en het zal te laat zijn, die verzuimd te hebben.
2. Een christen te zijn, is zo groot, zo onvermijdelijk noodzakelijk. Zonder dat bent u zonder God en zonder Christus in deze wereld. En door dat te zijn hebt u deel aan Jezus, aan den Heilige Geest. Daardoor wordt u profeten, priesters, koningen en verwachters van de zalving van de heerlijkheid met vreugdeolie.

Welaan dan, zonder uitstel, laat het gesprokene u hiertoe strekken:

1. U, geheel onbewogen mensen, die onder alle overtuigende bewerkingen en predikaties zo hard als steen bent.
- (1) O! schrik eens over uzelf. Komt men er door alleen bijna bewogen te worden niet, u zult er dan immers door geheel niet bewogen te worden ook niet komen. Daar doet zich nog een hoop op, maar in u is helemaal geen hoop, en u hebt totnogtoe het allerbekommerlijkste merkteken van een verworpene te zijn. Zo lang onder het evangelie geleefd te hebben, en nog nooit eens bijna bewogen geweest te zijn. O! dat is een allerbedenklijkst teken. En daarom, wordt nog eens wakker, tracht uw gevaarstaat te zien.
- (2) Doe toch uw gekantheid tegen bewogen te worden, en uw lust om maar in een zorgeloze rust te blijven, eens in ernst van u weg; en schrik daarvoor als het dodelijkste voor uw zielen.

- (3) Zoek en gebruik met alle ernst de allerovertuigendste predikaties. Zet u daar naarstig onder neer, en dat met het doel om geraakt en bewogen te worden.
- (4) Breng uw harde hart met volmenende smekingen dikwijls voor de Heere, om hartbewegende genade, en toon dat het u ernst is.
- (5) Ga toch geen beginselen van bewegingen met opzet tegen, maar zet op de eerste klop, op de minste beweging uw hart voor de Geest van de Heere open.

2. Maar aan de andere kant, u die nu of dan wel eens enige beweging voelt, of die tegenwoordig nog onder enige overtuiging ligt, och laat het toch bij dat *bijna* niet blijven.

- Mijn kindertjes, het is uw tijd. Jezus staat aan de deur en Hij klopt. Hij wil bij u inkomen, en daarom doe toch zonder uitstel voor Hem open.
- Och draag toch zorg, dat u uwe overtuigingen niet weer kwijt raakt, dat u het gehele werk niet weer verliest.
- De satan staat er op en loert.
- De wereld staat op haar sprong, om uw hart weer in te nemen en van Jezus te vervreemden; houdt toch dat gij hebt.
- Wees toch aan die overtuigingen gehoorzaam: stap door, stap door, en blijf niet staan bij overtuigingen. Heden, heden, misschien zullen ze daarna niet terugkomen. En dat door een personele, bedaarde, hartelijke, onbepaalde verbondmaking met de Heere Jezus, door Hem uit te kiezen in alles en tot alles. Door een overgave van uzelf aan Hem, en een dadelijk ingaan van die weg, die een levend christen betaamt.

3. Maar ook eindelijk, u, die op den duur en door velerlei ondervindingen nu al enige tijd in waarheid een christen bent geweest.

- O! dank de Heere, Die er u de beweging toe gegeven heeft; en Die u van een bijna- tot een geheel-christen heeft gemaakt.
- Hebt gij het onder de dienst van deze of gene leraar ontvangen, u mag en moet God danken, dat Hij die u tot een middel beschikt heeft. U mag er zo'n leraar als een middel ook wel om liefhebben, hoogachten, zijn dienst navolgen, omdat de Heere u er bij zegenen wil. Maar o! het moet de Heere zijn, Die er de lof van hebben moet, dat u onder zoveel andere onbewogen mensen bewogen bent geworden. Wie is er de oorzaak van dan de Heere?

Maar bent u bewogen om een christen te worden, gedraagt u dan ook als een christen. Wat daartoe behoort, wordt bij andere gelegenheden getoond, ik zal het niet uitbreiden. In het kort, gedraagt u zo:

- Door een levendig en veelvuldig geloof oefenen. Daardoor bent u een christen geworden; u moet het ook daardoor blijven, Gal. 2:20, *Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft, en Zichzelf voor mij overgegeven heeft.*
- Door uitdrukking van de zalving met de Heilige Geest van wijsheid en van kennis, als geestelijke profeten.
- Door gelijkvormigheid met Christus als geestelijk gezalfde priesters.
- Door gelijkvormigheid met Christus als geestelijk gezalfde koningen.
- Door uitdrukking van de zalving op u met de Geest van de vreze des Heeren, met den Geest van heiligheid.
- Inwendige gelijkvormigheid met Jezus in gestalten.

- In uitwendige gelijkvormigheid met Hem in daden.

Ziedaar, dat zou de weg zijn, om in de waarheid van een christen te zijn, recht te worden bevestigd. Om in het wezenlijke van het christendom hoe langer hoe meer volmaakt te worden en op te groeien. En zo de weg meteen, om onder de zalving van de Heilige hier in de tijd toebereid te worden tot die zalving met vreugdeolie in heerlijkheid, waar al het gebrekkelijke dat hier nog was, zal voltooid worden. En daar u eens met de Geest van wijsheid en van heiligheid tot volmaaktheid toe gekerstend, dat is gezalfd, als volmaakte priesters en koningen eeuwig bij Christus op de troon zult zijn. Amen

4. De grote schare voor de troon

"Na dezen zag ik, en ziet, een grote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen, staande voor de troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte klederen, en palmtakken waren in hun handen"

Openbaring 7:9.

"Het is te gering dat Gij Mij een Knecht zoudt zijn om op te richten de stammen Jakobs, en om weder te brengen de bewaarden in Israël; Ik heb U ook gegeven tot een Licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde." Zo lezen we het Woord van God in Jesaja 49 vers 6. De Heere toont daarin dat de Messias wel zou zijn tot zaligheid van de Joden, om degenen die onder hen uitverkoren waren in te zamelen, maar dat de kracht van Zijn gerechtigheid zich niet tot de Joden zou beperken. Hij zou ook tot heil van de heidenen zijn. En dat, omdat het eerste alléén te gering was. Het was ten opzichte van de waardigheid van de Messias en ten opzichte van de algenoegzaamheid van Zijn verdiensten niet gepast dat de kennis en de vrucht daarvan alleen maar binnen één land en één volk begrensd zou blijven. Zijn verdiensten waren immers genoegzaam voor een gehele wereld.

De profeten en de priesters hadden het werk van God nu zo lang onder Israël gedaan. Het was billijk dat de Messias Zich nu openbaarde als een groter Profeet en een uitnemender Hogepriester. Dat zou dáárin uitkomen, dat Hij ook Profeet en Priester werd van de heidenen.

Zou het ook wel loon genoeg geweest zijn voor de zware arbeid van Zijn ziel, indien Hij maar onder één volk zaad gezien had? Vooral, omdat er maar zo'n klein aantal uit de Joden in de Messias geloven zouden?

Het zou voor Hem veel te gering geweest zijn, indien het kleine aantal bekeerde Joden niet goed gemaakt was door een ontelbare menigte, die Hem werd toegebracht uit de heidenen. Hij zou, volgens de Lofzang van Simeon, *tot heerlijkheid van het volk Israël zijn*. Maar Hij moest ook zijn *een Licht tot verlichting van de heidenen*.

Met nadruk wordt dit ons getoond in de Openbaring van Johannes, in onze tekst met zijn verband. Vanaf vers 4 was aan Johannes geopenbaard het getal van de verzegelde dienstknechten van God, uit de twaalf stammen van Israël; uit iedere stam twaalfduizend, tezamen honderdvierenveertig duizend. Maar hoewel dit reeds een groot aantal was, het was toch te gering voor de Heere Jezus, dat Hij alleen een Knecht zou zijn om op te richten de stammen van Jakob en weder te brengen de bewaarden in Israël. IN onze tekst wordt aan Johannes verder getoond, dat Christus ook gegeven was tot Licht der heidenen, om Gods heil te zijn tot aan het einde der aarde. Want nu zag Johannes *een grote schare, die niemand tellen kon*, bekeerden uit de heidenen, uit alle natie en geslachten en volken en talen, mede staande voor de troon en voor het Lam.

Het is onze begeerte om ons in dit schitterende gezicht wat te verlustigen. O, dat we het zo zouden zien, dat wij allen in vervoering gebracht werden, ja, dat we werkzaam gemaakt zouden worden om te zoeken ook eenmaal voor de troon te mogen staan!

Drie zaken komen ons voor in de tekst:

1. *de schare die Johannes zag*: "Na dezen zag ik en ziet, een grote schare die niemand tellen kon."
2. *De plaats waar hij hen zag*: "staande voor de troon en voor het Lam."
3. *De toerusting waarin hij hen zag*: "bekleed zijnde met lange witte klederen en palmtakken waren in hun handen."

1. *De schare die Johannes zag*: "Na dezen zag ik en ziet, een grote schare die niemand tellen kon."

Van alle dingen tekent Johannes de tijd aan, "*na dezen*" Het is mogelijk dat er een kleine tussentijd geweest is tussen dit en het voorgaande, of dat het ene op het andere onmiddellijk is gevolgd. Het ene is in de Openbaring aan Johannes niet voorbij, of het andere volgt. Het is een wonderlijke samenvloeiing van hemelse openbaringen. Het was iets buitengewoons. Zo is de gewone weg van God met Zijn kinderen niet. Buitengewone genietingen en openbaringen zijn gewoonlijk niet algemeen. De hemel komt niet dikwijls op de aarde. Bruiloftstijd en hemelse banketspijs komen slechts nu en dan voor. Paulus werd maar één keer opgetrokken in het Paradijs, zie 2 Korinthe 12.

Deze openbaring aan Johannes werd hem gegeven door middel van zijn gezicht, dus door zijn ogen: "Na dezen zag ik." Het aantal van de verzegelden uit de twaalf stammen van Israël had hij *gehoord*. Het schijnt dat dit hem begerig gemaakt heeft om het wat nader *te zien*. Nu ziet hij het. Zien gaat boven horen. Dit zien dient hier dus tot nadere verzekering van Johannes.

Door horen en zien leidt de Heere Zijn volk in de tijd op de aarde. Door de prediking van het Evangelie doet Hij hen horen, in de sacramenten doet Hij hen zien. En het is opmerkelijk: Zien zal op horen volgen. In 't bijzonder wanneer na het horen hier in de tijd, eens het zien zal volgen in de eeuwigheid. In dat eeuwige 'na dezen' zal het een zien zijn van aangezicht tot aangezicht,

"Na dezen zag ik..." Johannes werd er door in vervoering gebracht! Het was een buitengewone openbaring. De plaats waar hij zag was de hemel. Daar, waar de troon is en het Lam (waarover we straks iets zullen zeggen).

Of nu de zaak zelf, die in deze openbaring bedoeld wordt, ook plaats vindt in de hemel óf op de aarde, daar zijn de verklaarders het niet over eens. Sommigen menen dat door dit gezicht Gods Kerk hier op aarde wordt getoond, zoals zij triomfeert over haar vijanden na voorgaande verdrukking. En zo denkt men dat hier verschillende tijden worden bedoeld.

Anderen, en daar houden we het mee, zien hierin een openbaring van de triomferende Kerk boven, in de hemel: dus van de gezaligden voor de troon.

De uitdrukkingen in onze tekst en in de laatste verzen van ons teksthofdstuk kunnen immers niet goed op de Kerk hier op aarde toegepast worden. Bijvoorbeeld: "staande voor de troon" en "God dienen dag en nacht in Zijn tempel." Deze uitdrukkingen passen veel beter op de gezaligden in de hemel, dan op de Kerk in een bepaalde tijd hier op aarde. Hier omvat de Kerk zelden zo in het algemeen 'alle natie, geslachten, volken en talen'.

En verder, wanneer wij dit vers vergelijken met het vorige hoofdstuk, dan schijnt met deze grote schare in lange witte klederen, die ook uit de grote verdrukking gekomen is, geheel hetzelfde bedoeld te worden als met "de zielen van de gedoden om het Woord van God, onder het altaar." Aan hen werden óók lange witte klederen gegeven en hun werd gezegd dat zij nog een kleine tijd rusten zouden, totdat ook hun

mededienstkneden en hun broeders zouden vervuld zijn, die gedood zouden worden, gelijk als zij.

Daarom is de plaats waar Johannes dit gezicht zag óók de plaats waar het in werkelijkheid zijn zou.

En omdat het zo'n grote zaak is, schrijft Johannes er "*ziet*" voor. "*Na dezen zag ik en ziet....*" Dit is een woord dat dikwijls gebruikt wordt om er de werkelijkheid, de onverwachtheid, de zekerheid, de opmerkelijkheid en de zeldzaamheid van een zaak door uit te drukken. Al deze woorden passen op wat Johannes hier ziet.

Johannes wil er ook ieder die het lezen zal door uitlokken tot een aandachtige opmerkzaamheid. Hij wil ieder verplichten tot het geloof en tot het gebruikmaken van deze waarheid voor zichzelf.

Ziet... Wat ziet hij? Hij ziet *een grote schare*. Die hondervierenveertigduizend, wier getal hij had gehoord, vormden al een vrij grote schare. Maar de schare, die hij nu zag was nog groter. Het is echter niet noodzakelijk dat men de hondervierenveertigduizend van *déze* schare onderscheidt. Ze kunnen er, nu Johannes "de grote schare" zag ook wel onder geweest zijn. Maar bij hen was dan nog een veel groter aantal uit de heidenen, en zo vormden ze samen "een grote schare."

De grootheid van die schare wordt nog nader getoond, wanneer erbij gevoegd wordt: "*die niemand tellen kon.*"

Dat wil zeggen dat geen sterfelijk mens ze kon tellen. Het betekent dus niet dat Johannes ze niet tellen kon, zoals hij ze in dit gezicht zag. Wanneer men een grote schare van ver ziet is het altijd onmogelijk om ze te tellen. Maar van dichtbij en hoofd voor hoofd is de allergrootste schare die er op de wereld is op zichzelf toch wel telbaar. Voor het alziend oog van God, Die zelfs de haren van het hoofd telt, is ook de grote schare voor de troon telbaar. De zanger van Israël zegt ervan: "Hij telt het getal der sterren, Hij noemt ze alle bij name."

Wanneer Johannes schrijft: "...die niemand tellen kon", wil hij daarmee zeggen dat het een zeer talrijke schare was, die niet gemakkelijk, ja, zoals het Johannes voorkwam, in 't geheel niet geteld kon worden.

Het was ook de belofte van Abraham, dat zijn zaad niet geteld zou kunnen worden, zo min als het stof der aarde en de sterren aan de hemel. Abraham zou een vader van menigte der volken worden. Dat ziet op het zaad dat hij erven zou, óók uit de heidenen onder het Nieuwe Testament. Eenmaal zouden ze, als zijn kinderen, ook met hem aanzitten in het Koninkrijk der hemelen. Daarvan ziet u nu de vervulling in onze tekst: "Een grote schare, die niemand tellen kon."

U vraagt misschien hoe dit overeenkomt met de benaming van "een klein kuddeke." En of dit overeenkomt met hetgeen steeds weer in de Heilige Schrift getoond wordt, dat er maar *weinigen* zalig worden, dat er maar weinigen ingaan door de nauwe poort die tot het leven leidt.

Ik antwoord: Dit strijdt in 't geheel niet met de benaming "een grote schare." Want klein en weinig zijn ze in vergelijking met hen die verloren gaan; die zijn nog heel wat groter in aantal!

"Velen zijn geroepen, maar weinige uitverkoren." Dit neemt echter niet weg, dat Gods kinderen op zichzelf genomen toch een groot aantal uitmaken. En zó komen ze in onze tekst voor. De hemel moet geen lege plaats zijn! En de vrucht van Jezus' kostbare losprijs is niet bekrompen! De reden waarom deze grote schare niet meer geteld kon worden, zoals de honderdvierenveertigduizend uit Israël wordt erbij

genoemd. Ze konden niet meer geteld worden, omdat ze kwamen uit alle natie en geslachten en volken en talen. Het zijn woorden die eigenlijk allemaal hetzelfde betekenen.

Wil men onderscheid maken?

Men kan dat het eerste woord "natie" in het algemeen nemen voor allerlei soort volkeren en mensen, van welke jaren, stand of afkomst zij zijn en of ze man of vrouw zijn. En wil men de ruimte van dat woord dan nader verklaren, dan moet men er onder verstaan alle geslachten of stammen, hetzij van de Joden (zo horen de honderdvierenveertigduizend er dus ook onder), hetzij van de heidenen. Ja, niet alleen geslachten, maar ook gehele volken. En zoals er onder een volk soms nog verschillende talen zijn, zo wordt er ook gesproken van alle talen.

Het blijkt dus dat deze gezaligden niet alleen uit de Joden waren, maar ook uit de heidenen. Die moesten, volgens de profetieën, onder het Nieuwe Testament ook worden ingezameld. Daar ga ik nu niet verder op in.

Uit vers 14 blijkt dat de gezaligden uit deze grote schare mensen waren, *die kwamen uit de grote verdrukking*. Het is echter niet nodig dat men er om die reden alleen maar martelaren in zou zien. Die zijn er velen onder geweest. Maar ook zij komen uit "de grote verdrukking", die onder verdrukking geleefd hebben, al zijn het dan geen bloedgetuigen geweest. Zo moeten we hier niet in de eerste plaats denken aan enkele persoonlijke verdrukkingen. In 't bijzonder mogen wij hier de verdrukkingen door de antichrist wel insluiten. Maar wanneer hier gesproken wordt over "de grote verdrukking" moeten we denken aan de verdrukkingen in het algemeen, waarmee de gelovigen altijd en op verschillende manieren te worstelen hebben. En zo zijn al de gezaligden mensen, die uit de grote verdrukking komen. De Heere Jezus zegt in Johannes 16 vers 33: "In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen." En Paulus zegt in 2 Timothéüs 3 vers 12: "En ook allen die godzalig willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden."

2. *De plaats waar hij hen zag: "staande voor de troon en voor het Lam."*

Zij die echter getrouw zijn tot de dood, krijgen de kroon! Dit blijkt uit de tekst. Zij die tevoren de strijdende Kerk waren, zijn nu de triomferende Kerk. Zij die tevoren verdrukt werden, ziet Johannes nu *staande voor de troon en voor het Lam*. Dit is dezelfde troon die in hoofdstuk 4 uitvoerig is beschreven. Tronen zijn van oude tijden af zitplaatsen van de koningen. Daarop zittend, tonen en bewijzen zij hun majesteit, hun macht, hun gunst en ook wel hun rechtvaardigheid. Soms wordt geheel de hemel de troon van God genoemd, Jesaja 66 vers 1. Soms wordt aan de Heere in de hemel een troon toegeschreven: Zie Daniël 7 vers 9, Psalm 103 vers 19 en op meer andere plaatsen. Ook in onze tekst.

Dat Johannes in dit gezicht een werkelijke troon gezien heeft, is buiten tegenspraak. Daarom moet men echter niet denken dat de Heere in de hemel een werkelijk troon heeft. Ik zie er echter geen ongerijmdheid in, dat de Heere in de hemel enkele uitnemende en glansrijke bewijsredenen heeft van Zijn tegenwoordigheid en heerlijkheid. En misschien in 't bijzonder daar, waar de menselijke natuur van de verheerlijkte Jezus Zich in de hemel bevindt.

We zouden dan zo'n bewijsteken van Gods heerlijkheid kunnen verstaan door Zijn majesteitelijke tegenwoordigheid door Zijn regering, door Zijn albesturing en door de gunst van de Heere God in het algemeen.

En zó ziet Johannes hier de gezaligden als zijnde voor de troon en meteen ook *voor het Lam*. Want het Lam is in het midden van de troon. Het is mogelijk dat de troon die

Johannes zag enige ruimte en omvang heeft gehad, omdat er ook staat in Openbaring 3 vers 21, dat Christus met Zijn Vader gezeten is in Zijn troon. Het is ook mogelijk dat het Lam dichtbij de troon was, binnen de halve cirkel die voor de troon werd gemaakt door de vierentwintig tronen van de vierentwintig ouderlingen. Zij die voor de troon stonden, stonden dus meteen ook voor het Lam.

Dat door *het Lam* de Heere Jezus moet worden verstaan, Die in het paaslam en andere offerlammeren van het Oude Testament afgebeeld werd en daarom steeds in de Openbaring "het Lam" genoemd wordt, daarop zal ik nu niet verder ingaan.

We moeten er nog wel op letten dat er gezegd wordt, dat de grote schare die niemand tellen kon voor de troon en voor het Lam *stond*.

Ongetwijfeld stond zij een weinig verder daar vanaf dan de vierentwintig ouderlingen en de vier dieren, maar evenwel dichtbij genoeg. En toch ook voor de troon en voor het Lam. Er mogen trappen zijn in de gelukzaligheid in de hemel, maar toch zal de minste onder de schare van de gezaligden voor de troon zijn. Ook zal ieder er dicht genoeg bij zijn.

- *Daar stáán* is een uitdrukking die ontleend is aan *de priesters in het heiligdom*, van wie uitdrukkelijk gezegd wordt, dat de HEERE hen had afgescheiden om voor Zijn aangezicht te staan, om Hem te dienen, Deuteronomium 10 vers 8. Zo zouden de gezaligden in de hemel hier voorgesteld worden als verheerlijkte priesters. Daarmee komen de witte klederen en het dienen van God in Zijn tempel, genoemd in vers 15 van ons teksthoofdstuk, geheel overeen.
- De uitdrukking "staan" is ook ontleend aan *dienstknechten*, die dichtbij hun heer behoren te staan, om daardoor hun dienstvaardigheid uit te drukken. Zo zei de koningin van Scheba in 1 Koningen 10 vers 8: "Welgelukzalig zijn uw mannen, welgelukzalig deze uw knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, die uw wijsheid horen!"
- Zo wordt deze manier van spreken ook op *de engelen in de hemel* overgebracht: "Duizendmaal duizenden dienden Hem en duizendmaal tienduizenden stonden voor Hem.", Daniël 7 vers 10. En : "Ik ben Gabriël, die voor God sta", Lukas 1 vers 19. Zo past dit woord ook heel goed op de gezaligden.

Hoe men het ook neemt, dit staan voor de troon en voor het Lam drukt uit:

1. De bijzondere nabijheid en tegenwoordigheid, de onmiddellijke genieting, aanschouwing en ervaring van de gunst van de Heere God. Dit alles gaat gepaard met een zalige gemeenschap en omgang met Hem en in 't bijzonder ook met de Heere Jezus in Zijn verheerlijkte menselijke natuur.
2. De bijzondere eerbied, dienstvaardigheid en voortdurende gehoorzaamheid ten opzichte van God, in Zijn zalige nabijheid, want de manier van staan is een eigenschap van knechten.
3. Hun daadwerkelijke bezigheid en dienstbetoning voor de troon. In vers 10 worden zij lofprijzende ingevoerd: "De zaligheid zij onze God, Die op de troon zit en het Lam."

3. Op dit alles volgt nu ook nog de toerusting waarin Johannes hen zag: "*Zij waren bekleed met lange witte klederen.*"

Lange klederen waren in het Oosten zeer gebruikelijk, in het bijzonder onder de aanzienlijken, de mannen van stand. Ook witte klederen waren gebruikelijk in verschillende gevallen en met een verschillend doel.

Het geestelijk sieraad van Gods kinderen, bestaande in rechtvaardigmaking en heiligmaking, wordt in de Heilige Schrift dikwijls voorgesteld onder het zinnebeeld van een kleet en in het bijzonder ook van een wit kleet.

In onze tekst moet men er het sieraad van de gelovigen door verstaan, zoals zij volmaakt zijn in de heerlijkheid. Zo drukken deze witte klederen uit: de volmaakte heiligheid, vrede, heerlijkheid, vreugde en overwinning van de gezaligden voor de troon.

- Witte klederen zijn een zinnebeeld van reinheid, zuiverheid en heiligheid. Ook in onze tekst. Daarom worden zij ook in Openbaring 19 verklaard als "de rechtvaardigmakingen der heiligen." En daarom wordt ook in vers 14 van ons teksthofdstuk gezegd dat zij wit gewassen waren in het bloed van het Lam. Zo wordt door de witte klederen afgebeeld de volle rechtvaardigmaking en de volmaakte heiligmaking van de gezaligden in de hemel. En zo kunnen we deze witte klederen ook zien als een priesterlijk gewaad van deze verheerlijkten in de hemel. Want zij zijn nu gemaakt tot priesters voor God en de Vader. Want ook de priesters in het heilgdom waren bekleed met witte linnen rokken en klederen, wanneer ze voor de Heere stonden en Hem dienden.
- Witte klederen zijn ook een zinnebeeld van vrede; in 't bijzonder ook de lange klederen. Deze lange witte klederen wijzen dan ook op de volmaakte staat van vrede van de gezaligden voor de troon. Ze zijn verheven boven alle onrust en moeite, want "noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal aldaar meer zijn."
- Witte klederen waren ook klederen die gedragen werden door aanzienlijken van stand en heerlijkheid. Het witte fijne lijnwaad, waarvan deze klederen in die tijd gemaakt werden, was zeer kostbaar en duur. Daarom werden ze gedragen door edelen, koningen en raadsheren. De witte klederen in onze tekst drukken dan ook uit de staat van heerlijkheid van de gezaligden in de hemel, ja, hun koninklijke luister. Zij zijn immers ook gemaakt tot koningen voor God en de Vader.
- Witte klederen ware ook het zinnebeeld van vreugde. Daarom was het bij vreugdemaaltijden en feesten in de oudheid altijd gebruikelijk om witte klederen te dragen. Zo tonen ons de witte klederen in onze tekst met nadruk de vrolijke staat van vreugde van de gezaligden in de hemel. Want: "Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; lieflijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk."
- De witte klederen moeten echter ook gezien worden in verband met *de palmtakken* die hierna genoemd worden. En dan denk ik dat de witte klederen in het bijzonder een zinnebeeld waren van triomf en overwinning. Bij overwinningen door de Romeinen was het de gewoonte dat de overwinnaar zelf in het wit gekleed was. Maar ook zijn wagen en paarden en de knechten die de paarden bij de teugel leidden en de offerdieren die geslacht werden en al de mensen die hem juichend tegemoet kwamen, waren wit of in het wit gekleed. Daarom lezen we ook in Openbaring 3 vers 5: "Die overwint, die zal bekleed worden met witte klederen." En zo drukken de witte klederen dan uit de heerlijke triomf en overwinning van de gezaligden, die in de hemel boven alle strijd verheven zijn.

Hetzelfde wordt ons ook direct daarna onder een ander zinnebeeld getoond, wanneer er nog bijgevoegd wordt: "*En palmtakken waren in hun handen.*"

Zoals alles zinnebeeldig moet begrepen worden is ook dit een afbeelding van de staat van de gezaligden, die ontleend is aan een gewoonte, die in de oudheid algemeen gebruikelijk was. De palmtakken waren bij de meeste volken een bewijs van de overwinning. In verschillende Griekse spelen waren palmtakken gewoonlijk de prijs

van de overwinnaars. De overwinnaars droegen dan een palmtak in hun rechterhand. Zo zijn ook de gezaligden voor de troon overwinnaars, want zij hebben palmtakken in hun handen. Ze zijn overwinnaars van de wereld, van de satan, van de zonde, van de dood en van de hel. Ze zijn boven alle strijd verheven en triomferen nu in heerlijkheid!

Toepassing

Ziedaar aandachtige hoorders, een schitterende beschrijving van het grote gezelschap van de gezaligden in de hemel. Hun aantal is onuitsprekelijk en hun staat is verbazingwekkend.

In onze tekst worden oneigenlijke uitdrukkingen gebruikt, die we niet letterlijk moeten verstaan. Maar toch zijn het zinspelingen die onze gedachten meenemen naar grote hoogten en die toch nog ver beneden de waarde en de waarheid blijven van de dingen die men daar zien en genieten zal.

O, alles wat men er hier over leest en hoort zijn maar gestamelde woorden. In de werkelijkheid zijn het onuitsprekelijke dingen, die geen oog ooit heeft gezien en geen oor ooit heeft gehoord.

Want denkt u, toehoorders, zou u niet graag onder zo'n gezelschap leven? Denkt u niet bij uzelf: O, wat zal dat heerlijk zijn! Mocht ik ook eens één van die grote schare zijn! Mocht ik ook eens zo staan voor de troon en voor het Lam! Weg wereld, weg aarde! Waarom vertreed ik u toch niet veel meer met de voeten, wanneer ik zo'n eeuwige staat van overwinning zou mogen verwachten?

Is het geen wonder en is het niet verbazingwekkend dat zo'n heerlijke hemel met zo'n zalige gelukstaat niet meer liefhebbers en niet meer zoekers heeft? Hoe is het mogelijk dat de vluchtige en kortstondige genietingen van deze tijd, de gebrekkige genoegens in de zonde en de ijdelheden van de wereld bij velen zo ver de voorkeur hebben boven de eeuwige en meest zalige genietingen van de heerlijkheid van God? Hoe is het mogelijk dat men aan het zoeken en najagen van al die ijdelheden zoveel meer tijd en zoveel meer ernst besteedt? Dan men naar een schaduw grijpt en het lichaam verliest? O, dwaze mens!

En toch, wat zijn er veel zulke mensen! Al is de schare die voor de troon zal zijn een grote schare, toch is het nog een veel grotere schare, die níét in de hemel komt, maar in de hel zal storten. Gelooft het, vrienden: Er zal een grote schare aan de rechterhand van Christus staan en horen: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft dat Koninkrijk hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld." Maar er zal een nog veel grotere schare aan Zijn linkerhand staan en horen: "Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk voor de duivel en zijn engelen bereid is."

Wat denkt u, is deze zaak niet van zo'n groot belang, dat u zich met ernst ten opzichte daarvan dient te verzekeren, voordat u heengaat naar de eeuwigheid? Zou u wel wensen te sterven in de verbeelding dat u onder de grote schare, die niemand tellen kan, voor de troon en voor het Lam zult staan, terwijl u straks uw ogen zult opslaan in de hel onder de schare van de verdoemden?

Daarom, luistert. Wil ik u eens zeggen wie er in dat gelukzalige gezelschap nooit leven zullen?

- Zij, die hier niet behoren tot de kleine schare. Wanneer zij, die op aarde gelovigen geweest zijn, bij elkaar in de hemel gebracht zijn, mogen ze samen één grote schare vormen. Wanneer ze echter in een bepaalde tijd op aarde leven, vormen ze maar een klein aantal, een kleine kudde. Het zijn er zeer

weinigen in vergelijking met de vele mensen op de wereld. Behoort u hier niet tot die weinigen, die door de enge poort ingaan, die men gemakkelijk tellen kan? O, dan zult u niet in de hemel tot die grote schare behoren. Hoe staat het met u wat dit betreft? Kunt u reeds naar waarheid zeggen dat u tot die kleine kudde behoort? Leeft u ernstig voor God, in een afgezonderde wandel, zoals die weinigen? Ziedaar, wilt u straks in de hemel zijn, dan moet u ervoor arbeiden om hier bij de kleine schare van het volk des Heeren te behoren.

- Zij zullen straks ook niet onder grote schare voor de troon zijn, die hier zo samenleven met allerlei geslachten en volken, dat wil zeggen die zich hier zo mengen met de wereld en met allerlei soort van mensen. De grote schare voor de troon was uitverkoren uit alle natie en geslachten en volken en talen. Maar alles wat onrein is, wat de wereld gelijkvormig is, dat midden onder de zondaren leeft en verkeert, dat mag de hemel niet in. Hoe is het ten opzichte daarvan met u? Wilt u graag onder die zalige schare leven? O, luistert! Dan moet u de wereld verlaten. Dan moet u van de zondaren en hun gezelschappen scheiden. Met hen kunt u niet samen naar de hemel gaan, want zij bewandelen een heel andere weg. Verlaat dan uw volk en uws vaders huis!
- Zij zullen er ook niet komen, die hier niet voor de troon leven. Niemand zal straks voor de troon staan, die er hier bij aanvang niet voor leeft. Weet u waarin dat bestaat? Dat bestaat daarin, dat men leeft onder het besef van de majesteit en hoogheid van God, zoals Hij zit op de troon. Zo iemand vertoont in zijn leven kleinheid voor God. Hij is vol eerbied, schaamte en vrees voor Hem, Die op de troon zit. Het bestaat ook daarin, dat men veel zoekend en biddend leeft aan de troon van Gods genade. Dan gaat men met alle werkzaamheden, met alle behoeften direct naar Gods troon. Men leeft veel in de tegenwoordigheid van de hemel. Dat wil zeggen met de hemel in het oog en met de hemel in het hart, in vele meditaties, in het zoeken wat boven is, in een hemelse wandel. Wat zegt uw hart nu op al deze dingen? O, wilt u ooit in de hemel voor de troon staan, komt, leeft dan eerst voor de troon hier op aarde!
- Zij komen ook niet in de hemel, die hier niet leven voor het Lam. Wilt u verwachten daar voor het Lam te staan, dan moet u ook hier voor het Lam en bij het Lam leven. Dat betekent: U moet hier leven in een gelovige vereniging met het Lam. U moet hier leven als in de tegenwoordigheid van het Lam, onder Zijn oog, tot heerlijkheid van het Lam. U moet hier staan voor het Lam. U moet staan voor Zijn zaak, voor Zijn belang. Daar moet u voor uitkomen. Daar moet u voor staan en vallen, leven en sterven. Hoe staat het nu met u ook in dit opzicht? O, zoek er toch naar. Begin zo hier voor het Lam te leven, om eenmaal voor Hem te staan in de hemel!
- Zij komen ook niet in de hemel, die niet reeds hier bekleed zijn met lange witte klederen. Nee niemand zal witte klederen in de hemel krijgen, die ze niet meebracht. Ze mogen in de hemel nog wat witter worden, maar men moet ze hier reeds aan hebben, zal men er straks mee bekleed zijn. Weet u wat die witte klederen zijn? Het kleed van de rechtvaardiging in het bloed van Jezus, door een leven geloof en het kleed van heiliging door de Geest des Heeren. Hebt u die klederen hier reeds aan, of leeft u nog in de bemorste klederen van de zonden? O, ziet die witte klederen dan reeds aan te krijgen, terwijl u hier nog leeft. Dan zult u straks ook met witte klederen voor de troon staan.
- Zij komen ook niet in de hemel, die niet reeds hier in hun leven de geestelijke palmtakken van overwinning verdienen. Niemand krijgt een prijs, dan hij, die wettig gestreden heeft. Alleen zij, die hier overwonnen hebben, zullen in de

hemel de palmtakken van overwinning in de hand hebben. Daarom lezen we voortdurend aan het slot van de apocalyptische brieven: "Die overwint, Ik zal hem geven de kroon des eeuwigen levens." O, als u dan hier van geen strijd weet en als u, in plaats van zelf te overwinnen, zich láát overwinnen, dan bent u overwonnen slaven van de satan, van de zonde en uw begeerlijkheden en van de wereld. O, verwacht niet dat u ooit palmtakken dragen zult in de hemel. Wilt u daar palmtakken in uw hand hebben? Leert dan hier eerst de goede strijd strijden en overwinnen.

Ziedaar, nu meen ik genoeg gezegd te hebben voor de onbekeerden, om hun te tonen, dat zij zich met de verwachting van zo'n zalige staat van overwinning niet behoeven te vleien. Wat dan? Zij hebben niet anders te verwachten dan dat zij eens onder de allergrootste schare, die men helemaal niet tellen kan, zullen worden gebracht, namelijk onder de schare van de rampzaligen en verdoemden. In plaats van voor de troon te staan, zullen ze in de hel geworpen worden. In plaats van voor het Lam te zijn, zullen zij in het gezelschap van de duivel zijn. In plaats van in de hemel bekleed te zijn met lange witte klederen, zullen zij met zwarte duisternis bekleed worden. In plaats van palmtakken in de hand te dragen, zullen ze hun handen eeuwig wringen van ellende, wanhoop en pijniging.

O, zondaar, hoe bent u zo betoverd, dat u niet ernstiger bezig bent om zo'n verdoemenis te ontvliesen en in zo'n zalige hemel te komen? Is de keus niet oneindig verschillend? Welnu dan, kies toch eens met verstand en wordt eens werkzaam om ook eenmaal voor de troon te mogen leven!

Ik meen nu ook genoeg te hebben gezegd voor de bekeerden. Door deze tegenstelling mogen zij hun zeker aandeel opmaken en hun gegronde verwachting van de zalige overwinning die voor hen weggelegd is.

Nu spreek ik nog tot u, die tot de kleine kudde van de rechtvaardigen behoort, die afgezonderd van de wereld leeft, die hier reeds een leven voor de troon hebt, die hier reeds leeft voor het Lam, die hier de witte klederen van rechtvaardigmaking en heiligmaking reeds aan hebt, die hier in een wettige strijd wereld en zonde reeds overwonnen hebt. O, komt! Heft nu uw hoofden eens omhoog in de verwachting van de dingen die voor u zijn weggelegd! Leeft veel met de ogen gericht op de woorden van onze tekst.

- Is de aarde voor u wat eng, wat moeilijk? Ziet eens welk een schone hemel voor u bereid is!
- Behoort u hier tot een kleine kudde? Leeft u dikwijls als een eenzame mus op het dak? Straks zult u leven onder de grote schare, die niemand tellen kan!
- Bent u hier een verschoppeling bij de wereld? Mag u bij de gezelschappen van de aanzienlijke mensen niet komen? O, straks zult u dichtbij staan, voor de troon en voor het Lam!
- Moet u op aarde dikwijls een armoedig kleed dragen? In de hemel zult u de lange witte klederen van koningen en priesters eeuwig aan hebben!
- Leeft u hier onder veel strijd, onder veel beproevingen? Ziedaar, de palmtakken in de hemel zijn reeds gereed en straks zult u ze dragen als overwinnaar!

O, wat moest u dan los van de aarde leven en verlangend uitzien naar die zalige plaats van overwinning! Wat moest de wereld hier onder de voet zijn en 't hoofd boven de wolken. Wat moest u voortdurend dichtbij de Heere leven, ja nu al

beginnen te leven voor de troon en voor het Lam. Wat moest u uw witte klederen nu trachten onbesmet te bewaren. Wat moest u nu overwinning op overwinning trachten te behalen en de ene vijand na de andere trachten te doden, om zo des te meer palmtakken in de hemel te dragen.

Welnu dan, dit woord moge u bemoedigen, opdat u hoger, hemelser, heiliger zult leven. De tijd nadert spoedig dat u boven alle gebrek en strijd zult zijn; de tijd van uw kroning van uw eeuwige overwinning.

De grote schare die reeds voor de troon is wacht u! Daar zult u ook eens onder worden gebracht. Dan zult u ook staan voor de troon en voor het Lam, om u daar voor altoos in God te verlustigen en u te verwonderen tot in de eindeloze eeuwigheid, Amen.

Bronvermelding.

Uit: het tweede deel van "De Bijbelse Keurstoffen", tweede druk, uitg. 1738. De preek is door de auteur uitgesproken op 4 april 1714.

Deze preek is herschreven in taal en stijl van het tegenwoordig Nederlands en uitgegeven in 1995 door de Reveil Serie.